EL TEMPS

19/25 març 1990

Any VII - No. 300 - Setmanari d'informació general - 275 Ptes.

Felipe Guardiola, caçador d'influències

Els negocis del socialista que investigarà el tràfic de favors a València

Romania després de Ceausescu

De l'eufòria al desencís

Supercomptes

El suïcidi de la Banca

PRODUCTES PER A LA JUBILACIÓ

Per afrontar el futur amb confiança, actuï avui.

Per afrontar el futur amb tranquil·litat i seguretat plena, pensi i actuï avui. Ara ho té molt fàcil: Caixa de Catalunya li ofereix tres solucions per planificar el seu futur:

- Pla de Pensions.
- Pla de Jubilació Garantit.
- Llibreta Previsió.

Com avanç, li recordem alguns consells bàsics per a una bona elecció:

— Informi-se'n bé. Actuï amb coneixement i convenciment; el millor pla, a la seva mida, només és un.

— No es deixi portar per previsions massa optimistes.

— Consideri el seu Pla de Pensions com un complement de la seva pensió de jubilació de la Seguretat Social.

— Determini vostè mateix com i quant vol estalviar sense deixar-se influir exclusivament pels avantatges fiscals.

Pensi-s'ho bé. La seva jubilació és important. Li oferim els 560 punts d'informació de Caixa de Catalunya.

Amb tota confiança

CAIXA DE CATALUNYA

EL 300 TEMPS

19/26 març 1990

Any VII - No. 300 - Setmanari d'informació general - 275 Ptes

sumari

PAIS

8. Felipe Guardiola, futur president de la comissió contra el tràfic d'influències al País Valencià, caçador de negocis. *Ismael Belda.*
12. La connexió catalana de Juan Guerra. L'activitat inmobiliària a la Costa Brava del germà del vice-president del govern espanyol.*Albert Punsola.*
14. Lluís Prenafeta, secretari general de la Presidència de la Generalitat de Catalunya, contra mentiders. *Josep Maria Pasqual.*
21. Aznar marcarà un nou rumb del seu partit al congrés estatal que se celebrarà a Sevilla. PP: continuen les contradiccions. *Tona Català.*
25. Josep Maria Solé Sabaté, autor de *La repressió a la reraguarda de Catalunya 1936-1939*, assegura: "Els fets històrics no es poden amagar". *Agustí Pons.*

ESTAT

28. S'inicia la batalla educativa. Solana, en el punt de mira de la dreta. *Julio Trujillo.*

INTERNACIONAL

34. Parla Ariel Sharon, ex-ministre d'Indústria i comerç d'Israel:"Les eleccions fan córrer la sang". *Der Spiegel.*
37. Romania, de l'eufòria al desencís. *Carles Capdevila.*
41. Eugene Ionesco parla del comunisme i del seu país: "Tot s´enfonsa. !Quina joia!'.

TEMPS OBERT

44. El rebombori que alçà la falla de Dalí l'any 1954. *Josep Franco.*
48. La falla d'EL TEMPS.
50. Paraules de mestre. Fellini finalitza el rodatge de *La veu de la lluna*, el seu últim film. *Enrico Magrelli.*
54 *New Age*, el mercat de l´esperit. *Toni Picazo.*
60. A pesar dels seus 50 anys, *El petit príncep* encara no s'ha fet gran. *Màrius Serra.*

CRITICA

Cinema: *Nacido el 4 de julio*. Una tragèdia amb final feliç. *Jose Luis Guarner.* 71
Disseny: *FMR. Enric Satué.* Discos: Morcillo. *Harley Boys.* Un bram llegendari. *Juan M. Jativa.* Música: *I Puritani.* El lleu i implacable pendent cap al no-res. *Jaume Comellas.* 72
Exposició: Anthony Caro. Galeria Charpa. València. *Romà de la Calle.* 73
Teatre: Terceres jornades de dansa a València. *Josep Lluís Sirera.*74
Televisió: *El martes que viene*. Els secrets de Mercedes Milà. *Ramon Miravitllas.*75

CULTURA

Biblioteques públiques: poques, petites i mal dotades. Els treballs perduts. *Xavier Roca.* 76
L´instant precís. Exposició fotogràfica a la Virreina. Catalunya 1886-1977. *Salvador Rodés.* 80

LLIBRES

Una novel.la inacabada i enigmàtica, per *Lola Badia.* 84
Seduccions: La crítica i els mitjans de comunicació, per *Natàlia Díez.* 86
Crònica d'un escarabat, per J. Ma. Fonalleras. Repàs a la literatura sociolingüística, per *Bernat Joan i Marí.* 87
Una lluita dura i desigual, per *Susana Toledo.*
Triar poesia, per *Lluís Alpera.* 88

CIÈNCIA

Radó: la radioactivitat a casa. Mentre que a l'estat espanyol no es fa res EUA declara aquest gas perill nacional. *Josep Penuelas.* 91

ECONOMIA

Supercomptes. La lluita per captar clients dispara interessos i fa més cars els crèdits. *Sílvia Monfort* i *Albert Vicent.* 96
Pressupostos autonòmics. El risc de l´expansió. *F. Rovira i Albert Vicent.* 101
Welcome i benvinguts a Barcelona. *Frederic Rovira.* 103

Edicions del País Valencià, S.A. Avda. del Baró de Càrcer, 40, 13a. 46001-València. Tel. (96) 352 48 69. Telefax: 352 09 83. Redacció de Barcelona: Carrer de Casanova, 46, 4-2, 08011-Barcelona. Tel. (93) 323 00 71. President del Consell d'Administració: Rafael Mansanet. Editor: Eliseu Climent. Subdirector: Josep Ma. Pasqual. Cap de redacció: Antoni Robles. Redacció València: Miquel Alberola, Xulío Ricardo Trigo, Jordi Sebastià, Nel.lo Pellicer, Albert Vicent, Ismael L. Belda. Col.laboradors:Carles Gàmez, Ronan Killeen, Toni Picazo, Josep Franco, Joan Sorribes. Redacció Barcelona: Redacció: Eduard Company, Sílvia Montfort, Blanca Lucas. Col.laboradors: Lluís Bonada, Òscar Monferrer, Xavier Duran, Andreu Sotorra, Joan Vila, Vicent Partal, Albert Punsola . Secretària de redacció: Mercè Montoliu. Corresponsalia Alacant: Francesc Manel Anton. Corresponsalia Castelló: Teresa Violeta. Corresponsalia Mallorca: Miquel Payeras. Corresponsalia Andorra: M. Carme Grau Ribot. Corresponsa-lia Madrid: J. M. Sanmartí. Fotò-grafs: Rafa Gil (València), Domènec Umbert (Barcelona), Xesc Amen-gual (Mallorca), Carlos Serrano (Madrid). Documentació: Ma. J. Castellote. Arxiu fotogràfic: Jesús Prats. Disseny: Enric Satué. Maquetació: L. Casanovas. Carto-grafia: Alonso. Correcció lingüística: Francesc Sellés, Faust Ripoll. Promoció i publicitat: Jordi Enguix. Subscripcions: Begonya Pardo. Edició: Eloi Casanovas. Impressió: Tip. Artística Puertes, S. L. Palleter, 47. Telèfon (96) 325 06 77. 46008-València. Col.laboradors: Joan Fuster, Ramon Barnils, A. Solé, Joan F. Mira, Manuel Vázquez Montalban, Joan de Sagarra, Joan de Segarra, Oriol Domingo, Josep V. Marqués, Quim Monzó, Ignasi Riera, Antoni Serra, Valentí Puig, Max Cahner, Ferran Torrent, J. J. Pérez Benlloch, Toni Mollà, Ricard Calvo, Equip d'Estudis Urbanístics, Francesc Signes, Manuel de Pedrolo, Vicent Partal, Rafael Alemany, Jaume Lorés, Vicenç Villatoro, Baltasar Porcel, Biel Mesquida, Antoni Castell, Antoni Reig, Josep Mprell, Llibert Ferri, Juan m. J'ativa, Enric Llobregat, Enric Satué, Jaume Comelles, Daniel Giralt Miracle, Adolf Beltran, Francesc caballero, Josep Lluís Sirera, José Luis Guarner, Joan Ollé. Direcció, redacció, administració, publicitat i subscripcions: Avda. del Baró de Càrcer, 40, 13. 46001-València. Telèfon (96) 352 48 69. Depòsit legal: V. 853-1984.

Depèn de tu

La Generalitat, a través del Departament de Normalització Lingüística, va llançar, ara farà uns mesos, una campanya sota el lema "Depèn de tu". Encoratja els ciutadans catalans a fer servir sempre la seva llengua. Algú ens haurà d'explicar, doncs, per què, durant el judici pel tema de les sectes a Barcelona, l'ex-director general de Seguretat Ciutadana, E. Renau, i els consellers Macià Alavedra i Agustí Bassols —tots ells membres destacats de la Generalitat— declaressin en castellà. L'únic que ara s'entén és que la Generalitat hagi llançat una campanya amb el lema "depèn de tu" i no "depèn de nosaltres".

Joan Colom
Barcelona (el Barcelonès)

'Ja sóc aquí', un diari decebedor

He llegit el llibre *Ja sóc aquí* i, com sempre que es llegeix un escrit d'altri es fa amb l'interès d'informar-se més i millor, sobretot tractant-se de fets històrics com semblava aportar el llibre que comento. La decepció ha estat gran, a part de no aportar res de nou (llegint qualsevol diari de l'època es pot trobar més i millor informació), naturalment deixant de banda, tot allò que destil.la gelosia i ànsia de poder dictatorial, tan característic de l'ex-honorable, més quan els seus judicis van contra persones amb més categoria humana que ell i que en cap moment volgueren sotmetre's a les seves pretensions. No podem oblidar que el president Macià l'hagué d'apartar del Palau pel seu comportament ambiciós, per no esmentar les diferències que tingué amb el president Companys. Home sempre conflictiu i que sempre vetllà més pel seu propi poder que no pel bé col.lectiu. En un país petit on tots ens coneixem, és penós que una personalitat, per a justificar-se, hagi de fer-ho insultant qualsevol innocent.

El problema és que ha deixat per hereva la seva esposa, que ben ensinistrada, en lloc de procurar dissimular-li els defectes, que ella coneix millor que ningú, es trau uns papers de la màniga, que no podrem saber fins a quin punt han estat manipulats, però que molt poc de bé fan a la memòria de qui ella pretén justificar. Un llibre, doncs, que no feia cap falta, que no aporta res de nou i només pot servir per a ensenyar l'orella.

Lluís Urpinell i Joan Torrent d'en Vidalet (el Barcelonès)

No a les excursions organitzades en 4x4

Davant la proliferació de proves esportives i *excursions organitzades* amb vehicles tot terreny de dues, tres i quatre rodes, i que tenen com a escenari les nostres serres i el medi natural en general, volem manifestar el següent:

1. Rebutgem la celebració d'aquesta activitat i lamentem que una entitat de tipus excursionista com el Centre Excursionista d'Alacant prenga la iniciativa de l'organització d'un *raid* o *excursió organitzada* amb aquestes característiques, i que tinga fins i tot prevista la celebració d'un raid anomenat I Vuelta Todo Terreno Sierras de Alicante.

2. En el lloc on ens trobem ara, i on hem tallat simbòlicament aquesta *excursió org anitzada* amb vehicles motoritzats, volem denunciar la forta degradació que constantment pateixen les nostres serres i que activitats com la que és objecte del nostre rebuig no poden més que empitjorar.

3. Aquest paratge i les sendes, pistes i camins de Mariola i d'altres serres, no van ser construïts per a aquestes activitats, ni poden suportar la pressió contínua del pas de vehicles que, la setmana passada, hui, la setmana que ve, el més que ve, etc., tornaran a rodar damunt d'elles. Fins i tot, i en el cas de vehicles de dues rodes, el seu pas no es limita només als camins, sinó també a senderoles i a terreny, camp i serra a través, provocant ja molt greument danys sobre la vegetació, el sòl i els mateixos caminets.

4. Demanem la paralització de la política indiscriminada de construcció de pistes i camins, que en ocasions només aprofiten per a donar suport a aquestes activitats i per a trencar la tranquil.litat i la pau dels indrets més apartats.

5. Exigim l'estricta regulació de les activitats motoritzades a totes les serres, barrancs, rambles, llits de rius, platges, zones humides..., protegides i per protegir, del País Valencià, ja que dites activitats poden ser incompatibles amb altres usos de la serra i poden provovar la seua degradació irreversible.

6. Ens dirigim, per acabar, a vosaltres, participants en aquesta "excursió organitzada", i als qui van passar per ací la passada setmana, i a aquells que vindran ací pròximament, amb vehicles de dues, tres i quatre rodes, i a l'opinió pública en general, per tal que valoren en els seus justs terminis la necessitat

d'aplicar els plantejaments esmentats, amb l'únic objectiu d'evitar la forta degradació que pateix el medi natural, pensem que per acció d'uns i per omissió d'altres.

7. Mentrestant, demanem a les autoritats municipals, forestals i de l'Agència del Medi Ambient, que exigesquen a les entitats organitzadores d'aquests raids i/o "excursions organitzades" els oportuns permissos de trànsit i la descripció exacta de l'itinerari a recórrer, així com la còpia del llibre de ruta, per tal de valorar la conveniència o no de travessar determinades zones.

Colla Ecologista LA CARRASCA (l'Alcoià)

Rectificació a l'article sobre el C.E.V

Dedicar-se independentment i professionalment a la traducció i correcció de textos, sobretot en català, significa produir un treball digne i competitiu i, si això es dóna, el tracte i contacte amb moltes i diverses empreses que, òbviament no sempre tenen els mateixos interessos ni inquietuds. La professionalitat, així, va més enllà de la qualitat del treball i abasta també la discreció professional respecte a les empreses per a les quals es treballa. Si això s'entén, també s'entendrà que vulga desmentir una informació errònia apareguda al final d'una llista d'"autors estafats" pel Consorci d'Editors Valencians, S.A., amb la quantitat d'un milió dues-centes mil pessetes: ni el CEV m'ha estafat, ni em sent estafat, i molt menys per la quantitat que els autors de l'article esmenten. ¡Ja m'agradaria!

A més, publicar ni que siga aquesta menció amb la meua desautorització prèvia i explícita no vull pensar que siga un atemptat a la meua intimitat i a una ètica professional de què em vante, sinó una frivolitat fallera dels autors de l'article.

Vicent Hernàndez Esteve
València (l'Horta)

Solucions ala passatemps del número anterior

PROBLEMA DE LÒGICA

La mare de la senyora Mercè es diu Elvira, té 75 anys, havia estat cotillaire i és del signe Verge. La cunyada es diu Marta, té 45 anys, és infermera i el seu signe és Peixos. La tieta s'anomena Maria, 82 anys, havia treballat de secretària i és Cranc. L'Albert és el nét de 7 anys, és estudiant i el seu signe és Bessons. Finalment, en Lluís és el nebot de 31 anys, treballa de representant i el seu signe és Balances.

ENCREUAT NEGRE

	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	C	A	M	A	R	A	D	E	S
2	E	F	U	S	I	U	■	L	O
3	N	E	N	■	A	S	T	U	R
4	T	R	I	A	L	■	O	D	I
5	E	■	O	L	L	E	R	I	A
6	N	■	■	T	E	R	R	A	■
7	A	R	T	E	R	I	A	■	■
8	R	A	U	R	A	N	■	F	I
9	I	L	L	A	■	A	N	E	C

L'OU COM BALLA

Ramon Barnils

Prenafeta

La primera notícia que vaig tenir de l'ara dimissionari secretari general de la Presidència de la Generalitat d'Amunt, Lluís Prenafeta, era que algú volia suprimir el programa de ràdio *El lloro, el moro, el mico i el senyor de Puerto Rico*. El programa el fèiem Jordi Vendrell, Quim Monzó, Xavi Salvà, Eugènia Crexells i qui signa, i hi fèiem exactament el que ens donava la gana. Per això, a més de Convergència i, concretament, Lluís Prenafeta, es volien carregar el programa els socialistes, i concretament l'inefable Premi Reina Sofía P. O. Costa.

Prenafeta, doncs, va donar ordres que aquell programa desaparegués immediatament però, per sort, en política democràtica, "immediatament" vol dir que s'ha de comunicar per ordre descendent fins arribar als interessats segons les normes establertes. Això ens va donar temps —això i alguna confidència d'altres pobres assalariats— per a contraatacar. Aquest contraatac va tenir dues ales: l'una, elaborar un argument en favor nostre i de Convergència:

—Teniu vint-i-quatre hores d'emissió. Regaleu-nos-en dues per fer-hi el que vulguem, i així, quan el PSOE-PSC us acusi de manipular els mitjans de comunicació de tothom, els podreu fer callar engegant-los a escoltar-nos.

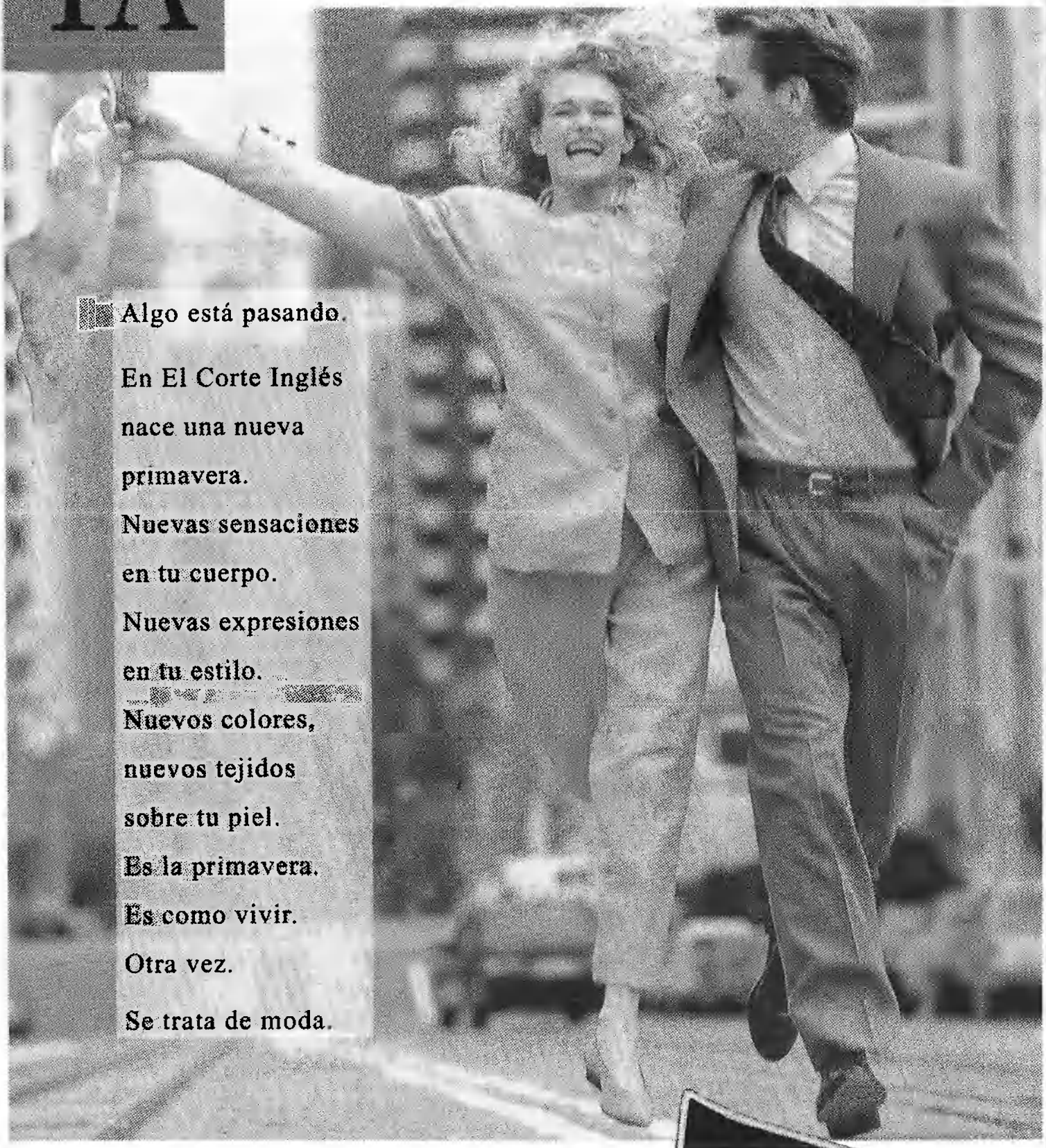
A qui conegui la baixa categoria intel.lectual dels polítics que suportem li semblarà increïble, però el fet és que ¡van entendre l'argument, i el van fer seu! Fins al punt que, anys després, i en un article a *La Vanguardia*, el va fer servir Miquel Roca per contestar l'habitual protesta socialista (la dels amos de Calviño i Sopena, Josep Maria Sòria i M. Rivièrer, *El triangle* i el Brusi, que fan el mateix però estalviant-se, usurers, les dues hores).

L'altra ala del contraatac del *Lloro* va consistir a convidar Prenafeta a sopar i a entrevistar-lo tres hores seguides; a ell, que no havia permès que l'entrevistessin mai. Quan en el decurs de l'entrevista ens va confessar que ell no creia en Déu i molt poc en la política, i que amb la devoció a Pujol tenia perfectament coberta la quota de romanticisme que a tothom —fins i tot a ell— ens exigeix la natura; i quan, a més, ens va comunicar que per al seu gust, la dona millor, biològicament parlant, era l'eurasiàtica del Brasil, vam saber que ens hi entendríem.

I entendre's un periodista amb un polític vol dir, exactament, això: que si mai un polític, per raons d'estat, ha de fer afusellar un periodista, el polític té l'obligació de convèncer el periodista de la solidesa d'aquelles raons; per la seva banda el periodista ha d'estar segur que, arribada l'hora, el polític s'encarregarà escrupolosament de respectar-li les seves darreres voluntats —què vol per al darrer sopar, per exemple— i que li dispararan directament al cor per evitar-li humans sofriments inútils.

El nombre d'enemics de talla és escassíssim. Els periodistes trobem a faltar enemics, és a dir, polítics, de talla. La que gasten habitualment és insultant. Et trobaré a faltar, Lluís.

YA ES PRIMAVERA,

Algo está pasando.

En El Corte Inglés
nace una nueva
primavera.
Nuevas sensaciones
en tu cuerpo.
Nuevas expresiones
en tu estilo.
Nuevos colores,
nuevos tejidos
sobre tu piel.
Es la primavera.
Es como vivir.
Otra vez.

Se trata de moda.

ES MODA, ES

El Corte Inglés

PP: la dreta piramidal

En la tradició històrica de la dreta espanyola, els principis d'autoritat i de jerarquia han estat permanents. Històricament, la dreta ha estat sempre, a escala local –i provincial– al costat del *cacic* ; a escala de l'estat, al costat de l'autoritat suprema, del monarca o del dictador. És un pes, o un hàbit històric, que els està costant molt traure's de damunt. En la dreta espanyola, encara avui, tot el poder ve del cim de la piràmide.

Quan s'acusa el PSOE d'estar excessivament sotmès a la figura i el liderat de Felipe González i al poder en l'ombra d'Alfonso Guerra, potser s' oblida fàcilment que aquesta personalització del partit i del poder és molt més profunda i arrelada en la dreta. No solament perquè tant el CDS com el PP són creacions d'*una* persona (partits on el líder és alhora creador i fundador, on el cap suprem, per tant, és *anterior* al partit mateix), sinó perquè en el líder suprem és on residex tot el poder i l'autoritat efectiva. Així, per a un partit com el PP, els perills no vindran mai d'algun *sector crític* , de moviments de les bases, o de l'autonomia d'alguna organització territorial: tot això, en el PP, és neutralitzat sempre sense problemes. El perill ha vingut quan ha fallat la figura del poder suprem. El moment més greu es va viure quan un president, Hernández Mancha, devia el seu lloc a un *moviment* de les bases, i no a la designació i transmissió de la font original de poder, encarnada en Manuel Fraga: Hernández Mancha tenia la presidència, no l'autoritat.

I sembla que en els nivells regional, provincial o local, les coses no són massa diferents: els líders pugen o cauen, es consoliden o es desintegren, no tant en funció del suport que troben entre els militants de la seua àrea, com en funció del suport que troben a Madrid. La posició dels caps del PP a Catalunya o al País Valencià dependrà, per tant, de les seues relacions i de la seua sintonia amb Aznar i el seu equip. Pedro Agramunt, per posar l'exemple més flagrant, és president provincial de València per estricta designació superior. Pel mateix mecanisme –directe o indirecte– pot caure o pot seguir pujant. El grau de *categoria* i de pes polític propi que tenen líders com Obiols o Lerma és impensable en les directives de Barcelona o de València (Canellas, a Mallorca, seria l'excepció, per motius molt singulars).

Ara, un PP renovat es llança de nou a l'empresa de consolidar definitivament el bloc de la dreta espanyola. La renovació, però, no arriba a afectar el principi històric: la dreta espanyola ha de ser, per damunt de tot, *espanyola*.. Revestida d'un *catalanisme moderat* (Fraga ha dit fa pocs dies: "no concibo un catalán que no sea catalanista") de substància espanyola, quan es tracta de disputar-li el terreny a un nacionalisme majoritari. Revestida d'un regionalisme retòric i excitat, quàn es tracta, com al País Valencià, de defensar-se davant d'un altre regionalisme bel.ligerant. En aquest cas, el mimetisme del PP respecte a les posicions ideològiques i pràctiques d'Unió Valenciana ha, estat permanent: és l'únic regionalisme i l'únic *valencianisme* que han estat capaços d'assumir i de practicar.

A Catalunya, era i serà objectivament molt difícil disputar-li el terreny a un centre-detra identificat amb formacions polítiques pròpies (també és cert que una *dreta espanyola*, minoritària, hi té un públic assegurat, entre part de la burgesia, entre els funcionaris, o entre part de la població immigrada). Al País Valencià, han deixat perdre l'ocasió d'ocupar l'espai d'una dreta valenciana organitzada, moderna i racional. Per torna-ho a intentar, haurien de canviar, en el PP valencià, molts noms i moltes actituds. Però com els canvis han de venir de dalt ...

PAIS

Futur president de la Comissió contra el Tràfic d'Influències

Felipe Guardiola, caçador de negocis

Ex-vice-president de la Generalitat valenciana, Felipe Guardiola serà nomenat president de la Comissió que haurà d'investigar el tràfic d'influències i d'informacions privilegiades. Guardiola haurà de triar entre el càrrec institucional i la seua vida privada d'advocat empresarial.

Constituïda el 30 de gener de 1986, Asesoramiento Profesional, SA, APSA, té un objectiu social ben ampli i flexible: "la creació o promoció de tota classe de societats i la intervenció, directa o indirecta ". Això no obstant, APSA "podrà fundar companyies, concórrer a ampliacions de capital, comprar i vendre accions...", i "qualsevol altra activitat que siga connexa... de les anteriorment enumerades". Per si fóra poc, el punt B del seus estatuts autoritza a la societat "l'assessorament i gestió...de tota classe d'assumptes". APSA "podrà ampliar els seus fins quan ho estime convenient, encara que siga per a dedicar-se a altres negocis o empreses que no tinguen cap relació amb l'objecte indicat". El capital social per a la fundació van ser dos milions de pessetes, repartits en 200 accions. **Felipe Guardiola** en posseeix cent i les altres cent es troben repartides a mitges entre les seues germanes **Empar** i **Isabel**. Felipe Guardiola figurava com a administrador, mentre que **Enrique Linde**, actual president del Consell d'Administració de l'Ens Públic Ràdio-Televisió Valenciana, RTVV, ocupava el càrrec de secretari, alhora que mantenia un saborós sou com a assessor personal del president **Joan Lerma**. El 9 de febrer de 1987, encara sent consultor privat de l'honorable, Linde passava a ser administrador solitari d'APSA. El domicili social es trobava primer al cèntric carrer de Colom, a la ciutat de València. El 6 de novembre de 1989 es canviava a la placeta de Vidal, número 1. Enrique Linde és cunyat de Guardiola, casat amb la seua germana Maria del Mar Linde.

La comarca de la Marina Alta ha estat un dels principals objectius mercantils del despatx del president socialista Guardiola, i d'el tele-conseller Enrique Linde. Fonts de la Conselleria d'Obres Públiques, COPUT, confirmen les repetides visites de Felipe Guardiola i APSA interessant-se per la situació de diversos PGOUs d'aquell litoral. Sempre al gust de la clientela, no precisament socialista. Així, Guardiola va visitar Xàbia a les acaballes de l'estiu de 1988, on va realitzar intervencions tècniques per a obtenir la requalificació de terrenys inclosos dins del Parc Natural del Montgó. Allí es va presentar en nom de la Banque National de París. Moltes al.legacions al PGOU de la bella ciutat van presentar-se a través de les seues germanes Empar, pedagoga, i Isabel, llicenciada en Història, sòcies de Guardiola i Linde en Asesoramiento Profesional, SA. La família Guardiola conserva terres a la població.

A Altea la presència de Guardiola i el seu soci Linde va ser contínua. Intervingueren en el PGOU, assessorant promotors-constructors i, principalment, l'empresa de **Luis Campomanes**. Cap a finals de 1987, Guardiola va representar, junt amb Linde i l'ex-regidor de cultura, el centrista **Pedro Barber,** els hereus de Campomanes davant de l'Ajuntament. El consistori d'Altea manté un dur contenciós amb aquesta societat per plusvàlues que encara no li ha pogut cobrar, i que es calculen en més de 600 milions de deute. Guardiola va mantenir, segons testimonis, una agra conversa seguida d'enfrontament públic amb regidors del seu partit. La resposta de l'ex-vice-president de la Generalitat valenciana fou senzilla: "el partit és una cosa i els negocis un altra". A Calp, la seua aparició, procurant per variacions del PGOU local al gust de clients de la construcció, també és recordada.

A Dènia, Guardiola i el seu bufet aconseguiren que el PGOU tornara a refer-se, amb un pla dissenyat per un grapat de promotors-clients: **Jaume Sendra**, ex-director general de Mitjans de Comunicació i mà dreta del secretari general dels socialistes de la comarca; **Jaume Castells** era aleshores l'alcalde. L'actual PGOU és ple de defectes i marca el 40 per cent del terme de Dénia com a sòl urbanitzable programat. Mentre que el PSOE municipal es va abstenir, UPV va votar en contra i va qualificar el nou Pla com a "irracional, desenrotllista i capritxós". El negoci privat d'APSA a Dénia no es va limitar a buscar requalificacions. Amb Jaume Sendra d'alcalde, Guardiola i APSA presentaren una oferta de proveïment d'aigües potables per part de l'empresa Sociedad de Gestión de Servicios Urbanos, SA, SOGESUR-SA, una filial espanyola de la multinacional francesa Compagnie Generale des Eaux, amb domicili al número 3 del carrer de la Princesa Madrid. L'Ajuntament socialista manté un litigi contra Sogesursa, després de descobrir que la seua oferta de venda –participa amb un 48 per cent en la societat municipal mixta d'aigües potables– era molt superior al seu valor real.

A Cabanes, la Plana Alta, el diputat socialista Felipe Guardiola defensa un plet contra l'Ajuntament, en mans del PP, per modificacions relatives al PGOU. A Sagunt, Camp de Morvedre, promotors relacionats amb Enrique Linde i l'ex-conseller d'Interior intentaren edificar una enorme ciutat de luxe, Puerto Corinto, en una zona humida protegida. Finalment, la construcció no va ser permesa per la COPUT.

El gabinet jurídic de Vidal, 1, va pretendre alçar un edifici de volum i alçada no permesa al PGOU de València en un centríssim solar, situat entre els carrers Sant Vicent, Guillem de Castro i Cervantes. APSA va representar els interessos de Construcciones y Estudios, SA, CYES, i de la promotora Celebe, SA i, per intentar saltar-se les normes del PGOU a l' hora d'edificar, apel.laren a raons estètiques davant la COPUT.

ESTATUTOS DE LA ENTIDAD MERCANTIL "ASESORAMIENTO PROFESIONAL, S.A."

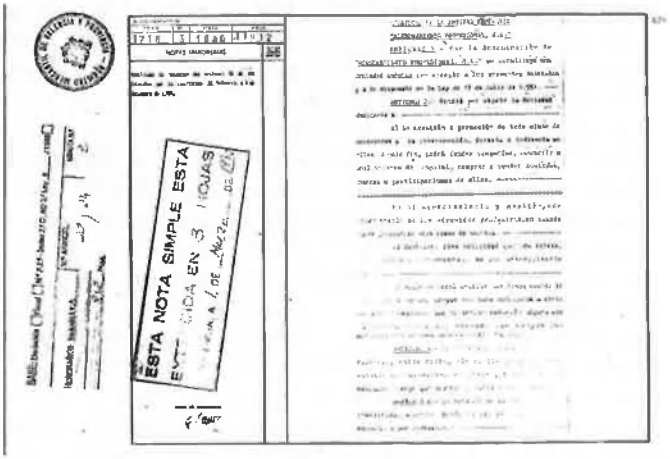
ARTICULO 1.- Con la denominación de **"ASESORAMIENTO PROFESIONAL, S.A."** se constituye una Sociedad Anónima con arreglo a los presentes Estatutos y a lo dispuesto en la Ley de 17 de Julio de 1951

ARTICULO 2 .- Tendra por objeto la Sociedad dedicarse a:

a) **La creación o promoción de toda clase de sociedades** y la intervencion, directa o indirecta en ellas. A este fín, podrá fundar companías, concurrir a ampliaciones de capital, comprar y vender acciones, cuotas o participaciones de ellas.

b) **El asesoramiento y gestión**, con intervención de los adecuados profesionales cuando fuera preciso, **de toda clase de asuntos.**

c) **Cualquier otra actividad que sea conexa**, antecedente o consecuencia de las an.....

El món empresarial, i en particular el sector de la construcció, sempre ha trobat en APSA un bon auxiliar. El portaveu socialista Felipe Guardiola i l'actual president del Consell de RTVV, Enrique Linde, són assesors de la Fira Mostrari Internacional de València, FMI, i advocats personals del seu president, **Ramón Cerdà**. **Iñaki Zaragüeta**, abans braç dret de la patronal valenciana i ara conseller particular del president provincial del PP, **Pere Agramunt**, els va introduir com a juristes de la Fira. Ramón Cerdà Garrido es va assegurar la reelecció de la FMI contractant Zaragüeta i, més tard, Linde-Guardiola, la qual cosa va permetre una candidatura sostinguda doblement per conservadors i socialistes. A la Fira –la més gran de l'estat, amb 100.000 m2 de superfície útil, i la més antiga–, acudeixen al voltant de 6000

firmes empresarials. La relació Zaragüeta-Guardiola és perfecta.

Els grans constructors de Calp, **Andres** i **Enrique Ballester Rios,** treballen molt sovint amb el despatx i l'ajuda de Felipe Guardiola. Els Ballester detenen molt de terreny per a edificar a València, en un moment que els solars escassegen a la capital del país, i són els amos d'Edificaciones Calpe, SA, Bowling Center Valencia, SA, Destro, SA i la Compania Valenciana de Viviendas, SA –CIVISA–, entre d'altres. Durant el règim franquista van rebre nombroses multes del MOPU. La COPUT també els ha sancionat repetidament. Uns altres germans, els multimilionaris **Gil-Terrón**, han tingut també el suport intens del bufet Guardiola.

Antoni, **Josep Lluis** i **Xavier Gil Terrón** són, respectivament, president, vice-president i conseller de Valencia Urbana, SA, VALURSA, amb domicili social al passatge del Doctor Serra, 2, de la ciutat. Es tracta d'una de les empreses promotores-constructores més poderoses del País Valencià. D'absoluta legalitat i bona qualitat d'obres, dos terços de les edificacions de València són seues. Entre les societats anònimes que componen el grup Valencia Urbana es troben Promotora Levante, Promociones Comunitarias, Valencia Agrícola, Torrent Urbana, Silla Urbana, Apartamentos Urbanos, Euroconstrucciones, El Romeral i la Inversora Tetuan.

Guardiola i el despatx de Vidal, 1, també van aconseguir a Riba-roja, l'Horta, que la construció del primer cementeri privat de l'estat anara a parar a mans de Necrópolis Privada Valenciana, SA, Neprivasa, a pesar de la demostrada oposició del seu alcalde, **Joan Antoni Toledo**, d'Esquerra Socialista, i la gran quantitat d'ofertes en competència. Guardiola sovint va a visitar les obres, que porta endavant la constructora madrilenya Peninsular de Asfaltos y Construcciones, SA, PACSA, dels germans **Bardavio Oliden**. Neprivasa disposa d'un capital social de cent milions de pessetes i manté el seu domicili social al carrer de Terol, 15, de València. **Vicent Mira Lázaro**, conseller-delegat de Gres de Valls, SA, i home de Lluís Suñer és un dels seus socis; al costat de **Joaquín**, **José María** i **Carlos Bardavio** –president, apoderat i secretari, respectivament, de Neprivasa–, associada, doncs, a PACSA.

El diputat del PSPV-PSOE Felipe Guardiola va ser sempre conseqüent amb la seua nòmina de parroquians. I, com a bon professional de l'advocacia, mai va posar problemes per a defensar qualsevol causa justa. Inclús, com hem pogut observar, contra la seua pròpia agrupació política. Socialista contra socialistes, el gabinet d'assessorament empresarial de Guardiola-Linde va defensar la gran propietària privada de l'energia, Hidroelèctrica, davant de l'Ajuntament de València, en una reclamació de deutes municipals, pròxima als 1.200 milions de pessetes. El president Joan Lerma no va intervenir per a tallar la dislèxica actuació interna dels socialistes locals, a pesar que l'alcaldia –**Ricard Pérez Casado**– es trobava en una situació delicada, i que la regidora d'Hisenda d'aleshores, **Clementina Ródenas**, era atacadíssima per tota l'oposició. Guardiola ja era president del Grup Socialista a les Corts i Linde ja dirigia l'Ens Públic RTVV. Ródenas va afirmar que les xifres esgrimides per HE "no estaven en absolut documentades".

APSA va encarregar-se també de la gestió i el muntatge del Pavelló Espanyol a l'Exposició Mundial d'Austràlia que es va celebrar a Sidney, amb participació notable de l'Ambaixada Espanyola i del Ministeri d'Economia. D'altra banda, els socialistes de Vidal,1, i Colom, 35, van mantenir converses per a fer-se amb la representació a València de l'empresa Euromatic, SA, "venda, lloguer, reparació de màquines recreatives i explotació de sales de joc", que presideix **Arturo Justo Garmundi**, a través del seu conseller **Manuel González Comes**.

Amic de les motos, Felipe Guardiola i el seu company de despatx treballaren a favor de **Salvador Gascón**, president de la Federació Valenciana de Motociclisme i principal promotor d'un Circuit Permanent de Velocitat al si del país. La Direcció General d'Esports va encarregar diversos i cars estudis tècnics per a decidir una localització definitiva, i APSA en va fer un d'aquests, optant pel lloc que Gascón, president de la societat Circuito Permanente de Cullera, SA, més desitjava: el poble de Guadassuar, a la Ribera Alta. L'estudi va costar prop de dotze milions de pessetes. El Circuit, però, es va acordar definitivament a Xest, (la Foia de Bunyol), amb un preu estimat aproximadament en 2.500 milions de pessetes.

Ismael L. Belda

Enrique Linde, president del consell d'administra-

INFLUÈNCIES. S.A.

Les gestions del diputat Felipe Guardiola

asesoramiento profesional, s.a. (apsa)

Bufet d'Advocats

Carrer de Colom, 35 i Carrer de Vidal, 1 València

Felipe Guardiola Sellés

- Diputat socialista per Castelló
- Ex-conseller de la Governació.
- Ex-vice-president de la Generalitat Valenciana.
- Actual president i portaveu del grup socialista a les Corts Valencianes.

Enrique Linde Paniagua

- Ex-subsecretari i secretari general tècnic del Ministeri de Justícia amb Francisco Fernández Ordonez i Arturo Romaní Biescas, mà dreta de Mario Conde.
- Ex-secretari general del Banc Exterior, sota la presidència de Fernández Ordoñez i ex-conseller del Banc d'Alacant.
- Ex-assessor del president Joan Lerma.
- Actual president del Consell d'Administració de l'Ens públic Ràdio-Televisió Valenciana, RTVV.

Contínues visites a la COPUT interessant-se per l'estat de diversos PGOUs a la Marina Alta.

Intervenció tècnica al PGOU d'Altea. Representants davant da l'Ajuntament de la gran empresa constructora Luis Campomanes, S.A. Sis-cents milions en joc.

Gestions per a variar el PGOU de Xàbia. Visita en nom de la Banca Nacional de París amb la pretensió de requalificar i, posteriorment, adquirir per a un tercer terrenys inclosos dins del Parc Natural del Montgó.

Mediació davant de l'Ajuntament socialista de Dénia a favor d'una oferta de proveïment d'aigües al poble per part de Sogesur, S.A. i la Compagnie Generale Des Eaux de França.

Intervenció tècnica al PGOU de Dénia, representant projectes de diversos promotors.

Intermediaris de la urbanització de luxe Puerto Corinto a Sagunt, en una zona humida.

Intermediaris davant la COPUT de CYES, S.A. per una gran construcció en un magnífic solar al centre de València, amb volum i alçada no permesa pel PGOU de la ciutat.

Múltiples gestions urbanístiques i d'assessorament per als importants empresaris de la construcció Enrique i Andrés Ballester (Destro, S.A, Clivisa, etc.).

Múltiples gestions urbanístiques i d'assessorament per als milionaris germans de la construcció valenciana Gil-Terrón Puchades, de Valencia Urbana, S.A.

Intervencions davant de l'Ajuntament socialista de Riba-roja de Túria per aconseguir un cementen privat a favor de Neprivasa-Pacsa.

Direcció i gestió del pavelló espanyol a l'Exposició Mundial d'Austràlia, a Sidney.

Converses per a representar i assessorar l'empresari Manuel González, d'Euromatic, S.A. (màquines recreatives i salons de joc).

Assessoraments a la Federació Valenciana de Municipis i Províncies.

Defensa de l'empresa privada Hidrola contra l'Ajuntament socialista de València i la FVM i P. Mil dos-cents milions de pessetes en joc.

Gestió d'un estudi tècnic de prop de 12 milions de pessetes apostant perquè el Circuit Valencià de Motorisme s'instal.lara a Guadassuar, Ribera Alta, i no a Xest.

Bufet jurídic de la Fira Mostrari Internacional, FMI, de la patronal valenciana.

La connexió catalana de Juan Guerra

Les fosques activitats del germà d'Alfonso Guerra no solament tenien com a ocupació els cortijos. L'activitat immobiliària a Catalunya, en concret a la Costa Brava, era un dels nous objectius de Juan Guerra.

Eduard Martín Toval.

A mesura que passa el temps l'escàndol Juan Guerra es va estenent a àmbits insospitats en un primer moment. A Catalunya els negocis del germà d'Alfonso Guerra es van dirigir a la Costa Brava i suposadament a Figueres, encara que pel que fa a aquesta darrera ciutat, les relacions de Juan Guerra amb una empresa local encara no han estat demostrades i es troben sota diligències judicials.

L'empresa publica Ensidesa va oferir, com es pot veure en la carta a què ha tingut accés EL TEMPS, unes parcel.les a Roses a una de les empreses de Juan Guerra. La carta està adreçada a Corral de la Parra S.A., que segons han confirmat fonts del PP a Madrid i han posat de relleu mitjans gironins, és propietat de Juan Guerra en un 50 per cent. En la carta es parla de converses mantingudes prèviament, fet que fa pensar en la possibilitat d'un intererès anterior de l'empresa sevillana en els terrenys més que d'una oferta unilateral per part d'Ensidesa. Els terrenys oferts a "Corral de la Parra S.A." són tres finques del municipi de Roses que estan actualment sense edificar. Una de les finques està situada a l´avinguda de Santa Margarida i té una superfície superior als 13.000 metres quadrats; ENSIDESA la va adquirir fa 10 anys per cobrir un deute de l´antiga empresa propietària. La segona finca es troba a l´Avinguda del Clot dels Franquets i té més de 10.000 metres quadrats; la tercera està situada a prop de la segona i té 12.000 metres quadrats.

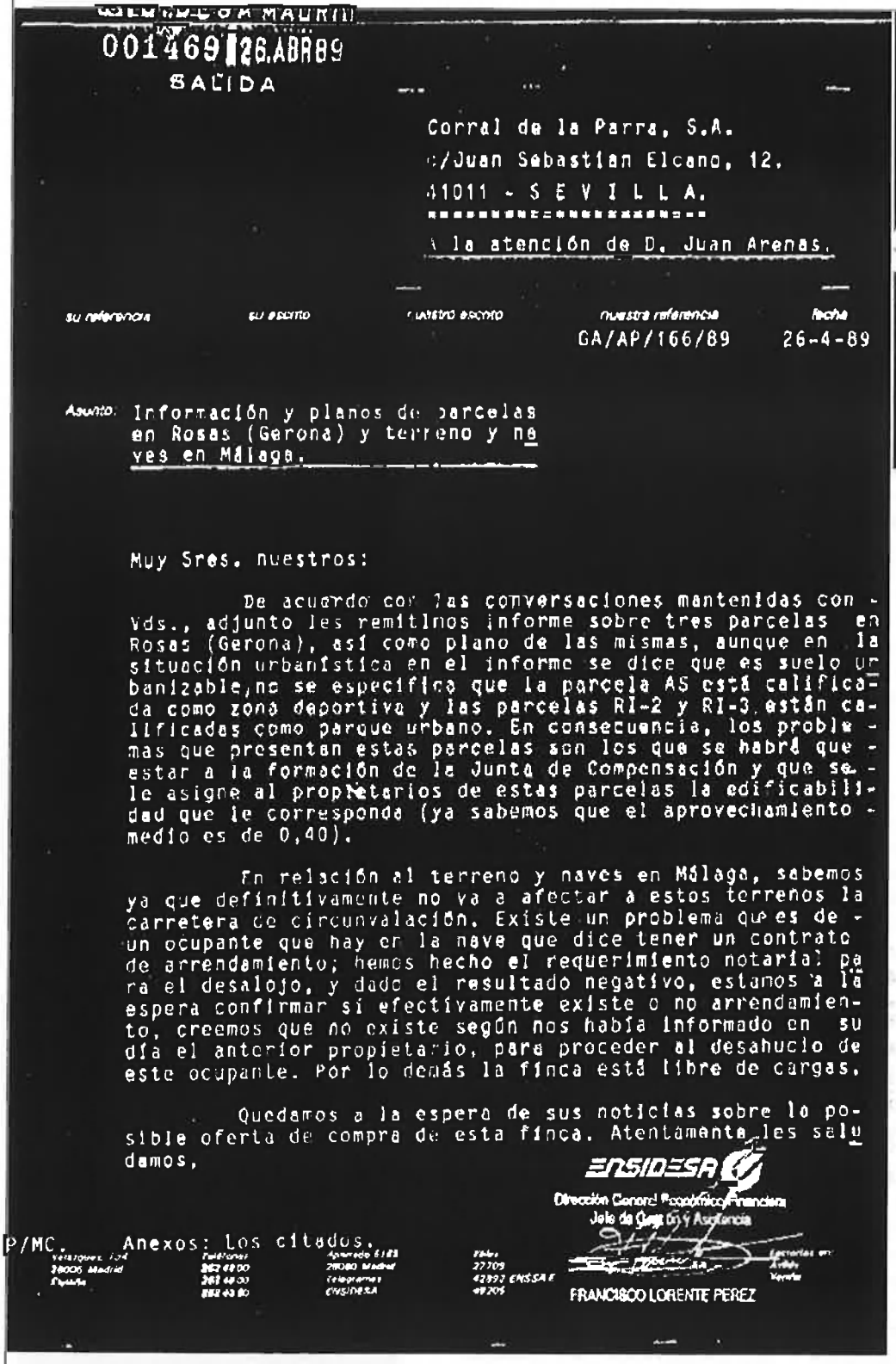
Cal assenyalar que les tres parcel.les havien estat propietat de l'altre temps famós empresari Miquel Mateu. Quan va morir, el 1972, les va deixar en herència a la seva filla Carme Mateu, la qual, en no poder-se'n fer càrrec va transferir les parcel.les a tres societats diferents abans que el sector públic se n'hagués d'ocupar.

D' altra banda, el fiscal en cap de Sevilla ha obert diligències per aclarir la relació entre l´empresa figuerenca SAMAR´T, SA i Juan Guerra. Després que s´haguessin fet acusacions que el germà del vice-president del govern era el representant de SAMAR'T, SA a Andalusia. Com a resposta i en declaracions a la premsa local de Girona, el gerent de l´empresa, Enric Sànchez, va manifestar que fa 15 anys que a Andalusia els representa una dona. L'empresa SAMAR'T, SA es dedica a la fabricació de matrícules i fanals i ha rebut la sol.licitud d´oferta per participar en el concurs per atorgar la fabricació de les matrícules de l´Expo 92.

Fonts del PP a Madrid han dit a EL TEMPS que, per ara, no s´han detectat més activitats d´empreses relacionades amb Juan Guerra a Catalunya i que, per tant, cal destacar com a rumors sense fonament les informacions que han parlat de l´interès del vice-president del govern espanyol, Alfonso Guerra, per adquirir cases a la costa catalana.

¿ELS NEGOCIS DE MARTIN TOVAL?

Ex-militants del PSC han manifestat, per la seva banda, que l´actual portaveu del grup socialista al Congrés dels diputats, Eduard Martín Toval, s'ha anat dedicant als negocis amb l´objectiu de finançar el Partit Socialista. Segons aquests ex-militants, amb els quals coincideixen altres fonts sense cap relació

MADRID
001469 26.ABR89
SALIDA

Corral de la Parra, S.A.
c/Juan Sebastian Elcano, 12.
41011 - S E V I L L A.

A la atención de D. Juan Arenas.

Su referencia	Su escrito	Nuestro escrito	Nuestra referencia	Fecha
			GA/AP/166/89	26-4-89

Asunto: Información y planos de parcelas en Rosas (Gerona) y terreno y naves en Málaga.

Muy Sres. nuestros:

De acuerdo con las conversaciones mantenidas con Vds., adjunto les remitimos informe sobre tres parcelas en Rosas (Gerona), así como plano de las mismas, aunque en la situación urbanística en el informe se dice que es suelo urbanizable, no se especifica que la parcela A5 está calificada como zona deportiva y las parcelas RI-2 y RI-3 están calificadas como parque urbano. En consecuencia, los problemas que presentan estas parcelas son los que se habrá que estar a la formación de la Junta de Compensación y que se le asigne al propietarios de estas parcelas la edificabilidad que le corresponda (ya sabemos que el aprovechamiento medio es de 0,40).

En relación al terreno y naves en Málaga, sabemos ya que definitivamente no va a afectar a estos terrenos la carretera de circunvalación. Existe un problema que es de un ocupante que hay en la nave que dice tener un contrato de arrendamiento; hemos hecho el requerimiento notarial para el desalojo, y dado el resultado negativo, estamos a la espera confirmar si efectivamente existe o no arrendamiento, creemos que no existe según nos había informado en su día el anterior propietario, para proceder al desahucio de este ocupante. Por lo demás la finca está libre de cargas.

Quedamos a la espera de sus noticias sobre la posible oferta de compra de esta finca. Atentamente les saludamos,

ENSIDESA
Dirección General Económico-Financiera
Jefe de Gestión y Asistencia

FRANCISCO LORENTE PEREZ

P/MC. Anexos: Los citados.

Jordi Solé Tura : "Amb la llei n´hi ha prou"

—¿Com està el tema de la Comissió per investigar el tràfic d´influències?

—Aquest terme no és exacte, el que hi ha és una comissió constitucional que jo presideixo i que amb la presència de tots els grups parlamentaris està discutint una ponència entorn del tema del tràfic d´influències. El dia 14 de març s'acaba el termini per a la presentació d'esmenes. Com això va pel procediment d´urgència, en un mes ja tindrem una regulació legal d´aquesta matèria.

—Així, ¿no s´institucionalitzarà el control d´aquestes irregularitats?

—Una bona regulació legal ha de ser més que suficient per a poder controlar el tràfic d´influències. No és necessària una comissió específica. Amb la llei n´hi ha prou, si aquesta inclou els diversos aspectes del problema, un dels quals és el tema de les incompatibilitats.

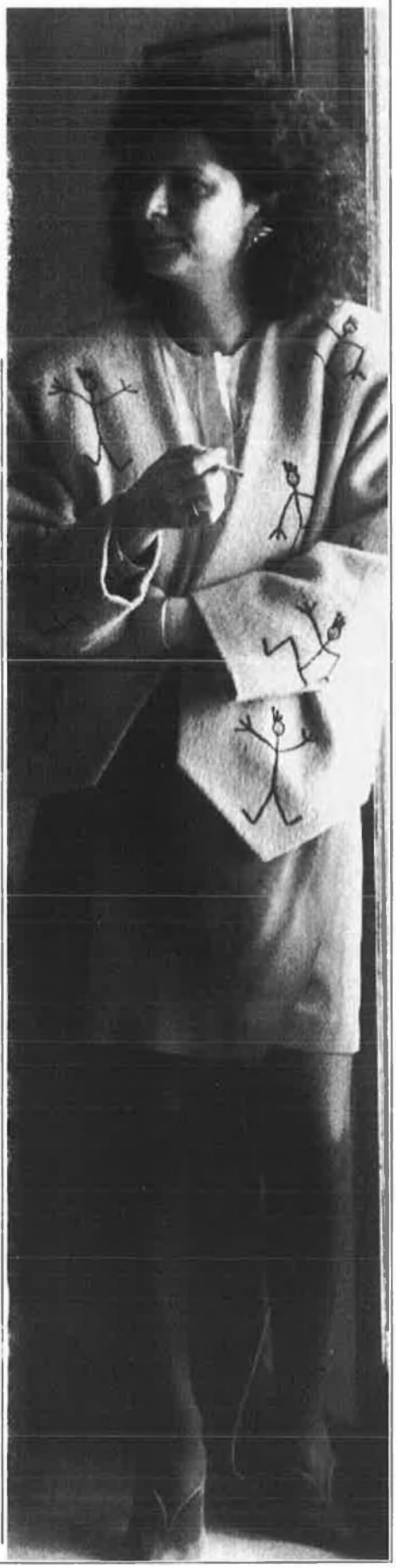
amb el PSC-PSOE, Toval –empresari ha actuat amb una empresa anomenada Qualitat SA que es dedicava a l´assessoria de cooperatives. En aquesta empresa hi haurien col.laborat nombrosos militants socialistes, alguns dels quals ja no són ara dins el partit. Segons les mateixes fonts, Martín Toval "no apareix a les escriptures de l'empresa Qualitat SA, però la seva vinculació a aquesta empresa és innegable". Se sap que aquesta empresa va començar les seves activitats a principis de la dècada dels vuitanta, però es desconeix quant de temps hi ha estat vinculat Eduard Martín Toval i, especialment, si aquesta suposada vinculació ha coincidit amb el seu càrrec actual de portaveu del grup socialista al Congrés dels diputats.

Albert Punsola

Josep M. Sanmarti

DES D'EL RETIRO

L'art i la part

Carme Alborch .

Des d'aquestes mateixes columnes, fa un mes llarg, vam insinuar l'existència d'unes irregularitats en l'exposició retrospectiva de **Joaquim Sorolla** a l'Institut Valencià d'Art Modern. I vam prometre fer l'explicació oportuna arribat el moment. El moment, precipitat per estrictes desavinences familiars —no només de discòrdia entre la parentela artística implicada, sinó entre les progènies que es disputen l'administració del poder—, ha arribat. Però el relat d'aquesta intriga és l'existència d'altres intrigues només descodificables, probablement, a través de disciplines psicoanalítiques.

La cosa és que la paternitat d'uns materials que allà s'ensenyaven és equívoca. Certament, les anomalies no eren un parell, com des d'ací avisàvem; tampoc no en són tres, com els diaris de la localitat, de moment, han assenyalat. Per l'ostentació que fan alguns, ja podrien haver desemboscat que, a banda d'això, hi havia un llenç d'un pintor nascut a Marxalenes i caducat a Sueca —els indicis són clars, ¿no?— que també està en idèntica situació. Això ja fa pensar que qui ha filtrat solament coneix de Sorolla i d'**Ignasi Pinazo**. L'especialitat desemmascara.

En principi es tractava de tres esbossos, i com a tals sense firmar, que, per les característiques de resolució, apuntaven més cap a l'autoria d'Ignasi Pinazo que no a la de l'artista que justificava l'antològica. Detectades les irregularitats, entre altres, pels descendents de Pinazo i per **Tomàs Llorens**, la directora gerent de l'IVAM, **Carme Alborch**, va encarregar una avaluació tècnica a la professora **Carme Gràcia** , la qual, considerades les coses que havien de considerar-se, ha determinat que els esborranys en qüestió són de la filiació de Pinazo, tal i com els hereus de Pinazo reivindicaven. Té la seua lògica, si pensem que els intercanvis entre autors solen ser habituals.

Però la família Sorolla —els Sorolla i els Pinazo comparteixen l'apassionament valencià dels **Vilaragut** i els **Centelles**— diu que són del seu besavi, bàsicament, perquè es trobaven entre el llegat del seu besavi. Així les coses, entre l'art i l'honor, no seria desproporcionat que durant els pròxims dies s'intensifiquen els informes d'un signe i altre. Ni que s'apel.le a la sofisticació de les computadores. O, com que l'última *comidilla* que ha donat la localitat ja resultava suada, es recórrega a la prova del carboni-14. Serien els conductes normals, si d'una disputa artística tractàrem.

Però sota el litigi de les teles —tauletes en aquest cas— hi ha molta entretela. Per un costat, la cara dura d'un comissari, **Edmund Peel**, un marxant que no va muntar l'exposició precisament per amor a l'art, i que, per l'imperatiu cromàtic del dòlar, pretenia catalogar a tota pastilla, més preocupat per quant penjava que per què penjava. I que en última instància, fent ús del seu càrrec per tal de defensar la seua posició, no va autoritzar la retirada dels materials.

Per un altre, una professora que, camuflada, anhela conduir els destins de l'IVAM i que deu comptar amb el beneplàcit del palau, perquè ho va propagant entre el seu alumnat. L'aspirant, connectada de manera flagrant a una assessora dissimulada de la Presidència de la Generalitat valenciana —particularitat que especifica la trajectòria de l'artilleria—, ha vist en l'incident la millor manera d'accedir a les seues il.lusions.

Per un altre costat, un gestoret tipogràfic, amb les neurones en vaga general indefinida, ferit per la indiferència que la directora gerent de l'IVAM li subministra. I finalment, per no allargarho massa, un Institut Valencià d'Art Modern que mai hauria d'haver consentit una exposició de Sorolla, perquè en l'operació ha baixat el llistó dels seus ob-

jectius de modernitat i ha establert un precedent que en el futur —amb **Munoz Degrain** o amb qui siga— acabarà desvirtuant les seues mires programàtiques.

El component de totes aquestes circumstàncies auspicia una certa histèria col.lectiva. Genuïnament fallera, per cert.

La rebel.lió de la sintonia

El reemplaçament de **Rosa Solbes** per **Salvador Soria** en la direcció de Canal 9 Ràdio ja està tenint, com era de fàcil predicció, els seus efectes. L'equip de direcció substituït era eficaç però incontrolable, cosa que intranquil.litzava el director general perquè incomodava el seu superior. La preocupació va fer que els fets rutllaren amb la drasticitat que van rutllar. I la sintonia es va fer harmonia.

Ara els termes s'han invertit: l'equip no funciona, però realitza un control d'una eficàcia militar, impedint qualsevol aportació dels treballadors. Que és, si fa no fa, com volien els de dalt que fóra l'harmonia. El règim radio(a)fònic imposat ha indignat de tal manera els periodistes honrats de l'avinguda de Blasco Ibáñez que han pres consciència de forma unànime, encara que sense estridències, contra la direcció.

Com que el clima no el pal.lia ni l'aire condicionat, els responsables han hagut d'ordir una solució a les relacions d'alta tensió que hi ha a la casa. I ja està en marxa. El director ha decidit començar a contractar periodistes propensos a la seua corda —sensibles a l'harmonia de la sintonia— per tal que facen funcions de guarda jurat entre els nuclis més crítics, i que resguarden pretorianament el poder designat des del Palau de la Generalitat. ¡Collonera!, que diu la **Vicenteta** per TV3.

La desunió d'UDC

El passat cap de setmana ha servit a Unió Democràtica de Catalunya, l'entranyable rèmora democristiana de Convergència, per a posicionar-se congressualment contra el tauró que li fa el servei de transport. Els demòcrata-cristians, no és cap novetat, ja fa temps que van preocupats per la seua identitat, que no és una altra que assolir un protagonisme notori i una admirable quota de poder dins la coalició que vaja més enllà de la quarta part dels càrrecs.

No és casual que els *problemes d'identitat* se susciten ara mateix. Entre altres coses, perquè UDC, per circumstàncies de la vida, ha deixat de ser el moviment tricèfal irreconciliable que era. D'una banda, **Concepció Ferrer**, la línia Opus de l'agrupació, té massa europroblemes per a dedicar-se a les interioritats del partit. I de l'altra, **Joan Rigol**, l'inspirador de la línia cultural del partit, encara no s'ha refet dels efectes del colp que va rebre pel pacte cultural amb el PSC. Això —i el pas a la vitrina de **Miquel Coll i Alentorn**— ha facilitat que **Josep Antoni Duran Lleida** haja anat monopolitzant totes les representativitats, no sense una exagerada dosi de victimisme com a tàctica.

Ratificat com a líder al congrés de Reus, Duran, amb excel.lents relacions amb el Partit Nacionalista Basc i admirat per la seua política de pacte amb els socialistes, ha posat en marxa la discrepància a través de les òrbites del xantatge polític que sempre ha insinuat. Ja ens alegraria un moviment crític, sense ressentiments personals, contra el partit que governa la Generalitat catalana. Perquè ben mirat, ni ningú sap quants vots concita UDC en unes eleccions ni ningú sap fins a quin punt aquesta estratègia no es fonamenta en l'enfrontament, per pur protagonisme, de Duran amb **Miquel Roca Junyent**.

Conducció, SA

LA SETMANA

1 "¿Vols fer un gran negoci?, apunta't a SA" és la nova campanya que la Gerència de Seguretat Vial (GSV) juntament amb el departament de Benestar Social posarà en marxa a mitjan abril fins a finals de maig. A més a més, la nova campanya comptarà amb la col.laboració d'un cos de voluntaris , tant civils com militars.

En aquest sentit, ha estat mitjançant el departament de Benestar Social que s'ha pogut comptar amb la plena col.laboració del capità general de Catalunya per tal que els joves que realitzen el servei militar puguin formar part del cos de voluntaris. Aquests, juntament amb els civils, s' encarregaran de repartir fulls informatius sobre la repercussió de l'alcohol en les persones segons l'edat, el sexe i el pes de cadascú, tríptics i material d'autocontrol d'alcoholèmia perquè cadascú pugui fer-se ell mateix la prova de l'alcohol.

Apuntar-se a SA fa al.lusió a la conducció sense alcohol o sense accidents i aquesta és continuació de l'anterior campanya "Alcohol i benzina maten" duta a terme per la GSV.

Per tal de coordinar el bon funcionament de la campanya i que aquesta arribi a tot Catalunya, la policia local i els Consells Comarcals s'encarregaran del repartiment i l'ús dels 100 alcoholòmetres que es distribuiran per tot el Principat.

La presentació de la campanya "Vols fer un gran negoci...." s'ha fet després de l'acte de cloenda de la que s'ha estat duent a terme fins ara i que anava dirigida als motoristes.

"Posa't el casc, fica-t'ho al cap" ha tingut uns resultats força satisfactoris si es té en compte que s'han sobrepassat els objectius fixats. Així, si abans d'iniciar-se aquesta campanya un 34% dels conductors de motocicletes en les àrees urbanes i un 37% dels acompanyants feien ús del casc, en finalitzar el percentatge ha augmentat fins al 65 i el 55% respectivament.

Però si bé l'ús del casc en les ciutats era baix, els motoristes que circulaven per carretera l'usaven molt més freqüentment: un 73% en el cas dels conductors i un 75% en cas dels acompanyants. Una vegada finalitzada la campanya, també ha augmentat l'ús del casc per carretera fins a un 85% tant pel que fa a uns com als altres.

"Posa't el casc, fica-t'ho al cap" ha tingut el suport de Carles Mas, Jordi Arcarons, Alex Crivillé, Joan Garriga i Sito Pons entre altres.

S.M..

Andora estrena llibertat sindical

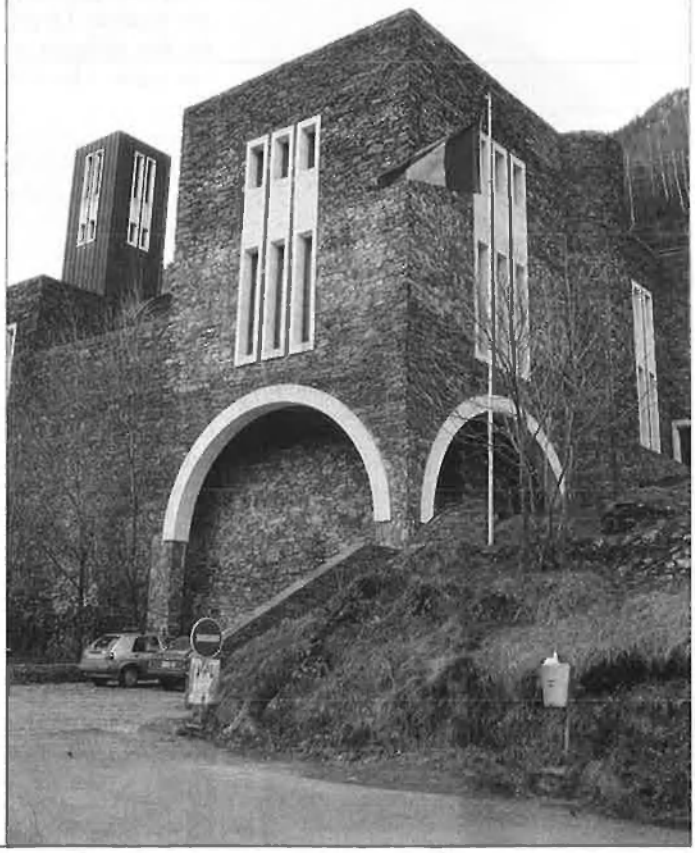
2 Amb la presència de destacats dirigents sindicals de l'estat espanyol com Nicolás Redondo o Marcelino Camacho, i el suport plé i solidari de la Confederació Europea de Sindicats, encapçalat pel president, Matías Hinterscheid, aquesta setmana passada va començar a caminar la primera organització obrera que s'ha creat a les Valls d'Andorra, el Sindicat Andorrà de Treballadors.

La constitució del SAT és tota una fita en la història del petit país pirinenc, l'únic de tot Europa on fins fa poc no eren reconegudes les llibertats fonamentals. El nou sindicat s'ha creat a l'empara d'una llei promulgada pels dos coprínceps que té Andorra, el president de la República Francesa i el bisbe d'Urgell, que aquest estiu passat van donar llum a la Llei sobre els Drets Fonamentals de les Persones. Encara que aquesta norma dóna llibertat d'acció als sindicalistes, que fins ara havien d'actuar clandestinament o representats per entitats com l'Associació de Residents a Andorra (ARA), el fet cert és que les autoritats polítiques i la patronal andorrana veuen amb preocupació i inquietud el naixement del SAT, i voldrien limitar-ne l'acció.

El sindicalista Antoni Roig, primer secretari general del SAT, opina que les autoritats polítiques "veuen perill en la unió dels treballadors, que per altra part són majoritàriament estrangers, i de pas ignoren i neguen el dret d'associació als treballadors andorrans". Per això, una de les ponències que va discutir el SAT en el seu primer congrés, proposa que el govern d'Andorra faciliti l'accés a la nacionalitat, perquè així "aconseguirem guardar la identitat i sobirania del poble andorrà, sense que sigui necessari reprimir l'activitat sindical".

Al congrés del SAT van assistir uns 70 delegats del més de 200 afiliats, en la seva majoria de nacionalitat espanyola, que van aprovar una declaració d'intencions segons la qual el sindicat serà independent, i sense cap re-

ferència ideològica, si bé és coneguda la militància socialista d'Antoni Roig, candidat al Senat per la circumscripció de Lleida en les passades eleccions per les llistes del PSC-PSOE. Els estatuts aprovats indiquen clarament que la dedicació exclusiva de l'organització "és la defensa dels drets dels treballadors sigui quina sigui la seva nacionalitat i les seves idees".

València, un "metro" amb polèmica permanent.

El SAT va nàixer el juny del 1988, per iniciativa de sis persones que són les que actualment formaven la comissió gestora. La gestió del SAT va coincidir amb la celebració de les Segones Jornades Sindicals d'Andorra, que es van portar a terme a la Seu d'Urgell per la prohibició existent a les Valls. Acostumats a moure's en la clandestinitat, fins i tot van haver de celebrar l'1 de Maig en la intimitat d'un restaurant dels molts que hi ha a les Valls. Ara, comença el futur pel SAT. El proper 1 de Maig serà el primer que celebraran a la llum pública.

Conflictes subterranis

3 La passada setmana, Eugeni Burriel, conseller d'Obres Públiques, Urbanisme i Transports de la Generalitat valenciana anunciava a l'opinió pública el nou pla d'ampliació de les línies de ferrocarril subterrani per a la ciutat de València. Amb 80.000 milions d'inversió i en un termini de vuit anys, el Cap i Casal pot tenir una de les més modernes xarxes de metro d'Europa que, a més, per les especials circumstàncies de l'àrea urbana, comunicarà diversos pobles de l'Horta amb les zones de la ciutat on hi ha llocs d'esbarjo i serveis de tota mena.

Tot coincidint amb la presentació, els sindicats CC.OO i UGT, que agrupen la majoria dels treballadors dels ferrocarrils de la Generalitat valenciana, manifestaven la seua decisió de convocar una vaga per a la setmana fallera. Els treballadors acusen l'empresa de no complir els acords indicats en el conveni laboral.

Davant de la situació, l'empresa ha enviat un comunicat a la premsa on "lamenta" la coincidència de la presentació dels nous plans per al *metro* i la notificació de la convocatòria de vaga. Més tard, la mateixa font acusa els representants sindícals de no interessar-se per l'esforç inversor que realitza la Generalitat. Per acabar, els directius de FGV indiquen que "unes pèrdues d'explotació de 998 milions de pessetes l'any 1989 serien elements que haurien de fer reflexionar el col.lectiu de treballadors de l'empresa".

Els treballadors, en efecte, no s'il.lusionen gaire per l'augment pressupostari que no s'ha reflectit en el pagament dels deutes que l'empresa té amb ells i han decidit continuar amb la vaga que pot significar un autèntic caos faller. Mentrestant, l'aigua que envaeix les estacions subterrànies continua rajant per l'escala. D'alguna manera, amb el personal en vaga i les línies encara inundades, la idea de fer un *metro* "a nivell europeu" recorda allò de "començar la casa per la teulada".

Jordi Sebastià

Crim a posteriori

4 Després d'estar empresonada durant divuit mesos, sense que s'especificaren les raons per les quals restava detinguda, l'Audiència Nacional de Madrid ha dictat l'acte de presó contra Núria Cadenas. Sorprenentment, s'hi fa constar que "El día 12 de septiembre de 1988 Jordi Petit Ferrer en unión de Guillermo Godó Blasco y de Nuria Cadenas Alabernia, tras preparar diversos artefactos explosivos con derivados de cloratos, los colocaron en las Delegaciones de Hacienda de las calles Av. Roma, número 124, calle Mayor num. 243 y calle Caballero núm. 52, todas ellas de Barcelona".

Núria Cadenas va ser detinguda el dia 9 de setembre de 1989, tres dies abans de la data en la qual es trobava, segons l'Audiència, manipulant explosius. El dia 12 marxava, dins un furgó policial amb les mans lligades, camí de Carabanchel. Una vegada allà ha hagut d'esperar any i mig per trobar-se ara amb aquesta broma macabra. Segons indiquen els Comitès de Solidaritat amb els Patriotes Catalans, els advocats que porten el cas de Núria estudien quines mesures prendran per tal de denunciar la il.legalitat de la situació.

Núria Cadenas tenia disset anys quan va ser empresonada i la seua situació va servir de detonant per a crear un moviment de solidaritat, en el qual han destacat les anomenades Mares de la Plaça de Sant Jaume, que reivindiquen el trasllat a Catalunya del presos catalans que actualment compleixen condemna en diferents presons espanyoles. Núria publicarà pròximament el seu llibre, *Cartes de la presó*, on explica les seues vivències i impressions durant aquests darrers mesos.

L'administració de justícia espanyola ha arribat en aquest assumpte a uns graus d'absurd que difícilment poden generar la confiança dels ciutatdans. I mentrestant, una jove de 18 anys continua tancada a Madrid per accions que li era impossible de cometre.

Jordi Sebastià

Lluís Prenafeta, contra els mentiders

Lluís Prenafeta, secretari general de la Presidència, va anunciar divendres passat la seva dimissió a partir del proper 31 de maig. El fins ara número dos de la Generalitat de Catalunya passa revista als que ell anomena "els deu millors anys de la seva vida".

Senyor Prenafeta, la seva dimissió que d'alguna manera ja estava prevista, ¿s'ha accelerat per alguna causa?

—D'alguna manera no, estava previst de totes les maneres. Ho he dit pel dret i pel revés. El que veig és que els polítics cada vegada perden més credibilitat i no se'ls creuen mai. Jo quan dic una cosa l'acostumo a complir. El president i jo havíem establert que el 31 de maig jo deixaria la Generalitat, però em sembla que no cal insistir en aquest punt i ja he dit que no hi ha cap altra causa que la meva pròpia planificació ja que el que faré a partir de l'u de juny és absolutament incompatible amb el càrrec que estic ocupant i per altra banda entenc que en el càrrec en què he estat fins ara la meva missió ja ha acabat. M'ocuparé d'altres missions fora de la institució. Simplement això.

—¿Una investigació que la fiscalia de Barcelona hauria practicat sobre vostè en els darrers dos mesos té alguna relació amb el seu anunci de dimissió?

—És curiós que només vint-i-quatre hores després d'haver anunciat jo que me n'anava ja surtin les presumpcions, les especulacions,les interpretacions, les filtracions... Sempre he tingut la impressió d'haver estat permanentment investigat, inspeccionat, controlat, escoltat..., però no des de fa unes setmanes, des de fa molts anys. Com a mínim des de fa vuit anys. Com es pot comprendre, no constitueix cap sorpresa per a mi que ara es diguin aquestes coses, o que es facin.

—¿Aquesta impressió que vostè té d'estar en el punt de mira és només una impressió o en té constància?

—...Deixem-ho com a impressió..., només.

—Independentment que vostè tingui les seves raons per després de l'u de juny, ¿no li sembla que aquest és un moment polític especialment delicat per a deixar el president Pujol?

—En política sempre hi ha moments especialment delicats i moments que no en són tant. Concretament, aquest no crec que sigui un moment especialment delicat. En aquest palau s'han viscut moltes vegades moments delicadíssims i jo he estat al peu del canó, si ara marxo és per les raons bàsiques que ja he explicat però també perquè no crec que sigui un moment especialment delicat. En absolut.

—¿Ni per temes com el del Pla de Residus?

—Ja se superarà aquest tema.

—¿I la possible marxa enrere de l'Anheuser Busch?

—També se superarà. Estic convençut que el Parc sens dubte es farà. Probablement s'inaugurarà amb sis mesos de retard sobre el que hi havia previst, però el Parc es farà, perquè espero que al final la sensatesa i la responsabilitat s'imposaran.

—¿És cert que el president Pujol està especialment nerviós en aquests moments?

—Jo no he vist mai el president Pujol nerviós en els deu anys que estic treballant amb ell cada dia, per tant tampoc n'està ara. Suposo, perquè m'ho ha dit, que està preocupat per la meva marxa, però per a ell no és cap novetat perquè ho havíem parlat de feia molts mesos, però és clar, ara s'ho veu a sobre i suposo que això li crea una preocupació. Però especialment nerviós, no.

—¿Ell volia que vostè hagués aguantat més?

—El mateix matí del dia que jo ho vaig fer públic ell encara va intentar demanar-me que no anunciés la meva marxa, en un últim intent de fer-me reconsiderar la meva decisió. Però ell sap que els meus arguments eren molt contundents i molt convincents i és l'única persona que sap que la tasca que desenvoluparé a partir de l'u de juny és una tasca al servei del país, també, però des d'altres talaies.

—¿D'alguna manera vostè ha imposat en aquesta ocasió la seva voluntat?

—Per primera vegada en deu anys he pres una decisió pensant en mi.

—¿Una petita insubmissió?

—No..., en absolut. La prova està que quedaré totalment vinculat al president, en tots els aspectes excepte en l'institucional.

—Ja sabem que de cert s aspectes no en vol parlar fins a l'u de juny i d'altres no en voldrà parlar mai, això no treu que no hi hagi aspectes situats al voltant de la seva activitat que desperten la curiositat, per exemple, ¿vostè ha exercit el control sobre els mitjans de comunicació de la Generalitat?

—Això caldria preguntar-ho als periodistes que treballen en aquests mitjans, a qualsevol, començant pel director i acabant per l'últim redactor. Si mai he fet cap tasca de control amb ells, si els he pressionat o els he demanat qualsevol cosa és molt fàcil de comprovar, preguntar-ho a ells més que no que jo ho respongui.

—Un dels temes que més l'han posat a prova ha estat el de les loteries de la Generalitat, ¿es pot dir que en aquest tema ha fracassat?

—En absolut. En tot cas no s'han cobert les previsions en els primers anys a causa que hi ha una inflació de loteries, és evident que també han baixat les altres loteries. Però en aquest moment s'està inflexionant i des de fa uns mesos estan pujant les vendes de les loteries catalanes. Sí que és cert que no s'han acomplert en els primers anys les previsions però de cap manera es pot considerar fracassat.

—¿En qualsevol cas el tema de les loteries serà un dels més desagradables que vostè recordarà?

—A mi el tema de les loteries no m'ha fet perdre ni una hora de son. En qualsevol cas els la deu haver fet perdre als que volien buscar el que no existia. Però a mi, ni una hora de son. A mi hi ha molt poques coses que em facin perdre el son, i evidentment les loteries mai.

—¿Vostè en qui pensava quan va escometre contra "els cínics, els mentirosos i els calumniadors que pul.lulen a l'entorn i generen un clima de destrucció en la política"?

—Vostè, els noms els coneix tan bé com jo, però jo no els diré, només dic que existeix això i això fa mal. Reflexionem-hi. Expulsem aquests elements del voltant de la política. Són absolutament i eminentment destructors. No diré cap nom però qui se senti

"Hi ha hagut divergències, però Miquel Roca i jo no hem estat mai enfrontats".

al.ludit que protesti, que aixequi el dit i que digui alguna cosa.

—¿Cada vegada en són més aquests personatges?

—No els podria quantificar, però en tot cas n'hi ha massa.

—¿I amb els que vostè ha topat sempre han estat fora del seu partit o també dins?

—No vull entrar en això. Ja he dit que no excloc ni incloc ningú. No vull entrar en aquest terreny en absolut. Ja he dit el que havia de dir sobre aquest aspecte i ja no en diré res més.

—¿Com s'explicaria que alguns militants de Convergència Democràtica de Catalunya poguessin haver brindat amb cava per celebrar la dimissió de vostè?

—Dubto bastant que la notícia sigui certa, però si és veritat, l'únic que desitjaria és que no se'ls indigestés.

—¿Miquel Roca i vostè han estat mai enfrontats?

—Mai. Hi ha hagut divergències, però crec que això és molt bo i positiu. Però en cap cas el senyor Roca no s'ha immiscit mai en la meva tasca de secretari general de la Presidència. Quan dic mai, vull dir mai. I evidentment mai he fet res per desvirtuar o entrar en el terreny de la secretaria general de Convergència. El senyor Roca ho sap i no ho negarà.

—¿Quina connexió hi ha entre el nou diari que es prepara sobre el conegut projecte El Observador *i vostè?*

—Sobre aquest tema no vull dir res. Només dir que no impulso cap diari. Ni aquest ni cap altre. No és la meva feina.

—Que no l'impulsi no vol dir que no hi estigui relacionat d'alguna manera...

—No.No.No.Ni impulsar, ni controlar, ni ser-hi, ni estar-hi, ni tenir-hi una acció, ni res.

—¿Joan Granados podria ser el seu successor en el càrrec?

—Això ho ha de decidir el president. Si em demana consell li donaré el meu consell, però jo no he d'entrar en qui ha de ser el meu substitut. Ni tinc cap candidat.

—¿Cap altra vinculació amb la política després de l'u de juny?

—Cap. Ja no estaré en cap activitat política. Ni directa ni indirecta.

—Una frase per resumir el seu pas per la secretaria general, que va començar el 8 de maig de 1980..

—Els deu millors anys de la meva vida.

—Però en el seu testament polític no s'ha pogut estalviar de mencionar "cínics, mentiders i calumniadors..."

—No s'oblidi dels paràsits. Són el que més abunda. Tots plegats fan mal, són destructors, no serveixen per a res, millor dit, serveixen per a destruir. I els he hagut de patir durant deu anys. Els he hagut de suportar. Els he hagut de tolerar. Els he hagut d'admetre en algun cas, malgrat tot. Com que els he patit i sé qui són i què fan, per això demano atenció. Fem el possible per foragitar-los del voltant de la política. Netejarem.

Josep Ma. Pasqual

EL TERMÒMETRE

Rodolf Sirera

Bona ventada i bona empenta per al nostre col.laborador, el dramaturg Rodolf Sirera, que ha estat nomenat recentment director del Teatre Principal de València. A més, i per aquestes marteixes dates, Rodolf ha resultat guanyador d'un dels premis que l'empresari Palma, un dels pocs que pel País Valencià es dedica a això del mecenatge, atorga als personatges destacats en el món de la cultura. La seua trajectòria ens fa esperar amb il.lusió la nova etapa del Principal encara que confiem que la seua actual ocupació no el distraga de les tasques de creació.

Joan Pau II

Sol radiant en la Santa Seu per haver nomenat nou bisbe de Solsona a Antoni Deig Clotet en substitució de Miquel Moncadas. Deig, nascut a la comarca del Bages i pertanyent a la diòcesi de Solsona, era, des de 1977, bisbe de Menorca. Aquest nomenament ha estat acollit amb satisfacció en la capital del solsonèspel fet que coneix perfectament la diòcesi. A més a més, Deig és considerat una persona culta, amant de les lletres i amb sensibilitat catalanista. D'altra banda, segons fonts del mateix Vaticà, la successió del cardenal Narcís Jubany podria retardar-se fins al mes de setembre.

Agustí Villaronga

Agradable calor cinematogràfica per al director mallorquí Agustí Villaronga, que ha vist com la seva pel.lícula *El niño de la Luna,* filmada a Barcelona i nord d'Àfrica, acaba de ser guardonada amb el premi Sant Jordi a la millor pel.lícula espanyola, atorgat per Ràdio Nacional d'Espanya.

De dalt a baix, Rodolf Sirera, Joan Pau II i Agustí Villaronga. Aquesta setmana, tots tres cap amunt.

Henri Got

Gel polar per al president de la Universitat de Perpinyà, Henri Got. *Le président* ' s'ha negat a acceptar una carta escrita en català, en la qual un estudiant li comunicava el seu canvi d'adreça, ja que l'única llengua oficial de França és el francés. A més, tal com diu la carta de resposta que l'estudiant Alà Baylac ens ha fet arribar, considera que la mateixa adreça, pel fet d'estar escrita en català també és incorrecta. Mala imatge per a la sinceritat d'un rector que mesos abans havia dit en la cerimònia d'investidura de Badia i Margarit com a Doctor Honoris Causa per la Universitat de Perpinyà que esperava "que els cursos complets d'estudis catalans a la Univesitat de Perpinyà contribuiren a un manteniment de la llengua catalana.

Transmediterránea

Forta tempesta marítima amb grans ones per a la companyia Transmediterránea, que ha decidit renunciar al projecte de crear 2 superferris que haurien de servir per a millorar les comunicacions entre les Illes i la Península. Finalment la companyia estatal ha decidit que els costos eren massa grans.

Hospital de Sant Pau

Boira ben espessa, la que envolta l'Hospital de Sant Pau en desaparèixer un malat durant quatre dies i haverlo trobat després mort, encara que l'autòpsia revela que ha mort per causes naturals. El que no sembla tan natural és que un malalt que està en la sala de respiratori, amb màscara d'oxigen, sondes i comptagotes i que, a més, estava lligat, pogués sortir tan fàcilment de la sala sense que ningú el veiés. Tampoc és natural que en els quatre dies que va durar el rastreig de l'hospital, ni l' empresa contractada no trobés rastres del desaparegut.

Aznar marcarà un nou rumb en el congrés estatal de Sevilla

PP: continuen les contradiccions

El nou líder del PP intenta inicar una política d'incompatibilitats que es basarà en una norma general que garantesca la no-acumulació de càrrecs polítics i institucionals en una mateixa persona i que afectarà els caps visibles conservadors de Catalunya i el País Valencià.

La consolidació de José María Aznar com a líder del PP i la nova orientació que ha decidit donar al partit més representatiu de la dreta espanyola provocarà un procés de canvis en les executives regionals que no tots els implicats estan disposats a acceptar. De cara al proper congrés nacional, que se celebrarà els dies 31 de març i 1 d'abril a Sevilla, José Ma. Aznar assenyalava a Barcelona que calia "orientar el partit cap a espais de centre perquè és difícil arribar a més per la dreta i qui ara diu representar el centre no és més que un satèl.lit del PSOE". Com a bona mostra, el lema de la reunió sevillana, "Centrados en la libertad".

CATALUNYA, L'OBJECTIU CONVERGÈNCIA

La proximitat del congrés nacional ha desfermat dins la secció catalana del Partit Popular les desavinences internes que qüestionen el liderat de Jordi Fernández Díaz, actual president regional. Els crítics, encapçalats pel diputat a les Corts de Madrid, Manuel Milián Mestre, acusen el president del PP a Catalunya d'actuar amb massa complexos davant de Convergència i Unió, cosa que provoca la satel.lització del partit respecte a la coalició nacionalista.

L'origen dels problemes de Fernández Diaz està en la seva manca de sintonia amb la nova direcció popular estatal sorgida del procés de *refundació* del partit. El seu anterior suport a Hernández Mancha i la progressiva pèrdua de vots en les diferents convocatòries electorals (de sis diputats en les legislatives del 86, ha passat a quatre en les del 89) ha fet minvar el seu pes polític dins la direcció estatal. Concretament, la Junta Directiva Nacional va paralitzar l'intent de Fernàndez Díaz de reorganitzar la cúpula del partit a Catalunya després de les eleccions europees. Això ha provocat que actualment la plaça de secretari general del PP a Catalunya estigui vacant, amb la qual cosa Madrid ha aconseguit debilitar la direcció popular catalana i fer més fàcil un possible colp de timó durant el congrés.

Aznar no vol controlar els líders regionals.

Un segon punt que fa augmentar la tensió entre Fernàndez Díaz i l'equip d'Aznar és la nova política d'incompatibilitats que prepara el líder popular i que es basarà en una norma general que garantesca la no-acumulació de funcions en les direccions territorials. Aznar vol evitar que els càrrecs polítics del partit acaparin els càrrecs institucionals. Aquesta nova reglamentació podria afectar els càrrecs de Fernández Díaz i facilitar la seva sortida de la presidència del PP català com a conseqüència de la seva tasca de diputat al Congrés.

Des de Catalunya, la persona que ha defensat les directrius de la direcció estatal tant pel que fa a la necessitat d'incrementar l'enfrontament amb CiU com la necessitat de reestructurar l'actual organigrama regional ha estat Manuel Milián Mestre, col.laborador de Fraga durant la transició i home de la seva confiança. Milián, que també és diputat al Congrés, creu, tal i com defensava Aznar, que el PP a Catalunya ha de disputar l'electorat conservador català a CiU, mitjançant la confrontació, denunciant els possibles *excessos* nacionalistes de Pujol, en la línia que segueix Aleix Vidal Quadras, molt ben vist també per l'executiva estatal.

Milián ha negat sempre encapçalar cap sector crític, però diverses vegades ha expressat públicament les seves discrepàncies sobre el liderat de Fernàndez Díaz i a favor d'una racionalització de l'estructura organitzativa del partit.

Malgrat tot, la tàctica de Fernández Díaz de no confrontació directa amb el nacionalisme també manté els seus partidaris en la direcció estatal, entre els quals hi ha el vice-president del PP, Miguel Herrrero de Minón, que en un article publicat al diari *La Vanguardia* recordava que "no sempre ni necessàriament el nacionalisme ha estat un factor d'inestabilitat o inseguretat, sinó que històricament ha estat vinculat a la llibertat individual i a la democratització de la vida política". Aquesta afirmació contrasta amb el discurs *anacionalista* d'Aleix Vidal Quadras i pot ser indicativa de com poden anar les discussions del proper congrés estatal del Partit Popular.

AGRAMUNT ES QUEDA SOL

La nova política que intenta dur a terme el líder del PP, José María Aznar, afecta directament l'actual president provincial de València i diputat a les Corts de Madrid, Pedro Agramunt, el qual aspira també al càrrec de president regional del PP com també a la presidència de la Generalitat. Massa poders, tant polítics com institucionals, per a una persona que va entrar no fa ni un any al partit de la mà de Manuel Fraga, per tal de donar credibilitat a la contínua olla de grills que caracteritza els conservadors valencians.

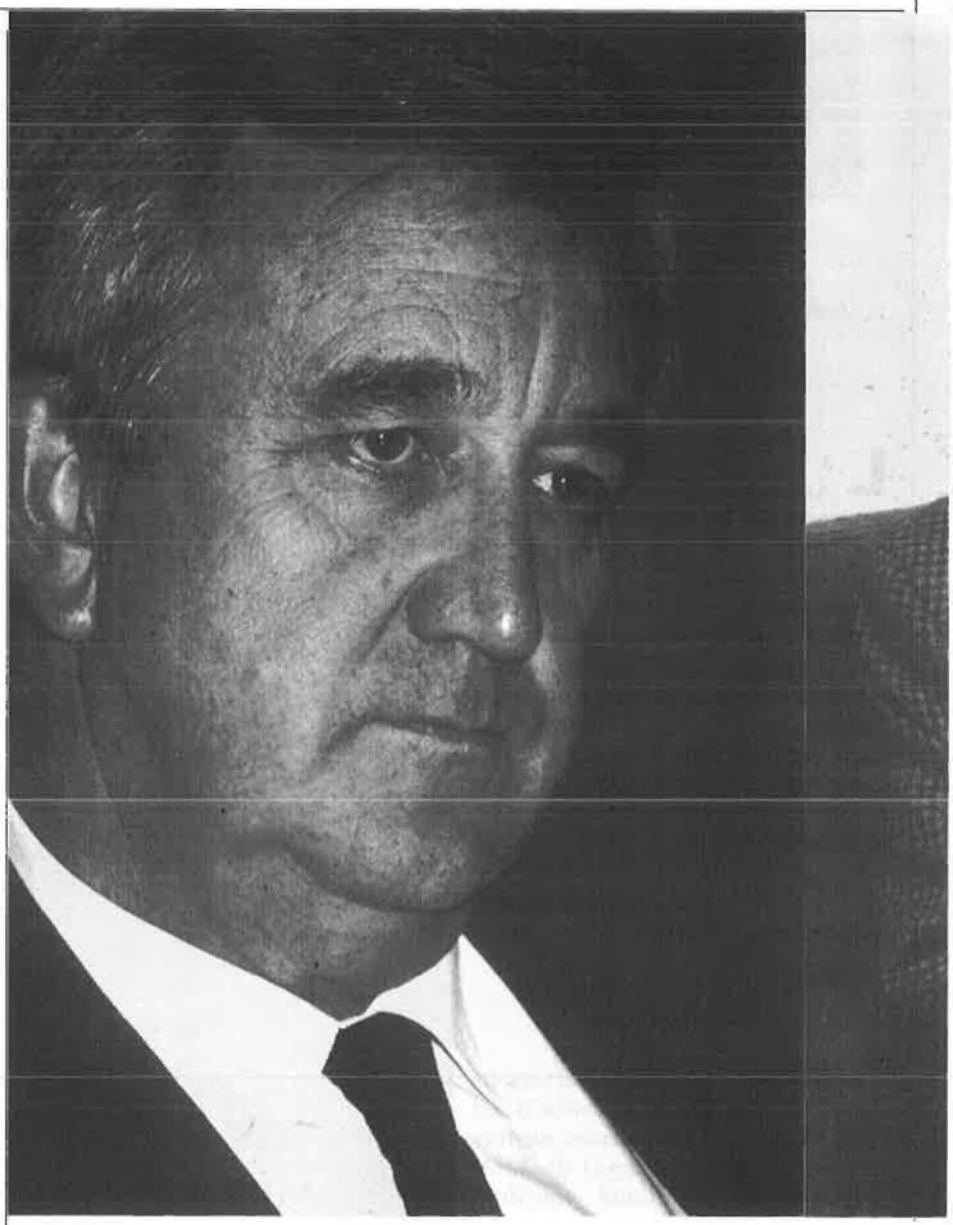
Agramunt, ex-president de la Confederació Empresarial Valenciana, està pendent en aquests moments de renovar el seu lloc en l'executiva estatal que elegirà nous representants els pròxims dies 31 de març i 1 d'abril a Sevilla. És evident que el líder valencià no compta amb el suport d'Aznar ni tampoc amb la mà benefactora de Fraga, que es troba com peix en l'aigua al palau de Raxoi i sembla haver abandonat definitivament el control de Madrid, ni amb el de José Antonio Segurado, que ha representat fins fa uns dies les aspiracions de la CEOE al partit conservador.

Pedro Agramunt no sols no ha pogut parar els peus a Unió Valenciana, la força política que més vots li està restant successivament en les diferents confrontacions electorals i que a més li va guanyar un diputat en les últimes eleccions estatals, sinó que tampoc ha pogut fer de la versió valenciana del PP una bassa d'oli.

És evident que Agramunt en aquests mesos de liderat ha aconseguit arrossegar un bon nombre de damnificats, com és el cas de Rita Barberà,obligada per ell a dimitir com a portaveu del Grup Popular a la Corts valencianes per tal de reservar-se la seva candidatura com a president de la Generalitat. Barberà és tal vegada la persona del partit que més disciplinada es mostra i des del seu defenestrament no ha gosat obrir la boca contra Agramunt. Però ningú no dubta que està a l'expectativa que arriben millors temps.

En aquests moments el president provincial del PP a València compta amb el suport, si més no verbal, dels seus homòlegs de Castelló i Alacant, José María Escuín i Juan Antonio Montesinos, respectivament. Aquest suport també resulta fictici si es té en compte que Escuín compta amb més d'un crític entre els seus seguidors i Montesinos no gaudeix de la confiança d'Aznar, que ha posat els seus ulls en un dels barons de la Marina, José Cholbi, i sobretot, en l'alcalde d'Oriola, Luis Fernando Cartagena.

Cartagena sintonitza a la perfecció amb els aires renovadors que intenta imprimir Aznar en el partit que lidera. "Jo estic en contra que es traga gent dels despatxos, i a favor de crear estructura de partit. Una cosa és ser un bon

Cañellas sempre està amb els guanyadors.

El líder del PP valencià es troba en un mal moment. **Jordi Fernández Díaz té els dies comptats.**

economista i una altra de molt diferent ser un bon polític", va declarar a EL TEMPS, aquest alcalde d'una de les poblacions més importants del País Valencià amb més de quaranta mil habitants, referint-se, sense esmentar-lo en cap moment, a Pedro Agramunt."Cal abandonar el verticalisme que ha caracteritzat el Partit Popular i la concentració de poder en una sola persona. De tota manera mai m'enfrontaré a Montesinos o Agramunt. Ara bé, una altra cosa és que Aznar em demanés un altre tipus de dedicació".

Ara per ara, el problema de Pedro Agramunt és poder demostrar que el seu càrrec de president provincial no va ser una imposició de Madrid i per tant, haurà de lluitar per conservar el seu lloc a l'executiva estatal i aconseguir la presidència regional.

L'INCOMBUSTIBLE CAÑELLAS

Gabriel Cañellas és des de 1980 president del PP a les Illes Balears i des del 83 és el cap del Govern Balear. Ningú dubta que aquest home de 48 anys i que ha sabut mantenir-se malgrat les crisis i refundacions del seu partit, és el líder indiscutible dels conservadors illencs. En aquests moments les relacions amb Aznar són del tot cordials i com a mostra caldria assenyalar que Cañellas presidirà el X Congrés del PP, que se celebrarà a finals d'aquest mes.

El PP de les Balears mai ha adoptat postures antioficials, de manera que, en els diferents congressos del partit, Cañellas ha sabut estar amb la línia del poder amb Fraga, Mancha i, ara, amb Aznar.

La idea de Cañellas, que ja ha defensat en altres congressos i que tornarà a defensar en aquest, és la de regionalitzar el partit adaptant-lo a la realitat de l'Estat de les autonomies.

Pere Martí (Barcelona) Tona Català (València) i Miquel Payeras (Mallorca)

TEATRO DE LOS SUEÑOS
SALA ESCALANTE
TEATRE DELS SOMNIS

SALA ESCALANTE

CENTRE DE PRODUCCIÓ TEATRAL PER A ESCOLARS I PÚBLIC FAMILIAR

PINOTXO

TEATRO DE LOS SUEÑOS
SALA ESCALANTE
TEATRE DELS SOMNIS

REALITZACIÓ BAMBALINA TITELLES

250 REPRESENTACIONS

MÉS DE 100.000 ESPECTADORS

ÚLTIMS DIES!

UNA PRODUCCIÓ DE LA

DIPUTACIÓ DE VALÈNCIA

Josep Ma. Solé i Sabaté analitza la repressió a Catalunya durant la guerra civil espanyola

"Els fets no es poden amagar"

El llibre *La repressió a la reraguarda de Catalunya 1936-1939*, de Solé i Sabate surt al mercat. En el text, l'autor quantifica en 8.000 les víctimes d'aquella repressió i analitza els mecanismes que provocaren el terror.

Si, d'una banda, la bibliografia sobre la guerra civil espanyola diuen que és més extensa que l'existent sobre la II Guerra Mundial –tot i que aquest tòpic, com tots els tòpics, necessitaria una verificació per a poder ser admès científicament–, d'una altra, cinquanta anys després de l'acabament d'aquella lluita fratricida encara hi ha estudis o anàlisis que ens poden sorprendre i ens poden aportar llum sobre aspectes essencials d'aquell conflicte. El llibre *La repressió a la reraguarda de Catalunya (1936-1939)* constitueix, en aquest sentit, una aportació fonamental al tema perquè quantifica, per primer cop, el nombre de víctimes que va causar aquella repressió i perquè, per primer cop, analitza de forma sistemàtica els seus mecanismes. Concretament, la repressió a la rereguarda republicana a Catalunya es xifra en 8.360 morts, amb un marge d'error d'un 5%. Josep Maria Solé i Sabaté i J. Villarroya i Font ja havien publicat estudis, també fonamentals, sobre la repressió franquista durant la postguerra i sobre la significació, les característiques i les conseqüències dels bombardeigs que va patir Catalunya durant la guerra civil.

Una mandrosa tarda d'hivern, parlem del llibre amb Josep Maria Solé i Sabaté, al sorollós cafè de l'Ateneu Barcelonès.

—Malgrat que no ho explicitis en el llibre d'aquesta manera, una de les conclusions més revolucionàries del teu treball és la constatació que Catalunya no només va partir una agressió externa —i d'això n'hi ha prou documents, com ara els que presenta Josep Benet en el seu llibre Catalunya sota el règim franquista*–sinó, també, una guerra civil entre els catalans...*

—Aquest és un llibre, com els anteriors meus, elaborat en col.laboració amb Joan Villarroya i em sembla que és, de justícia, d'entrada, fer-ho constar. Ja en l'anterior treball que havíem fet, ens trobàvem que la repressió franquista després de la guerra estava en íntima relació amb el que havia passat durant els anys de lluita, es mostrava, ja, una societat catalana escindida. D'altra banda, la bibliografia existent ja demostra que hi havia unitats militars catalanes a l'altre bàndol; que persones d'indiscutible catalanitat es passen de cantó, etcètera. La virulència que pren la guerra civil a Catalunya només s'explica perquè la violència que hi esclata és com la síntesi de molts anys de lluites, d'enfrontaments, d'intoleràncies, de persecucions...

—El sentiment anticlerical, per exemple...

—L'església hi és vista com un enemic ideològic, com un dels elements que dóna consistència a la dreta, al món del passat, de la reacció, al món de la societat que es vol destruir a conseqüència de la revolta militar.

—Tot això ja ve de la Setmana Tràgica, del 1909...

—I abans. Una de les coses importants que està fent en Casimir Martí és l'estudi del clericalisme i de l'anticlericalisme on ja es veu com a tot el llarg del segle XIX i XX la qüestió religiosa és plenament vigent perquè hi ha unes actituds de l'església molt tancades respecte a qualsevol mena de renovació social, política, ideològica. Nosaltres, per exemple, ens hem trobat amb odis que vénen de l'època dels carlins, que passen de pares a fills...

—A més, l'església també està molt associada a la idea de reacció, de no-progrés, d'anar contra l'ensenyament laic..

—Sí. És cert que hi ha una part de l'església catalana, encapçalada per Vidal i Barraquer, que vol pactar amb la República, que és tolerant, però és una

ANNA NAVARRO

"Persones que després van tenir actituds demòcrates i d'enfrontament amb el franquisme m'han explicat que quan els nacionals van entrar a Catalunya van sortir al carrer amb el braç enlaire".

part minoritària. La major part de sacerdots i religiosos estan en contra de la República. El mateix bisbe Irurita, que acaba sent afusellat, sense judici, durant la guerra, té un secretari que era un destacat carlí i que abans del 19 de juliol havia tingut contactes més que sospitosos.

—Una altra font important de violència és el problema dels rabassaires...

—El 6 d'octubre del 1934 marca un trencament molt profund en la Catalunya rural. Hi ha una actitud de repressió, d'intolerància, de persecució, fins i tot, de vexació personal per part dels propietaris cap als rabassaires que es pensaven que la Llei de Contractes de Conreu els beneficiaria. Tot això surt el 1936, amb la particularitat que ara la violència respon a una violència acumulada durant anys anteriors.

—I, ¿a qui es pot atribuir la violència?

—Normalment, a més poder polític, sindical, social o a més poder armat, més responsabilitat hi ha en la violència, en la repressió. Per tant, a cada període de la guerra a la rereguarda la responsabilitat major recauria sobre les organitzacions polítiques o sindicals amb major poder.

—És a dir, que es podria dir que durant els primers mesos de la guerra, aquesta responsabilitat la té la CNT-FAI...

—Sí, amb la particularitat que s'hauria de diferenciar entre la CNT i la FAI i entre els diversos corrents dins cadascuna d'aquestes organitzacions. Posar-ho tot dins un mateix sac, seria erroni.

—Una de les coses que tu descobreixes són els camins de la violència, és a dir, rl tràmit que se seguia des que una persona era detinguda –en els famosos "registres"– fins que era afusellada a l'Arrabassada o al cementi de Montcada. Parlo dels primers mesos de la guerra; dels "incontrolats" que has demostrat que no ho eren tant...

—A Barcelona, d'*incontrolats* n'hi ha, com correspon a una ciutat industrial, amb zona portuària i suburbis i Barri Xino. Però el cert és que d'aquests sectors surten fets delictius mínims; generalment, el mot *incontrolats* és un eufemisme que no correspon a la veritat, perquè la majoria dels detinguts ho són per gent que formava part de determinades organitzacions i hi ha un cert control d'alguna d'aquestes organitzacions o de gent que formava part d'aquestes organitzacions. Això és el que ha quedat demostrat, per exemple, quan s'ha descobert la relació de la gent que havia passat per la txeca de Sant Elies i se l'ha relacionat amb les llistes de cadàveres trobats al cementiri de Montcada. S'ha de dir que la responsabilitat afecta totes les organitzacions, totes, si bé amb una gradació bastant en relació al nivell de responsabilitats polítiques que ocupaven en cada període de la guerra.

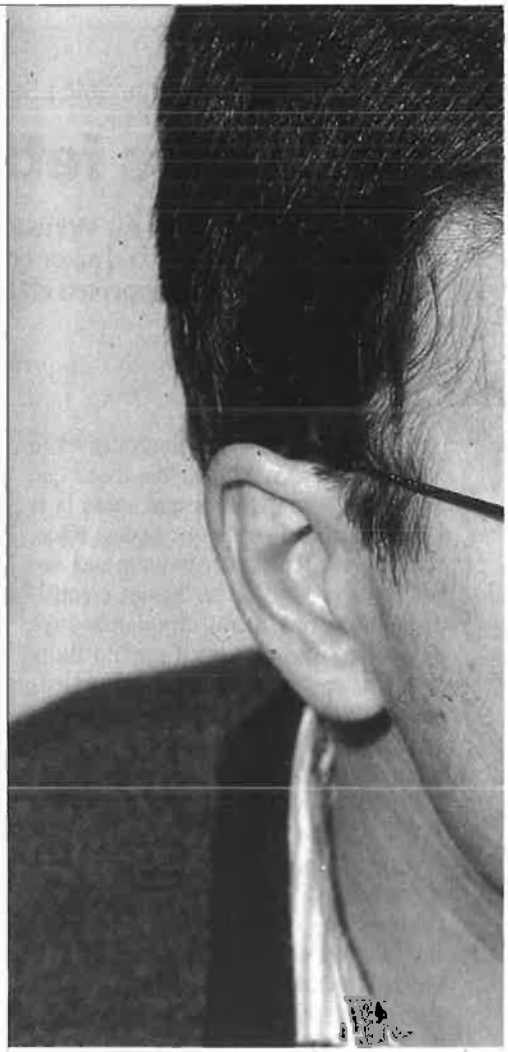
—Però, per exemple, ¿els dirigents de la CNT o la FAI estaven assabentats del que passava a Sant Elies? ¿On es trenca la cadena de responsabilitats?

—Es impossible que nosaltres sapiguem quina informació tenien els dirigents de la CNT-FAI sobre el que passava a les txeques, a la de Sant Elies, per seguir l'exemple. Particularment, jo crec que ells sabien que tenien un centre de detenció i que en aquests centres de detenció homes de la FAI i de les Patrulles de Control hi tenien una certa responsabilitat. Sabien de la presència de l'Eroles, de l'Asens, de l'Escorza, de totes aquestes persones...

—Moltes d'aquestes persones vénen dels homes d'acció, *segons definició de García Oliver. García Oliver explica, en les seves Memòries, que Seguí, el Noi del Sucre, va ser assassinat el 1923, just quan exercia un liderat més indiscutible. I afirma: "Nunca la CNT se había sentido tan sola". Aleshores s naix el grup "Los Solidarios", primer sota el beneplàcit del tàndem dirigent que queda –Angel Pestana i Joan Peiró– que, immediatament després de l'assassinat del cardenal Soldevila de Saragossa, desautoritza aquells "homes d'acció"...*

— La CNT, enfront d'aquests homes d'acció, que eren gent combativa, revolucionària, es va moure amb una certa dificultat, en un constant estira i arronsa. En determinats moments, els va utilitzar; en d'altres, va comdemnar les seves activitats. però, és clar, perviuen uns certs lligams...

—Aquell grup que es forma immediatament després de la mort del Noi del Sucre, "Los Solidarios", ocupen càrrecs de responsabilitat en la Catalunya de després del 19 de juliol del 1936. De "Los Solidarios", eren els germans Ascaso i Durruti, i García Oliver i José Asens, que serà nomenat responsable de seguretat interior pel Comitè de Milícies Antifeixistes i Aurelio Fernández, un dels homes més vinculats a la repressió i la violència...

—Són gent que tenen un prestigi important dins els medis obrers. El mateix García Oliver diu que hi havia un segon nivell d'homes d'acció. I entre aquests homes de segon nivell jo hi vaig trobar El Cojo de Málaga, que serà un dels personatges més sanguinaris, des del seu feu de Puigcerdà. Tots aquests grups se situen al marge de les lleis de l'estat a partir de l'adveniment de la dictadura de Primo de Rivera, quan consideren que no tenen per què ajustar-se a unes lleis quan el mateix estat s'ha situat en la il.legalitat. I aquí comença una espiral que, de fet, entronca amb la guerra civil.

—Però en el teu llibre pocs queden nets de culpa. Perquè, en relació al tema de la violència, hi ha una frase de l'Andreu Nin, tremenda: "El problema de la Iglesia ya sabéis como se ha resuelto; no queda ni una iglesia en toda España"...

ya només s'explica perquè la violència que hi esclata és com la síntesi de molts anys de lluites".

—Això ho va dir el mes de setembre de 1936. És dificl, ara, referir-se a aquesta frase, pronunciada en un míting, descontextualitzada de la figura d'Andreu Nin, un home profundament català, gran traductor, marxista de primera hora i, finalment, assassinat. Però, amb totes les reserves i amb prudència, s'ha de dir que la frase demostra una intolerància i un dogmatisme com a mínim tan grans com les acusacions que ell fa als comunistes stalinistes.

—I el PSUC tampoc no queda gaire bé, sobretot, a partir del maig del 1937...

—A partir del maig del 1937, o potser una mica abans, la societat es militaritza i l'estat aprofita aquells esdeveniments per recuperar el control de l'ordre públic. El PSUC es converteix en un objecte en mans del Partit Comunista Espanyol i dels soviètics on la presència dels agents stalinians és fonamental. És quan els interessos soviètics passen per damunt de la línia política pròpia. Però el mateix PSOE també té responsabilitats en aquest període. Per això, els dirigents actuals no volen parlar d'aquells anys. Perquè ens trobaríem que potser l'equivalent de la FAI a Catalunya és el PSOE a Madrid.

—Aquest és un tema sobre el qual s'ha tirat terra...

—I ens trobaríem que molts homes del SIM són militants socialistes, potser influïts per dirigents comunistes més radicals i més durs. Es clar que, en definitiva, la mort d'Andreu Nin s'ha d'entendre com el fruit d'una política d'intolerància mútua on acaba imposant-se el qui té la força, més força.

—En el teu llibre dius que una de les causes que la gent acabés esperant l'entrada de les tropes de Franco és aquesta situació de violència a la rereguarda que es desencadena els primers dies del conflicte. Un fenomen que ja observa Tomàs Pàmies, pare de Teresa, a Balaguer..

—I també ho diu en Recasens, un dirigent socialista de Reus, que aixeca el braç quan arriben les tropes franquistes. I es tracta d'un socialista de Reus de tota la vida. Persones que després van tenir actituds demòcrates i d'enfrontament al franquisme m'han explicat moltes vegades que quan els *nacionals* van entrar a Catalunya, van sortir al carrer amb el braç enlaire. ¿Per què? Perquè molta gent va veure que la idea de revolució no era la seva quan fets fonamentals de la seva existència –com podia ser la defensa de la seva fe, de la seva ideologia política o dels drets humans– no eren possibles dins els nous esquemes sorgits del 19 de juliol. Per contra, hi ha sectors dins la banda revolucionària que tenen una actitud heroica i que arriben a perdre la vida per defensar aquelles actituds.

—Però, ¿per què s'ha intentat dissimular el caràcter de lluita fratricida que també va tenir la guerra civil?

—Jo continuo repetint que aquest és un treball d'anys, durant els quals tant en Villarroya com jo vam veure que hi havia fets en la història de Catalunya que, a causa de l'oposició unitària al règim franquista i a les reivindicacions d'autonomia i llibertat, s'amagaven, com molts pobles amaguen les pàgines fosques de la seva història.

—És el que ha passat a França pel que fa al col.laboracionisme amb els nazis durant la II Guerra Mundial..

—La història té diverses interpretacions però els fets no es poden amagar. Hi ha països, com el nostre, on la història és una part tan fonamental de la nostra identitat, que la no acceptació dels fets tal com va ser ens pot fer mal. Per exemple, crec que hauríem entès molt millor el franquisme si haguéssim analitzat en profunditat què va passar durant la guerra civil. Tot poble té dret a escollir el seu camí, i Catalunya va triar el camí de la república, de l'autonomia. No tenien, per tant, per què amagar-se ni els errors ni els encerts.

—¿Quines lliçons d'història es podrien traure del conjunt dels vostres estudis?

—T'adones que si els corrents d'opinió, socials, polítics, culturals, no tenen possibilitats d'existència lògica s'està potenciant la violència. Per extreure'n una diguem-ne lliçó moral, podem dir que allà on no hi ha possiblitat que les diverses cultures o opinions s'expressin acaba apareixent el dogmatisme, la intolerància, la violència. *Agustí Pons*

ESTAT

Després de l'afer Juan Guerra s' inicia la batalla educativa

Solana, en el punt de mira

La presentació en societat de l'avantprojecte de la Llei d'Ordenació del Sistema Educatiu, LOSE, una llei marc que estableix una profunda reestructuració de la situació dels ensenyants i una reforma dels plans d'estudi, ha posat en peu de guerra diversos sectors socials.

D'una banda, tota la dreta sociològica que inclou els bisbes, l'Opus Dei amb tota la seua influència en l'ensenyament i els mitjans de comunicació, algunes organitzacions d'empresaris de l'ensenyament i altres organitzacions catòliques. D'altra banda, des de l'esquerra no socialista han sorgit moviments contra la llei. Diverses organitzacions d'estudiants, amb influència comunista, nacionalista radical en algunes comunitats autònomes i extrema esquerra en general, han anunciat diverses mobilitzacions contra els projectes educatius dels socialistes. A Javier Solana l'espera una etapa moguda.

La LOSE és una llei marc, és a dir, que ha de servir de referència per a altres normatives menors que han de desenvolupar els seus preceptes. Aquesta llei marc, si és aprovada, crearà nous cicles en l'ensenyament pre-universitari, simplificarà les escales docents, tot i que no arreplegarà la vella aspiració de l'esquerra espanyola d'un cos únic de docència, entre altres coses, s'afirma des del Ministeri d' Educació, perquè hi ha aproximadament dos-cents mil mestres sense titulació universitària que en faria impossible l'agrupació en un mateix cos amb els titulats, i, el que és més polèmic, modificarà profundament els plans d'estudi, i crearà noves assignatures, establint pràctiques en les empreses per als alumnes de formació professional i atorgarà més o menys importància a les diferents assignatures tradicionals, entre les quals la religió.

Si el tema de la reforma de l'estructura docent ha suscitat reticències entre els sindicats d'ensenyants, que ja han iniciat contactes amb el ministre per a negociar els punts més conflictius, la reforma dels plans d'estudi ha provocat la reacció conservadora, que veu com pot escaparse-li un poc més un sistema fiable de reproducció d'ideologia reaccionària en escoles i col.legis privats, alguns d'ells amb subvencions estatals, des d'on imparteixen credos religiosos amb preferència a altres creences igual de legítimes.

Al mateix temps, una reestructuració del personal docent obligarà, lògicament, a reestructurar col.legis, modificar les contractacions i redefinir estratègies comercials en l'ensenyament, amb la qual cosa pot ressentir-se'n la rendibilitat des del punt de vista empresarial.

Aquest conjunt de causes ha fet ressuscitar el front anti-LODE, el que es va posar en marxa contra aquella llei del ministre Maravall, i que establia els criteris socialistes en l'ensenyament, consagrant la llibertat de càtedra i subordinant les subvencions als col.legis privats al manteniment per aquests d'estructures democràtiques de gestió i respecte a determinats principis establerts en la llei com imprescindibles i innegociables.

LA SANTA ALIANÇA

Al cap del front de rebuig a la LOSE s'ha col.locat el PP, i José María Aznar acaba d'establir una via de coordinació permanent entre el partit conservador i la Conferència Episcopal, cosa que Manuel Fraga no arribà a fer. Però les columnes del moviment són la FERE, Federació Espanyola de Religiosos de l'Ensenyament, la Confederació Catòlica de Pares d'Alumnes, CONCAPA, que amb la direcció de Carmen Alvear s'ha destacat en la lluita contra tots el avanços en matèria d'alliberament de la dona, de l'avortament, dels drets dels laics i de la normalització dels valors democràtics dins el matrimoni. Ideològicament, l'Opus Dei, important empresari de l'ensenyament privat, sembla el magma del moviment tenint en compte que alguns dirigents del PP i de les organitzacions citades estan enquadrats en dit moviment religiós, com succeeix amb alguns columnistes que han iniciat una campanya ideològica contra el citat avantprojecte de llei.

LA VELLA ESQUERRA

Però, com hem comentat, també els estudiants han anunciat mobilitzacions contra el projecte,que qualifiquen de limitat, reclamen la fi de l'ensenyament privat, condemnen les pràctiques dels estudiants de les empreses com treball negre encobert i exigeixen control sindical sobre aquestes, i proposen al ministre Solana que compte amb ells per a anar més enllà i tractar d'imposar a l'Església una reforma radical i laica.

Encara que la reforma no afecta les universitats de manera important, l'avantguarda d'aquest moviment la forma el Sindicat d'Estudiants, amb gran participació d'universitaris i que està dirigit per Juan Ignacio Ramos. Aquest dirigent d'estudiants, que prové d'una escissió del PSOE i que ara està alineat amb el trostkisme possibilista, s'ha aliat amb organitzacions properes a Esquerra Unida per portar endavant una mobilització per l'esquerra contra els plans de Javier Solana.

Però, independentment de la participació d'allò que des del Ministeri d'Educació s'ha qualificat com *vella esquerra*, el que sembla estar en marxa és una ofensiva conservadora d'ampli espectre. La consolidació de la influència de la dreta als mitjans de comunicació, amb l'aparició de nous periòdics i dels canals privats de televisió, la remodelació in-

Solana, objectiu de l'ofensiva conservadora contra la LOSE. RAFA GIL

terna de la dreta organitzada políticament, la conformació al front de la Conferència Episcopal d'un bloc conservador, quasi integrista, i la crisi que travessa el socialisme governant han possibilitat l'ofensiva conservadora.

La batalla que es lliurarà en l'ensenyament serà un camp de proves però el que s'està preparant és la possibilitat de derrotar el govern en els seus plans d'ampliar els pressupostos legals de l'avortament, ja anunciats. L'experiència francesa, on la dreta social i política derrota Miterrand i l'obligà a retirar el projecte educatiu anomenat Llei Savary, és el gran exemple de la dreta espanyola.

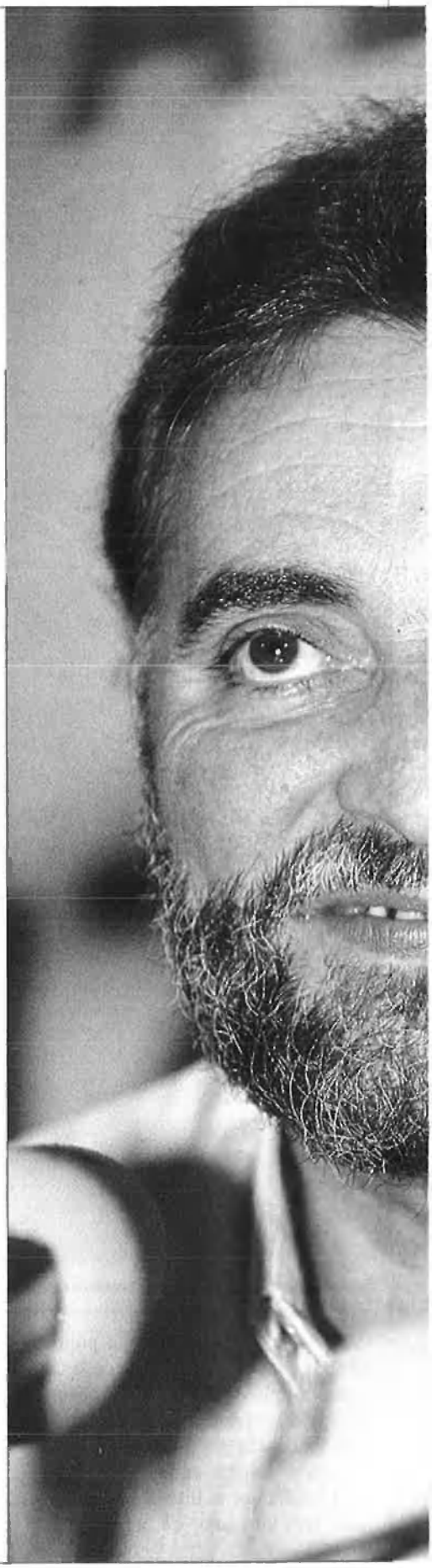
Ens vénen damunt uns mesos tensos, probablement per a no desmentir que aquesta legislatura va nàixer amb mal peu i els conservadors semblen disposats a tot per recuperar una influència social que no havien perdut en la proporció que ells pensaven.

Julio Trujillo

DES D'EL RETIRO

Josep M. Sanmarti

Amb el PSOE o contra el PSOE

A mesura que l'afer Juan Guerra va perdent virulència pel propi esgotament del tema i que es van produint els darrers episodis electorals, la vida política va recuperant el seu pols ordinari i els partits han de revisar les estratègies parlamentàries, mentre esperen les pròximes grans batalles. Sobretot aquells partits que no tenen una estratègia definida, o que no es correspon a la realitat. Felipe González deia el dia 2 en una calculada conferència de premsa que "ja està escampant" pels socialistes i que cal preparar-se amb vista als esdeveniments immediats com les eleccions autonòmiques a Andalusia o a la situació a Europa. L'optimisme del president es basava en la constatació que l'habitual política d'aguantar i resistir ha tornat a donar-li profit gràcies a la feblesa de l'oposició. L'escàndol es va diluint sense una sola dimissió del govern, si bé és indiscutible que Alfonso Guerra n'ha sortit molt tocat, i que al PSOE se li han vist massa esquerdes a desgrat del seu tradicional hermetisme.

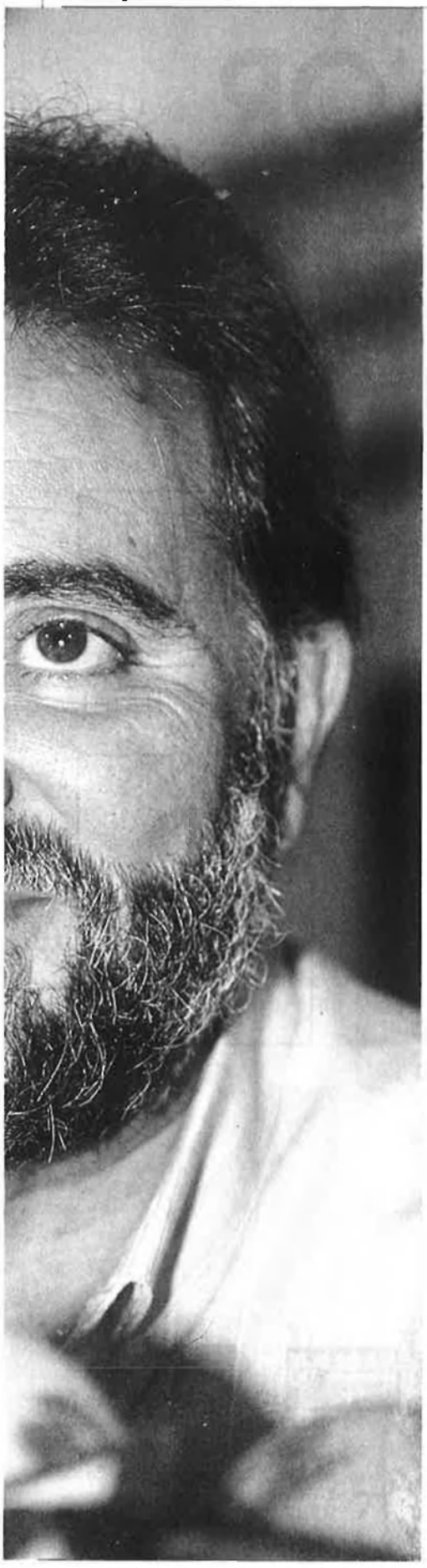
La qüestió és que s'acosta el moment de discutir la Llei del Sòl o els Pressupostos de l'Estat o la Llei del Medicament, i que el que compta és la correlació de forces i l'estratègia de cadascuna d'elles. En aquest sentit, les diverses sentències judicials derivades dels recursos electorals han deixat el govern socialista molt ben situat a les dues Cambres, i ja se'n cuidà el president González de subratllar-lo en l'esmentada conferència de premsa. La disputa de l'escó de Melilla és bastant irrellevant, ja que el PSOE té segurs 175 diputats, que mentre els d'Herri Batasuna no assisteixin a les sessions normals li assegura de sobres la majoria absoluta. Per tant a l'hora dels vots, que al capdavall és el que compta en una democràcia com la nostra, el govern continua sent molt fort i els altres partits han de partir d'aquesta premissa.

Això és el que deia Santiago Carrillo, per exemple, quan va anunciar que el seu partit, el Partit dels Treballadors d'Espanya, intentarà arribar a acords puntuals amb el PSOE, sobretot a escala municipal i autonòmica. Tot seguint els passos del CDS, del PNB i segons com de CiU, Carrillo reconeix implícitament que el PSOE continua sent el centre de la vida política estatal i que el seu poder és encara tan gran que solament per mitjà de pactes se li poden arrabassar concessions. L'oposició frontal i dura s'ha revelat poc gratificant per aquell que la fa i escassament perjudicial per als socialistes, més perjudicats pels seus errors que no pas per les esgarrapades de l'oposició.

I aquest és també el dilema del PP i d'IU-IC, fins ara els dos grups més reacis a entrar en aquesta estratègia pactista que va encetar el grup socialista l'endemà mateix de les eleccions. Fent un càlcul optimista i llevat que hi hagi un daltabaix impensable en aquests moments, el PP trigarà almenys viut anys a obtenir el poder. En necessitarà quatre per fer perdre la majoria absoluta al PSOE i quatre més per equilibrar les forces. Cal tenir en compte que malgrat el retrocés del 29 d'octubre passat els socialistes encara són forts en les àrees més poblades com Catalunya, Andalusia, el País Valencià o el mateix Madrid. Però fins i tot en aquest segon punt el PP necessitarà altres forces per tenir una majoria de govern estable.

Aquest plantejament a llarg termini hauria d'obligar als seus dirigents a dur una política de pactes amb forces veïnes, encara que només fos en previsió del moment en què haurà d'assumir responsabilitats de govern. Així, els pactes entre populars i centristes als ajuntaments o a les comunitats autònomes, a les institucions (RTVE, per exemple) i als sindicats, haurien de ser habituals i normals. Doncs bé, l'única vegada que això s'ha intentat durant la primavera passada, es va fer tan malament que populars i centristes van acabar com gats i gossos i amb el CDS decantat cap al PSOE. És cert que el partit d'Adolfo Suárez ho va fer tan malament com va saber i poder, però també ho és que el PP no va moure ni un dit per assegurar aquesta plataforma, que no només els donava bases de poder, sinó que rodava els dos partits amb vista a pactes més grans. Per acabar-ho d'adobar el PP no ha parat de fuetejar els partits nacionalistes, uns altres alialts possibles, a desgrat del seu gir autonomista.

I ara el PP es troba en la incòmoda situa-

Julio Anguita.

ció d'haver d'encarar-se a quatre anys d'hegemonia socialista sense un sol aliat que l'ajudi a fer la travessa de la legislatura en unes circumstàncies més còmodes i més segures. El PSOE li ha *xuclat* tots els socis possibles sense gairebé haver de moure un dit, però s'ha de reconèixer que en aquest aspecte els socialistes s'han mostrat molt millors estrategues que no pas els populars. ¿I què passarà si per casualitat la política econòmica de Carlos Solchaga dóna bons resultats i els cercles empresarials es donen per satisfets?

Una situació semblant és la que viu IU-IC, si bé en aquest cas no hi ha les urgències de ser una alternativa de govern a termini curt o mitjà. Si la UGT i no diguem CCOO arriben a una entesa força àmplia amb el govern socialista, ¿com podrà discutir IU-IC la política econòmica del PSOE? La reunió entre Julio Anguita i Nicolás Redondo del dia 5 de març va ser molt significativa en aquest sentit. La UGT ja no reclama IU-IC com el seu millor interlocutor polític, perquè negocia directament amb els ministres del govern González, incloent-hi Carlos Solchaga. És a dir, que per poc que badi la coalició esquerrana pot quedar aïllada no solament dels altres grups del Congrés, sinó del mateix carrer. Possiblement per aquesta raó Julio Anguita ha manifestat darrerament que veu la possibilitat d'entendre's amb el PSOE en algunes matèries. És que és l'única possibilitat.

El problema és que una política d'acostament mal calculada pot dur IU a una mena d'absorció política (no funcional o orgànica) per part dels socialistes. Els fets de l'Europa Oriental han deixat el PCE, l'esquelet de la coalició, sense els seus punts de referència clàssics i no oblidem que a països com Itàlia la reconversió del PCI comporta al mateix temps la seva unió més o menys ràpida al PSI. El dilema d'Anguita és, doncs, angoixós.

Un excessiu distanciament del PSOE el pot deixar situat com un partit testimonial, però sense influència real al Parlament o al carrer. Un acostament imprudent el pot converitr en un satèl.lit dels socialistes a remolc dels esdeveniments interns i europeus.

D'altra banda, no es pot oblidar que a IU hi han anat a parar alguns rebotats del PSOE, que difícilment permetran una aliança més o menys gran amb el partit governamental. Alonso Puerta o Pablo Castellano no han partit peres amb Felipe González i Alfonso Guerra per després anar-los-hi a ploriquejar un pacte, per l'amor de Déu. És difícil, a més, poder conciliar una política pactista a Madrid i barallar-se a mort a Andalusia, on IU té bones perspectives de millorar posicions. Solament un dirigent d'una categoria excepcional podria treure el partit i la coalició de l'embolic en què es troba, i no sembla que Julio Anguita sigui el líder d'aquesta talla.

Mentrestant, Ricardo García Damborenea i molt més discretament José Antonio Segurado, estan protagonitzant el mateix drama en partits diferents, l'un al PSOE i l'altre al PP. En el sistema de partits espanyols pràcticament no hi ha democràcia interna i el poder es concentra en tan poques mans, que els quadres amb prou feines poden dir alguna cosa als òrgans col.legiats.

Segurado se'n va anar elegantment quan va veure que José Mª Aznar, Rodrigo Rato i Francisco Álvarez Cascos s'ho manegaven tot ells sols amb l'ajut tècnic de Federico Trillo. La cosa va quedar ben palesa quan Aznar li va dir que el treuria de vicepresident (cosa justificable) i que seria ell personalment qui intervindria en el debat de pressupostos, en lloc de deixar-ho en mans de Segurado, que era el portaveu econòmic del grup. El paper polític de l'empresari quedava reduït al d'un secretari o al d'un assessor.

El cas de García Damborenea és diferent. Aquest polític basc és un agitador de tons lerrouxistes que Txiqui Benegas va fer servir a fons per atacar els nacionalistes bascos abans del govern de coalició amb el PNB. Els disbarats d'aquest metge contra tot allò que fes olor de nacionalisme foren llargament aplaudits per la direcció del PSOE, que va forçar així el canvi de posicions dels socialistes bascos i navarresos cap a l'espanyolisme més tronat. No té res d'estrany que José Barrionuevo s'hagi arrenglerat amb García Damborenea, en record dels bons serveis que li va prestar en la lluita antiterrorista quan ell era ministre de l'Interior. Quan va haver fet la seva feina i les coses van anar d'una altra manera, García Damborenea va continuar fent l'únic que sabia fer: criticar de la manera més desaforada possible. Solament que aquesta vegada va canviar d'objectiu i es va començar a ficar amb la direcció del partit, que a través de Txiqui Benegas i de l'actual vice-lehendakari Jáuregui el van apartar de la presidència del PSE de Biscaia, el seu últim reducte. Convertit en un dissident estentori, que posa en evidència les contradiccions internes del PSOE, s'ha posat preu al seu cap. Aviat estarà penjat al despatx de Txiqui Benegas o d'Alfonso Guerra, els dos millors caçadors de recompenses socialistes, sobretot si es tracta d'indis-dissidents.

ÈXITS D'OR CATALANS 1989

els premis **Èxits d'Or Catalans**, dels quals enguany es compleix la quarta edició, tenen tres funcions preeminents:

- divulgar tot allò que ha estat la discografia catalana durant l'any a què fan referència els premis.
- conèixer les preferències musicals dels catalans.
- promocionar els **Èxits d'Or Catalans**, als Països Catalans i a l'estranger.

ÈXIT D'OR CATALÀ nº 1
1986

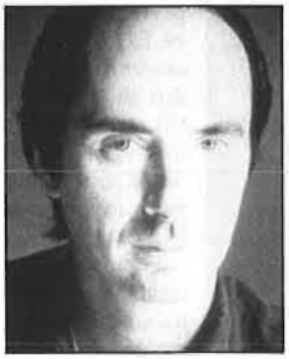
El cant de l'enyor

ÈXIT D'OR CATALÀ nº 1
1987

Et portaré una rosa

ÈXIT D'OR CATALÀ nº 1
1988

Geografia

ÈXIT D'OR CATALÀ nº 1
1989

?

Organitza: xarxa CULTURAL

Amb la col.laboració de:

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

tve CATALUNYA

CATALUNYA RADIO

RADIO 4 RNE

diari AVUI

el Temps

XARXA
Revista mensual d'actualitat

ACIC

SERVEIS DE CULTURA POPULAR
fundació cultural

Direcció Executiva: **XAVIER TUDELA**

ÈXITS D'OR CATALANS 1989

ELECCIÓ POPULAR MILLORS CANÇONS

RELACIÓ DE LA DISCOGRAFIA CATALANA EDITADA DURANT 1989

AMBTAINER: Ei, fes-t'hot
ROSITA AMORES: Cançons
THE ARTIC CHAMBER ORCHESTRA OF ALASKA: Leonora Milà - Pedro Carbone - Bernat Deltell
PERFECTO ARTOLA I BENASSAL: 750è Aniversari I
ASSOCIACIÓ CATALANA DE COMPOSITORS: Volum II
LLORENÇ BARBER: Obres
BARS:
ARTUR BLASCO: Rosa vermella, rosa galant
JOAN BIBILONI: Born
MARIA DEL MAR BONET: Ben a prop
B-30: Si avui és dimarts això és la terra
MANEL CAMP: Viu
CENTRE D'INICIATIVES D'EXPERIMENTACIÓ PER A JOVES DE LA FUNDACIÓ CAIXA DE PENSIONS: Premi CIEJ de noves experiències electròniques musicals
LLUÍS CLARET amb ENGLISH CHAMBER ORCHESTRA:
COBLA ELS MONTGRINS: Sardanes a Tordera
COBLA LA PRINCIPAL DE LA BISBAL: Danses del Bages
COBLA LA PRINCIPAL DE LA BISBAL - POLIFÒNICA DE PUIG-REIG: Sardanes al Bages
COBLA MEDITERRÀNIA: Mediterrània
COBLA MIRAMAR: Catalunya Mil·lenària
COBLA MONTGRINS: Marítrià Font i Coll
CORAL SHALOM:
FRANÇOIS COUPERIN: Les Nations-1726
SALVADOR DALÍ: Ètre Dieu
D-CLAM: Mr. Hyde
DISCOTECA CANAL: Las noches de Canal
DISSENY: Com un somni
DIVERSOS: Cantem pels que no poden cantar
EL SAC DE DANSES: Galop
EL TEC I LA TECA: Rock en calalà
ELÈCTRICA DHARMA: Fibres del cor
ELS PETS:
ELS SEGADORS: Els Segadors
ESCOLANIA DEL LLUC:
NÚRIA FELIU: Amb cor i ànima
FOC I FUM: Amb un ploro per parlar
FOLLIM FOLLAM: Cançons porques
CELDONI FONOLL: Enllà del temps
GRUP GAVINA: Quan penso en tu
GRUP ROCA GROSSA: Havaneres
DONNA HIGHTOWER - CORALS DE MALLORCA:
HISTÒRIA DE CATALUNYA: Cada terra té una història
JOC FORA: Colors
KITSCH:
LA FURA DELS BAUS: ERG
LA GENUÏNA: El gos de la Dolors
LA MAGAM: Micos i monos
LA PATUM DE BERGA:
LA VELLA DIXIELAND I MANEL JOSEPH:
LAX "N" BUSTO: Vas de punt?... o què!!!
HIPÒLITO LAZARO: Commemoració del centenari del gran tenor Hipòlito Lázaro
L'ESPINGARI: Cançó Catalana - Havaneres
TETE MONTOLIU: The music I like to play. Volum I
TETE MONTOLIU: The music I like to play Volum II
GUILLERMINA MOTTA: Bestiari
MÚSICA NOSTRA: Bella sa plaça
MÚSICA POPULAR DE "EL CAMPET DE MIRA":
JORDI NOGUERAS: B.S.O. Estació Central
ORQUESTRA MARAVELLA: En concert
ORQUESTRA TALLER DE MÚSICS DE BARCELONA - TETE MONTOLIU:
ORQUESTRINA D'ALGAIDA:
ORQUESTRINA GALANA: Aquesta nit... tu i jo podem somiar
P.C.C.: Cançons de la revolució
TOMEU PENYA: Arrels'89
QUICO PI DE LA SERRA: Qui té un amic!
ALBERT PLA: Ho sento molt
POLIFÒNICA DE PUIG-REIG - COBLA PRINCIPAL DE LA BISBAL: Sardanes corals
MARIA DOLORES PRADERA - MARIA DEL MAR BONET: Compilació
SOFIA PUCHE: Piano - Cants íntims
RETALLS: Per a tu!
XAVIER RIBALTA: Cants íntims d'Apel·les Mestres
ROVELL D'OU: Per Nadal cada ovella al seu corral
TON RULLÓ (TR): Filla de la llum
TON RULLÓ (TR): Pau..., au!
JORDI SABATÉS: El secret de la cricila
CARLES SANTOS: Piano
SAU: Per la porta de servei
JORDI SAVALL: John Coprario
JORDI SAVALL: Lessons for the Lyra-Viol
JORDI SAVALL: Marin Marais - Pièces a deux violes
JORDI SAVALL: Marin Marais - Pièces de viole du second Livre 1701
JORDI SAVALL: Claudio Monteverdi - Vespro della beata vergine 1610
JORDI SAVALL: Musicien de l'Europe
JORDI SAVALL: Pièces de viole
JOAN-MANUEL SERRAT: Material sensible
SET JAM:
SONS NATURALS DE MENORCA:
SOPA DE CABRA:
SPRITDIVI:
SUI GENERIS:
MAX SUNYER TRIO: Sal marina
ENRIQUETA TARRÉS - SOFIA PUCHE: Zamacois
TRADIVÀRIUS: Tradivàrius
TRIO DE BARCELONA: Beethoven Triple concert
VÍCTOR VALLS: Entre marges
VEUS DE LA MAR BELLA: Cnee enllà
VIA CLARIS: Una música per sempre
LLUÍS VIDAL TRIO: Cançons populars
FRANK VILA: Crepúsculo
HÈCTOR VILA: Desig
MARIA JOSEP VILLARROYA: Via Lliure
JUDES XANGUET I LES MANIQUINS: Judes Xanguet i les maniquins
XEREMIERS DE SA CALATRAVA:
080 BCN: Línies

OBSERVACIONS

- Ompliu aquesta butlleta amb lletra clara.
- Es pot votar per un o bé els deu Èxits d'Or Catalans 1989, però una sola vegada i utilitzant una única butlleta.
- Atès que es fa referència als Èxits d'Or Catalans 1989 és necessari que les cançons hagin estat editades durant 1989. Juntament a aquesta butlleta de votació es relaciona la discografia catalana editada durant l'any passat, tot i que -recordeu- es voten cançons i no títols de discos.
- Feu arribar aquesta butlleta a: XARXA CULTURAL, Apartat de correus 1313, 08080 Barcelona. La data límit de recepció de vots és el dia 26 de març de 1990.

Butlleta de votació

Nom.....

Adreça.....

Localitat.....**Codi Postal**.....

Comarca.....**Telèfon**.....

☐ **ÈXIT D'OR CATALÀ Nº1**.....

☐ **ÈXIT D'OR CATALÀ Nº2**.....

☐ **ÈXIT D'OR CATALÀ Nº3**.....

☐ **ÈXIT D'OR CATALÀ Nº4**.....

☐ **ÈXIT D'OR CATALÀ Nº5**.....

☐ **ÈXIT D'OR CATALÀ Nº6**.....

☐ **ÈXIT D'OR CATALÀ Nº7**.....

☐ **ÈXIT D'OR CATALÀ Nº8**.....

☐ **ÈXIT D'OR CATALÀ Nº9**.....

☐ **ÈXIT D'OR CATALÀ Nº10**.....

INTERNACIONAL

Ariel Sharon parla sobre la política israeliana als territoris ocupats

"Les eleccions fan córrer la sang"

Sharon, de 62 anys, dimití fa poques setmanes com a ministre d'Indústria i Comerç d'Israel després de 13 anys en el gabinet. General retirat i anterior ministre de Defensa, contraposa la seguretat israeliana al dret d'autodeterminació dels palestins.

Sr. Sharon, la seua dimissió com a ministre ha causat alegria en molta gent, tant al premier Shamir com al cap de l'OAP Arafat. Fins i tot el president Bush ha dit que s'ha vençut un gran obstacle en el camí cap a la pau a l'Orient Pròxim. ¿És el que volia aconseguir amb la seua dimissió?

—Que Arafat estiga content, ho puc comprendre. Ell creu que el govern israelià li farà ara més concessions. Amb mi, no hauria estat així.

—¿No el preocupa la reacció dels Estats Units?

—A mi em sorprèn que una gran democràcia com és Amèrica s'immiscesca tan descaradament en qüestions de política interna d'una altra democràcia que és Israel. Jo em pregunte si és que els americans no apliquen dues classes de criteris. Panamà, l'han envaïda amb 10.000 homes, han bombardejat la gent civil per tal d'atrapar Noriega i portar-lo emmanillat als EUA. Tota l'acció tenia lloc a milers de quilòmetres d'Estats Units. Tot i això havia estat afectada la seguretat nacional. Jo els vaig creure, però no podíem pronunciar-nos.

—¿Què té això a veure amb vostès?

—Si nosaltres procedim amb duresa contra els terroristes per garantir la nostra seguretat, llavors rebem acusacions per totes bandes, també dels EUA. Amb la diferència que els nostres enemics no són a milers de quilòmetres, sinó a uns mil metres del centre de govern a Jerusalem.

—Aquest alleujament provocat per la seua dimissió ha estat a Israel on s'ha sentit amb més força.

—Aquestes reaccions absurdes de certs polítics israelians no les puc entendre. S'alegren de la meua decisió en lloc de preparar finalment les mesures necessàries per a garantir la seguretat d'Israel en el futur.

—Aquests polítics són principalment importants funcionaris israelians del seu partit, el Likud, amb qui ha governat durant 13 anys.

—¿Quina mena de polítics són que fan contínuament concessions als terroristes de l'OAP en lloc d'acabar d'una vegada amb la *intifada* i assegurar el futur de la nostra capital, Jerusalem, per sempre?

—¿Quines concessions, doncs? Pertot arreu no es creu ningú seriosament que el primer ministre Shamir desitge fer negociacions de pau amb els palestins.

—Tots els govern israelians des de David Ben-Gurion, volien la pau, ningú la vol més que els jueus. També l'actual govern diu que vol la pau. Però amb la seua política no l'aconseguiran. Tot al contrari, conduirà a més vessament de sang. La pau només arribarà si s'acaben les tensions amb jueus i àrabs. Però amb aquestes preteses negociacions al Caire, Washington o a qualsevol altre lloc, segur que no s'hi arriba.

—Però tampoc amb la repressió per part d'Israel d'un milió i mig de palestins als territoris ocupats.

—Vostès parlen de repressió. La nostra missió com a estat democràtic és mantenir l'ordre i la pau en aquests territoris. No pensaran que hem de restar-hi inactius mentre els terroristes de l'OAP cometen crims.

—¿Com vol suprimir les tensions si no és a través de negociacions polítiques que porten a unes eleccions als territoris ocupats?

—Justament ara a Alemanya s'acaba de veure el que significa que caiguen els murs. ¿Per què no podem enderrocar nosaltres els murs al llarg del riu Jordan? ¡Ara mateix! Israel hauria d'obrir de seguida durant mig any les fronteres a l'únic estat palestí que existeix, a Jordània. De sobte, centenars de milers tindrien la possibilitat de visitar els seus parents sense problemes o simplement passar les vacances a l'altre costat. Jo li garantesc que en molt poc de temps amainarien els disturbis als territoris.

—Les facilitats per a viatjar poden ser una vàlvula, però no per a contribuir a una distensió duradora. *¿Per què no es conforma amb unes eleccions?*

—Les eleccions només porten a fer córrer la sang. No són una altra cosa que el camí que acabarà en un estat palestí. I per això no n'hi haurà mai un segon estat palestí a l'oest del riu Jordan.

—Excepcionalment, hi coincideix amb Shamir.

—Exacte, però amb la seua política tindrà aquest estat, garantit.

—La condició prèvia per a una solució pacífica als territoris ocupats és la fi de la insurrecció popular palestina, que està produint cada vegada més danys econòmics i polítics a Israel. Però la intifada *persisteix intacta...*

— ... perquè el govern ha deixat fins ara de dur a terme les mesures necessàries.

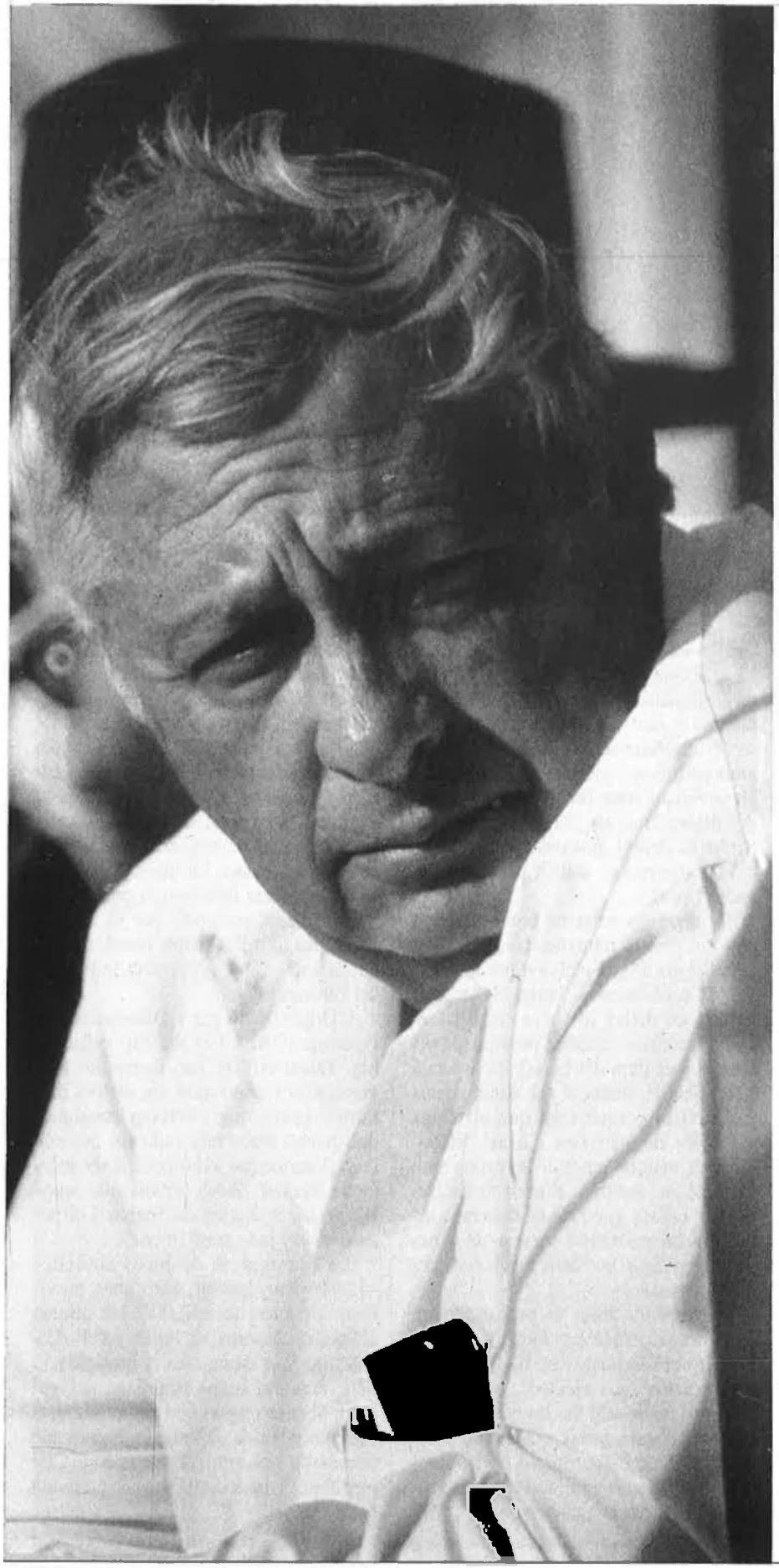
—¿Com han de ser?

—Jo sóc l'últim que vol fer córrer la sang. El 1971 vaig demostrar a Gaza com s'ha de tractar el problema. Aleshores van morir només dues persones, en set mesos, i d'accident, amb les seues accions militars.

—¿I què em diu dels vora 130 palestins que moriren a trets dels seus soldats?

—Tots aquests eren, sens dubte, terroristes armats de l'OAP. És clar que els àrabs a la franja de Gaza no ens volien. Però ràpidament van entendre que jo no els tocaria ni un cabell, que podien seguir portant una vida normal, si no és que havien col.laborat amb els assassins de l'OAP.

—I tampoc no es va acovardir a l'hora de deportar els pares dels xiquets

que llançaven pedres.

—Les deportacions no van arribar a cap innocent, tots havien fet barbaritats. I no tan sols a nosaltres, els jueus, sinó sobretot a la seua mateixa gent. Fins i tot odiant-nos, la gent de Gaza va comprendre que l'exèrcit israelià els va protegir dels extremistes àrabs.

—L'exèrcit israelià, força protectora dels palestins. ¿Això ho està dient seriosament?

— Això ho van sentir els àrabs de Gaza en aquell moment. Per contra, amb el govern actual, ja no poden tenir aquesta seguretat. Molts milers d'àrabs a Judea i Samària han de viure permanentment amb la por de morir pels assassins de l'OAP.

— ¿Està parlant de la por als confidents i col.laboracionistes que treballen per al règim d'ocupació israelià?

— No, parle de gent que no té absolutament res a veure amb nosaltres. Parle de gent que rebutgen la pretensió de l'OAP de ser l'única representant i que, per tant, estan amenaçats. Perquè si s'arribara a unes eleccions als territoris, o a una autonomia, llavors en serien assassinats milers. El cent per cent. Per això dic: si el govern ja no està en condicions de protegir-los, llavors ho han de fer ells mateixos.

—¿I com ?

—Donant-los armes l'estat d'Israel perquè es defensen dels seus enemics àrabs.

—Més armes als territoris ocupats representen més violència. ¿Qui li diu a vostè que aquestes armes no apunten cap a soldats israelians o a civils?

—Mentida. Si els àrabs poden protegir-se del terror de l'OAP, això vol dir menys violència. Quan jo vaig ser ministre de Defensa vaig crear decenes de milícies als pobles àrabs i els vaig donar armes per a la seua defensa. Hi va funcionar molt bé. Per desgràcia, el meu successor els va tornar a desarmar. Va ser un greu error que ha costat moltes vides humanes els darrers anys, tant al costat jueu com a l'àrab.

—Sr. Sharon, com tan sovint en la seua moguda carrera, ara es troba una altra vegada en el punt més baix. Ara, fins i tot els seus amics polítics pensen que està acabat. Cap polític israelià, ni tan sols el gran Ben Gurion, ha aconseguit influir la política del govern des de fora. ¿Què pot fer vostè encara?

—Jo m'he apartat del govern, perquè ja no podia convèncer els meus com-

¿L'exèrcit israelià, força protectora dels palestins?

panys de les meues idees i perquè era i sóc de l'opinió que aquest govern representa un gran desastre per a l'estat d'Israel . He tirat el meu lloc de ministre perquè, en contra de la majoria, no estic entossudit a ser conduït per un xofer en un gran auto. Tinc la meua família i la meua granja. D'aquí trac la meua autèntica força.

—Això sona a resignació i a retirada.

—Ni pensar-hi. En els últims 40 anys se m'ha donat per mort moltes vegades per part de la premsa i els adversaris polítics. Els pròxims mesos faré conferències per tot el món, però sobretot viatjaré per Israel, parlaré amb la gent i els diré quin és el meu convenciment més profund: el poble israelià té amenaçada l'existència amb aquest govern. Però no és massa tard per a impedir-ho i seguir per un altre camí.

—Les pròximes eleccions al Parlament tindran lloc potser d'ací a més de dos anys. ¿Serà vostè encara un oponent formal a Shamir per al càrrec de primer ministre?

—Ja ho represente. Però aquest no és el problema actual. Hem d'ocupar-nos dels problemes urgents. Jo continue com a diputat i alt dirigent del Likud.

—Diuen que el que els agradaria seria tirar-lo al carrer.

—Espere que no visquen encara en l'època de Stalin o de Ceausescu. És clar que seguiré tenint bones oportunitats per a ser primer ministre. Encara se'n sabrà de mi.

Der Spiegel. Traducció: Antoni Lluch

El diàleg amb els palestins divideix Israel

La *intifada*, la revolta popular palestina contra l'ocupació israeliana de Cisjordània i Gaza, sacseja la societat malgrat la massiva immigració de jueus soviètics. Aquesta espontània rebel.lió amb pedres no solament ha polaritzat els israelians entre partidaris i detractors del diàleg amb els palestins, sinó que també ha dividit profundament la coalició de govern i el mateix partit conservador Likud.

Els laboristes volen un pronunciament clar del primer ministre, Isaac Shamir, sobre el pla de pau elaborat pel secretari d'Estat nord-americà, James Baker, que preveu un diàleg al Caire entre israelians i palestins. Shamir, pressionat pels sectors més durs del Likud, en especial Ariel Sharon, dubta si cal donar aquest pas decisiu perquè creu que el temps afavoreix els interessos d'Israel. Els laboristes, malgrat reprimir la revolta amb vigor –Isaac Rabin és el ministre de Defensa–, creuen que l'actual distensió internacional permetria encetar unes negociacions amb uns certs avantatges per a Israel.

La solució, però, és profundament complicada perquè les dues formacions polítiques majoritàries han de retre comptes als seus electors, que veuen fantasies on no n'hi ha. En efecte, ningú de fora d'Israel pensa que l'estat creat l'any 1948 amb l'aprovació de les dues superpotències estigui assetjat pels països àrabs ni per l'Organització per l'Alliberament de Palestina (OAP). Els estadistes àrabs han estat el principal perill per als palestins, que, de vegades, han utilitzat per al seus interessos hegemònics. Síria, l'única potència militar amb fronteres amb Israel que es declara hostil a l'existència d'un estat jueu, és el principal adversari d'una OAP forta, amb capacitat de negociar directament amb els israelians. La qüestió palestina és un problema que mou la política exterior siriana, malgrat que es temi la confrontació militar amb Israel, com ja quedà palès l'any 1982, amb la invasió del Líban.

L'Organització per l'Alliberament de Palestina (OAP), i el seu cap indiscutible, Yasser Arafat, han demostrat amb moderació i arraconant els sectors més intransigents, que obeeixen consignes dels països àrabs més radicals, que són l'únic interlocutor vàlid per a desbloquejar la situació. Això sembla que opina Baker, per a disgust de Shamir i el poderós *lobby* jueu nord-americà.

La immigració de jueus soviètics –12.700 l'any passat, amb unes previsions de més de 100.000 per aquest 1990– ha despertat els lògics recels dels palestins, que denuncien la manipulació dels nous ciutadans israelians pel govern. Shamir respon que els immigrants poden establir-se on vulguin, encara que només l'u per cent pensa anar a Cisjordània, a la terra promesa ocupada l'any 1967.

Antoni Castel

Romania

De l'eufòria al desencís

Deu setmanes després del cop d'estat que va enderrocar el règim de Ceausescu, el poble romanès viu un clima d'agitació que ningú preveu com pot finalitzar.

Manifestació davant la seu de la televisió. CARLES CAPDEVILA

Gairebé tres mesos després de l'ocupació massiva de carrers i places que va posar fi al règim Ceausescu, els romanesos es resisteixen a tornar a casa i mantenen, sobretot a Bucarest, un clima agitat que ha anat transformant en crispació l'entusiasme que va fer nàixer la revolució. L'antiga plaça del Palau, la que acollia la seu del partit comunista des d'on el *conducator* va pronunciar l'últim discurs, viu encara avui un ambient que recorda el de Barcelona, per exemple, l'endemà que el Barça ha guanyat la Recopa. Els nens, i també els més grans, dibuixen amb els dits la V de victòria només pel fet que els somriguis. El dia 22 de desembre, mentre nosaltres estàvem pendents de la grossa de Nadal, a Romania tothom va traure la loteria. Tots van guanyar, i això celebren, però cada dia que passa entenen menys què van guanyar exactament.

La plaça de la Victòria, seu del Comitè provisional d'Unió Nacional (CPUN), és l'escenari permanent de manifestacions i concentracions de vaguistes. La resta de places de Bucarest, i també alguns carrers principals, mantenen enceses desenes d'espelmes a l'entorn de corones de flors, retrats, sentències anticomunistes i motius religiosos com a record de les víctimes de la revolució. Les gitanes venen a dos leis cada espelma i entre cinc i deu leis uns petits rams de flors, i comproven així l'eficàcia del mercat lliure amb una empresa funerària que encara té futur. Mentre moltes mares ploren els seus fills (soldats o estudiants), grupets i més grupets d'homes discuteixen sense parar l'interrogant que amaga la clau del que passa a Romania. ¿En nom de qui

CONTINUA EN LA PÀGINA 39

A l'esquerra, Dan Lecca. Dreta: un dels cadàvers de la fossa. Com revela el cositó de l'autòpsia, a diferència de la versió oficial, no va ser afusellat ni torturat.

Dan Lecca: "A Romania no hi ha hagut una revolució, sinó un colp d'estat".

Dan Lecca (Curtea de Ages, Romania, 1946), fotògraf *free-lance* especialitzat en moda per a les revistes *New York Times* i *Vogue*. Viu a Nova York des de 1970 i en l'actualitat és un dels repòrters gràfics més sol.licitats i de més reputació als EUA. Bon punt va tenir les primeres notícies del canvi romanès, a través de Radio Free Europe, va mamprendre el viatge cap al seu país originari, en el qual va descobrir contrasentits i enigmes sense resposta.

—¿Quines coses hi va detectar que l'han fet malfiar?

—Per començar, la quantitat de morts. ¿Per què van dir que n'hi havia tants? Després, que cada volta que un periodista feia una pregunta li deien que no podien contestar perquè estava censurat. Censurat, ¿per qui? ¿Com hi ha censura si ara és un país democràtic? Per un altre costat, la televisió romanesa no era mai present en cap dels esdeveniments importants. No existia.

Els únics que deien la veritat eren els soldats, però era una veritat sense sentit. Per exemple: em van dir que l'endemà només havien trobat un terrorista mort. Que era com un gitano, però que ben bé no ho sabien. I jo els vaig preguntar per què asseguraven que era un terrorista. I em van dir que perquè portava sabates especials. ¿Però com es pot ser terrorista per portar sabates especials? Aquest era l'únic terrorista que havien vist amb els seus ulls.

I una altra: vam fer una entrevista a Petre Roman i no va voler contestar cap pregunta important. Li vam preguntar si ell era comunista i si el Front Nacional era una organització de comunistes. Va dir que no podia contestar, però que si hi havia comunistes bons i dolents, ells eren dels bons.

—¿I quina valoració fa de tot això el poble?

—Entre totes les persones que he parlat hi ha la sensació que no hi ha hagut una revolució sinó un colp d'estat. I quan es faran les eleccions, amb un poc d'ajuda de l'estranger, es veurà que no volen un altre govern comunista, sinó democràtic. Perquè només en un país comunista pot arribar-se a coses com les que Ceausescu ha fet.

—La fàcil caiguda del conducator, ¿té alguna relació amb les seues tesis?

—Efectivament. La seua mort ha estat molt estúpida. ¿Com és possible que un dictador, amb tants soldats i tantes armes, haguera d'anar sol amb un helicòpter i fóra deixat en el carrer? Jo crec que formava part de la trampa. Ell s'ho va creure perquè li ho van dir els seus consellers, els mateixos que ara han pres el poder. I que són iguals que ell.

—¿Com és que s'ha especulat tant sobre el nombre de morts ?

—El nombre de morts oficial a Bucarest era de 367, però per les coses que jo he sentit de testimonis presencials no n'hi ha hagut més de 80 o 85. Aquesta desproporció té dues explicacions: perquè es va magnificar i perquè no hi ha informació pública a Romania. Els diaris no diuen res.

—¿I la premsa estrangera?

—La premsa estrangera no entenia res. Els francesos eren els únics que deien que no entenien per què es parlava de tants morts si ells no n'havien vist cap.

—¿Ha canviat alguna cosa realment?

—Res: els que estaven al poder encara hi estan. Totes les persones intel.ligents que havien entrat a formar part del Front ja han començat a eixir-ne ràpidament. Jo vaig contar tot això al *New York Times* i no em van creure. Els resultava més còmode veure-ho com una de les revolucions de l'Europa de l'Est. Jo crec que ara és quan es farà la revolució de veritat. A tot estirar, d'ací a un mes.

Miquel Alberola

Record per a les víctimes. DAN LECCA

CONTINUA DE LA PÀGINA 37

va morir tota aquesta gent?

Ja hi ha, de moment, 45 partits polítics que reivindiquen la revolució. I tots els estudiants reclamen com a seva la victòria perquè ells van empènyer a la plaça fins que Ceausescu va agafar l'helicòpter i van poder cantar-li l'hime. "Olé, olé, olé, olé, Ceausescu nu mai e." (Olé, olé, olé, olé, Ceausescu ja no hi és). Emil Bogos, un dels líders d'aquests estudiants, lamenta "que el front hagi segrestat la nostra revolució, practiqui un comunisme emmascarat, hagi convertit en una farsa els judicis contra els caps de la *Securitate* i utilitzi el mateix aparell repressiu i de propaganda que el partit comunista, a més de manipular la televisió".

La televisió és, de fet, el gran camp de batalla política. Els més crítics asseguren que va ser lliure només tres dies, els dies de la revolta, però des que el Front de Salvació Nacional va agafar el poder provisional l'ha utilitzat al seu favor. A diari hi ha manifestacions davant de la seva seu, envoltada de tancs i soldats i rodejada d'edificis foradats com autèntics coladors, record de la batalla que s'hi va viure fins que el cos mort del dictador va aparèixer en pantalla el dia de Nadal. Els romanesos van veure en diferit el que havien guanyat en directe, i des d'aquell dia han col.lapsat les llistes d'espera per obtenir una televisió en color. Costen 14.000 leis (quatre vegades el seu sou mensual) i al mercat negre se'n troben a 20.000 leis, per als que no volen esperar mesos a rebre-la, ara que hi ha pel.lícula cada dia. Dos dies després de la mort de Ceausescu, en van fer una de l'Anthony Perkins, a les quatre de la matinada, i l'endemà l'acudit de moda a Bucarest era dir que "Ceausescu ens robava els dies, però el Front ens roba les nits". La petita pantalla, abans arraconada perquè només emetia dues hores diàries una mena de No-do de Ceausescu i família, ha fet descobrir ara als romanesos com es balla la lambada, a més d'obsequiar-los amb una programació constant farcida de debats polítics, i amanida amb cursos d'italià, francès i espanyol.

La universitat està aturada. Els estudiants es neguen a reprendre les classes fins que no en facin fora tots els catedràtics que havien col.laborat amb Ceaucescu. "¿Qui va dissenyar l'avinguda de la victòria del socialisme?", demanen pancartes i pintades a l'entrada de la Facultat d'Arquitectura. L'avinguda en qüestió, una de les grans aberracions del dictador, va destruir quatre quilòmetres del centre històric de Bucarest per convertir-lo en un enorme palau inútil i buit que el *conducator* no va poder estrenar. Els estudiants no estan disposats a escoltar els professors que foren autors d'aquestes obres monstruoses, i reclamen a colps d'esprai que "volem una escola d'arquitectura de veritat", o suggereixen amb pancartes als catedràtics: "Aproveu la vostra última tesi doctoral, dimitiu." Totes les facultats, i també les institucions culturals, agrupacions de cineastes o editorials, viuen a petita escala la cacera de bruixes que protagonitza la vida del país i també la lluita política del moment. Tothom reclama justícia, i està clar que tots els que tenien algun càrrec en el règim de Ceausescu n'eren còmplices.

"Justícia, els ulls plorosos et reclamen", diu un mural dels estudiants de belles arts dibuixat amb dues llàgrimes enormes. El diari *Romania Libera*, que s'ha erigit en veritable portaveu del malestar social postrevolucionari, va reproduir aquest mural en una de les seves portades i des d'aquell dia l'ha incorporat com a símbol permanent en un requadro a l'esquerra de la seva capçalera. Aquest mitjà, amb uns tiratges d'entre un milió i milió i mig d'exemplars diaris, practica un periodisme amb tendència groga que reflecteix perfectament el clima de crispació, sospita i desengany que es respira cada dia més al país. Titulars sensacionalistes, interrogants constants sobre els perquès de cada decisió del govern provisional, i fins i tot fotomuntatges amb Ceausescu abraçant Hitler o Stalin serveixen per a recrear un poble que té encara més ganes de mirar enrere que endavant. Qualsevol nou càrrec passa a ser automàticament discutit tan prompte com se li descobreix algun lligam amb

A l'esquerra, un Ceausescu amb cara de Hitler passejant per una plaça de Bucarest. A la dreta, l'aventura de comprar aliments. CARLES CAPDEVILA

els últims anys de la dictadura, encara que això no garanteix la seva destitució, com ho proven alguns dels membres de l'actual govern que havien col.laborat amb Ceausescu.

"Millorar sí que ho hem fet, perquè pitjor no es podia anar", explica Vasile, obrer en una indústria tipogràfica. Però de seguida es queixa que a la fàbrica no va ningú des de fa dies, i que a l'hora de cobrar han sorgit enfrontaments entre els partidaris d'ajustar els sous a les hores treballades o fer la vista grossa en nom de la revolució. De moment ha anat guanyant la segona opció, i el govern no vol arriscar-se a ser encara més impopular prenent mesures. A les cases hi ha gas per a la cuina i la calefacció, però encara són freqüents les interrupcions que deixen sense aigua calenta unes hores les famílies. La benzina torna a ser un producte de consum i no de luxe, com quan es repartia un de cada dos diumenges i de manera restringida en una política d'exportació dels pocs recursos del país per evitar el deute exterior. Ara, els Dacia 1300 (patent romanesa de Renault-12), únic model venut durant molts anys al país, tornen a omplir els carrers i la provisionalitat dels cossos policials permet tota mena de llicències circulatòries fins al punt que Bucarest sembla una ciutat italiana on tothom té preferència fins que es demostra el contrari. Els tancs dominen encara el color del paisatge en els punts principals de la ciutat i els soldats no saben bé què defensen, com s'ha demostrat en els últims incidents a la seu del govern de la plaça de la Victòria.

Els membres de l'exèrcit, herois per passiva de la revolució, encara es beneficien de la simpatia de la gent del carrer que els porta ampolles d'alcohol per superar el fred de les nits de guàrdia davant de qualsevol ambaixada, i han après a distingir a metres de distància un estranger que els pot proporcionar un *winston* o comprar-los amb dòlars algun cinturó del seu antic uniforme.

No són els únics a la cacera del dòlar, en una ciutat on el canvi oficial és d'uns 20 leis per dòlar i al mercat negre te'n poden donar cent, si no tens la desgràcia de caure en mans d'un espavilat que t'ompli de papers de diari amb les presses, que també n'hi ha. Amb cara d'estranger i una càmera al coll no es tarden cinc minuts, a la plaça de la revolució, a rebre ofertes de fotos dels fills de Ceausescu fetes amb una polaroid, pel mòdic preu de 12 dòlars cadascuna. No hi ha prostitució a la vista, però sí possibilitats de tancar tractes amb dòlars amb aprenents de macarrons que se t'acosten per oferir-te "l'escalfor romanesa d'una festa animada amb noies".

El romanès és una llengua llatina, que permet captar algunes paraules si s'escolta atentament. De les converses crispades i constants al carrer i a les cues de les botigues, és fàcil entendre mots que es repeteixen sense parar, com *securitate*, *Ceaucescu*, *frontu*, *democratie*, *economia*, a més d'expressions pronunciades exactament com en català, com és el cas de *escolta, tu*. "Hem estat molts anys sense poder reunir-nos tres persones sense tenir la certesa que un dels tres era membre de la *Securitate*, i ara ho aprofitem", justifiquen si els demanes què fa tanta gent al carrer. Les pintades que celebren la "victòria del poble unit" les tapen moltes vegades les cues enormes que formen quan corre la veu que hi ha ous, o taronges, o alguna carn que no siguin peus de porc. Els camions d'ajuda humanitària i els trens carregats de cítrics no es veuen en excés, segurament perquè s'ha optat pel repartiment als soldats i hospitals, els centres de més fàcil distribució. I la desconfiança en les noves estructures, o si més no l'hàbit desconfiat de molts anys de patir gana, fa que tothom s'afanyi a carregar amb el màxim de sucre o d'arròs que troba, pel cas que l'endemà no n'hi hagi. Anys de sacrifici guardant la mica de carn o d'espaguetti per oferir-la als convidats no s'obliden fàcilment, i la gent prefereix una cua d'avui que promeses de normalitat per a l'endemà.

"Tot s'enfonsa, ¡quina joia!"

¿La política? "És la cosa menys important de la humanitat. ¿L'home? "Un animal que mata". ¿La terra? "'No té cap futur". Així parla als seus 75 anys Eugène Ionesco, el gran dramaturg romanès.

Per a Ionesco, la política és una activitat malèfica que envileix i destrueix els homes.

Eugène Ionesco s'asseu sobre una minúscula butaca. Resta silenciós observant el fum que ix d'una tassa de cafè, com si es preparara per al vaticini. Després comença a parlar: "Hi ha una cosa que em demanen, especialment en aquesta última època: a l'hora de jutjar el nostre temps, ¿Eugène Ionesco se situa a la dreta o a l'esquerra? Vostè mateix també ho vol saber. Ho lamente.

"Contestaré ràpidament i així evitem qualsevol equívoc: Ionesco és un home lliure. Per a salvar-nos, hauren d'eliminar, extirpar, les males herbes de la política".

—*¿I què posem en lloc de la política?*

—Un dia farem tests entre el savis i els científics per a buscar els regidors de l'esdevinença humana. Fins i tot arribarem a fer tests en les esferes inferiors de l'administració a la recerca d'aquells que són dignes de regir la quotidianitat de l'home. Una llista de lleva: uns mesos o un any al servei de la humanitat. Haurem de triar els administradors de la cosa pública entre les persones menys perilloses, és a dir, entre les que són refractàries a la vida política. En l'antiguitat, la política era l'art que permetia a la gent viure en llibertat. Avui és una activitat malèfica per a envilir i destruir els homes. Genocidis, matances, terrorisme... tots els mals provenen de la política. La vida és una burla que Déu ha fet als homes. L'única resposta és riure-se'n o tenir fe. ¿És possible creure en els capitalistes, una altra quadrilla nociva? Només hi ha un sol Home, si podem anomenar així Déu, que pot defensar-nos de Satanàs.

—*Segons alguns, la crisi de les societats comunistes precedeix la crisi de les societats democràtiques d'occident, després el món viurà una època de renaixement espiritual, ¿vostè té també aquesta mateixa opinió?*

—No aconseguesc preveure si arribarem amb violència o sense a un total renaixement de la societat europea i mundial. És ben clar que no hi arribarem a través de la justícia. La justícia té un llenguatge fals: només expressa càstig i intolerància. Haurem

de substituir la justícia per la caritat. No sé com dir-ho, un ministeri de la caritat per a tot el gènere humà. Estic convençut que tot el que s'esdevé a l'Est produirà també trasbalsament a l'Oest capitalista. A l'Est hi havia odi i furor, ¿què ocorrerà ara? ¿Hi han desaparegut realment l'odi i el furor? ¿Què durà el nou vent de l'Est a la nostra imperfecta societat democràtica? Les incògnites semblen moles ingents. Fins i tot en la religió hi ha perills. Mire l'Iran, mire el que ocorre a l'Azerbaidjan. L'home és un animal que mata. Ionesco somia, com a reacció, amb un món paradisíac on ens puguem nodrir d'efluvis o d'aire, on no hi haja necessitat de menjar. Un sant suís obtingué de Déu la gràcia de no haver de menjar mai més. El bisbe, és a dir, l'autoritat, va anar a visitar-lo i li va manar que menjara. El sant obeí i menjà un poc de pa. Poc li va faltar per morir-se. Només l'amor i la comprensió podran guarir la humanitat.

—¿Hi arribarem algun dia, al paradís somiat per Ionesco?

—Sóc feliç, sóc feliç perquè l'imperi comunista s'està enfonsant. L'havien construït sobre el pitjor que es podia trobar: sobre les bases de la revolució francesa, la més gran heretgia del nostre temps. En bona part, els drets de l'home ja existien abans de 1789, la monarquia els havia repartit com les vicissituds de la vida. Una bona part de la població francesa posseïa terres. La noblesa havia perdut. Es volia –i no valia la pena– entronitzar aquelles tres paraules: llibertat, igualtat i fraternitat. Marx es va inspirar en elles i, amb una fórmula feliç, va erigir un altre emblema, entronitzant-lo amb altres paraules: la condemna de l'explotació de l'home per l'home. Les belles paraules es van transformar en genocidis, que canviar un règim és propòsit de bojos perquè el canvi només produirà nous sofriments per a la humanitat.

¿El paradís de Ionesco? ¿Caldrà construir una altra terra?. Prompte, espere, vindrà l'apocalipsi: serà la fi del vell món i l'inici d'un món nou. ¿Com serà l'apocalipsi? ¿Nuclear? ¿Un immens genocidi? De qualsevol manera el planeta Terra no té futur, està destinat a la destrucció i els polítics, imbècils com són, no se n'adonen.

—Pocs són els que se s'adonen d'aquest apocalipsi imminent, senyor Ionesco, en els dies que vivim. Tots miren a l'Est, tots miren els imprevisibles canvis del món comunista, tots mire n Gorbatxov. ¿Què en pensa, d'aquest personatge?

—Ha fet algun bé, però no sé quines són le seues verdaderes intencions. ¿Les amaga o les manifesta en les seues paraules i els seus actes? ¿Es víctima o culpable? No aconseguesc desxifrar-ho. Podria considerar-lo com un dels meus personatges i, així, el ficaria en el teatre de l'absurd. Però, ¿què dic? Jo no puc inventar el dimoni o personatges demoníacs. Gorbarxov és una cosa masa a forta, fins i tot per a Ionesco. Es ajudat per forces ocultes a les quals no puc arribar.

¿MESSIES O DIMONI?

—¿Per què utilitza paraules com demoníac o ocult a propòsit de Gorbatxov?

—Li repetesc que no arribe a comprendre què pensa. Cap profeta pot respondre a la pregunta ¿què desencadenarà Gorbatxov? La revolució francesa havia de crear la llibertat. En canvi va arribar a l'atzucac del capitalisme. Els homes no saben el que fan.

"¿Sap que l'amor no és mai estúpid?".

Són dirigits i, així, tot va al revés. Caldria una ciència psicoanalítica molt –però molt molt– evolucionada per a saber el que s'amaga realment en el cor dels homes i, és clar, en el cor de Gorbatxov. Grans o menuts, els homes s'han enganyat sempre. Hitler ha fet una guerra perquè els alemanys foren els amos del món. I Hitler ha destruït Alemanya. Churchill ha fet la guerra per a salvar l'imperi britànic, en canvi l'ha anihilat. I així, sempre. Llavors em pregunte si la gent és induïda a l'error pel maligne o si la mateixa gent vol enganyar-se per a arribar a l'abisme de l'apocalipsi. ¿La voluntat secreta de Hitler era arruïnar Alemanya? Potser fou així i Hitler no se n'adonava i també pot ser que una cosa pareguda s'esdevinga amb Gorbatxov.

—¿Pot dir-nos quina serà la sort de Gorbatxov?

—Tindrà la sort dels grans homes. Pot donar-se que siga assassinat pels conservadors soviètics, pot donar-se que muira d'una malatia greu i també podria acabar els dies en un *gulag*. Es més possible, però, que no tinga temps d'arribar a extrems tan decisius. Farà unes poques i menudes passes pel camí de la pau en el món i, després, res. Tot és provisional i per a tornar a la democràcia de què parlen tant els imbècils que detenen el poder el pitjor encara no ha arribat. L'apocalipsi espera fins i tot la democràcia. Per amor a la humanitat, Teresa d'Àvila volia baixar a l'infern. L'home és l'única força que pot contrarestar l'odi, els genocidis i les malifetes de la política. ¿Sap que l'amor no és mai estúpid?

© Europeo/Ulderico Munzi

Trad.: Vicent Hernàndez Esteve

EL TEMPS

19/25 març 1990

Any VII - No. 300 - Setmanari d'informació general - 275 Ptes.

OBERT

REPORTATGE

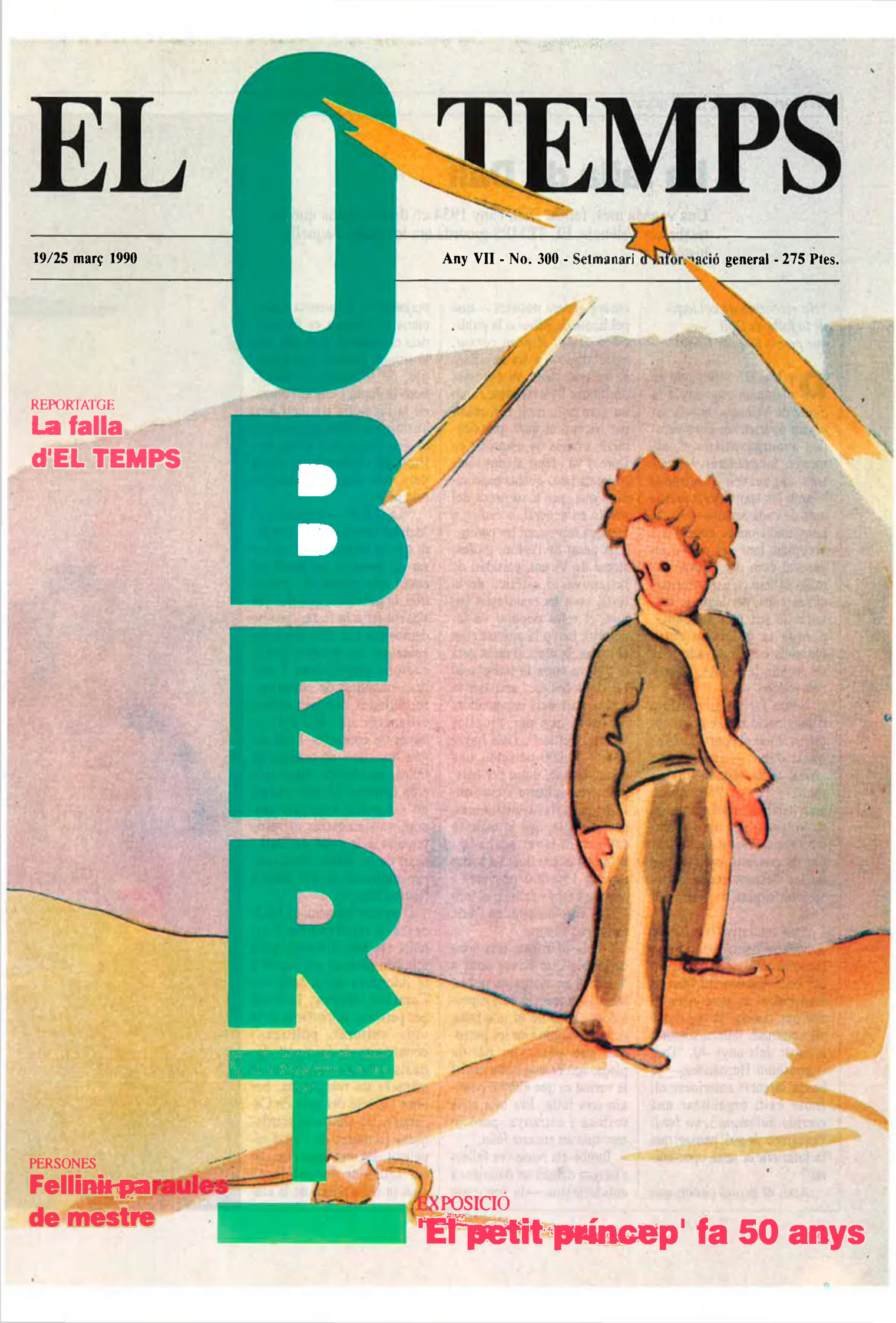
La falla d'EL TEMPS

PERSONES

Fellini: paraules de mestre

EXPOSICIÓ

'El petit príncep' fa 50 anys

La falla de Dalí

Una vegada més, falles. Dalí, l'any 1954 en dissenyà una que va trasbalsar València. EL TEMPS recorda ara les claus d'aquella història.

"No entenem este col.loqui
de la falla de Dalí
que pareix feta per Coqui"

De les 326 falles que es plantaran enguany a la ciutat de València, només set o vuit podrien ser considerades avantguardistes o, almenys, innovadores. Les altres segueixen fidelment —amb les aportacions personals de cada artista— els cànons tradicionals, coneguts i acceptats tant pel públic en general com per la gran família fallera. L'experimentació estètica, per tant, no deixarà de ser una anècdota, perquè la polèmica entre classicistes i innovadors es va decidir, ja fa anys, a favor dels segons.

Sense fer un gran esforç d'imaginació massa gran, podríem situar el punt àlgid d'aquest debat —que mai ha arribat a plantejar-se formalment— l'any 1954, quan, amb habilitat, ofici i molt bona voluntat, l'escultor valencià Octavi Vicent va ser capaç de convertir en falla una de les desmesurades fantasies oníriques de Salvador Dalí.

"La iniciativa va ser de Salvador Chanzá, periodista i membre actiu de la Comissió del Foc", explica Gil Manuel Hernández, un jove historiador que coneix fil per randa els entramats fallers, sobretot a partir dels anys 40. "Dalí —continua Hernández— ja havia intentat anteriorment, sense èxit, organitzar una *corrida daliniana* i, en fer-li l'encàrrec degué pensar que la falla era la seua oportunitat."

Així, el genial pintor, que encara genera notícies —una pel.lícula de Ribas o la publicació de *Jo, el gran cornut,* entre altres— a un any llarg de la seua mort, va esbossar un dibuix indesxifrable, amb un gran bou, molt ben resolt per Vicent, el qual, pràcticament, s'havia de mantenir en l'aire, i va afegir alguns toreros alats i uns quants espectadors que, per a sorpresa del públic en general, accedien a la plaça travessant les parets.

A pesar de l'esforç professional de Vicent, partidari de la renovació estètica de la festa, com ha manifestat sovint, el refús popular va ser notori i, tant a la premsa com al carrer, la reacció de la gent oscil.lava entre la indignació i la rialla franca. I això que la major part dels espectadors no sabia que per aquelles "quatre ratlles", Dalí havia cobrat 50.000 pessetes, una quantitat que, tirant per baix, podríem equiparar a cinc milions actuals. Considerem, per exemple, que la mateixa falla daliniana, acabada i plantada al seu lloc, va costar només 150.000 pessetes i que, en l'esbós dalinià, el toro estava absolutament en l'aire, sense cap suport.

Maria Martínez, una dona de poble que havia anat a València en viatge de noces, recorda la reacció dels espectadors: "Açò no és una falla, deien la majoria de les persones que passaven per la plaça, açò és una bona m... I la veritat és que allò no pareixia una falla. Era una cosa curiosa i estranya, però jo crec que no era una falla."

També els mateixos fallers s'havien dividit en dalinians i antidalinians —la immensa majoria— i la premsa valenciana de l'època es fa ressò dels comentaris amb una certa ironia, parlant, per exemple, de la "cara de Dalí". Però la Junta Central Fallera, en la memòria d'aquell any, s'esforçà a deixar les coses en el seu lloc i ens dóna una lliçó de diplomàcia digna dels més exquisits cònsuls britànics.

"La J.C.F. —recorda Gil Manuel Hernández— assegura que la falla de Dalí va posar de manifest un parell de coses importants: en primer lloc, la publicitat gratuïta que s'havia fet a la festa, com ho demostren una sèrie d'articles apareguts en diverses publicacions americanes i una gran quantitat de consultes, formulades per periodistes estrangers, que la J.C.F. va haver de contestar. I, en segon lloc, que, en matèria de falles, els artistes valencians eren únics en el món i ningú no els podia ensenyar res, com va demostrar el refús popular a la falla de Dalí i l'èxit de les falles clàssiques, especialment la del mestre Regino Mas."

D'aquesta manera, la J.C.F. deixava relativament contents els antidalinians, però feia ben palès el seu suport a la iniciativa de la poderosa Comissió del Foc, formada per persones importants en la vida cultural, política i econòmica de la ciutat, les quals havien aconseguit el miracle de traspassar, per obra i gràcia del geni de Cadaqués, les aleshores restringides fronteres de l'estat espanyol. En una època en què les falles es consolidaven com la festa major de la ciu-

Falla de Dalí instal.lada a l'antiga plaça del Caudillo.

tat, la publicitat era imprescindible i el turisme desitjable: la falla de Dalí, amb polèmica inclosa, va atraure els turistes i va generar una variadíssima publicitat internacional.

"La falla de Dalí —recorda G. M. Hernández— va ser encarregada, efectivament, per una de les comissions més importants de la ciutat i caldria remuntar-nos a l'any 1942 per situar l'anècdota en el seu context. Aquell any es planta per primera volta la falla del *so Quelo* que, podríem dir, és la falla oficial, en la qual participen la classe més alta de la ciutat i els estaments oficials. Després, l'any 51, es crea el parador del Foc, que és el primer parador de la història i els organitzadors, membres també de les classes altes, planten una falla que porta el nom de "la Pau-Alfons el Magnànim." L'any 52, en una sessió presidida per l'alcalde de la ciutat, les dues comissions es fusionen i es crea la falla més poderosa, econòmicament parlant, de València. La presència de l'alcalde i el fet que la fusió es produesca per iniciativa de l'ajuntament, deixen entreveure l'oficialitat del projecte".

"És un moment molt important per a les falles, perquè, entre altres coses, està en joc la legitimitat de l'estètica fallera", comenta Toni Arinyo, expert en història de les falles i director d'uns fascicles sobre el tema que es publiquen actualment en el diari *Levante* i que han assolit un gran èxit, tant entre els fallers com entre els valencians en general, pel rigor i l'amenitat de què fan gala.

"Si estudiem a fons la història de les falles —continua Arinyo— podem observar que, en un moment determinat, es consolida un estil específic de fer falles, que abans no existia. Els anys 20 són una etapa de creixement de la festa i les opcions, per

PROGRAMA 65

LI DOBLEM LA PENSIÓ

"la Caixa"
CAJA DE PENSIONES

Si domicilia la pensió de jubilació a "la Caixa", participarà cada mes en els sorteigs de pensions dobles i d'un premi extraordinari de 500.000 pessetes. I, a més, amb el Programa 65, la Caixa de Pensions li ofereix la tramitació gratuïta de la jubilació, i sorteja viatges a Viena.

Regino Mas mira amb sorna el ninot que representa el pintor Dalí, per a una de les seues falles, com a crítica de la falla dibuixada per Dalí.

tant, són molt diverses: els fallers eren artesans modernistes i incorporaven a les falles els elements més acceptats pel públic. Per això podem trobar detalls modernistes, *déco*, fins i tot, cubistes, en algunes falles de l'època. Però el període dels anys 50 o 60 ja no és una època de creixement, sinó de consolidació: les falles s'han convertit en la festa major de la ciutat i es produeix una identificació amb un estil molt concret i ben determinat: l'estil que exigeixen els fallers, els visitants valencians i, encara que no ho semble, els visitants estrangers."

En efecte, els diaris del mes de març de 1954 comparen contínuament el naturalisme de Regino Mas, el mestre indiscutible del classicisme faller, amb el surrealisme de Dalí, com faran, més endavant, amb les propostes de l'innovador Rubert o, més recentment, amb algunes iniciatives semblants. La falla de Mas representava la popular Cibeles madrilenya, amb una parella de lleons monumentals i molt graciosos, lluny ja de la tradició estrictament realista anterior a la guerra.

"Les falles —recorda Arinyo— són retòriques, és a dir, tenen una sèrie de fórmules que es basen en l'economia de la comunicació: utilitzen un codi comunicatiu que el públic ja coneix, amb el qual connecta fàcilment i que li permet interpretar sense massa esforç el missatge. L'estètica barroca de la falla, l'estil que s'ha consolidat, està al servei d'un contingut: fer sàtira o fer apologia; criticar un vici social o lloar una virtut. Dalí desconeixia el món de les falles i, en conseqüència, el seu projecte era pràcticament inviable. Només l'habilitat de Vicent va fer possible la falla."

La falla de Dalí, per tant, va acomplir totes les previsions de la comissió del Foc, ja que va generar una polèmica de la qual va eixir beneficiat l'estil faller que necessitava consolidar-se i, a més, va generar una publicitat absolutament necessària i quasi gratuïta, que no va venir gens malament, ni a la ciutat ni a la festa, en un moment en què les úniques eixides a l'estranger dels valencians eren les que feien els emigrants per veremar o plantar arròs.

Dalí, per cert, havia dissenyat també, per a la mateixa comissió, les Flames d'Honor, que es concedien a personalitats del món faller, i en morir el pintor, aquestes insígnies anaven molt buscades, perquè algú va fer córrer la brama que el seu valor podia resultar incalculable.

Una història interessant, sens dubte, i de la qual els valencians, tant si som fallers com si no, podem treure'n sucoses conclusions. Sense anar més lluny, hi ha qui va aprendre la lliçó molt ben apresa i es va proposar treure'n profit dels escàndols, com un conegut, i efímer, *enfant terrible* de la *progressia* valenciana que es va fer famós entre tiris i troians gràcies a un desficaci semblant al de la falla de Dalí. Un desficaci, segurament oblidat ja per la immensa majoria dels valencians, que també va originar publicitat i beneficis.

Finalment, una nota curiosa: l'esbós de Dalí no es conserva als arxius de la Junta Fallera, com tots els altres esbossos i dibuixos que s'han fet des de la creació d'aquesta entitat. ¿Tenim entre les mans una història de misteri, després de tant de temps?

Josep Franco

Explicació de la falla

13. L'ALCALDE DE LES ANELLES
TÉ UN XIULET A LES ORELLES.

El somni de don Pasqual:
l'estadi sense goteres
i només quatre senyeres
que hi donen color local.
Tant si es vol com si no es vol
ja se sap: qui paga, mana.
¿Hi ha *Anellada* catalana
si qui paga és espanyol?

6. UN NOVELL INQUISIDOR
FA EL PAPER DE TRAÏDOR.

D'un iceberg la punteta
diuen que és *el caso Blasco;*
el cas és que ja fa *asco*
el partit de la roseta.
Tothom veurà d'ací a poc
com el PSOE cau al foc
si no abandona i evita
el tort camí de l'ermita.

8. LA GALLINA INDUSTRIAL
SEMPRE CAGA LA RURAL.

Si en vols més, para el cabàs:
abocadors com la cuixa
¡i residus com el bras!
¡Mira si la cosa és fluixa!
Un consell a l'Honorable:
no és just que la gent rural
haja de pair la merda
que caga el món industrial.

5. ¿LA DONA ÉS ANALFABETA
O ÉS QUE TÉ LA BOCA ESTRETA?

Tirarem al foc també
l'alcaldessa de València,
perquè hem perdut la paciència
esperant que parle bé.
No és excusa, Clementina,
dir: "És que sou ayorina".
¡Fins gent que ve de la Xina
parla millor que vostè!

1. DEMÒCRATA A CANONADES
O LES ELECCIONS GUANYADES.

Nicaragua és un país
on sempre han manat les dretes
usant de les metralletes
amb virtuosisme precís.
¡Triomfa la revolució!
Contra i USA, mans estretes,
els regalen violetes
a colps de fam i canó.

4. LA POLÍTICA DE BLOCS
NO ES DESFÀ POSANT-LI FLOCS.

¡Com està l'Est, diu la gent,
el comunisme es desbrava!
I a més d'un li cau la bava
parlant "d'alliberament".
¡Ja veurem què passa allà!
¿S'encendrà el vesper d'Europa?
¿Què en serà de tanta tropa?
(La solució, demà).

9. UN PARADÍS DE DELÍCIA
O EL CONTE DE L'AVARÍCIA.

¡Qui us ha vist i qui us veurà,
illes dites de la calma!
A Maó, a Eivissa o a Palma
s'especula i es desfà.
Sobre el Pi de Formentor,
com és cosa coneguda,
la serena cau menuda
però plena de brutor.

11. UN ALCALDE SOCIALISTA,
LÍDER ALICANTINISTA.
Per *provinciano* total,
o siga, *de vocació,*
capaç d'anar fraternal
del braç dels d'Alí Cantó,
cremarem en esta falla,
ans que arribe sant Joan,
la saleta i el saló
de l'alcalde d'Alacant.

10. CONTE D'UN BELL
RAPINYAIRE ARA ESDEVINGUT
CAPTAIRE.

El bell i altiu esparver
sembla que ha perdut les ales
i ara com certes cucales
menja al puny del falconer.
¿S'ha oblidat de la batalla
i del que resta per fer?
¡El llançarem a la falla!
(Sant Josep era fuster).

12. 'EL TEMPS' NO ÉS DIFERENT
A LA RESTA DE LA GENT.

'El Temps' és una revista
on hi ha gent amb molta vista,
hi ha babaus i borinots,
i també hi ha alguns ninots.
Com ix totes les setmanes
i duu molta faramalla
us brindem les seues planes
¡per calar foc a la falla!

2. LA SECTA QUE ES DIU ROMANA
VOL QUE FOLLEM COM DÉU
MANA.

Amb les flames de l'infern
amenaça des de Roma
a aquell que utilitze goma
l'intèrpret del Pare Etern.
Com ell no gasta la cosa
ni li té por a la sida
vol que la tinguem pansida
i que el sexe ens faça nosa.

7. COM EL NOM NO FA LA COSA,
ROSA, SI VOLS JUGAR, POSA.

El rei, que viu a Madrid,
ha parlat en un Congrés
sobre "la lengua", i ha dit
que el castellà "espanyol" és.
S'enganya *Su Majestá:*
la llengua del de Vivar
s'hauria d'anomenar
per parlants: ¡americà!

3. UN DIRECTOR GENERAL
SE'NS PASSA PER L'ENGONAL.

D'experts una comissió
contractà la TVV
per tal d'escatir molt bé
la llengua en Televisió.
Ha costat un dineral:
¡no un, sinó dos renyons!
Però ha passat pels d'allons
del Director General.

La Puça del Túria
Falles 1990

La Falla del Temps
1990
EN USA
VANDELLÓS
EL TEMPS
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13

Paraules de mestre

Federico Fellini ha finalitzat el rodatge de *La veu de la Lluna*, el seu últim film, o com ell diu, la darrera confessió i el document dels seus somnis.

"He fet construir un llogaret i he deixat que els habitants em contaren les seues històries, amb la veu de la lluna."

Alt, dempeus, en la lleu immobilitat d'una campanya imaginària embruixada per la lluna, el Mestre semblava sol enmig de la confusió del *set*. Potser empaitava el seu somni, la seua pel.lícula, la història a construir, encara, d'un enèsim viatge. Els temps i els llocs es confonien en una única dimensió: una geografia sentimental habitada per personatges extravagants i impossibles. La campanya fa d'entorns i, al centre, un poblet menut, no lluny dels llogarets de Gallinella i Gengiva, Terziopero i Sforza, al costat de la carretera que va a Medina, a Torretramonto, a Bordigesca. "És la terra de la meva àvia", explica Fellini al cronista curiós amb veu pacient i suau, "dins hi ha totes les llegendes, les burles, els personatges ridículs i les dones sensuals que han escandit els dies de la meua infantesa".

El poblet, amb la seua plaça de les Nacions, és un *puzzle* d'estils i de perspectives arquitectòniques: les pedres del renaixement i el palau umbertí, l'edifici feixista i l'horrorosa caseta de camp de les especulacions edilícies dels anys seixanta, l'església postmoderna de fibra de vidre i les ruïnes d'una església del segle XIV. Una congestió de traçats i perfils assumeix en pocs metres quadrats la història de la planificació urbana d'Itàlia. La topografia imaginada per Fellini està assetjada i bloquejada per la publicitat. Gats, elefants, bacons, peixos, famílies somrients i parelles enamorades són els protagonistes dels colorejats cartellons que fan publicitat d'escumes d'afaitar, embotits, maioneses, preservatius, automòbils, companyies d'assegurances, desodorants, dentifricis... Aquest és el regne de la Lluna, espia, folla, màgica i sorneguera en el govern del destí de les màscares, dels cossos generosos i desmesurats, dels homes massa dèbils i les dones massa excitables. Siluetes còmiques, estranyes, difuminades en un món còmic i turmentat. Un món que Fellini ha somiat i descobert al mateix temps que els seus protagonistes en els estudis cinematogràfics de Pontina, ex-Cinecittà, treballant quinze setmanes, esmerçant quasi vint bilions (uns mil sis-cents milions de pessetes), inventant la pel.lícula dia a dia amb l'escenògraf Dante Ferretti, el director de fotografia Tonino Delli Colli i el vestuari de Maurizio Millenotti. "M'he sentit —conta Fellini— com Buster Keaton en aquella pel.lícula en què feia de ferroviari i per a fer avançar el tren anava col.locant els rails, tram a tram, davant de la locomotora. Hauria de fer un judici rigorós de Cecchi Gori, els meus productors, que m'han obligat i consentit a fer una pel.lícula sense argument i de la qual el guió no és meu tampoc. Però també els he de donar les gràcies perquè a un que començava a rodar una pel.lícula només amb unes vagues intencions li han donat tota la confiança."

—*Ara que ha acabat la pel.lícula, ¿li pareix que ha satisfet les seues vel.leïtats?*

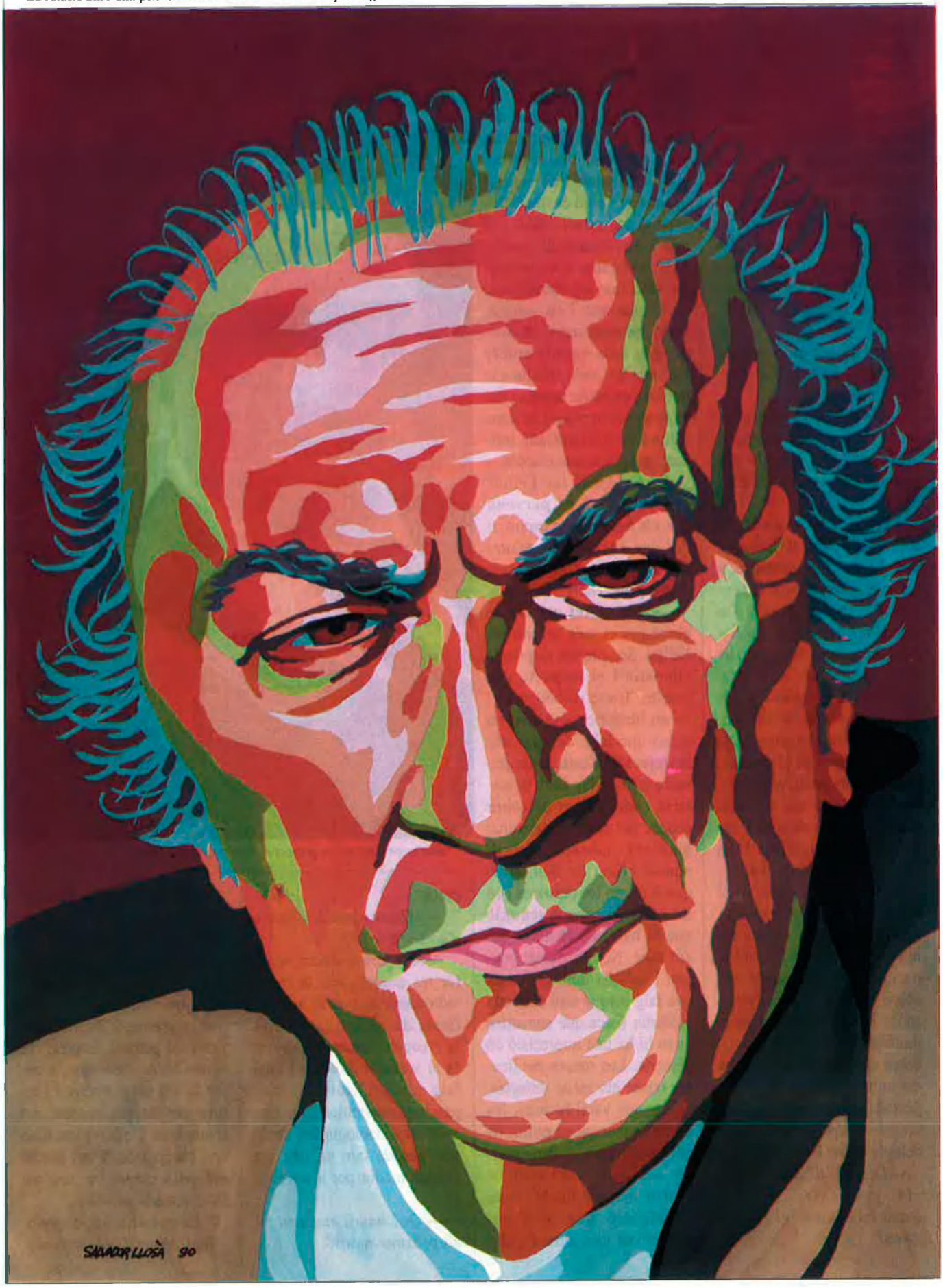
—La relació amb una pel.lícula és una relació dominada per la gelosia. Parlar d'una pel.lícula abans d'haver-la fet és com fer d'espia. Em sent sempre com aquell que, abans d'haver fet l'amor amb una dona, conta com té els malucs, els pits, l'esquena, si té temperament, si no en té, si és sensual... Però també és difícil parlar d'una pel.lícula després d'haver-la rodada. Una pel.lícula és una confessió, un document sobre els teus somnis. Preferiria no dir-ne res perquè tot el que en diga només es correspondrà mínimament amb la veritat: no em refie mai massa de les coses que dic.

—*¿Provem llavors a parlar de les intencions de què ha nascut* La voce della Luna?

—Les meues intencions eren de fer una pel.lícula còmica. Fins i tot *Otto e mezzo* o *Ginger e Fred*, si no còmics, tenien connotacions grotesques, humorístiques i satíriques. És clar, cal saber veure quin sentit se li dóna al terme còmic. Per a mi és una visió particular de la vida en la qual coexisteixen el drama, allò grotesc, allò surreal i allò oníric. La temptativa d'un personatge d'esclarir i posar ordre en aquesta amalgama d'elements converteix sovint aquest intent en una empresa còmica. En aquest cas la comicitat és la de Don Quixot i Sancho Panza, la d'alguns contes d'Edgar Allan Poe, la de —almenys així ho veia Kafka— *El procés* i *La metamorfosi*. Un personatge que lluita amb els propis fantasmes, amb les pròpies projeccions aberrants i amb les pròpies emocions materialitzades en deliri és sempre protagonista d'una lluita còmica, una lluita que es desenvolupa en l'àrea de la hilaritat.

—*¿Com ha estat la troballa d'*Il poema dei lunatici *d'Ermanno Cavazzoni, el llibre que ha inspirat la pel.lícula?*

—M'havia atret la curiositat una crítica sobre la novel.la. Després de llegir-ne algunes pàgines, he telefonat a l'autor, l'he felicitat i li he dit que el seu llibre coincidia amb moltes idees meues sobre la manera de presentar la naturalesa, la campanya, el pas del temps, el transcurs de les estacions i les relacions entre els homes. M'ha sorprès la capacitat de descriure i de veure, trasposant-les, moltes situacions contemporànies. La història que n'he tret, però, només té en comú amb la novel.la certa vibració, certa obliqüitat. Em pareix un poc ridícul dir vibracions,

SALVADOR LLOSÀ 90

però és exactament la paraula més justa per a dir què és el que m'ha suggerit la idea de treballar al voltant d'aquesta atmosfera. Amb la col.laboració de Tulio Pinelli i el mateix Cavazzoni, n'hem fet una cosa més estructuralment i narrativament ordenada. Després he fet construir un poblet, convençut que, una vegada construït, el llogaret s'habitaria i que els habitants em contarien les seues històries. Me n'adone que és una manera de fer cinema que, certament, no es pot aconsellar a ningú.

—És una modalitat anòmala de fer cinema, però ¿és també un exemple del mètode *de treball de Fellini?*

—Ni tan sols pot ser elevat a la qualificació de sistema, ni aplicant-m'ho únicament a mi que, potser, amb *Intervista* he abusat un poc d'aquesta manera de fer. En *La voce della Luna* l'operació ha estat encara més arriscada, extrema i desvergonyida. En *Intervista,* u que ha fet cinema al llarg de cinquanta anys vol contar què és el cinema: fa un discurs pesat, pura xerrameca, en una sala de cinema i té al seu costat una càmera cinematogràfica i els seus col.laboradors. *Intervista* ha nascut a soles, en si mateixa, com una secreció. Almenys aquesta vegada tenia el pressupòsit d'un relat, d'un relat sobre la campanya, sobre l'hivern, sobre l'estiu, sobre la naturalesa antropomorfitzada, sobre els núvols, sobre els cucs de llum, sobre els animals nocturns, sobre personatges que em són molt volguts perquè no tenen psicologia, sobre les veus...

—Després d'haver dirigit vint pel.lícules, ¿com i quant ha canviat el seu cinema?

—No crec que haja canviat massa. Potser ara faig les meues pel.lícules amb més llibertat, menys obligat per la història. Faig o tracte de fer cinema amb la llibertat d'un pintor. Un pintor no té necessitat d'escriure què serà el quadro, per a ell és important estar al seu estudi i tenir una tela i els colors. El quadro naix lentament i va trobant les tonalitats, els clarobscurs, els contrallums i els volums. Estic apropant-me a un cinema que cada vegada esdevé més pictòric, més pròxim a la que és l'essència mateixa del cinema: les imatges i la llum. M'interessa expressar mitjançant la llum una emoció.

—¿És difícil ser Fellini, conviure amb la persona que els francesos a propòsit del seu recent aniversari han definit com el "llegendari septuagenari"?

—Tinc la sort que no em preocupa el més mínim ser Fellini. Sempre em sorprèn la simpatia i el respecte que suscite. Tracte d'oblidar-me i de no identificar-me amb les coses que faig. Sempre tinc la impressió d'estar en la primera pel.lícula, amb la mateixa curiositat per descobrir coses, per crear determinat ambient vibrant, febril, aquest clima de lleu deliri que hi ha en les persones i en les coses. No tinc la sensació que hi haja una Història que em mire. Només d'estar content i satisfet amb les coses que faig perquè sent com una molèstia física que somatitze quan hi ha una imprecisió en l'escena. Les meues pel.lícules tenen els meus defectes, les meues vacil.lacions, les meues mancances culturals en tantes coses... Però sempre sent satisfacció quan he acabat una pel.lícula, tanta satisfacció que vull començar-ne una altra ràpidament.

"Tinc la sort que no em preocupa el més mínim ser Fellini."

—¿Quines són les raons d'aquest frenesí?

—M'avorresc d'estar sense fer res perquè, ara, la meua vida coincideix amb aquesta classe de joc continu que és la creació d'imatges. Aquest és el vertader motiu pel qual faig una pel.lícula. No tinc passions particulars, no tinc aversions ideològiques, conte allò que de tant en tant em sembla madur per a ser contat.

—¿Què haurà madurat en els pròxims mesos?

—Tinc alguns projectes que fa temps que són a les golfes o al calaix, però no sé dir quin triaré. ¿Una pel.lícula sobre Venècia? ¿Dur a la pantalla *America* de Kafka? Em pareix prematur decidir ara, fins i tot perquè, després, em vénen altres idees que, a pesar de les suggerències i l'estima per les que he citat, em trasbalsen i m'omplen d'un nou entusiasme. I em sentiré obligat a contar-les, dreçant l'acostumada paradeta.

© Europeo/Enrico Magrelli

Trad.: Vicent Hernández Esteve

CULTURA TOT L'ANY

CATALUNYA

FOTO: TONI VIDAL

COLÒNIA GÜELL / BAIX LLOBREGAT

Catalunya

Generalitat de Catalunya
Departament de Comerç
Consum i Turisme
Direcció General de Turisme

Un negoci per a la nova era

Sota l´etiqueta *New Age* es troba un florent mercat de l'esperit. Cap a la fi del mil.leni, hedonisme i diners caminen junts i amb harmonia.

No hi havia manera. Ma. Àngels només aconseguia emetre un crit ofegat cada vegada que Boris Txubarosvky, el monitor del curset *moviment expressiu,* instava el grup a cridar amb totes les seues forces. Com Liza Minnelli en una seqüència de la pel.lícula *Cabaret.* També va haver de ballar, riure i sospirar sorollosament, la qual cosa la va fer caure en el compte que sobre l'expressió personal i emocional pesaven moltes prohibicions. Havia anat al curset perquè li ho havia aconsellat un company. "No m´esperava que poguera ser tan interessant. Em va venir molt bé". Ma. Angels no és un cas aïllat, cada vegada hi ha més gent que recorre a tècniques o remeis considerats tradicionalment alternatius, *hippies*. A Manel, un representant de comerç, li ve molt bé per al seu treball aplicar tot allò que ha après gràcies al control mental. El diploma que li expediren després del curset feia el número tres milions des que aquesta tècnica va entrar en funcionament...Lilí, mestra, fa *tai-chí* perquè "li carrega les piles". Carme, assistent social, ha vist triplicar-se en un any el nombre de persones que fan cursos de *re-berthing*, una tècnica made in EUA usada per a descobrir i canalitzar creativament l'energia bàsica de cadascú i d'aquesta manera fomentar l'autoestima i l'èxit personal. Per a alguns l'apogeu de fenòmens d'aquest tipus té un significat ben simple: es tracta dels símptomes, les pulsions que anuncien l'advenient de l'Era d'Aquari, la Nova Era. Són els adalils de la Nova Era, els més convençuts profetes.

UN FLORENT MERCAT ESPIRITUAL

Però Nova Era, *New Age*, significa moltes més coses. Només fullejant el catàleg *New Age* que cada any s'edita als EUA, una mena de guia d'alguns centenars de pàgines sobre les idees, els conceptes, les tècniques, objectes i organitzacions que poden ser englobades sota la rúbrica *New Age*, per a adonar-se del seu significat, a més d'ampli i variat, és, com tot allò *post*, eclèctic. Meditació transcendental, medicines alternatives, ioga, hipnosi, tècnica Alexander, control mental, astrologia, tarot, objectes i música *New Age*, productes naturals, ovnis, cabalística, naixements sense violència, mètodes per a aprendre a llegir i a escriure creativament usant els dos hemisferis cerebrals, cursets de màrqueting d'objectes Nova Era i fins i tot una llista d'aproximadament 20 bancs que a més de concedir crèdits avantatjosos a les operacions del signe *New Age*, no manipulen els seus diners ni a Sud-àfrica ni en negocis nuclears ni en armament...

Aquests són alguns dels apartats que componen el variat mercat espiritual de la Nova Era. A Europa, on la incidència és molt menor, va precedida per l'estel de la moda. La coneguda discoteca londinenca *Hipodrom*, organitza els dilluns unes vetllades *New Age* en una de les sales on es pot fer ús de piscines d'aigua calenta, molt del gust de *reberthing* i d'unes ulleres especials que envien uns estímuls relaxants al cervell mentre que per uns auriculars es pot sentir música *New Age*.

ALTERNATIVA PER AL FINAL DEL MIL.LENNI

La Nova Era és verda, sana, neta, pacifista, integral, hedonista. Cerca l'harmonia, amb u mateix i la natura. Es oriental i occidental. Adora la cultura del xip, no li fa fàstics a la ciutat ni als diners, com no podia ser d'altra manera en els temps que corren. "Els diners et lleven lligams, i això et permet ser més espiritual", diu Carme. Neohippisme, doncs, refinat i *light* (és amb aire i no amb drogues com els seus seguidors es col.loquen). En època de rebaixes de les ideologies *fortes*, desaparegudes com a horitzó utòpic de les ruptures, la Nova Era aspira a perfilar-se com una teràpia d'ajuda però també com l'alternativa possible per al final del mil.lenni.

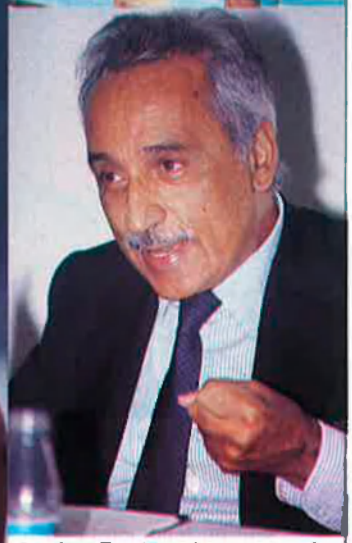
València va ser la primera ciutat al nostre país que comptà fa uns sis anys amb un centre Reberthing, la tècnica d'origen californià la difusió de la qual va molt lligada a la del terme *New Age* a Europa. Una tècnica que ha experimentat un relatiu *boom* al nostre país en els darrers dos anys, molt potent, que treballa la respiració i el pensament creatiu amb l'objectiu de traure a la llum, per a poder-la canalitzar, l'energia bàsica alliberada en el moment del naixement. "Ets totalment responsable de la teua vida", "Estima't incondicionalment", l'autoestima com a condició de l'èxit personal. I, també, material. Un dels cursets més curiosos del Reberthing és el que porta el títol "Ser pròsper", en el qual a més d'analitzar les imatges personals sobre els diners, se suggereix un curiós llibret, *Mantras dels diners*. "Si es té una actitud positiva sobre els diners, és molt fàcil que vinguen a un", diu Carme, mentre aclareix que aquest no és el seu cas.

BIOMÚSICA

La Nova Era ha quallat particularment en el món de la música, com demostra el fet que hi haja emissores a Califòrnia (the Wave) que només emeten aquest tipus de música; les tendes especialitzades i, al nostre país, el relatiu èxit del programa radiofònic *Diálogos 3* i de l'espai televisiu *Musica N.A.* Es tracta d'una etiqueta, segons alguns merament comercial, que reivindica indistintament moltes de les troballes de la música electrònica, l'anomenada música per a ambients, el minimalisme i certes estructures musicals tradicionals no occidentals. El ja-

La Nova Era és verda, sana, neta i pacifista. Per a Salvador Pàniker, Occident necessita la teràpia d'Orient.

ponès Kitaro, Steven Halpern, Michael Hedger, Malcolm Dalglish, Enia, Peter Michael, Hamel, Andreas Wollenweider, Keith Jarret, són alguns del noms més coneguts, però també es reivindica Brian Eno, Pat Metheny, Wim Meertens, Nyman, Philip Glass, músiques i músics tan diferents poden portar la rúbrica *New Age*. Una música eclèctica, en definitiva, de síntesi entre orient i occident. Una música que, a més de recrear l'harmonia del paisatge sonor de la natura, propicia el relax, la tranquil.litat, la comunicació amb u mateix i el silenci.

MÉS QUE UNA MODA

Amb tot, la majoria dels usuaris dels serveis *New Age* no es mostren interessats per la teoria. "Al nostre país

La Nova Era ha quallat particularment en el món de la música. Una música, síntesi entre orient i occident, que propicia el relax.

el moviment *New Age* continua sent un fenomen minoritari", opina Fran, un monitor de ioga, "el que sí que passa és que tècniques i pràctiques tradicionalment alternatives, com el ioga, acupuntura o el vegetarianisme, no solament estan normalitzades i acceptades socialment sinó que s'arriben a practicar per prescripció facultativa. La gent sap que la tensió nerviosa és perjudicial, que relaxar-se és saludable i que el ioga, els massatges o el *tai chi* fan bé. Allò que la majoria de la gent cerca són només unes tècniques l'eficàcia de les quals està demostrada; no arriben amb una demanda espiritual de començament. I jo els respecte. El meu paper consisteix a ajudar-los que respiren millor. I en la mesura que ells se senten bé, obriran la seua consciència al món, i milloraran la realitat". "Cadascú es pot quedar amb el que vulga –corrobora Charles, un anglès que viu a Barcelona, amb un currículum de *New Age* que inclou un abundant ús de la carta astral, pràctica de *tai chi*, control mental i recitat d'un mantra durant un any, tot i que reconvertit al racionalisme recentment, segons les seues paraules, per la lectura de Savater. "No tot és misticisme i xafarderia –continua–. Hi ha mètodes d'eficàcia comprovada, inclús si alguns, com el control mental o el *rebert - hing*, poden tenir molt d'autohipnosi. El que sent és la necessitat de trobar a aquestes tècniques una explicació transcendental, redemptora. En el fons, la Nova Era és un sistema d'endevinació". O com diu Salvador Pániker: "Occident necessita la teràpia d'Orient. Cal treure-li a la mística el seu aire obscurantista".

L'ASTROLOGIA COM A CIÈNCIA EXACTA

No obstant, els que viuen per al fenomen *New Age* i del fenomen *New Age*, monitors especialment, estan convençuts que el seu treball consisteix, com diria Boris Txubarovsky, a "entrenar per a la Nova Era". Una era que, segons les estrelles, serà solidària, pacífica, ecològica, femenina; és a dir, antipoder, creativa, perquè regnaran els dos hemisferis cerebrals... Una delícia, en resum.

"La humanitat està en un punt en què si volem salvar el planeta i salvar-nos tots, inclòs el Tercer Món, es necessitarà que la gent transcendesca. Els temps estan canviant i es comença a connectar amb aquesta necessitat. El que diu l'astrologia ho corrobora la realitat. He de ser optimista per a seguir vivint", diu Fran.

Els sembla béque els homes vagen a escorcollar el futur i, sobretot, a intentar posar-lo de la seua part. L'astrologia representà sempre un paper destacat i, actualment, desaparegudes de l'horitzó les utopies polítiques, l'astrologia comença a ocupar per a alguns aquell lloc deixat que s'ha quedat buit. Hi ha qui creu a ulls tancats, com Reagan, i altres que miren l'horòscop, per si de cas. Però a projector del futur no es renuncia, per això, es recorre " si les marees són conseqüència de la influència dels astres, ¿com no han d'influir aquests en nosaltres que estem compostos en un 75% d'aigua...?", assenyalen invariablement els que li donen credibilitat. I, segons ells, fenòmens com l'ecologisme, els canvis als països de l'Est i la *New Age* són les llavors d'aquesta transformació. La fe mou muntanyes, ja se sap, però també una de les especialitats de la història consisteix a burlar-se de les previsions, fins i tot de les més optimistes. De moment, el que sí que sembla clar és que la Nova Era té un present pròsper, però el futur té l'última paraula. Aleshores es veurà si va ser alternativa, moda, superstició o profecia. O un còctel de tot. *Toni Picazo*

CAJA DE VALENCIA CAIXA DE VALÈNCIA

Si Tele-Compres...

...La Caixa de València Te'l Regala!

Un Lancia Y-10 cada setmana.

Cada setmana, entre el 12 de març i el 22 d'abril de 1990, la Caixa de València sortejarà davant Notari un Lancia Y-10.

Quantes més compres faça amb les seues Targetes CajaValencia, moltes més oportunitats tindrà de resultar guanyador.

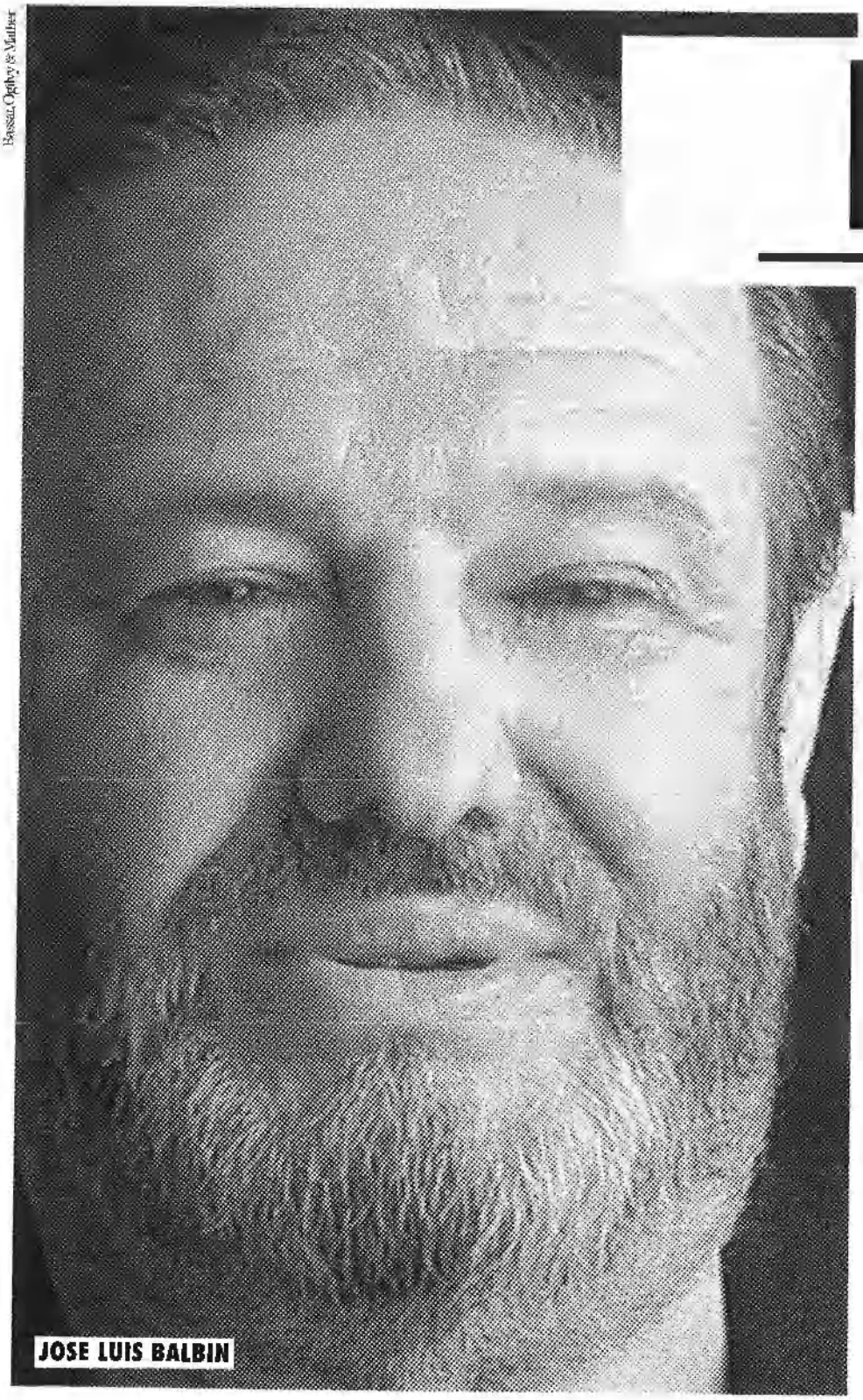
Per comprar no cal dur diners.
En portar una targeta CajaValencia ja és prou.

©VORAMAR

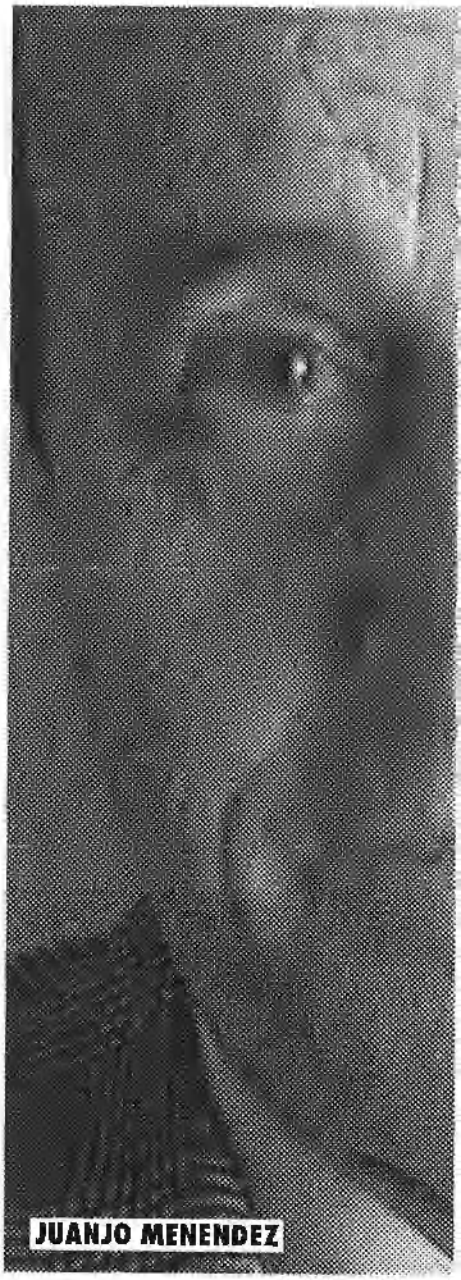
AMB EL CONEIXEMENT DE LA CONSELLERIA D'ECONOMIA I HISENDA DE LA G.V. 9-2-90

Bassat, Ogilvy & Mather

FENÒ

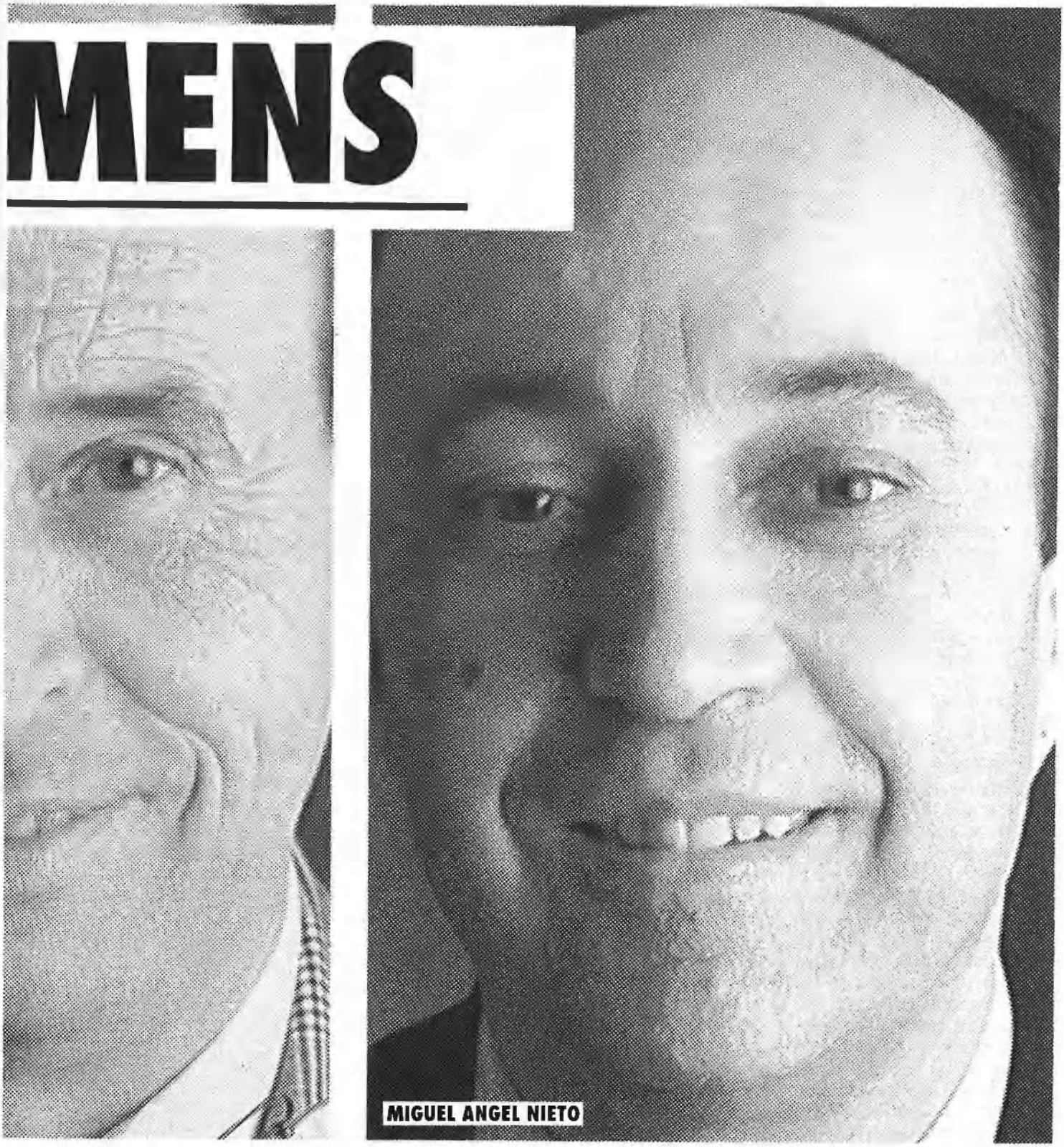

JOSE LUIS BALBIN

JUANJO MENENDEZ

MENS

La Televisió privada arriba a València. A partir d'ara, si volen disfrutar, es recomana que permaneguen en les seues cases. Perquè en Antena 3 Televisió vostè podrà veure els fenòmens més sorprenents, els més formidables monstres i les aparicions més extraordinàries. **24 hores al dia.*** En Antena 3 Televisió vosté descobrirà la Nova Televisió.

televisión

antena 3

La Nova Televisió

* **A partir de primers d'abril.** Durant el mes de març, a causa de les obligades proves tècniques de RETEVISION, emetrem una programació parcial (2 de la vesprada a 8 del matí).

El príncep que no ha crescut

Després de mig segle de viatges constants, el petit príncep continua sent un regulador de pensaments.

Quan l'any 1946 Antoine de Saint-Exupéry publicava aquest excepcional llibret infantil que havia d'esdevenir un clàssic, Henry Miller acabava de treure un llibre menor entre els *tròpics* i els *nexus*, anomenat *Primavera Negra*. El món encara tremolava sota la fiblada d'un dels sotracs més espantosos de la seva història i els Estats Units estrenaven el seu nou *habillé* de superpotència. Res no indicava que aquell *petit príncep* anava a encetar un viatge tan extens com singular per les vides de tres o quatre generacions.

Però l'acidesa potencial de la literatura no només sura en les dures narracions d'escriptors com Miller, que dinamiten el centre de gravetat de la convenció social. Saint-Exupéry ens mostrà que més d'un tipus de projectils podien fer diana. Tant el carall experimentat de Miller com el dit innocent d'un nen podien provocar aquella estranya sensació de desassossec que apareix sempre que ens qüestionem les coses que ens envolten. Una enculada rabiosa d'un dels mascles que pul.lulen per l'univers americà de Miller trencava tants tels com una màxima del nen de cartó francès.

Ara, arran d'una exposició que ha muntat a Barcelona la Caixa de Pensions a l'entorn d'aquest membre heterodox de l'aristocràcia, *El petit príncep* ha tornat a regnar entre els components d'una generació de catalans que compraren la traducció catalana comercialitzada per Estela creient que es tractava d'un mer llibre infantil. Aquell descobriment sobtat d'una malícia ingènua que ultrapassava les expectatives d'un infant i transgredia les estructures letals de la societat va sorprendre la majoria de lectors.

Quim Carbó ens explica que "nosaltres el vam comprar per al nen; sempre que sortia una traducció al català ho festejàvem d'una manera especial. La veritat és que vam acabar llegint-la nosaltres. Recordo haver llegit *El petit príncep* en veu alta a la cuina de casa mentre la meva dona feia farinetes per a la criatura".

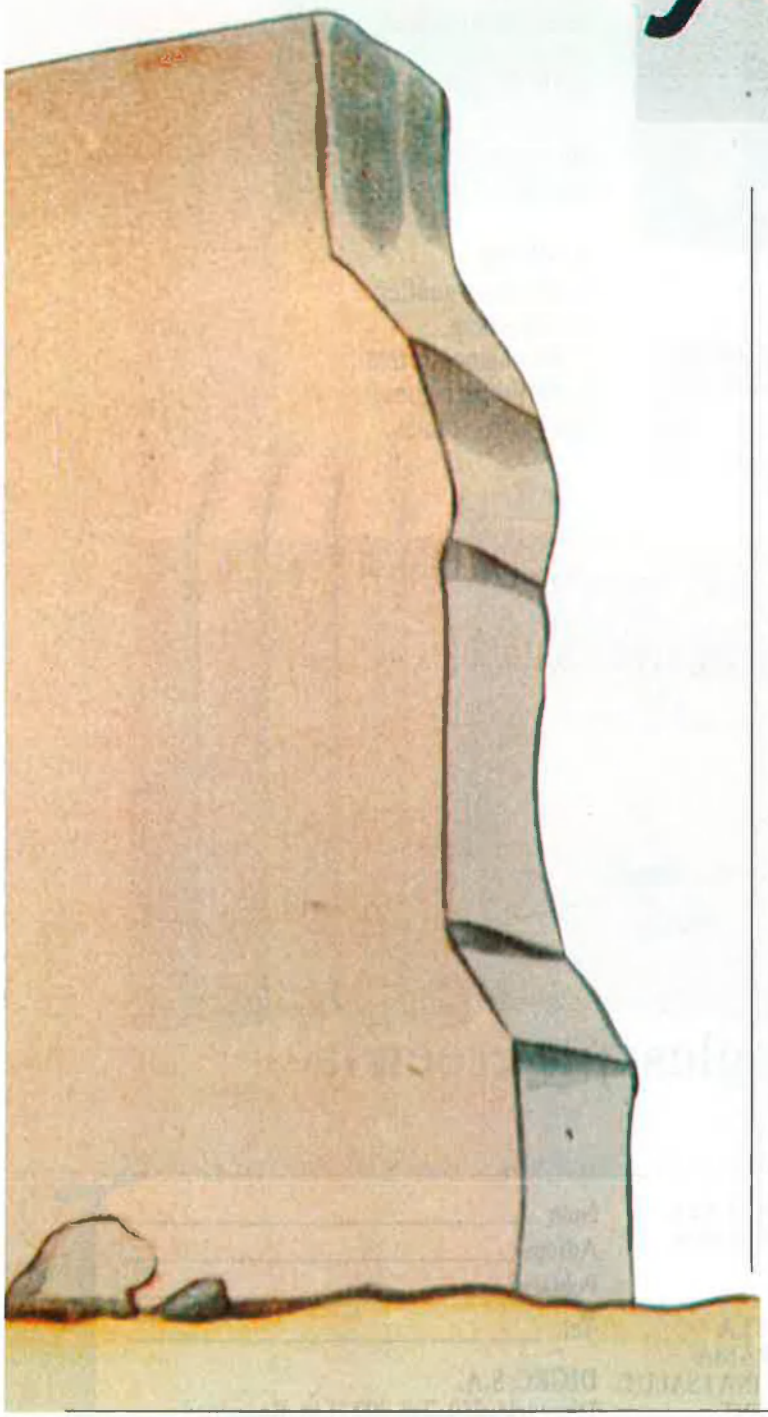
De fet, aquesta criatura etèria que l'accidentat aviador troba al mig d'un desert és un bocí del gavadal de tendresa perduda durant els durs temps de la Segona Guerra Mundial. La saviesa que contenen les seves paraules naix de l'angoixosa inseguretat sembrada pel conflicte mundial. Els ulls d'aquest infant són ulls profunds, ulls d'adult regressiu. Res a veure amb els invents animats de Walt Disney o Schulz. Saint-Exupéry afirma que "totes les persones grans han començat per ser infants, però pocs se'n recorden". El petit príncep deu ser un dels pocs infants que recorda haver estat gran. Coneix les persones grans per les seves febleses, i se'n surt

el petit Príncep

sempre amb un pas endavant. El seu sembla un viatge cíclic que no té mai ni principi ni final.

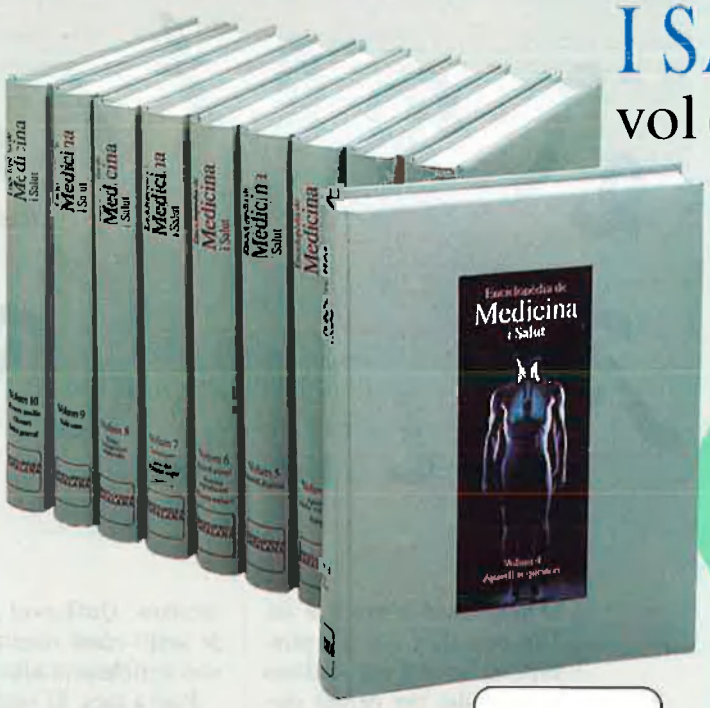
El petit príncep va arribar a Catalunya en una època de desertització cultural notable, i potser per això el seu impacte fou limitat però força contundent. Els nens catalans van fer els seus primers viatges planetaris dibuixant amb la imaginació la rosa i el xai. Van descobrir que els prínceps no sempre eren estàtues alimentades per petites orenetes i s'alegraren xirois de la importància de les roses i els xais, que ells ja intuïen. Els seus pares, mentrestant, es felicitaren pel regal personal que s'amagava en aquell llibre ple de dibuixos carrinclons, com els que començaven a fer els seus fills més espavilats. Era una època de recerca constant. El valor simbòlic de la literatura venia imposat des del poder.

Quim Carbó el recorda com un llibre "entranyable, que traspuava una malícia poètica considerable". Parla també d'una segona lectura, la de l'adult tràsfuga que detecta un enfrontament directe amb la sempre espinosa qüestió del poder. Cita especialment el capítol del petit príncep amb el rei. Un monarca absolut ben poc equiparable al feixisme de Franco. "Si jo manava a un general de canviar-se en ocell de mar, i el general no obeïa, no seria pas culpa del general. La culpa seria meva". És natural que un monarca d'idees tan extravagants ("L'autoritat reposa primer de tot sobre la raó") resultés poderosament suggestiu per a la majoria de catalans. Qualsevol mostra de sentit comú resultava llavors terriblement subversiva.

Però a més, *El petit príncep* té l'estranya virtut de la unicitat. Feliu Formosa ens conta com l'obra de Saint-Exupéry no és homologable a gairebé res. "Salvant les distàncies, *El petit príncep* és una transposició imaginativa de la manera de veure la realitat similar a la de Kafka." Però la senzillesa quasi infantil la converteix en un obra única. Formosa prova de comparar-la amb altres obres que sovint han compartit col.lecció editorial amb *El Petit Príncep*. "Potser les novel.les de Mark Twain o en última instància de Jonathan Swift tenen algun punt en comú, però Saint-Exupéry és una altra història. Tal vagada no és un llibre tan decisiu com *Tom Sawyer, The Adventures of Huckleberry Finn* o *Gulliver's Travels*, però la seva intensitat poètica és notable." Formosa opina que aquesta obra ha generat una mitologia pròpia que es fonamenta en la ingenuïtat del text i els dibuixos del mateix autor. També descarta excessives similituds amb la gavina animada de Bach. Però l'obra de Saint-Exupéry no sempre ha gaudit d'una

ENCICLOPÈDIA DE MEDICINA I SALUT. Per a qui vol conèixer el funcionament del cos i s'interessa per la salut.

10 volums
Relligats en guàflex
de color gris.
4.000 pàgines de text.
5.000 il·lustracions en color.
600 requadres fitxa
EL QUE CAL SABER.

6 volums
Relligats en guàflex
de color beig.
2.100 pàgines de text.
1.400 il·lustracions i
700 gràfics i taules.

ENCICLOPEDIA CATALANA

HISTÒRIA ECONÒMICA DE LA CATALUNYA CONTEMPORÀNIA.

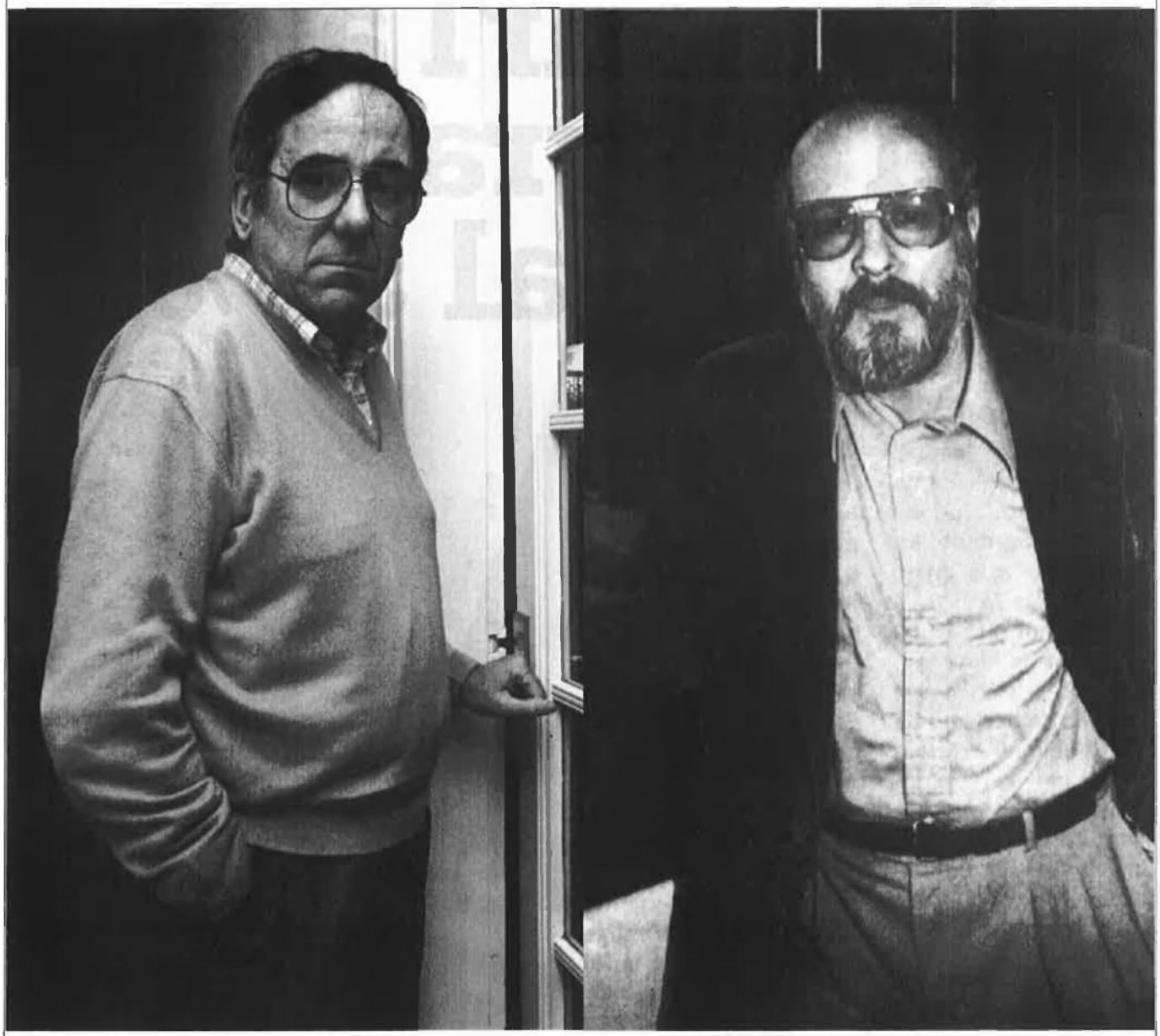
L'aventura apassionant del nostre poble en els dos segles que creen la Catalunya moderna

Estic interessat a rebre més informació sobre les obres marcades amb una X, en condicions especials de subscripció.

- ☐ GRAN ENCICLOPÈDIA CATALANA
- ☐ HISTORIA NATURAL DELS PAÏSOS CATALANS
- ☐ CATALUNYA ROMÀNICA
- ☐ HISTÒRIA ECONÒMICA DE LA CATALUNYA CONTEMPORÀNIA
- ☐ ENCICLOPÈDIA DE MEDICINA I SALUT
- ☐ Col·lecció de novel·la A TOT VENT

Nom _____
Adreça _____
Població _____
Tel. _____

DIGEC, S.A.
Diputació, 250. Tel. 302 71 18. Barcelona

Segns F. Formosa, l'obra ha generat una mitologia fonamentada en la ingenuïtat del text i dels dibuixos. A la dreta, Quim Carbó el recorda com un llibre entranyable,

bona consideració. Feliu Formosa té la sensació que durant una època aquest text va patir un cert desprestigi entre la intel.lectualitat progressista, potser a causa la glopada de realisme social que envaí el panorama literari.

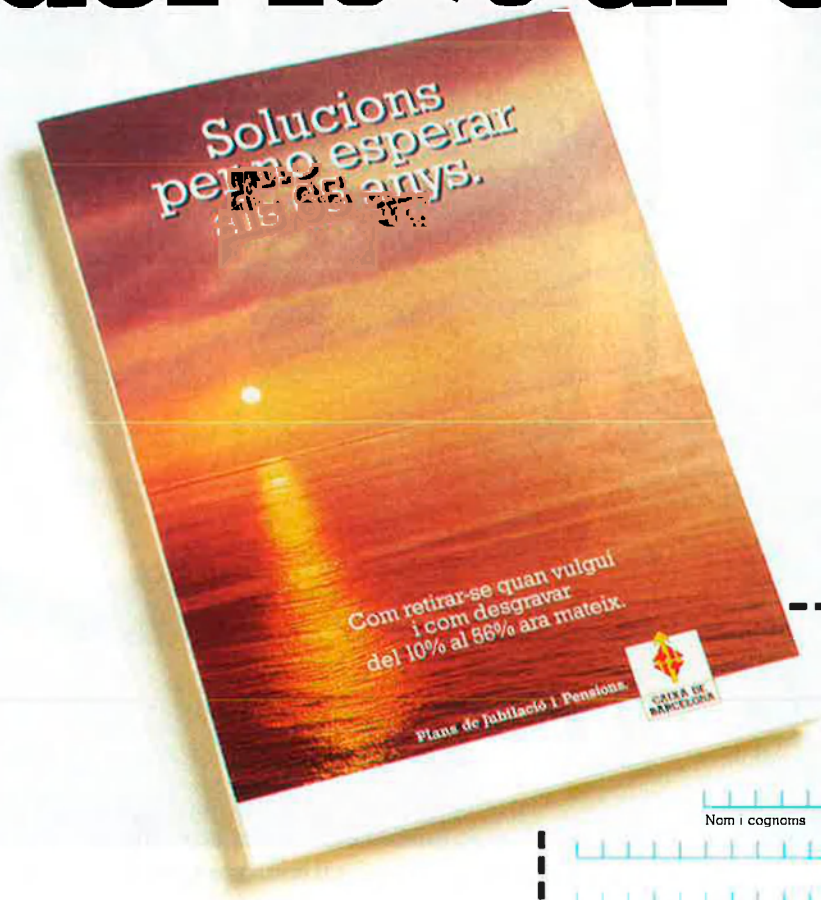
Ara, en canvi, amb el final del segle al costat de casa, sembla que aquesta fase del pèndol ha acabat. El realisme continua en la seva dèria d'encotillar la creació amb les dades objectives de la realitat però els nombrosos instituts d'estadística han acabat per confirmar la nul.la incidència social de la literatura militant. La ficció campa pel regne dels mots sense rubor, tot i que el seu pas és encara incert. La imaginació no ha assolit pas el poder, però potser es tracta d'una qüestió d'incompatilibitats.

Els pensaments lineals que habiten *El petit príncep* han perdut el referent ensucrat i maleable que havien arribat a adquirir. Quim Carbó considera que "la majoria de les imatges continuen sent molt vàlides en l'actualitat". De fet, els conflictes expressats per Saint-Exupéry en llenguatge de mestra de pre-escolar són universals i les reiterades alarmes planetàries que anem patint periòdicament no ens permeten perdre de vista la descoratjadora atmosfera mundial de la postguerra.

Aquest petit príncep que sembla conèixer el pensament de Gibran o de Tagore continua protegint una rosa de la golafreria d'un xai. Tot i que en ocasions una barrera formal ens pot arrossegar a degollar el xai de Norit amb les espines del nom de la rosa i a desconfiar dels miratges del desert, Saint-Exupéry continua proposant-nos un viatge més enllà de la carrincloneria patològica de la majoria de llibres infantils. *El petit príncep* ens penetrarà amb la suavitat de l'amant tranquil mentre la nostra ment mantingui la capacitat de qüestionar-se seriosament si un xai s'ha menjat o no s'ha menjat una rosa.

Màrius Serra

Demani'l ara i desgravi del 10% al 56%.

Demani'ns el quadern "Solucions per no esperar als 65 anys".

L'hi enviarem a casa seva, gratis, encara que no sigui client de Caixa de Barcelona.

Perquè pugui fer-se un Pla per retirar-se quan vulgui, modificar les aportacions com li convingui, posar i treure diners en qualsevol moment i, a més, **desgravar del 10% al 56%.**

☒ **Enviïn-me per correu, gratis i sense compromís, el quadern "Solucions per no esperar als 65 anys".**

Nom i cognoms

Domicili

Codi postal Població

Telèfon D.N.I.

És titular d'algun compte a Caixa de Barcelona? ☐Sí ☐No

Signatura

En cas afirmatiu, indiqui: Cl Oficina

Nº de compte

Lliuri aquest cupó a qualsevol de les nostres Oficines o enviï'l per correu a: CAIXA DE BARCELONA (Pla de Jubilació i Pensions). Diagonal 530. 08006 Barcelona.

Plans de Jubilació i Pensions.

CAIXA DE BARCELONA

Pegaso gira a su favor.

Existen grandes profesionales que precisan y exigen lo mejor. Hombres que necesitan una herramienta de trabajo en la que poder confiar absolutamente.

Por eso crecemos. Por eso avanzamos. Por eso giramos a su favor. Nuestra voluntad y nuestro esfuerzo es estar a su lado y ofrecerles los mejores vehículos, la mejor asistencia, el mejor trato humano.

Para los profesionales del transporte, Pegaso gira a su favor.

PEGASO

Generalitat de Catalunya
Departament d'Indústria i Energia

COMPETITIUS EN ELS MERCATS MUNDIALS

Innovació Tecnològica • Qualitat • Disseny • Marques • Internacionalització

SANDOVAL & GÀMEZ

Mayren Beneyto i Melinda de Ruspoli. RAFA GIL

L'hora de Chanel

Segurament a **Coco Chanel** encara se li deuen estar rebolicant els budells allà en la tomba on descansa en pau. I és que el nom de la mítica dissenyadora de modes –les seues màximes han passat a la història tant com el seu immortal vestit de jaqueta– servia per a convocar una nodrida representació de la societat valenciana a la joieria Antonio Romero de València. Es tractava de la presentació a l'estat espanyol de la firma Chanel de rellotges, i per descomptat, per allí no va aparèixer cap model ni *tailleur* Chanel. Sinistres abrics de pells –alguns fins i tot de pell tacada, ara que ni la Lollobrigida els usa–, és a dir, tot allò contra el que es va rebel.lar madame Chanel.

Per a representar la il.lustre dama desapareguda, i era **Melinda de Ruspoli,** marquesa de Bobadilla del Monte i directora de relacions públiques de la Casa Chanel a Espanya, acompanyada d'altres membres del *staff*. La directora marquesa en Chanel rosa pastís féu honor a la casa de modes que li dóna de menjar. Sense **Mayren Beneyto,** una festa, una presentació, a la ciutat de València, quedarien una mica deslluïdes. I no és que l'ex-militant del Partit Liberal dels **Burguera** i **Muñoz Peirats**, empresari i presidenta UNICEF-València, rememore l'enyorada Holly Golightly del *Desdejuni a Can Tiffanys*, però dóna color. Davant del panorama desolador, el seu abric color taronja s'agraïa.

També en la llista de les presències estimulants, **Luz Fos**, última fallera major dels ajuntaments franquistes, directora de l'agència de models Mas i íntima del cercle serratià a València. Luz anava acompanyada d'una amiga i model barcelonina, que segurament aconseguirà col.locar en algun *tinglado*. I és que models i, a més, que parlen *valencià* es cotitzen moltíssim. També es deixaren vore per la festa les filles de **Sáez Merino**, el rei dels *blue jeans*. **Mari Carmen Sáez,** senyora del popular –partit– **Pedro Agramunt** vestia un elegant vestit de jaqueta en tons marrons. Es diu que el seu marit i diputat Pedro Agramunt li ha prohibit que es vista en Francis Montesinos, en altre temps el seu dissenyador oficial.

Com a mestre de cerimònies oficiava **Josep Lozano,** director d'Art de l'Agència Tipo's, i organitzadora del sarau. Josep Lozano, d'Alginet –com l'escriptor homònim–, ja fa temps que va fundar aquesta agència amb el seu soci, **Lluís Nadal,** i les coses no podien haver-los funcionat millor. Cal remarcar que Josep Lozano i Lluís Nadal, en això de l'art i la comunicació, van fer el seu debut allà pel 1975 en el Teatre del Micalet de la ciutat de València en una farsa deliciosa del Pare Mulet titulada *La Infanta Tellina i el Rei Matarot*. Ara que **Tordera**, director del Centre Dramàtic valencià vol

Melinda de Ruspoli, directora de relacions públiques de Chanel a Espanya.

RAFA GIL

Josefina Salvador i Josevi Plaza en la presentació dels rellotges

Luz Fos, Josep Lozano i model barcelonina.

Mari Carmen i Maria Jesús Sáez, les filles del rei del *Blue Jean*.

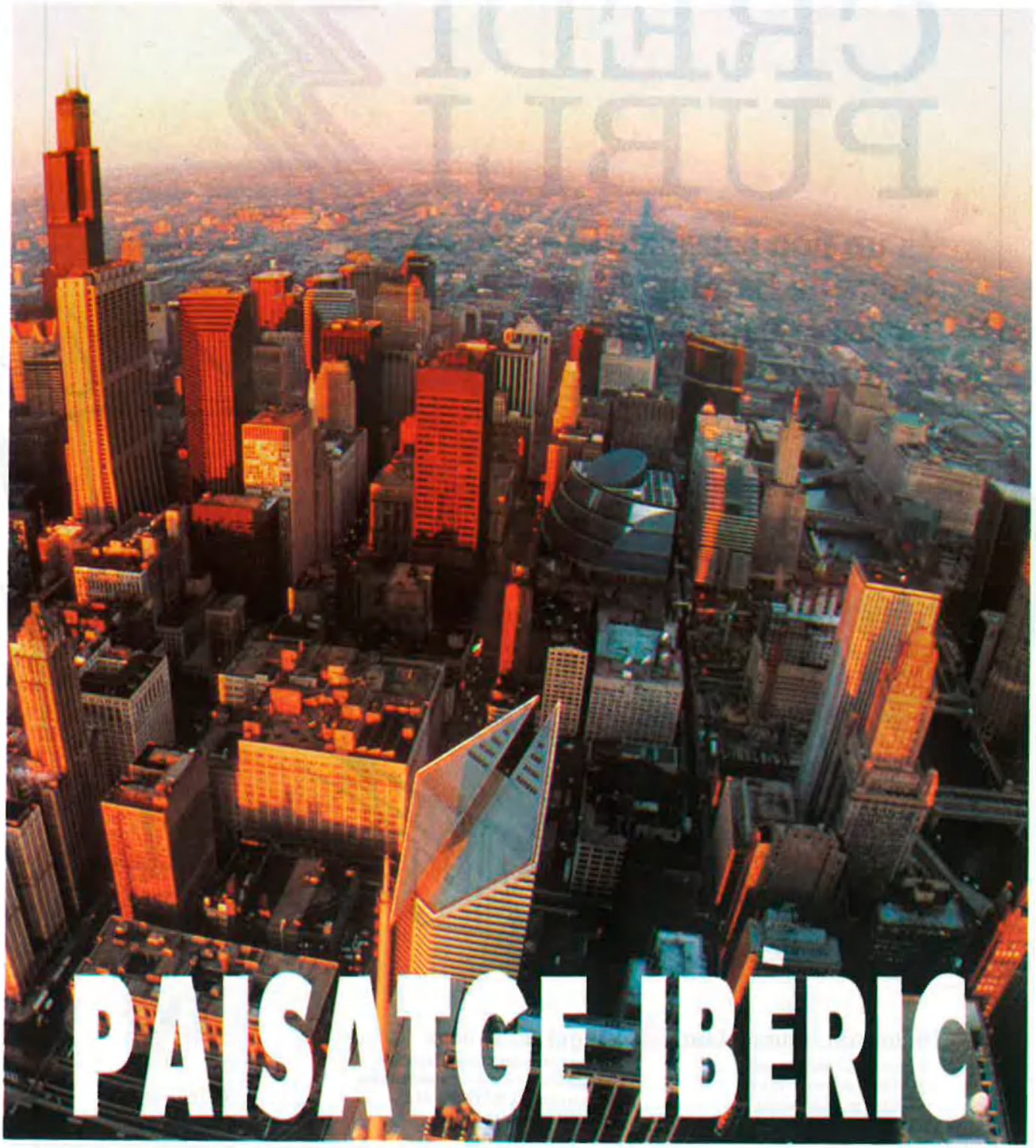
recuperar part de la memòria teatral valenciana, no aniria malament un revival d'aquella comèdia musical. El problema seria tornar a reunir noms com **Joan Monleon, Empar Ferrer, Merxe Banyuls, Salvador Jàfer, Rafa Ferrando, Lluís el Sifoner, Rafa Gassent ...**

Més d'un ha dit que si es muntava un *Falcon Crest* valencià, l'escenari, per descomptat, hauria de ser la indústria rajolera castellonenca. Ara, aquests dies s'ha celebrat la fira CEVISAMA a València, que reuneix els industrials ceramistes –el 80 per cent de les comarques castellonenques–. El sector, que ha aconseguit per a les campanyes publicitàries els noms de **Julio Iglesias, Isabel Preysler, Bertín Osborne** o l'**Obregón,** va presentar en l'exquisit *Nina Angelo* del Grau de Castelló les tendències en el món rajoler per a la present temporada. **Rafa de Luis** ha estat l'encarregat de fer l'àudio-visual per a il.lustrar les tendències. Rafa fou també l'autor d'aquell magnífic àudio-visual del 750 aniversari. Entre els personatges més curiosos del sopar-riu –allò no s'acabava mai– cal mencionar **Paolo Rinaldi**, director d'art de Casa Vogue i personatge de novel.la d'Arbasino. Fa trenta anys hauria protagonitzat "Fratelli d'Italia".

Paolo Rinaldi, director d'art de Casa Vogue.

Carles Gàmez

CHICAGO (EE.UU.)

De Los Angeles a Tòquio. D'Estocolm a Buenos Aires. Sempre hi trobarà un tros del nostre paisatge. Sempre hi trobarà un avió d'Iberia on sentir-se com a casa. Molt prop del cel. Amb el món als vostres peus. I una gran companyia al vostre costat.

IBERIA
LINEAS AEREAS DE ESPAÑA

TAPSA/NW Ayer

CREDI PUBLI 3

és un nou servei de Caixa de Catalunya per finançar campanyes de publicitat

Industrial, Comerciant:

Si creu que el seu producte necessita una campanya de publicitat per augmentar les vendes...

Si té un projecte raonat d'inversió publicitària...

Si necessita finançament per a aquesta inversió...

Vingui'ns a veure

Estudiarem la proposta. Experts en publicitat —si cal— l'assessoraran tècnicament, i CREDI PUBLI finançarà amb condicions especials la campanya, de manera que vostè tornarà la inversió quan les vendes ja hagin produït rendiment.
LA INVERSIÓ POT DESTINAR-SE A QUALSEVOL MITJÀ PUBLICITARI QUE PLANIFIQUI LA SEVA AGÈNCIA

TV3

TV3 dóna suport a aquesta iniciativa i bonifica amb un descompte especial la part del finançament que s'inverteixi en el seu mitjà.

Demani informació a qualsevol oficina de CAIXA DE CATALUNYA, a la seva Agència de Publicitat o al Departament Comercial de TV3

CAIXA DE CATALUNYA

CRÍTICA

Una tragèdia amb final feliç

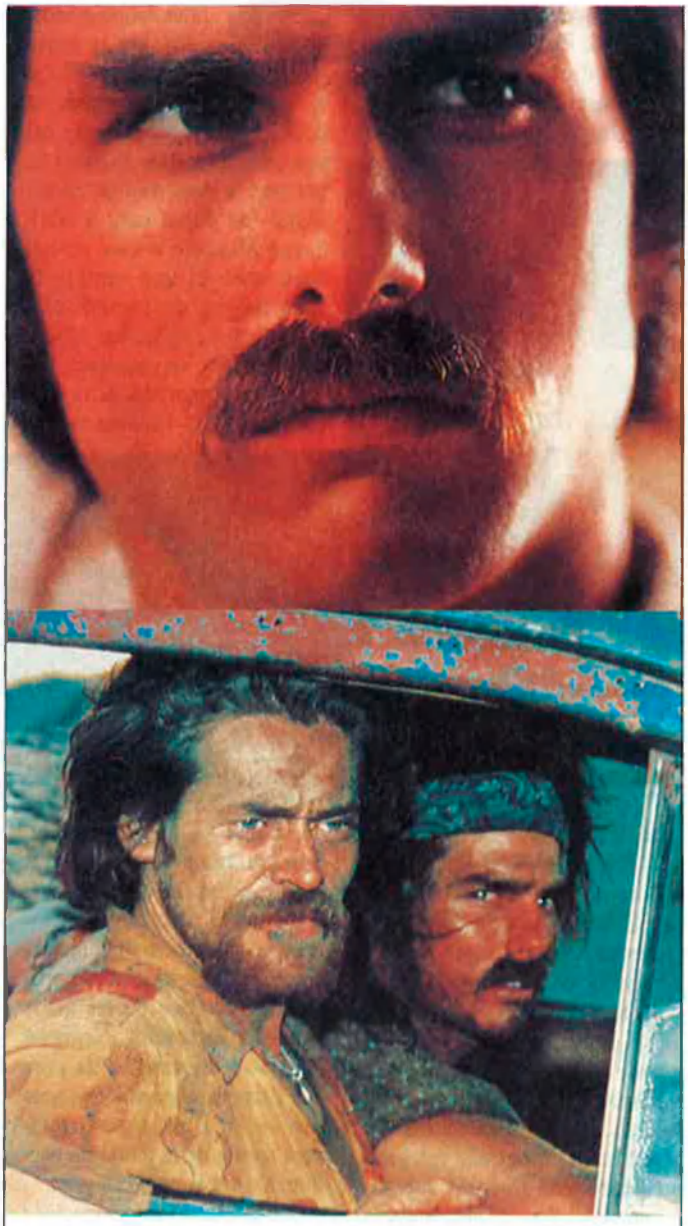
CINEMA

Nacido el 4 de julio. Direcció: Oliver Stone. Guió: O. Stone. R. Kovic. Fotografia: Robert Richardson. Intèrprets: Tom Cruise, Raymond J. Barry, Caroline Kava, Willem Dafoe, Tom Berenger. EUA 1989.

En començar el segle, William Dean Howells li va explicar a la distingida escriptora Edith Wharton per què la seva primera obra, més aviat austera, no tindria èxit a Broadway, amb els següents termes: "El que vol el gran públic americà és una tragèdia amb un final feliç".

Una tragèdia amb un final feliç és justament la vertadera història de Ron Kovic, el protagonista de *Nacido el 4 de julio*, que és igualment la versió cinematogràfica de la seva autobiografia. Kovic era un sergent de *marines* dels EUA, que va quedar paralític a conseqüència de les ferides rebudes durant una acció de guerra a Vietnam, el 1968; només tenia 22 anys.

En començar la projecció, el 4 de juliol de 1946 –el desè aniversari de Kovic i el 180 de la independència dels EUA– apareix el petit Ron com el prototip de l'*americà ingenu*. Educat en una família catòlica i puritana, venera la bandera, el somni americà i la glòria de les armes. Després de la seva traumàtica experiència en el front, i de la seva –més traumàtica encara– recuperació, dóna un gir de 180 graus, per a esdevenir un *hippie* antibel.licista, que amb altres camarades del moviment pacifista, veterans de guerra paralítics com ell, irromp obscenament en la convenció republicana de Miami Beach el 1972 que nominà candidat Richard Nixon.

Tom Cruise, protagonista de *Nacido el 4 de julio*.

Cineasta-repòrter sempre amb una inclinació per les històries autèntiques –la del periodista Richard Boyle en *Salvador*, la del locutor en *Talk Radio*, la seva pròpia en *Platoon*–, Oliver Stone s'aplica ací a reconstruir, però també exaltar, la peripècia de Kovic. Atenint-se segurament a la realitat dels fets (bé que en el cine mai no se sap) ens fa veure els desastres de la guerra no a Vietnam –on en pantalla només estem 17 minuts– sinó en la pàtria. Primer en l'infern d'un hospital de recuperació al Bronx, infestat de rates, drogues i prostitutes. Després, en el purgatori de la casa dels pares del protagonista, contra els quals es rebel.la per fer ús d'ell com a icona patriòtica, i després en una mena de serral per a veterans impotents a Mèxic. Són escenes terribles i extraordinàries –com la brega dels dos paralítics al desert mexicà, d'una ferocitat tan còmica i absurda que fa pensar en Stroheim i Bunuel– que el director filma amb energia visceral, com si toqués l'orgue en una catedral amb tots els registres fora, fent-nos compartir literalment les sensacions, les emocions del seu protagonista, un excel.lent Tom Cruise.

Dedicada a Abbie Hoffman, el notori líder pacifista, la pel.lícula acaba amb Kovic parlant a la Convenció Demòcrata de 1976, que nomenaria candidat Jimmy Carter. En altres paraules, Stone contempla aquesta història amb la celebració d'un somni americà que es frustra, per a complir-se després per altres mitjans, altres camins. Com deia Howells al començament, una tragèdia amb un final feliç. *José Luis Guarner*

La revista d'art 'FMR', en castellà

DISSENY

L'encertada política editorial de Franco Maria Ricci es basa, fonamentalment, en el nas, la sensibilitat i l'exigència d'un editor atípic, dissenyador gràfic de professió (o vocació) i admirador incondicional del gran tipògraf Giambattista Bodoni, nascut com ell a Parma, la memòria del qual li fa de guia estètic.

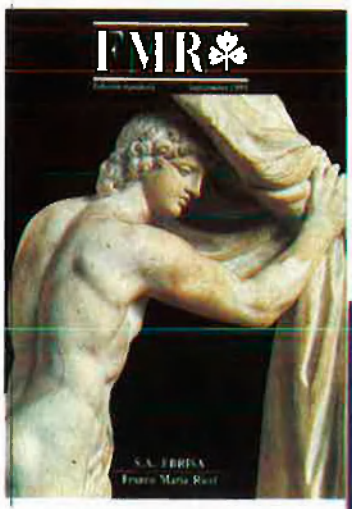
L'èxit de la revista *FMR*, publicada primer en italià i més tard en anglès i francès, l'ha engrescat a fer-la en castellà, en prova del prestigi internacional de què gaudeix el nostre país i de la torna del sempre potencial mercat iberoamericà.

Jo, que comparteixo la devoció de Ricci per l'històric Bodoni, a qui manlleva la tipografia neoclàssica per tots els llibres i revistes que edita, confesso no sentir el mateix entusiasme de l'editor pels socis espanyols, sobretot examinant el primer número.

Amb motiu d'una campanya de promoció de l'edició facsímil de l'*Enciclopèdia de Diderot i D'Alembert*, que publicà anuncis a tota plana a la premsa espanyola de fa un temps, vaig retallar i enviar, per dues vegades, la butlleta corresponent sense obtenir-ne resposta. Pel que a mi fa, Ebrisa ha donat a conèixer les edicions de Franco Maria Ricci a Espanya d'una manera ben negativa.

Aquesta anècdota, però, no té cap importància si la considerem com una mostra més de descoordinació entre els responsables de companyies comercials. En canvi, si penso en Bodoni i sobretot en Ricci, i en la seva exigència perfeccionista que en el text introductori d'aquest primer número afirma com a divisa de la casa, els antecedents de la gestió espanyola projecten una ombra sospitosa.

En un producte tan exquisit no es poden consentir tantes errades tipogràfiques com les que hi ha sense córrer el risc de fer aixecar de la tomba el mateix Bodoni. L'exigència que demana Ricci inclou, evidentment, una correcció més acurada de les galerades, però n'hi ha algunes que atempten frontalment contra els interessos primordials de la publicació. En efecte, una revista d'art formalment ostentosa i selectiva, adreçada als *gourmets* de l'estètica, no

pot consentir les que apareixen, per exemple, en la secció "Calendari" amb escandalosa reincidència:

Enlloc d'El Lissitzky apareix un tal F. L. Lissitzky.

Enlloc de Frans Hals, Frans Hala.

Enlloc de Rodchenko, Rodechenko.

Enlloc de Stepanova, Steppanova.

A hores d'ara, i en honor a la seva comprovada competència, Franco Maria Ricci deu estirar-se els cabells. A diferència del seu ideal tipogràfic (el gran Giambattista Bodoni) que admirà públicament l'obra impresa d'un contemporani espanyol responsable de la Imprenta Nacional, l'aragonès Joaquín Ibarra, Ricci no pot compartir l'admiració pels editors i impressors dels nostre país. Amb la seva barroeria han ofès la memòria del mestre i la confiança de l'editor, dos parmesans il.lustres.

Enric Satué

Bram llegendari

DISCOS

Morcillo. *Harley Boys*. Discos Medicinales, 1990.

Al ritme que marca el motor d'una Harley Davidson comença el nou àlbum d'aquest irreductible *rocker* castellonenc que és Juan Antonio Morcillo, ara ja sense el malnom d'*E l Bellaco* i sense la companyia dels Rítmicos, reconvertits pel seu compte en Los Romeos (i, per cert, a punt d'editar el seu *elapè* de debut com a tals). Torna Morcillo a cara descoberta amb el que sembla la seua targeta de presentació. *Harley Boys* és meitat àlbum de memòries –on recupera peces un tant ignorades de la seua anterior etapa– i meitat mostra

de la seua collita més recent. Són totalment noves només dues cançons del disc: la que li dóna títol i "Algo travieso", totes dues tallades amb el mateix patró, embolicades amb cortines de guitarres de les quals emergeix insubmisa i arrogant la veu de Morcillo. Els cors que l'acompanyen són una nota festiva, familiar i quasi relaxant enmig de la tempesta desfermada per la resta del grup.

Són també noves aportacions algunes de les cançons regravades del seu primer *elapè*, *Moros en la costa*, rescatades a corre-cuita, i la versió en espanyol del tema "Servicios de consolación", inclosa en l'àlbum col.lectiu *Un poc de rock*. La resta són reproduccions sense retocar de discos anteriors, elegides amb un criteri allunyat de les seleccions de grans èxits. Fa la impressió que el denominador comú a tot allò nou i a tot allò *vell* que conté *Harley Boys* és l'aproximació al bram de la llegendària màquina de dues rodes nord-americana, un so sobre el qual Morcillo imprimeix els seus al.legats viscerals ("Levanta ya el culo viejo/ y muere con dignidad") i la seua presa de posició com a *outsider* conscient i desenfadat ("Algunas veces me siento un marciano/ De todas formas, siempre hay/una nina que me saca de ahí").

Per als que no han conegut mai Morcillo ara és el moment oportú d'entaular contacte amb la màxima institució del *rock* fet en terres valencianes durant els anys vuitanta, sense que *institució* signifique en aquest cas rigidesa i engarrotament, sinó tot el contrari. És gratificant comprovar la brutal espontaneïtat i el torrent d'energia que aquest veterà conserva en la seua gola i en el seu cor, cosa que demostra que la frescor i el vigor no depenen de l'edat, es tenen o no es tenen, i que el *rock* no és només una manera d'entendre la música, sinó també, o sobretot, un estil de vida. Un estil que en personatges com Morcillo, autor també de la saborosa portada del disc, té plena vigència.

Juan M. Játiva.

El lleu i implacable pendent cap al no-res

MÚSICA

I Puritani, de V. Bellini.8, 11 i 13 de març. Liceu.Amb Mazzola, Blake, Coni.Dir. orquestra: Armando Gatto.Dir. escena: Emilio Sagi.

Hi ha òperes que només admeten una única manera de ser ofertes perquè tinguin èxit. D'altres admeten una certa pluralitat d'op-

cions, davant les quals el responsable de la direcció artística del teatre, pot fer la seva particular tria segons criteri personal o segons disponibilitats. Hi ha títols que poden ser *salvats* amb el recurs d'un bon equip artístic encara que aquest no contingui cap figura excepcional. En altres una sola veu important pot *defensar* amb una certa plausibilitat el resultat final. Algunes exigiran un tractament coral i orquestral d'una categoria irrenunciable. El cas d'òperes com *I puritani* i en general tot el repertori belcantístic exigeix, per raons òbvies, un compacte equip de veus importants i d'artistes cantants: de músics autèntics de la veu. Sense ells, tot queda condicionat. Es la veu qui ho manté tot. Qui fa superar arguments inversemblants, teatralitats sovint inexistents i tractaments orquestrals que quasi mai aporten res de massa substancial, encara que el d'*I puritani* no sigui dels més febles. Aquesta és l'última de les òperes de qui amb Rossini i Donizetti completa el trio de compositors italians que centren el concepte de belcantisme i que van regnar a la primera meitat del XIX, previ a l'esclat verdià. Totes les virtuts del moment, menys una, es troben en una partitura fidel als motlles convencionals. I la que hi falta és que enmig de tanta generositat melòdica aparegui l'espurna excepcional de geni capaç de crear algun moment definitivament *gran*, capaç de fer història. Potser perquè ningú hauria pogut, després de *Casta diva*, aconseguir una cosa semblant; de la mateixa manera que Verdi mai va aconseguir escriure cap altra coral definitiva després de "Va pensiero" de *Nabucco*. Tret d'aquesta frondositat melòdica, ben dosificada en solos i conjunts com és habitual, l'obra, ja sigui pel llibret i per la partitura, no deixa rastre. Un segon acte d'una quasi absoluta absència de teatralitat constitueix una mena de llosa que acaba de trencar la feblesa dramàtica de tota l'obra.

Per tot plegat es feia necessari un repartiment d'una acurada adequació a les característiques. I com que aquest no hi va ser del tot, la cosa no va passar de ser una versió més; que és quasi una de les coses més insatisfactòries que poden succeir. La defecció de la valenciana Enedina Lloris —preocupant la sovintejada forma en què es produeix— segurament va tenir alguna cosa a veure amb el resultat final. A partir de la substitució per Denie Mazzola tot va tenir un caire de "sí, però...", en aquesta zona de ningú que fa que el públic vagi desinteressant-se progressivament del què succeeix en escena.

Ni la batuta generalment tan autoritzada d'Armando Gatto, ni el cor del Liceu, sempre a un bon nivell, van evitar un pendent, lleu però implacable, fet de petits matisos, de petits detalls; o el que és el mateix, de manca d'autèntica categoria i de nervi i excés de tòpic interpretatiu quan no de manca d'idoneïtat de recursos vocals respecte a les característiques del paper. Això va ser especialment perceptible en el cas del tenor Rockwell Blake. En alguns casos la falta d'intel.ligència —Alfonso Echeverria— va malmetre el final del segon acte; el seu duo amb un Paolo Coni que aquí havia fet oblidar l'insegur inici del primer acte. Denie Mazzola, per la seva part, sense notes greus, amb una veu ni lletja ni esclatant, és una cantant que només sap unir correctament una nota amb una altra sense l'afegitó d'un autèntic sentit líric. *Jaume Comellas*

Denie Mazzola en el paper d'Elvira

Dibuixar amb el metall

ART

Exposició d'Anthony Caro. Galeria Charpa. Nogueres, 14. Gandia (la Safor).

En realitat, la segona meitat dels vuitanta ha estat per a la nostra escultura un període clarament definitori, en el qual múltiples influències, a voltes encontrades, vingueren a confluir i dinamitzar llenguatges i opcions, que d'altra banda no tardaren a diversificar-se progressivament fins a conformar l'actual panorama d'intervencions i la corresponent nòmina intergeneracional.

De fet, en aquesta cadena d'influències sobretot en aquella conjuntura completa, a la qual ens referim ara puntualment, l'escultura anglesa i concretament la figura d'Anthony Caro tingueren un paper d'enllaç rellevant i innegable i de reactualització històrica per a la jove escultura valenciana. I aquesta dada, ja altament significativa, ve ara a reactualitzar el seu abast i a cobrar potser un interès afegit, de constatació i de relectura de la història immediata, amb aquesta nova mostra d'escultures d'Anthony Caro, pertanyents a les sèries *Barcelona* i *Catalana*, desenvolupades entre 1987 i 1988.

Més enllà de les escarides aglomeracions d'elements diversos que, en un primer i immediat contacte, descobreix la mirada en les escultures d'Anthony Caro, les formes –en la seua linealitat i planitud– van relacionant-se entre si d'acord amb una sintaxi minuciosa, amb legalitat pròpia, que imposa sempre un alt índex d'abstracció en les peces resultants.

Les seues propostes coordinen de manera simultània i unitària no sols aquells elements que constitueixen físicament l'objecte, sinó també els buits que en l'articulació d'aquests van gene-

MEYBA®

rant-se, com també la directa presència del sòl.

A més, en reforçar a ultrança l'autoreferencialitat de les seues obres, Anthony Caro posa l'èmfasi en el fet fonamental que l'escultura només s'assemble a ella mateixa, que no represente res ni ningú, i emfasitza amb això la radical dissimilitud que els seus objectes mantenen davant de tota temptació d'assimilar-se a allò orgànic, fet amb el qual rebutgen simultàniament qualsevol tipus de picada d'ull cap a la naturalesa.

Un circuit sense 'centre'

TEATRE

Sessions de treball sobre 'Circuits'Dansa València 90

A les terceres jornades de *Dansa València,* celebrades entre el 21 i el 24 de febrer, van tenir lloc unes sessions de treball sobre els circuits, de gran interès no sols per al món de la dansa sinó també per al del teatre. Perquè, al capdavall, un *circuit,* entès com una xarxa d'espais de representació

Barcelona Butterfly. Acer, 1987.

I aquesta mostra d'Anthony Caro ratifica, en bona mesura, aquests fets amb les seues propostes de construccions residuals, reutilitzant elements, superposant i solapant formes fragmentàries de referències eloqüents, a cavall de vegades entre la disgregació i l'articulació, entre el conat del desequilibri (generador de tensions i de múltiples centres d'interès expansiu) i l'evident consolidació de composicions unitàries, riques sempre en subtileses de detalls contrastats.

Romà de la Calle

articulada entorn d'uns objectius, uns criteris i una suprastructura comuns, és, al respectiu àmbit territorial, una de les principals empreses de contractació d'espectacles. Pensem que la xarxa de teatres públics de Catalunya engloba un total de 43 locals, i la del País Valencià pràcticament una trentena.

Molts locals, sens dubte, i molta matèria per parlar-ne. Fixem-nos, si no, en el *Circuit Teatral Valencià.* Naix el 1986 com a part del projecte de *Centre Dramàtic* de la Generalitat valenciana, que comprenia una seu a València, però que volia intergrar-hi locals d'arreu del país. Això no obstant, el 1987 el

Centre Dramàtic va desentendre-se'n i va haver de ser la Conselleria de Cultura, via Servei de Teatre, qui bastira una estructura, basada en la figura del *programador*, per no llançar al fem una tasca prèvia de més de dos anys. No hi ha dubte que en línies generals els resultats obtinguts poden ser qualificats d'interessants i positius: s'ha estès el fet teatral pel país i s'ha programat amb una certa continuïtat en sales que, altrament, no haurien tingut sinó un funcionament esporàdic; d'altra banda, moltes companyies (i no sols valencianes: el proteccionisme en el terreny teatral no sempre és bo, més aviat al contrari) se n'han beneficiat...

No obstant... ¿Com ho diria? A mi aquest Circuit em sap a poc: la falta de connexió amb el Centre Dramàtic no és una qüestió menor, superable amb la projectada *Comissió de tre-ball* que reunirà totes dues parts, sinó tot un problema estructural que produeix situacions tan sorprenents, des del punt de vista de la més elemental *economia* teatral, com la presència d'una companyia estrangera d'indubtable qualitat *(La Mandragore)*, girant pel Circuit sense passar per les sales del *Centre Dramàtic* a València. I no sols això, és clar: els muntatges del Centre no poden limitar-se a anar de gira pel circuit, i alguns d'ells, a més, *haurien* de ser produïts en les mateixes sales concertades. Però, naturalment, això fóra tornar a un disseny de Centre Dramàtic descentralitzat que, avui dia, sembla molt poc viable. El centralisme, pel que veiem, és una malaltia que es reprodueix amb insospitada facilitat, mentre que les vacunes —en forma de projectes— són massa cares i molt poc rendibles políticament: utòpiques, doncs. Així doncs, hem de ser pragmàtics i alegrar-nos que el Circuit siga el que és, malgrat que jo personalment més que descentralització, el trobe simplement des-centrat.

Josep Lluís Sirera

Cesc Gelabert. Baix, la Milà, una gran diva de la informació.

Els secrets de Mercedes Milà

TELEVISIÓ

El martes que viene, TVE-1, dimarts 21.05 h.

A Espanya hi ha dues grans dames de l'entrevista televisada. L'una és suau, confortable i d'una perversitat periodística tan càlida com esporàdica. El seu mèrit més valuós es troba a saber segrestar al personatge cap al terreny convenient, sense que ell se n'adoni fins que es veu manotejat dins d'una atapeïda xarxa, presoner de les paraules. L'altra gran dama és aspra, incòmoda i intrínsecament perversa en el joc informatiu del *"ho sento, foraster, o tu o jo"*. Els duels amb l'una no passen de la primera sang. Els duels amb la segona poden ser més terribles, però sempre plens de noblesa. La primera es diu Júlia Otero. La segona, Mercedes Milà. Ara Mercedes ha substituït Júlia. Vet aquí una suggestiva inconseqüència: després de la calma, la tempestat.

Mercedes Milà —*la Milà*, s'ha de dir en aquest cas, igual que en el d'una famosa *mezzosoprano*, perquè és la millor forma de subratllar la seva qualitat de gran diva de la informació feta conversa i de la paraula feta carn—, pot fer el programa que vulgui amb el títol que vulgui (tots acaben, però, denominant-se més o menys de la mateixa forma), que el producte té uns elements invariables: sorpresa, esgarrapada, sensibilitat a flor de pell, efectisme i insubmissió controlada envers el govern de torn. Si ens permeten una analogia roquera, Mercedes Milà és la Tina Turner de l'entrevista, pel seu component racial, turbulent. Tal com raja.

La seva traça més impressionant, recalquem-ho, és la inaudita facilitat per trencar la resistència del contrari, per desarborar-lo. Pot fer-ho mitjançant un caramel, una interjecció o un vas d'aigua; tocant-li amorosament el braç; fent un escarafall mentre el mira fixament. Tot un esmerat joc de subtilitats com correspon a un esperit refinat i aristòcrata.

Seria injust, no obstant, oblidar dins el retrat televisiu descrit una perillosa característica personal: certa ingenuïtat que desemboca parcialment en una fragilitat emotiva. Això impulsa Mercedes Milà a enamorar-se periodísticament de qualsevol entrevistat davant d'ella. Així doncs, enfront d'un jesuïta teòleg de l'alliberament Mercedes fa d'*hermana Mercedes de Calcuta*.

Lluny d'aquella Milà encarcarada de *Dilluns a Dilluns* a TV-3 per la manca de domini del català i lluny també de l'última Milà de TVE que s'interpretava massa a ella mateixa, caricaturitzant-se, l'entrevistadora actual dels dimarts a TVE ha aconseguit crear un fòrum humà on es diuen coses grosses, de pes, situat a l'avantguarda de la controvèrsia i la reivindicació social (la nit de l'avortament) i on ja no cal ser VIP per a gaudir d'estrella convidada.

Realment, l'esgotament de la veta de celebritats, no deixava cap altre camí a Mercedes que rebuscar bé entre els ciutadans de peu. I és que a Mercedes, per motius diversos, només li deuen quedar per entrevistar el rei, l'actual senyora Boyer i les germanes Koplowitz, si aquestes dues últimes existeixen i no són de paper.

Ramon Miravitlles

CULTURA

Els treballs perduts

Les biblioteques als Països Catalans han experimentat en els darrers anys millores considerables. Tot i així, el déficit de llibres i d'espai continua ofegant aquests espais culturals.

Les principals xarxes de biblioteques públiques que hi ha a Catalunya són la de la Generalitat, la xarxa de biblioteques populars de la Diputació de Barcelona, i la de la Caixa de Pensions i d'Estalvis per a la Vellesa.

Quan parlem de biblioteques públiques no fem referència al fet que pertanyin a una institució pública, sinó que ho entenem en el mateix sentit que el manifest de la Unesco sobre la biblioteca pública publicat el 1972: biblioteques de lliure accés i on es poden trobar coneixements generals sobre totes les matèries a un nivell divulgatiu. Catalunya té una xarxa de biblioteques organitzada a partir de les Centrals de Barcelona, Girona, Lleida, Tarragona i Tortosa, que coordinen i presten servei bibliotecari a les biblioteques de la seva demarcació. Aquesta xarxa està formada per biblioteques transferides del Centro Nacional de Lectura, biblioteques adherides per convenis globals de col.laboració amb les Diputacions de Tarragona, Girona i Lleida, i biblioteques de nova creació.

La Xarxa de Biblioteques Populars de la Diputació de Barcelona està formada per gairebé 100 biblioteques i un bibliobús rural, i actua a la ciutat i província de Barcelona.

Les biblioteques d'aquestes dues xarxes funcionen amb convenis amb els ajuntaments; segons la Llei de Règim Local, tot ajuntament de més de 5.000 habitants ha de tenir biblioteca pública. Normalment, els ajuntaments es cuiden dels locals destinats a biblioteca, i la Generalitat o la Diputació proporcionen els fons bibliogràfics i documentals i el personal tècnic.

Per la seva banda, la Caixa de Pensions té 110 biblioteques (a Catalunya, les Illes, i una a Madrid) que formen part de la seva obra social.

Totes aquestes xarxes de biblioteques han anat experimentant diversos avanços en els darrers temps, que han repercutit en una major agilitat en la gestió i en una més gran diversitat d'ofertes al públic. Totes elles han anat introduint la informatització en els seus serveis centrals, i en aquests moments està implantada en diferents nivells en cada una de les xarxes: la de la Caixa es va començar a informatitzar el 1978, a la Generalitat tenen els serveis centrals informatitzats des de fa 5 anys i enguany comencen a informatitzar biblioteques, i a la Diputació s'està en període d'implantació informàtica.

Quant a la diversitat de materials que s'ofereix als usuaris, aquestes institucions han anat indroduint en algunes de les seves biblioteques serveis àudio-visuals com fonoteques o videoteques. En el cas de la Caixa, té també un servei de microteques en el qual es posa a l'abast del públic –bàsicament estudiants– una sèrie de programes informàtics, sobretot de matèries d'ensenyament.

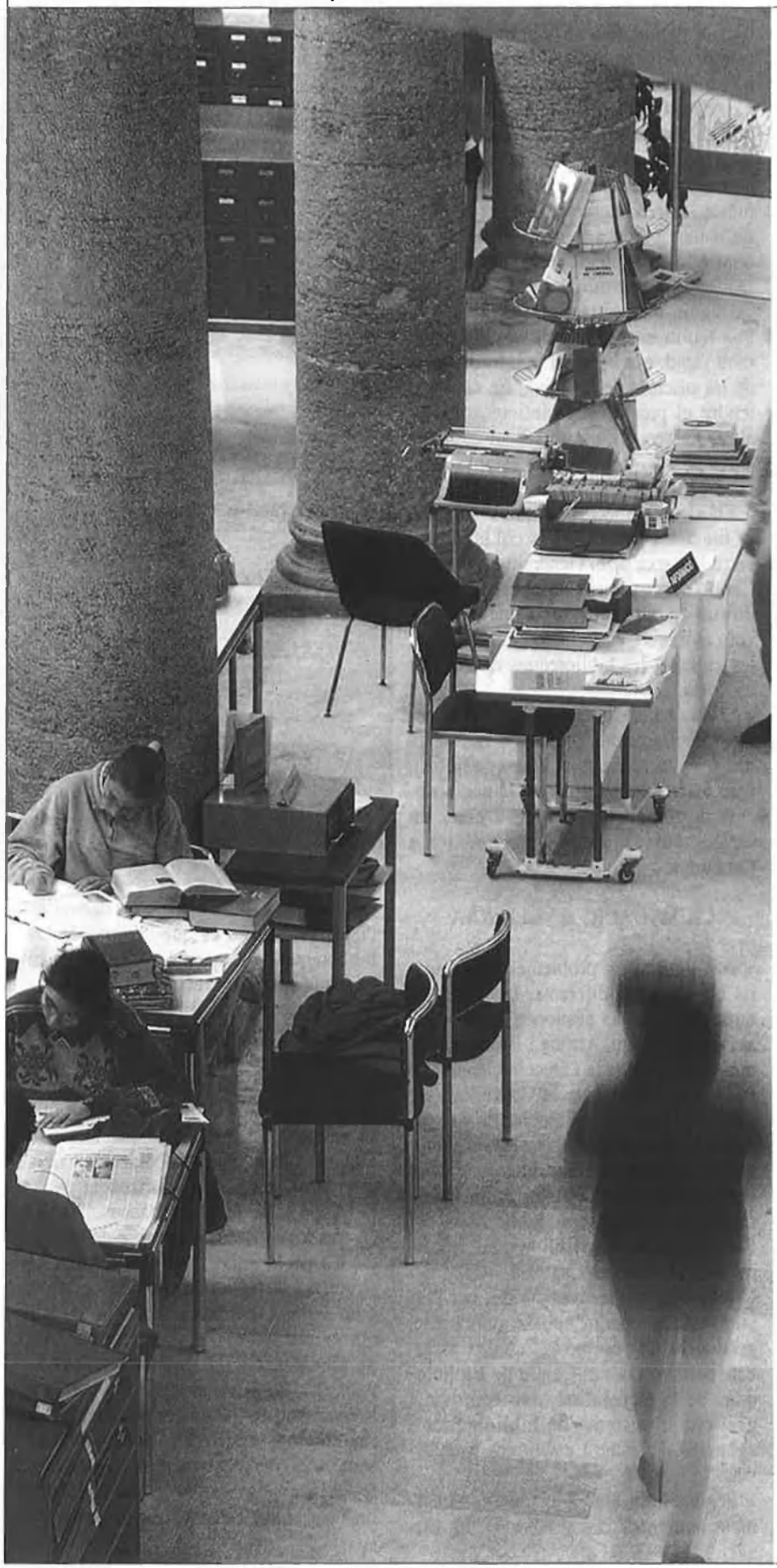
POCS LLIBRES I POC ESPAI

Però la situació bibliotecària a Catalunya continua estant lluny de ser ideal. El llast d'alguns problemes que s'arrosseguen des de fa temps continua pesant, i no sembla fàcil que es puguin resoldre d'un dia per a l'altre sense invertir fortes sumes i sense que els diferents organismes es coordinin entre ells.

Un dels problemes que més s'esmenten en tractar aquest tema és el dèficit de llibres. Com a exemple cal recordar un estudi de 1987 –però que encara es considera vàlid– elaborat per les àrees de cultura de l'Ajuntament i la Diputació de Barcelona, en el qual s'assenyalava que les biblioteques populars de la ciutat disposen de 0,19 llibres per habitant, mentre que l'IFLA (Federació Internacional d'Associacions de Bibliotecaris) indica, per a una ciutat com Barcelona, una mitjana de 2,03 llibres per habitant. Altres associacions com la INTAMEL (Associació Internacional de Biblioteques Metropolitanes) recomana 1,08 llibres per habitant, i el Col.legi de Bibliotecaris-Documentalistes de Catalunya marca 0,75 llibres. En qualsevol cas, tots aquests indicadors estan lluny de la nostra realitat. Segons Núria Ventura, directora de la Xarxa de Biblioteques Populars de la Diputació, aquest problema s'agreuja amb "una sèrie de matèries que es desfasen ràpidament, el qual fa de la renovació una cosa essencial".

Maria Rossinés, cap de biblioteques de la Caixa de Pensions, trau ferro a aquesta qüestió: "Deixant de banda els estàndards marcats per les associacions, la dotació de llibres a Catalunya és força adquada a la realitat cultural del país. S'intenta augmentar la quantitat de llibres en relació a la capacitat dels locals i a la demanda existent, que no és molta. S'ha de tenir en compte que l'ús de les biblioteques per part de la gent adulta –deixant de banda els joves i els jubilats– és molt reduït. Es cert que hi ha llocs on s'hauria d'incrementar la quantitat de llibres, però els locals són petits i no ho poden absorbir".

La qual cosa ens porta a un altre problema: el poc espai de què disposen moltes de les nostres biblioteques. En el cas de la Diputació de Barcelona, "és una xarxa molt antiga i ha tingut un creixement molt irregular. L'espai més habitual a les nostres biblioteques són uns 80 o 100 m^2; i en realitat, amb menys de 200 m^2 és més un centre de lectura que una biblioteca. Perquè una biblioteca sigui un servei per a tothom cal que sigui àmplia i còmoda". Per a solucionar això

Els recursos d'infrastructura de les biblioteques són escassíssims.

caldria ampliar les biblioteques que hi ha o bé construir-ne de noves. En darrera instància és un problema pressupostari; a les despeses de construcció de les biblioteques i de dotació de llibres se sumen els sous del personal.

El director de la Biblioteca de Catalunya, Manuel Mundó, també creu que un dels principals problemes d'aquest centre (que es regeix per un consorci format per la Generalitat, la Diputació i l'Ajuntament de Barcelona, i l'Institut d'Estudis Catalans) és la manca d'espai. "Tot i que hi ha bona voluntat entre tots els integrants del consorci, una alta d'entesa en aquest tema concret ha ocasionat que es redueixi part de l'espai de la biblioteca per ampliar l'escola Massana. Entre això i que la informatització encara no ha arribat a la catalogació dels llibres, ara hi ha una quantitat de llibres sense catalogar, la qual cosa no vol dir que no estiguin a disposició del públic. De toda manera, ja s'està pensant de buscar un gran local per a ampliar l'espai de la biblioteca, sobretot ara que ja és reconeguda en els fòrums internacionals com a Biblioteca Nacional".

FAN FALTA BIBLIOTEQUES

Per a Dolça Tormo, cap de la Secció de Biblioteques de la Generalitat de Catalunya, el problema més greu és "la manca de cohesió estructural en la dotació de biblioteques en el mapa bibliotecari. Cert que hi ha comarques que tenen grans biblioteques públiques, però a cadascuna hi hauria d'haver una gran biblioteca comarcal, que fos capaç de respondre qualsevol pregunta (pel que fa a lectura pública, no especialitzada), que deixi llibres a biblioteques més petites, que doni suport tècnic. Falten grans biblioteques, per exemple, a Berga, a Tremp, a Mollerussa, a Amposta. Actualment tot el nostre pressupost està encarrilat quasi exclusivament cap a un pla quadriennal que pal.liï aquestes mancances. En alguns casos s'han de remodelar biblioteques i donar-los més infrastructura, en altres s'han de crear de nou. Però una gran biblioteca comarcal pot costar de 400 a 500 milions; una més petita, de 150 a 200 milions, només en dotació d'infrastructura. Es tracta de grans despeses, per això se'n fa una cada 2 o 3 anys. Actualment hi ha intenció d'unificar tots aquests esforços amb les altres xarxes de biblioteques públiques.

Pel que fa a la ciutat de Barcelona, cal tenir en compte que la Biblioteca de Catalunya no és de lectura pública, és per a investigadors. Per tant, cal que a Barcelona hi hagi una gran biblioteca de lectura pública, o potser, encara millor, 12 grans biblioteques de districte amb les seves filials, per acostar-les a tots els barris. Hi ha un projecte en aquest sentit, consistent a desglossar de la Universitat la Biblioteca Provincial de Barcelona, i transformar-la en la biblioteca pública de Barcelona, o en una de les 12 que hi hauria d'haver.

UNA LLEI OBSOLETA

La Llei per la qual es regulen les biblioteques a Catalunya és encara la del 24 d'abril de 1981, que segons Dolça Tormo només esbossa els grans problemes. No hi ha hagut cap desenvolupament de la llei, i això és gravíssim, perquè és un sector molt ampli i molt viu. Des del Col.legi de Bibliotecaris va haver-hi una forta polèmica per aquest tema, i a partir d'aquí la cosa es va començar a moure. Ara s'estan reunint comissions per intentar fer un esquema que modifiqui o ampliï la llei. També ens estem reunint per estructurar un mapa bibliotecari que posi de manifest on farien falta biblioteques".

FALTA DE PLANIFICACIÓ

Un aspecte que s'ha descuidat durant molt de temps és el de la planificació conjunta entre les diferents institucions que posseeixen xarxes de biblioteques públiques. Això ha donat com a resultat un creixement irregular. Cada xarxa ha instal.lat les seves biblioteques sense coordinar-se amb la resta i sense estudiar de manera global les necessitats bibliotecàries del país. Segons la cap de biblioteques de la Caixa de Pensions, "no és que hi hagi una mala coordinació amb les altres xarxes; no és bona ni dolenta perquè no existeix, encara que hi ha una bona relació. No hi ha una estructura preparada per a una col.laboració entre les institucions; però ara es comença a veure que s'ha de treballar conjuntament per aprofitar millor els recursos i simplificar determinades tasques. Per exemple, si hi ha una biblioteca de la Caixa en una localitat, una altra institució podria donar-li ajuda enlloc de construir la seva biblioteca. La cooperació entre organismes diferents donaria biblioteques més grans i millor equipades". El que ja seria més difícil és l'intercanvi de llibres entre xarxes diferents. "La Caixa considera que els lectors no ho són d'una biblioteca concreta sinó de tota la xarxa; per tant tenim molt potenciat un sistema de préstec interbibliotecari que permet que un usuari pugui accedir a un llibre de qualsevol biblioteca de la xarxa. Això facilita que s'aprofiti tot el fons i no es carreguin les prestatgeries. Però nosaltres tenim un sistema de correu intern molt ràpid, que aprofita la infrastructura de les oficines de la Caixa. En cas d'estendre el préstec interbibliotecari a les altres xarxes, encara no sabem quin sistema de correu es podria establir amb elles".

En alguns aspectes, de totes maneres, ja funciona plenament la col.laboració entre la xarxa de la Generalitat i la de la Caixa; concretament en el programa de difusió de vídeos culturals que té el govern autònom, i que inclou el préstec de les cintes a les biblioteques de l'entitat bancària.

D'altra banda, la Generalitat i la Diputació de Barcelona mantenen des de fa uns anys reunions periòdiques de treball, amb vista sobretot a desenvolupar sistemes de treball homologats i crear un catàleg col.lectiu de lectura pública a Catalunya.

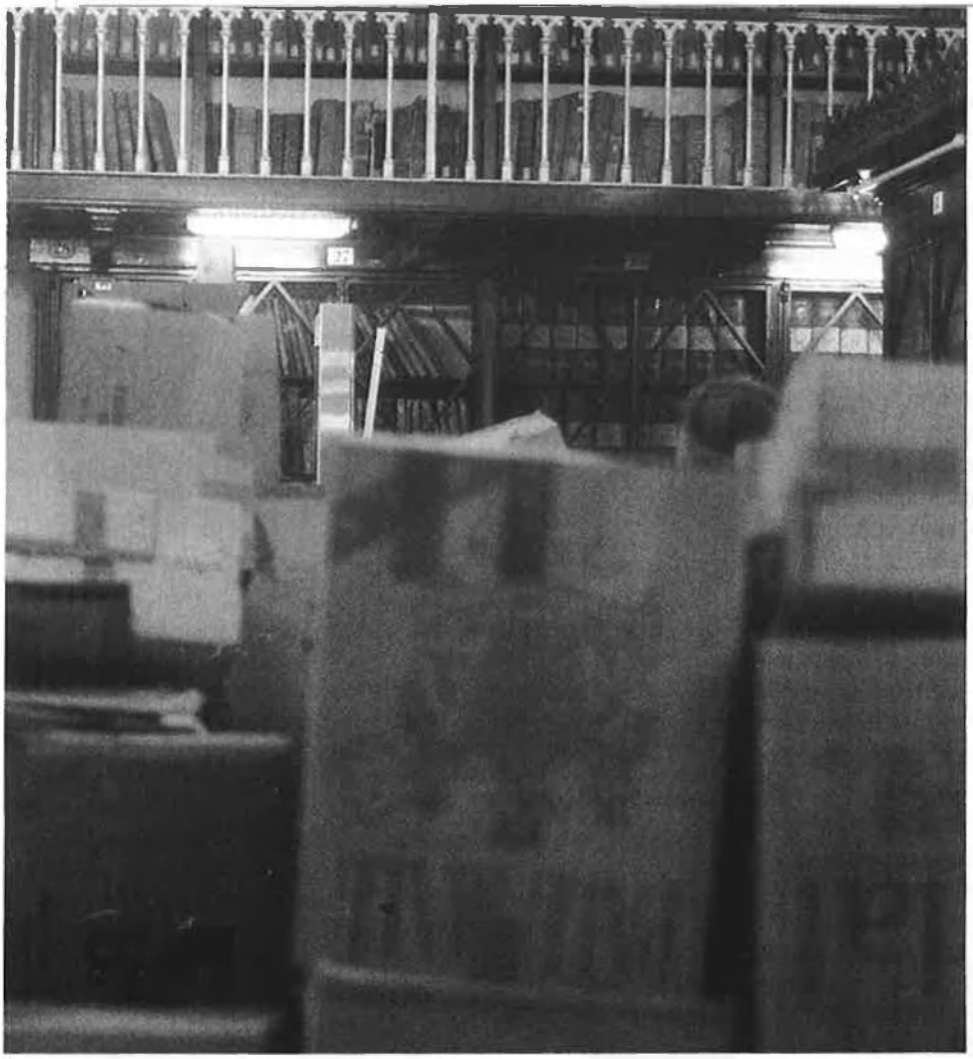
LA SITUACIÓ A VALÈNCIA

A València, els problemes bibliotecaris no són gaire diferents. Les biblioteques públiques es gestionen a partir del Servei del Llibre, Arxius i Biblioteques, que forma part de la Direcció General de Patrimoni Cultural de la Conselleria de Cultura, Educació i Ciència. En la secció de biblioteques d'aquest servei s'integren la Biblioteca Valenciana (que és el centre bibliotecari superior de la Generalitat i el depòsit bibliogràfic bàsic del País Valencià, les Biblioteques Públiques de. València, Castelló, Alacant i Oriola (que van ser transferides per l'estat i funcionen com unitats autònomes, gestionant els seus propis crèdits assignats pel Servei), i el Centre de Biblioteques de la Generalitat, que coordina i gestiona el sistema de biblioteques i agències de lectura públiques municipals.

Segons Francesca Aleixandre, recentment nomenada cap del Servei del Llibre, Arxius i Biblioteques, un dels principals problemes és que "l'espai de les biblioteques s'ha quedat petit, ja que hi ha hagut casos de creixement espectacular. Per exemple, la Biblioteca de València es va inaugurar fa 10 anys i ja està saturada. Això és un símptoma positiu, perquè vol dir que el públic respon i demana més llibres. A més, als llibres que es compren cal sumar les donacions que algunes biblioteques privades fan dels seus fons, com la d'Adolf Pizcueta".

També hi ha altres mancances. "És necessari incrementar el nombre de biblioteques de la xarxa, i també ampliar el material a altres suports no bibliogràfics, com vídeos. De totes maneres cal dir que en poc temps s'ha crescut molt". Així, s'ha passat de 110 biblioteques públiques el 1984 a 344 el 1989. Pel que fa a la quantitat de llibres per habitant, "s'ha incrementat moltíssim, però continua sent baix". Amb la qual cosa es produeix la curiosa situació que hi ha massa llibres per al poc espai de què disposen les

biblioteques, però pocs llibres en relació a les necessitats culturals.

EIVISSA, UNA SITUACIÓ ESPECIAL

A les Illes, exceptuant les dues biblioteques públiques de Mallorca i Menorca que l'estat va transferir al govern autònom, les biblioteques depenen del Consell Insular respectiu, que regula i subvenciona les biblioteques municipals a través del centre coordinador. Però el cas d'Eivissa és peculiar. Segons Enrique Calvo, bibliotecari de la Biblioteca del Consell Insular d'Eivissa, "aquí el Consell només dóna part del pressupost de les biblioteques municipals, però no existeix una xarxa o un centre que les coordini totes, com passa a Mallorca o Menorca. Aquí tampoc no ha existit una biblioteca estatal que hagi passat al govern. A part de la Biblioteca del Consell, a Eivissa, només hi ha 6 biblioteques municipals, que estan saturades i amb recursos d'infrastructura escassíssims. Algunes tenen molt pocs llibres, com la de Sant Josep, amb 3.284, o la de Sant Joan, amb uns 2.000. Realment no es pot dir que sigui una situació tercermundista: hi ha llocs del tercer món que tenen més recursos que aquí".

Xavier Roca

Les xarxes de biblioteques, en xifres

	NOMBRE DE BIBL.	VOLUMS	PRESSUPOST
GENERALITAT DE CATALUNYA			
Barcelona, 50		1.171.623	153 milions (només en compra de llibres)
Tarragona, 34			
Girona, 31			
Lleida, 30			
DIPUTACIÓ DE BARCELONA			
98 biblioteques i un bibliobús		1.200.000	909.456.475
CAIXA DE PENSIONS			
Barcelona, 42		1.146.031	2.650 milions (total de l'àrea de cultura)
Lleida, 20			
Girona, 17			
Tarragona, 13			
Mallorca, 13			
Menorca, 3			
Eivissa, 1			
BIBLIOTEQUES MUNICIPALS DE VALÈNCIA			
València, 162			239 milions
Alacant, 89			
Castelló, 50			
CONSELL INSULAR DE MALLORCA			
58		260.000	21 milions
CONSELL INSULAR DE MENORCA			
7			5 milions
BIBLIOTEQUES MUNICIPALS D'EIVISSA			
6		32.663	2.650.000

(Algunes d'aquestes dades poden haver experimentat un increment darrerament).

X.R.

L'instant més precís

A l'Espai del Palau de la Virreina de Barcelona s'acaba d'inaugurar una exposició on s'apleguen més de dues-centes fotografies, que són un itinerari per la història del fotoperiodisme a Catalunya de 1886 a 1977.

La mostra conté des del primer reportatge aparegut a la premsa el febrer del 1885, en el setmanari barceloní *La Ilustración,* pionera en l'ús de la tipografia que possibilitava la impressió d'imatges fotogràfiques, fins a les manifestacions en què es demanava llibertat, amnistia i l'estatut d'autonomia al febrer de 1976, quan una nova generació de fotògrafs va sortir al carrer per registrar l'efervescència política del moment.

Organitzada pel Col.legi de Periodistes, amb l'assessorament del vice-degà Josep Mª Huertas Claveria i dels fotògrafs José Encinas i Antonio Espejo, la mostra segueix uns criteris cronològics a partir dels moments més significatius en l'evolució del fotoperiodisme i que articulen els diferents apartats en què s'estructura l'exposició, com els dedicats a Heribert Mariezcurrena, autor del primer reportatge fotogràfic imprès a la premsa catalana, el de les primeres fotos de premsa (vaga del 1902, enterraments de Mossèn Cinto i del Dr. Robert) d'autors prou coneguts com Mas, Montanés, Rus o Bragulí.

FOTOGRAFIA ESPORTIVA

Un altre apartat prou interessant és el que recull la fotografia esportiva, gràcies al valuós arxiu del Centre Excursionista de Catalunya i altres aportacions que, a través de les imatges de Cuyàs, Torres, Llorens Blasi o Co i Triola, donen fe de la gran afició esportiva i fotogràfica de principis de segle.

El següent apartat està dedicat als anys vint, quan la fotografia entra definitivament als diaris, com *El Dia Gráfico*, que tenia com a col.laboradors fotògrafs mítics com Merletti, Brangulí o Emilio Pérez de Rozas, mort recentment, i que juntament amb els Segarra, Badosa i Claret formaren l'anomenada generació pre-Leica. Quan aquesta càmera va aparèixer al mercat a principis dels anys trenta, va revolucionar les possibilitats expressives del fotoperiodisme, gràcies a la lleugeresa, la lluminositat i precisió de l'òptica i a l'ús de rodets de 35 mm. que permetria enregistrar desenes d'imatges sense interrupció.

La fotografia de premsa guanyà en espontaneïtat i naturalitat, els enquadraments emfàtics i suggerents substituiren l'estaticisme del *flash* i del trípode. Antoni Campaña, un dels millors representants del pictorialisme al nostre país, fou dels primers a passar-se a la Leica; abans ho havia fet Agustí Centelles, un clar exponent de la potencialitat i funcions del periodisme gràfic que posa les bases del fotoperiodisme modern.

Tanquen l'exposició els apartats que es dediquen a la guerra i postguerra, on destaquen les imatges de Compte, Vallmitjana, Pedrola i Pérez

Plaça de Catalunya. Centelles, 1936.

Companys. Centelles, 1936.

de Rozas; i el que emmarca els anys seixanta i setanta sota el títol "Rutina i renovació", quan sorgiren els Masats, X. Miserachs, Ubina, Maspons, Colita, etc., seguint el camí obert per Francesc Català-Roca, que representà la ruptura respecte a la fotografia feta per encàrrec, sotmesa a les exigències de les empreses periodístiques, per a imposar el reportatge personal i el dret del fotògraf a interpretar la realitat.

Després vingué una nova generació que, aprofitant les lleis democràtiques, reivindicà l'estatus professional del fotògraf de premsa, (els Encinas, Soteras, Belver, Simó, Gol, Manresa o Salom). També es va crear l'Associació de Fotògrafs de Premsa i Mitjans de Comunicació, que paradoxalment no ha participat en l'organització d'aquesta entranyable i didàctica mostra sobre la història del fotoperiodisme a Catalunya.

Salvador Rodés

Rambles. Agustí Centelles, 1936.

Sense títol. A. Campiñà, 1932.

Personatges de la Rambla. Manresa, 1972.

Sense nom. Josep Mª Coi, 1912.

Mercat. Francesc Simó, 1976.

LA LLIBRERIA CREIX

1.000 TÍTOLS EDITATS 200 TEMES TRACTATS

NOVETATS

Catalunya Hotels 1989

Funció Pública de la Generalitat de Catalunya, Marc legal 1989

Olimpisme, Guia de lectura

Comentaris sobre l'Estatut d'Autonomia de Catalunya

Manual de requeriments i recomanacions nutricionals

Recull legislatiu de la Generalitat de Catalunya, tom III, volum II

La llengua en el món del comerç

El gust per la lectura

Centre de conservació i restauració de béns culturals mobles, memòria d'activitats 1982-1988

Generalitat de Catalunya

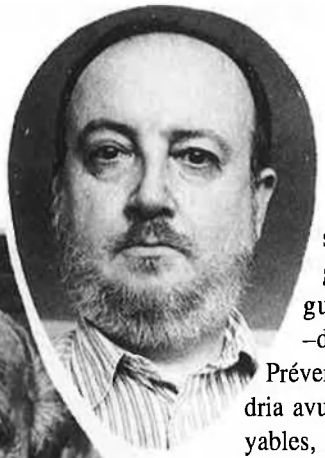
Llibreria. Rambla dels Estudis, 118 (Palau Moja)
08002 Barcelona Tel. 302 64 62

CATALUNYA 1000 ANYS

L'OU COM BALLA

Joan de Sagarra

Jacques Prévert

S'acaba de publicar a França una biografia de Jacques Prévert: *Jacques Prévert, des mots et merveilles*. L'editorial és Belfond, el preu són 120 francs, i l'autor, afortunadament, no és un universitari de Missouri, un d'aquells xicots amb texans i ulleres de lents grosses, generosament becat, que passa el sant dia ficant el nas en sagristies i prostíbuls, i confon, en una paraula, el noble ofici de biògraf amb l'exercici de l'hagiografia o les pràctiques, inconfessables, d'un subinspector de la brigada criminal.

L'autor, René Gilson, és un home de cine, que arriba a Prévert, a través del cine: *Quai des brumes, Les enfants du paradis, Voyage-Surprise*, són alguns dels millors guions de Prévert. És, doncs, una biografia que naix en un cine d'art i assaig –els de barri, ai, hauran desaparegut ja, definitivament, en la còmplice obscuritat, amb els ulls molt oberts, i fèrtils com deia un altre poeta, Paul Eluard. Per a l'autor, Prévert, el poeta Prévert, és el Jean Gabin de la poesia, títol de noblesa que ja diu molt sobre la bondat del llibre que no és, per descomptat, un llibre més de cinèfil, de cinèfil torracollons, que són els que més abunden.

Curiosament, es tracta de la primera biografia amb cara i ulls que es publica sobre Prévert. Hi havia, sí, alguna coseta, alguna de molt interessant, però que no donaven una imatge global del personatge. En general, el llibre ha estat molt ben rebut. Els papers li han dedicat extensos comentaris i l'aparició ha donat peu que els *copains* diguessin, una vegada més, la seva. El cineasta Marcel Carné –que acaba de publicar unes interessants memòries–, el fotògraf Robert Doisneau, i alguns companys del poeta –dels que queden en vida; Prévert, nascut amb el segle, tindria avui...–, han dit coses entranyables, i molt divertides, sobre el personatge.

DOMÈNECH UMBERT

Per a J.V. Foix, Prévert no era més que un *chansonier*.

Però junt amb el testimoniatge dels *copains*, els diaris han aprofitat l'ocasió per a destapar el vell tema del Prévert autor de cançons, de lletres de cançons, i com a tal indigne de ser acceptat com un poeta com cal. Sembla com si el fet d'haver venut centenars de milers d'exemplars de *Paroles* o milions de discos de *Les feuilles mortes*, i altres cèlebres poemes, musicats per Kosma, ja invalidés el poeta per a ser-ne considerat.

Molts somriuran, però aquest vell tema de la popularitat, de l'èxit del poeta per vies tan poc ortodoxes com poden ser la veu d'un Montand o d'una Greco, és dels que fan butllofes. Recordo que, quan a Catalunya es va començar a parlar de Prévert, a finals dels cinquanta, alguns poetes locals es va despatxar a gust dient penjaments sobre el poeta. Foix, sense anar més lluny, el va titllar de *chansonier*, terme despectiu en els llavis del poeta pastisser, i va dir que, com a poeta, era molt millor Benjamin Péret. I no sé per quina estranya raó, en la primera edició de *Comèdia* (1960), l'extraordinari llibre de poemes de Blai Bonet, va desaparèixer la dedicatòria que, segons em va dir el poeta, anava dirigida a Jacques Prévert. ¿Es va espantar el poeta mallorquí o el seu editor de les imprevisibles conseqüències que podria comportar la seva gosadia?

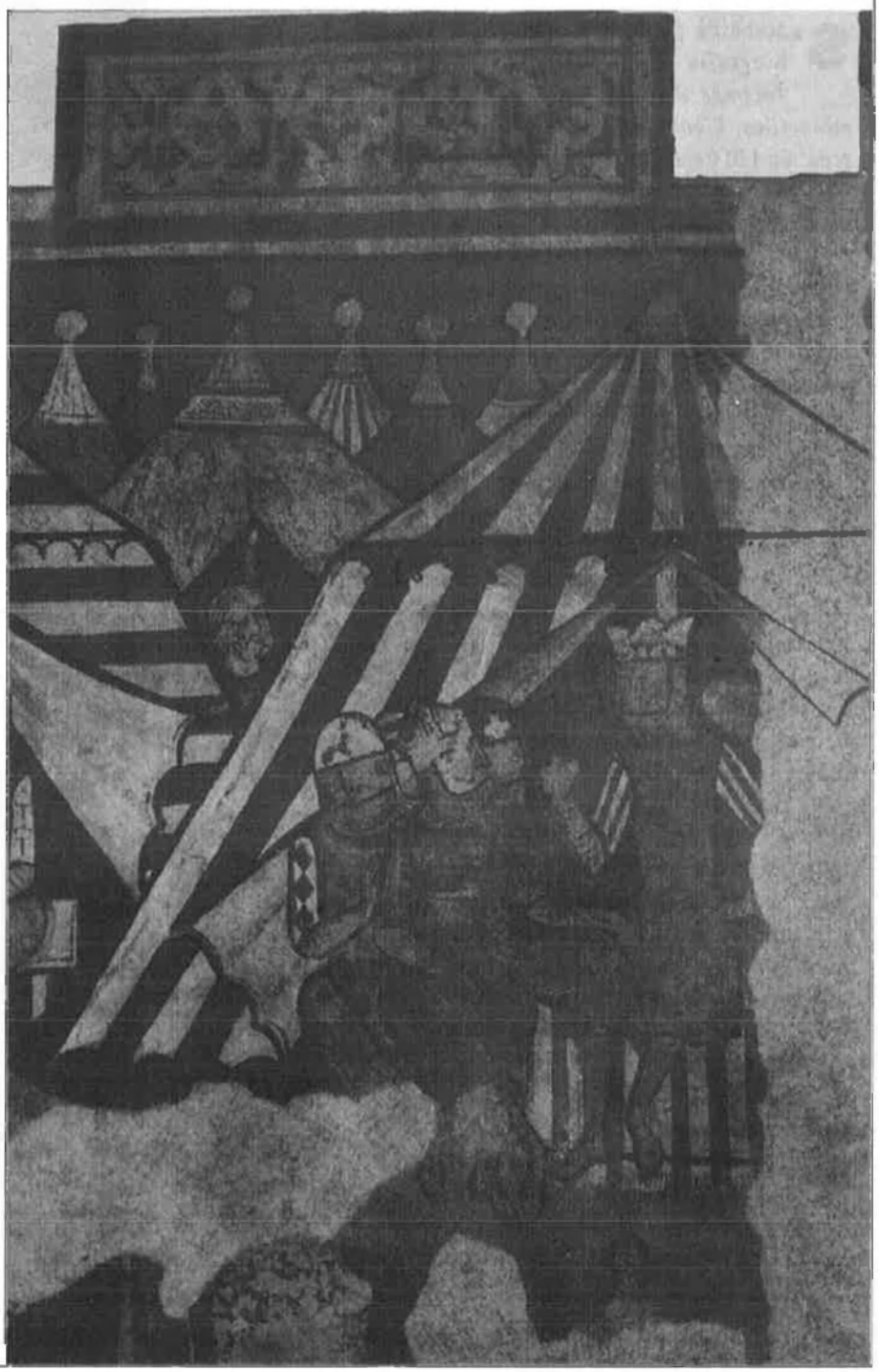
LLIBRES

La modernitat d'*El conte del graal*

Una novel.la inacabada i enigmàtica

Martí de Riquer ha fet una literalíssima versió dels octosíl.labs apariats de Chrétien de Troyes.

Chrétien de Troyes, El conte del graal, *traducció i pròleg de Martí de Riquer, Barcelona, Quaderns Crema, 1989. "Biblioteca mínima, 21".*

El lector fidel de la "Biblioteca mínima" de can Quaderns Crema, que passa del volum 20, *La magnitud de la Tragèdia* de Quim Monzó, al 21, *El conte del graal*, pot experimentar un autèntic xoc. Aquí la literatura passa de la modernor més agosarada, amb càlcul científic de l'obscenitat, a l'antigor més sacralitzada, amb mite eucarístic incorporat. Un cop recuperat del primer impacte, però, el lector fidel haurà de reconèixer que al darrera d'un contrast foixianament assimilable al "m'exalta el nou i m'enamora el vell", hi ha una política ben ferma per part de l'editor de compaginar la culturació dels seus clients amb la difusió de les novetats de torn més cridaneres. Tot un programa, que no cal dir que aplaudeixo amb admiració.

Sobre les vellúries que desenterra Quaderns Crema podeu pujar-hi de peus: solen ser peces mestres d'una literatura d'èpoques obsoletes que solen deixar-se llegir admirablement bé per un públic que hi arribi fora de context. En això precisament mostren la seva grandesa. Pel que fa a *El conte del graal* es tracta d'una tria que afecta tant l'editor-*publisher* com l'editor-traductor-prologuista, que és Martí de Riquer. La garantia és, doncs, doble.

Només hem de pensar que finalment el 1990 podem llegir en català el document original del naixement de tot un focus llegendari d'àmplia rendibilitat literària que, a partir del segle XII i fins al XIX, escampa per tot Europa curioses i intrigants fantasmagories. ¿Qui no ha sentit contar coses estranyes a propòsit

del sant graal, dels cavallers que el cercaven, de les seves aparicions fantasmals, del castell encantat que el conserva, del seu significat ocult i mistèric? ¡I pensar que tot plegat arranca d'una novel.la inacabada, escrita per un dels més delicats fabuladors literaris de la cultura occidental cap a 1180! No cal creure, però, que un cop desvelat aquest secret, és a dir que les llegendes del graal són estranyes perquè depenen de les múltiples continuacions contradictòries d'una novel.la d'intriga que el seu autor va deixar inacabada, ja s'hagi desfet tot l'encís. L'encís tot just comença quan el lector es decideix a saltar la barrera dels pocs i nobles arcaismes que Martí de Riquer ha volgut conservar en la seva literalíssima versió en prosa dels octosíl.labs apariats de Chrétien i es llança a seguir les evolucions del jove innominat que viu amb la seva mare viuda a l'Erma Forest Solitària. Tot just a la primera pàgina el vailet experimenta la primera gran emoció de la seva vida: l'encontre amb cinc cavallers armats de tot punt que amb la bellesa del seu aspecte trastornen completament la seva ment infantil i marquen el seu futur destí. Es tracta d'un tema literari força conegut. Dante el va explotar a la *Vita nuova* quan ens conta el primer encontre amb Beatriu als nou anys i Muntaner, quan explica que va veure a l'hostal de Perelada el rei Jaume I quan era una criatura i això el va marcar per sempre més. Quan un tema literari és molt conegut, el valor de cada realització és una prova definitiva per al seu autor, per això sol, per veure com supera brillantment aquesta prova Chrétien, ja val la pena de començar a llegir *El conte del graal.*

Trobareu episodis misteriosos i inexplicables, combats on el ferro dringa i la sang corre i també escenes delicades i íntimes on el protagonista no és el vailet innominat de l'inici, sinó el cavaller més experimentat de la cort del rei Artús, és a dir el galant Galvany, vencedor de tots els enemics i encisador de totes les dames. La novel.la, en efecte, a més d'inacabada és enigmàticament bimembre, és a dir, que és construïda entorn de dos personatges diferents, en principi antitètics o situats en dues fases vitals diferents (el catecumen i l'iniciat) sense que arribin a coincidir explicablement. Riquer sosté la teoria que aquest fet depèn d'una arbitrarietat que no hem d'allevar a Chrétien de Troyes sinó a qui va preparar els seus esborranys per a ser copiats en net; per a ell l'escriptor xampanyès, quan el va sorprendre la mort, estava escrivint alhora dues novel.les, la de Perceval, el jovencell innominat dels primers versos, i la de Galvany. Resulta així que hi ha una nova dosi d'arbitrarietat en els misteris que envolten la nostra obra.

Hi ha dos episodis especialment inoblidables en *El conte del graal.* Un, el protagonitza Perceval i l'altre Galvany. El primer és a la secció IX, "Les gotes de sang a la neu". La cort acampa prop d'on es troba Perceval; al matí es troben que ha nevat molt i el nostre heroi descobreix tot d'una sobre la neu immaculada acabada de caure tres gotes de sang que ha perdut una oca ferida en ple vol per un falcó. El jove enamorat queda absolutament trasbalsat per la contemplació d'aquest contrast de colors tan pur: "esguardar-ho li plaïa tant, que li semblava que veiés la novella color de la faç de la seva bella amiga". Tan profund és el seu estat d'èxtasi contemplatiu que Perceval no sent el que li diuen fins que no se li llença al damunt al galop un cavaller del seguici reial. Hi ha pocs textos de l'alta Edat Mitjana capaços de transmetre amb tanta delicadesa la noblesa i la intensitat que la literatura cortesa atribuïa al sentiment amorós.

En l'altre episodi que volia recordar, a la secció XI del llibre, Galvany, que com diu Riquer és el don Joan de la cort del rei Artús, desvetlla l'admiració d'una xiqueta, la Donzella de les Mànigues Petites, la qual, sense cap inhibició, li demana que la defensi davant de l'abús d'autoritat de la seva germana. Galvany, guanyat per la tendresa, decideix de ser el seu cavaller en els combats del dia següent. Veureu aleshores com el pare de la xiqueta la porta al coll del seu cavall entre els seus braços i discuteix amb ella a propòsit de la penyora que el cavaller ha de portar en nom d'ella. El pare li permet de donar-li una mànega, però les curtes dimensions de l'infant la fan exclamar amb raó: "–Ho faria de bon grat, si vós ho dèieu; però les meves mànigues són tan petites que no gosaria de fer-ho, perquè, si li n'enviava una potser no la prearia en res".

Lola Badia

La crítica i els mitjans de comunicació

Un procés molt semblant al que es dóna en la producció literària catalana —gent jove que escriu i veu publicada la seva obra, difícilment classificable sota un mateix epígraf definitori— es pot aplicar en el cas de la crítica. Ha aparegut una colla de noms nous, de gent majoritàriament jove, que malda, o maldem, per traure el cap entre les línies dels que ens precedeixen i encara són vius (literàriament parlant, és clar). Sovint, això no depèn tant de la qualitat de les nostres crítiques, com del fet que la producció editorial en català ha crescut tant que es necessita més gent que en parli. També, és clar, hi ha contribuït l'augment del nombre de tribunes des de les quals opinar (i no pretenc posar-me ara a parlar d'elles, ni de la seva organització o evolució perquè hi hauria prou material per a omplir un munt de fulls). Però el resultat final és que el lògic procés de selecció natural que seria desitjable queda, si més no, aturat temporalment.

I n'observem dues conseqüències. La primera és que no hi ha una continuïtat d'autors. Dia rere dia veus gent nova que firma les ressenyes dels mitjans de comunicació, de la mateixa manera que noms que tenies localitzats perquè escrivien amb certa constància, de sobte desapareixen i mai més se'n sap res. La segona conseqüència és que no escriu crítica qui més en sap o té més capacitat per a fer-ho, sinó qui té més moral, més interessos (de vegades inconfessables, tot s'ha de dir), més contactes, o també més il.lusió. Ja se sap allò de "¿Escolta, no coneixeries ningú que tingués ganes de fer crítica al nostre diari, o a la nostra revista? Perquè la veritat és que em falta gent". I així ens hem trobat molts fent el que mai no hauríem pensat aconseguir: escriure en un paper allò que pensem quan llegim un llibre, i que, damunt, ho llegeixi algú més que la mare.

Però tampoc és tan fàcil. Aquest món nostre és molt petit i tots ens coneixem. I, al mateix temps que aprens a fer crítica a base d'exercir-la, t'adones de la contundència d'algunes pressions que creies poder evitar. Primer hi ha les editorials, que com a ésser abstracte, intenten imposar, i de vegades ho aconsegueixen, un cert to a les crítiques que es fan dels seus llibres dins de determinats mitjans de comunicació. Després hi ha els que tenen, jo m'atreveria a dir, la desgràcia d'escriure crítica i literatura alhora. I dic desgràcia, perquè el resultat és prou evident: crítiques aigualides, conciliadores; de vegades fins i tot deixen de ser crítiques i passen a ser pures descripcions, fet amb el qual es malmet una de les principals raons de ser d'aquesta feina: destriar la qualitat dins la producció literària i ajudar el lector a escollir. Perquè ja se sap que ningú vol fer allò que no li agradaria que li fessin a ell. També hi ha els amics, o els coneguts que inevitablement fas quan et dediques a això i llavors sap greu, si el seu llibre no t'ha agradat, dir-ho públicament, de manera que hauries de renunciar a fer la crítica d'aquella obra, cosa que no sé si acaba de ser del tot ètica. I no parlem ja dels autors que no coneixes personalment però que poden organitzar veritables escàndols amb les crítiques als seus llibres, oblidant, com fa molta gent, que el crític no està mai en possessió de la veritat i que el seu treball, mal que li pesi a algun crític, no és mai objectiu.

Probablement, part d'aquests problemes i, sobretot, l'efecte de les pressions, que no elles mateixes, desapareixerien si la crítica literària es professionalitzés. Això no vol dir, evidentment, que se'n pogués viure. Estaria molt mal vist, i amb raó, que els escriptors guanyessin menys que els que existeixen a remolc d'ells, és a dir, els seus crítics. Professionalitzar-se significa, d'entrada, prendre-s'ho seriosament i no només evitar, sinó anatemitzar l'escriptura automàtica. Però cal tenir també un objectiu, a part, certament, del de la crítica mateixa. Cal saber què s'està criticant i marcar uns paràmetres limitadors (en el sentit positiu de la paraula) que defineixin una manera de fer, uns criteris i uns referents mínimament clars. Jo no m'atreveixo a dir que calgui tenir un projecte intel.lectual determinat per a fer crítica. Potser seria, fins i tot, demanar massa. Però el que sí que cal és no només adoptar, sinó assumir, una posició des de la qual treballar. Això és el que faria possible la realitat d'una coherència en els discursos, ara pràcticament inexistent.

Ben lluny de mi la intenció de fer proselitisme cap a qualsevol posició possible. Només demanaria que la crítica, les persones que la fem, presentem unes coordenades clares on situar-nos, no sols interiorment, sinó també davant dels nostres possibles lectors. La ideologia, més enllà de la interpretació negativa que adquireix en els textos de Marx, és un component fonamental per a dur a terme, ni que tan sols fos, una crítica raonable, científicament defensable.

Natàlia Díez

Crònica d'un escarabat

La metamorfosi, *Franz Kafka. A la lluna de València. Edicions Bromera, 1989. Traducció, introducció i notes de Heine van Lawick i Enric Sòria.*

Parlar ara i aquí de *La metamorfosi* seria una bestiesa per part meva. Hi renuncio, doncs, i em remeto a Nabòkov ("la millor narració del segle XX") o a Jordi Llovet ("els bons llibres s'expliquen tots sols"), a Ferrater, o a tants d'altres. El tema que ens ocupa és, en concret, el d'una traducció valenciana de l'original *transformació* de Kafka. Aquí comencen els peròs. L'edició que tenim entre mans va dirigida a un públic diguem-ne juvenil. Hi ha una introducció didàctica, un glossari i uns quants dibuixets, a més d'unes propostes de treball sobre l'ambient històric i social, sobre l'univers de Kafka i sobre *La metamorfosi* en concret.

¿Es necessari, havent-hi en el mercat una traducció impecable de Jordi Llovet –a l'abast de tothom, amb un pròleg curt i sagaç –encarregar-ne una altra que no aporta res de nou i que, per a més inri, ofereix–en les pàgines introductòries– una visió reduïda i tòpica del relat de Kafka? Em sembla que no. Encara que l'objectiu final sigui entrar als instituts, encara que estigui escrita en una variant occidental. La traducció, al meu parer, no és ni bona ni dolenta. És inútil.

Ara, l'edició és francament penosa. ¿Què hi fa un muntatge amb fotos de Kafka –que, a poc a poc es va tornant escarabat– enmig del text? ¿No havíem quedat que el mateix Kafka va rebutjar una portada en la qual es podia veure un insecte, per massa explícita? ¿Com es pot dir que "el nostre autor va venir al món en mala hora i en el racó més kafkià del planeta, i la seua obra en dóna fe"? ¿L'imperi austrohongarès ja era kafkià *avant la lettre*? ¿Encara hi ha algú que s'atreveix a fer servir *kafkià* com a adjectiu que

Franz Kafka.

significa tot el que els comentaristes de televisió volen que signifiqui? Més coses. "El protagonista d'aquesta narració excessivament cruel...", "El relat és una novel.la de terror a la inversa...". ¿No és molt més encertat estar d'acord amb la visió de Llovet: *La Metamorfosi* com una al.legoria de la pròpia decisió literària de Kafka, com una *nouvelle* d'estar per casa, un episodi familiar, la crònica d'un canvi d'aspecte?

La germana de Gregor Samsa, Grete, ¿és en realitat, i tal com ens volen fer veure els traductors, una ànima sense pietat, o només es tracta d'una pobra noia que arriba a la maduresa precisament perquè la incomunicació amb el germà que l'estima la fa fora de la seva placidesa infantil? No ho sé, tot plegat em sembla massa reduït, massa passat pel túrmix, massa senzill. A Kafka s'hi ha d'arribar amb entrebancs, amb iniciatives pròpies, superant les "aclaparadores llesques d'un atestat de gendarme", que deia Ferrater. Encara que la col.lecció "A la lluna de València" vulgui posar guions per articular els diàlegs, els traductors no s'haurien d'haver deixat enredar. Ells mateixos reconeixen, amb paraules de Luís Izquierdo, que "fer això és tant com mutilar el sentit dels textos".

Josep Maria Fonalleras

Repàs a la literatura sociolingüística

Estructura social i política lingüística. *R. Ll. Ninyoles. Ed. Bromera. Alzira, 1989.*

L'Europa en canvi que (afortunadament) ens ha tocat viure demana (i se suposa que ho farà més insistentment en un futur pròxim) elements teòrics que ens permetin afrontar el futur amb garanties de supervivència i desenvolupament com a comunitat lingüística. En aquest sentit, als Països Catalans manquen encara per aclarir molts punts conflictius, per estudiar o, senzillament, per fixar-s'hi. Entre aquests punts de contacte de necessari esclariment trobam: la relació existent entre estructura social i política lingüística.

El plantejament de Ninyoles no se cenyeix d'una manera exclusiva al tema anunciat, sinó que representa un ampli repàs per temes molt diversos:

a) Com sorgeix la llengua, quines condicions han d'existir perquè sorgeixi la parla, la poca claredat de la frontera entre poder i no poder expressar-se mitjançant signes lingüístics, etc.

b) Com s'han articulat al llarg de la segona meitat del present segle les relacions entre sociologia i lingüística i quines aportacions mútues s'han fet les dues ciències entre elles.

c) La relació entre política i lingüística i l'articulació dels conflictes lingüístics amb els esquemes de canvi social.

d) Els àmbits en els quals s'encabeixen els conflictes (és a dir, els canvis).

e) Finalment, Ninyoles analitza diversos models de política lingüística i acaba formulant una proposta concreta amb vista a la política lingüística a l'estat espanyol.

L'anàlisi de Ninyoles es fonamenta, en molts casos, en alguns dels sociolingüistes més destacats de l'anomenat (amb un terme cada dia mes obsolet) *món occidental*: autors com Fishman, Einar Haugen, etc., forneixen la base per a l'anàlisi de models generals d'articulació lingüística; Le Page forneix un esquema bàsic per a la qüestió de la llengua en els països en vies de desenvolupament, o a través de Heinz Kloss, aporta dades i suggerències valuoses per a la nostra part del món. Així mateix, s'observa en l'anàlisi de Ninyoles la presència d'un Aracil innominat en la bibliografia del llibre, però inspirador d'una part important dels plantejaments que hi apareixen.

Que l'apartat dedicat a la política lingüística a l'estat espanyol siga discutible (i potser una mica anacrònic) no resta de cap manera valor al conjunt del volum.

Bernat Joan i Marí.

Una lluita dura i desigual

Sylvia Plath, *Linda W. Wagner-Martin. Columna-Circe, Barcelona, 1989.*

A cabe de llegir la biografia *Sylvia Plath*, de Linda W. Wagner-Martin. La vaig començar amb interès i l'he acabada amb el mateix interès. Tractar de posar en ordre, mínimament en ordre, tot el munt d'impressions i opinions que m'ha suscitat la seua lectura; intentar fer-me una idea aproximada del que va ser la vida d'aquesta dona tan singular i complexa, això ja és més difícil.

Jo, és clar, coneixia de fa temps els seus poemes i la novel.la autobiogràfica *La campana de vidre*. Després, vaig llegir *Cartas a mi madre*, i una cosa em va resultar estranya: la diferència que hi havia entre els poemes i la correspondència dirigida a Aurèlia, la seua mare. També amb la novel.la. No semblaven de la mateixa persona. El misteri, però, no és tal. Sylvia sabia mentir quan creia que ho requeria l'ocasió, i per les raons que foren, mai va ser sincera amb la seua mare.

Potser hi ha tantes Sylvia Plath com lectors la llegesquen, potser mai no arribarem a copsar-la. És el risc de la interpretació a l'hora de judicar qualsevol obra d'art. I si sempre és així, molt més ho és en aquest cas. Una cosa és per a mi certa: Sylvia Plath és una escriptora molt interessant. Els seus poemes, d'una rara intensitat, profunds i lacerants, són la seua veritable biografia. Al llibre de la Wagner-Martin hi ha un paràgraf bastant revelador: "La veritat de les seves emocions sortia a la superfície en els seus poemes, tant si ho havia planejat com si no; la resta de la seva vida la vivia com si fos la còpia d'una fantasia de dona. Com un nen, S. P. semblava creure que

Sylvia Plath.

simular feia millorar qualsevol situació."

Nascuda a Boston l'any 1932, de pares austríacs, la seua personalitat, a pesar de tot, no es deslliuraria de molts dels tics de l'època. Inconformista, hipersensible i contradictòria, "la noia que volia ser Déu", al llarg de la seua lluita per triomfar a tots els nivells però sobretot al món de la literatura, aniria col.leccionant decepció rere decepció, cosa lògica tenint en compte l'afany perfeccionista que l'animava. El seu suïcidi, l'any 1963, va ser la claudicació. ¿Hauria pogut fugir del seu destí? Anne Sexton va escriure anys després: "¡Quina pèrdua, quina terrible pèrdua, les coses que hauria pogut fer!"

El tema dóna peu per a escorcollar molt més. Aquestes ratlles només volen ser un esbós de la Sylvia Plath que jo he pogut entrellucar a través del llibre de Wagner-Martin; un llibre que ens dóna una visió bastant encertada del que va ser la vida d'una de les millors poetesses nord-americanes del present segle.

Susanna Todelo

Triar poesia

Poetria (Antologia de la poesia catalana). *Albert Planelles i Francesc Vernet. Edicions de La Magrana. Barcelona, 1989. 249 pàgs.*

Molt o poc, la gent encara llegeix poesia. Sobretot, les antologies poètiques desperten sempre una gran curiositat, fins i tot en aquells que habitualment no llegeixen poesia. Però, òbviament, la curiositat arriba al màxim dins la mateixa fauna poètica. En efecte, els poetes són els primers que acudeixen a parar l'orella davant el criteri selectiu o les preferències estètiques que han conformat la tria antològica. La decepció o la satisfacció, a més de la curiositat, els porta moltes vegades a cercar i comprar la darrera antologia. Doncs bé, aquest *recull de textos* ofereix una òptica ben diferent a les habituals: encoratja sobretot el lector de "prescindir de la importància donada pels historiadors de la literatura als poetes antologats i valorar el text per ell mateix". El que els interessa, i així ho declaren, és demostrar que qualsevol mot i tema pot formar part d'un corpus poètic. D'aquí que estructuren l'antologia en quatre parts: formes poètiques, tècniques, punts de vista i temes, amb dos epílegs: la unitat forma-contingut i la poesia visual. Naturalment, les parts no són independents sinó que s'interrelacionen i només es poden entendre en aquesta relació d'interdependència. Així mateix, per tal de destacar els trets més característics de cada part i els seus epígrafs corresponents, els autors han elaborat unes anotacions "que el lector podrà trobar reflectides encapçalant els poemes triats, i que li poden servir de metodologia d'ús".

Com hom pot comprovar per les declaracions dels autors, *Poetria* és una antologia poètica al servei més decidit de la didàctica, amb la finalitat d'arribar a un coneixement del gènere poètic a través de la polivalència i la comparació de textos. Així la tria ha estat feta en funció d'un públic jove (alumnes de batxillerat i Formació Professional) com també d'un públic poc avesat a la lectura de poesia. Per tant, per aquest camí, els poetes lògicament no haurien de mostrar cap susceptibilitat davant la present antologia, donada la funció altament didàctica que pretenen els autors.

Respecte del títol atorgat a l'antologia, l'hem trobat agosarat i en clau de tres possibles hipòtesis: a) una irrelevant traducció del terme anglès *Poetry;* b) una inversió abreujada de Tria Poètica = *Poetria*, i c) un possible creuament de mots entre Poesia i Diòptria motivat pel dibuix de les ulleres de la portada. De ser aquesta darrera, caldria dir que el primer significat que rep el receptor, que és el de poesia, és ràpidament desbordat per les connotacions que resten en el lector amb més força que el del significat original. Aleshores les ulleres connotarien tecnificació.

Per acabar aquesta interessant antologia, una dada ben positiva per als valencians: d'un total de 73 poetes antologats de totes les èpoques, el País Valencià compta amb una participació d'onze poetes —tres de clàssics i vuit d'actuals. Un pas endavant en l'escassa representació que de vegades se'ns atorga dins el concert dels Països Catalans.

Lluís Alpera

"Clàssics del cristianisme", una col.lecció consolidada

Sebastià Janeras, director de la col.lecció "Clàssics del Cristianisme".

Mentre en altres cultures com la germànica sovintegen les col.leccions d´aquest tipus, la mancança ja històrica que en patíem va ser coberta per 'Clàssics del cristianisme'. Dirigida per Sebastià Janeras, conegut especialista en ciències eclesiàstiques orientals i, a més, llicenciat en filologia clàssica, i assessorada per Joan Bada, Jaume Fàbregas, Evangelista Vilanova i Josep Vives, la col.lecció vol publicar autors i obres de tota la tradició cristiana, per tal de dur la normalització lingüística també al món dels estudis cristians.

Una bona mostra de l´ambició de les seues propostes, potser la veurem fullejant alguns títols, ja que hi tenen cabuda des de clàssics com Francesc d'Assís i Clara d'Assís, amb els seus *Escrits*; l´anònim rus *Relats sincers d´un pelegrí al seu pare espiritual*, text que va ser traduït per primera vegada sencer del rus al català; la *Senzillesa de la vida cristiana*, de Savonarola; *Les confessions*, d´Agustí d´Hipona; els *Tractats i sermons*, de Thomas Müntzer o, entre altres títols de Bernant de Claravall, Irene de Lió, Charles Péguy o Tertulia, *l´Apologia "pro vita sua"*, de John Henry Newman, amb introducció i traducció de A. Boix. De Newman, un prestigiós anglicà que es va convertir al catolicisme, s´ha complert el 1990 el primer centenari de la seua mort.

Les últimes novetats de la col.lecció han estat els llibres d´Antonio Rosmini, *Les cinc plagues de la Santa Església*, i els *Discursos teològics*, de Gregori de Nazianz.

El seu director, Sebastià Janeras, pensa que "la col.lecció té uns objectius plenament ecumènics, en el sentit que hi col.laboren autors no catòlics i que es pensa publicar noms com ara Luter o Calví ". Per una altra banda, l´oferta havia de ser important i va ser un dels principals plantejaments inicials: "Volem oferir en 80 volums el principals autors i textos de tota la tradició cristiana, des dels inicis

fins a començament del segle XX". El repte que ha assumit és, però, enorme: "La idea és que aquests volums de 'Clàssics del cristianisme' han d´interessar a un ventall molt ampli de lectors: els que hi cercaran la doctrina de la tradició cristiana, els que voldran conèixer més directament certs personatges de la història de la cultura o de la història en general, els que voldran llegir unes obres literàries reconegudes universalment."

Cal congratular-se, doncs, de la consolidació d´un projecte tan fonamental per a la literatura de pensament cristià.

Xulio Ricardo Trigo

Sobre la més última narrativa

Enceto aquest article sobre l'última narrativa publicada durant l´any 1989 amb una consideració poc amable sobre els premis literaris, esperonada, si cal, per la no adjudicació del Premi Sant Jordi de novel.la, el més important, en prestigi i dotació, de la nostra literatura. La consideració apunta al fet que la narrativa de més qualitat, en els darrers anys, s´ha divorciat de la política de premis de la literatura catalana. Em refereixo, és clar, als premis previs a la publicació i només cal repassar la llista de noms (de Jesús Moncada a Miquel de Palol, de Quim Monzó a Emili Teixidor, de Josep Palàcios a Ramon Solsona i de Carles Mengual a Josep Ma. Fonalleras), per adonar-se que la narrativa d´autèntic interès i la que marcarà amb el seu braó la dècada que tanquem, s´ha cuinat al marge de l´abundosa parafernàlia dels premis. Amb l´afegitó important que *Figures de calidoscopi*, de Ramon Solsona, una de les novel.les més singulars de 1989, fou bandejada no fa gaire en un dels certàmens de més prestigi. Trobo, també, que la consideració és més evident en la narrativa que no en la poesia, potser perquè el món de la lírica té unes connotacions més peculiars, per a les quals els coixins de la política de premis encara són eficaços i confortables.

Per a la narrativa curta, la meva tria va de dret a dos títols: *Alfabet*, de Josep Palàcios i *El cant de la joventut*, de Montserrat Roig. El primer és una meravella de literatura total, un llibre exquisit dels que surten només de tant en tant i, quant al segon, diré que recull –a parer meu i malgrat una certa irregularitat– les millors mostres de la narrativa de ficció de Montserrat Roig. De la resta, em decanto pels reculls de Pep Albanell (*Els ulls de la nit*), de Carme Guasch (*Situacions insulars*), de Josep Ma. Madern (*L´intrús*), de Ma. Antònia Oliver (*Tríptics*) i de Sílvia Manzana (*Oasi*). Sense oblidar el treball i l´ofici en la literatura de gènere, de Jaume Fuster (*Vida de gos*) i de Víctor Mora (*Barcelona, 2080*).

Ja en la roda de la novel.la, diria que 1989 va donar tres obres de gruix que cito per un ordre particular de preferències: Miquel de Palol (*El jardí dels set crepuscles*), Ramon Solsona (*Figures de calidoscopi*) i Quim Monzó (*La magnitud de la tragèdia*). Enumerar-ne les virtuts no és atribut d´un paper que tira francament cap a la síntesi, però n´hi haurà prou amb el comentari que totes tres continuen, sense discordances, els criteris de qualitat que marcaren, l´any anterior, *Camí de sirga*, de Jesús Moncada i *Retrat d´un assassí d´ocells*, d´Emili Teixidor. Per això mateix, em penso que no té gaire sentit parlar de novel.la en crisi quan els darrers anys han vist nàixer mitja dotzena d´obres d´una notòria consistència i qualitat. Ben a la vora d´aquest tercet afegiria l´encert de dues novel.les més, *Casanova o la incapacitat de perversió*, de Néstor Lujan i *Els treballs perduts*, de Joan F. Mira. I, ja en un altre nivell, la colla que segeuix: *I tu qui ets?*, de Xavier Benguerel, *Joc de miralls*, de Carme Riera, *La nit vermella*, d'Isidre Grau, *Artemísia*, de Maria Àngels Anglada, *La mula vella*, de Pep Coll, *A la vora del pou*, de Josep Ma. Sala-Valldaura, *Retrat de Carme en penombra*, d´Agustí Alcoberro, *Bondage*, de Carles Casajoana, *Joc per a solitaris*, de Jordi Viader i *Cavall i rei*, de Ferran Torrent. Ras i curt, un ventall coral de novel.les per a tots els gustos i nivells, amb una qualitat mitjana que potser és irregular i desigual, però de cap manera desdenyable.

Isidor Cònsul

PRESTATGERIA

Gemma Lienas, *El gust del cafè*, Barcelona,Pòrtic, 1989, 61 pàgs.
Amb aquesta narració, la Lienas va guanyar el premi Recull de 1987 i es publica ara gràcies a l´acord entre Pòrtic i els organitzadors del premi per a fer la col.lecció de premis Recull. El llibre aplega tres narracions curtes d'un evident *savoir faire*. L´autora va guanyar el mateix any el premi Andròmina amb *Vol nocturn*, publicat per l´editorial Tres i Quatre.

Carles Maicas i Feliu Plasència, *Crònica d´una ciutat*, Tortosa, Edicions El Medol, 1989, 69 pàgs.
Estructurada en 13 escenes, cadascuna de les quals presenta aspectes diversos de la primera postguerra a una vila catalana de vora mar, aquesta obra va guanyar el 4rt. premi Francesc Vicenç Garcia de 1988.

Jesús del Rio, *Anatòlia*, Barcelona, Edicions dels Quaderns Crema, 1989, 81 pàgs.
Suggerent llibre de poemes d´un autor que busca la perfecció estilistica, tot en la línia dels temes més universals.

X.R.T.

Un diccionari d'erotisme

Edicions 62 ha tret un diccionari que es feia ja imprescindible i que ve a connectar amb la moda de la narrativa eròtica. Es tracta del *Diccionari eròtic i sexual*, fet per Joan J. Ninyoles i Vidal amb la col.laboració de Ramon Piqué i Huerta. Ninyoles ja havia intervingut en la redacció del vocabulari tecnològic de la *Gran Enciclopèdia Catalana* i ha publicat alguns llibres sobre argots o llenguatges marginals. Piqué, per la seua part, també treballa en projectes al voltant de la llengua.

El *Diccionari* pot ajudar molt a la renovació d´un llenguatge esclerotitzat que, no obstant les descobertes del gènere eròtic dels últims anys, romania a nivell normatiu en caus massa foscos i antiquats. Les obres d´aquestes característiques no són estranyes en altres idiomes i val la pena anomenar-hi el *The latin sexual vocabulary* d´Adams i els estudis internacionals de Reinhold Aman. També hi ha

obres semblants en basc, el *Hiztegi Erotikoa*, de Ramon Etxezarreta o el conegut diccionari eròtic de Camilo José Cela. Aquest diccionari es converteix doncs en una font imprescindible a l´hora de parlar d´erotisme. *X.R.T.*

Les millors biografies

És un fet que la col.lecció de biografies "Debates/biografía", que publica la Institució Valenciana d´Estudis i Investigació (I.V.E.I.), resulta un plaer per als sentits i per a la intel.ligència. Poques vegades, arrossegats per la moda del gènere, un editor es planteja amb el mateix rigor la publicació de volums com els habituals de la col.lecció. Cal recordar les biografies de *Gaston Gallimard. Medio siglo de edición francesa*, per Pierre Assouline o el fantàstic *Baudelaire*, de Claude Pichois i Jean Ziegler, que va ser un dels llibres més comentats de l´anterior curs literari.

Ara, l´IVEI publica dues noves biografies que faran córrer rius de tinta, la d´*Ezra Pound*, feta per Noel Stock; un assolit desig de ser informativa i desapassionada sense arribar a ser acrítica. I també la de *Hermann Broch*, potser la millor de les dues, feta per Paul M. Lützeler, que va dedicar set anys a l´edició de les obres completes de l´escriptor austríac; Lützeler fa una narració de la vida de Broch, però partint de fets i deixant a banda les opinions personals.

Potser l´únic retret a fer a l´I.V.E.I. és que haja confós la universalitat amb la llengua i que no tinguem ara una excel.lent col.lecció de biografies en català. Això no ens farà oblidar la seua vàlua dins del panorama editorial.. *X.R.T.*

NOTES

Dins dels actes que organitza l´Ateneu Barcelonès, el dijous 15 s´hi presentaran els llibres de la nova col.lecció de poesia "Llimerol", que s´enceta amb els llibres *Balcó de guaita* i *Bressol d´amor i d´angoixa*, de Pilar Cabot i Montser-rat Llorens respectivament. La presentació anirà a càrrec d´Armand Quintana i Joaquim Sala.

L´Associació de Joves Escriptors va presentar al Cafè–Llibreria Laie de Barcelona els nou primers desplegables de la col.lecció "El vano", vint pàgines plegades en forma d´acordió que recullen treballs de nou joves escriptors d´arreu dels Països Catalans, tant poetes com narradors: hi poden llegir textos de Ricard Vela, Vicenç Pagès, Joan Borda, Montserrat Miracle, J. Ignasi Felipe Marcet, Albert Calls, Marta Corbera, Sònia Mayor i Emili Trapero.

El premi de poesia Trobadors de la XXI Centuria ha estat guanyat per Joan Frederic Brun, de Montpeller, pel seu llibre *Odas ivernencas*. Brun, que també ha conreat la prosa, té més de deu publicacions poètiques al seu curriculum.

X.R.T.

CIENCIA I MEDI AMBIENT

Les autoritats sanitàries espanyoles no han pres mesures respecte a aquest gas

Radó: la radioactivitat a casa

El govern americà fa anys que va declarar el gas radó perill sanitari nacional. I sembla que no és per a menys, ja que es calcula que les dosis de radiació per radó són cent vegades més grans que les alliberades per les centrals nuclears.

RAFA GIL

L'interior de les cases, espais perfectes on s'acumulen concentracions de radó.

A les nostres contrades no se'n parla massa: jo diria que simplement no se'n parla, però en canvi, als països anglosaxons i nòrdics, la presència de radioactivitat dins de les cases en forma d'un gas anomenat radó és un problema del qual es fan ressò de manera contínua tant les revistes científiques com la premsa diària. El govern americà fa alguns anys que va declarar aquest gas perill sanitari nacional. Després, altres governs com el britànic han seguit l'exemple. I sembla que no és per a menys, perquè es calcula que les dosis de radiació per radó són, per exemple, centenars de vegades més grans que les alliberades al medi per les centrals nuclears en funcionament.

Els perills del radó van ser descoberts ja fa uns cinquanta anys quan se'l va identificar com la raó que la meitat dels miners d'urani de les muntanyes txecoslovaques morissin de càncer de pulmó. Es tracta d'un producte natural derivat de l'urani que s'ha convertit en la segona causa més important d'aquest tipus de càncer després del tabac (l'agència de protecció ambiental anglesa acaba d'avaluar que a Anglaterra l'any 1989 han mort unes 2.500 persones de càncer de pulmó produït per aquest gas). Això ha fet que "l'amagada amenaça casolana", com se l'ha qualificat en aquests països, sigui considerada, juntament amb el tabac i els residus tòxics, un perill que exigeix l'acció immediata dels organismes i institucions de protecció ambiental i sanitària.

El radó és un dels isòtops derivats de l'urani-238. L'immediat precursor és el radi-226, que es pot dissoldre a l'aigua

RAFA GIL

Segons els experts, els isòtops de radó que entren a les cases tenen una vida de quatre dies.

intersticial i viatjar a grans distàncies. El radó, però, com un gas, a diferència dels seus isòtops predecessors, pot escapar de les roques i de l'aigua i entrar a les cases —per esquerdes, juntures, forats diversos,canonades o per les mateixes finestres— en forma gasosa directa, o també a través de l'aigua. Com més airejada és aquesta aigua que el transporta, més fàcilment el pot alliberar; per tant, sol entrar també per les dutxes, banys i aixetes. Aquest isòtop només té una vida mitjana de quatre dies, és a dir, al cap d'aquest període ja només en queda la meitat, però això no alleugera els problemes que causa, al contrari, els agreuja puix que, en desaparèixer, forma isòtops *fills* més perillosos que ell mateix. Els més importants són el poloní-218 i el poloni-214 que encara que puguin tenir vides mitjanes molt curtes —algunes només minuts—, constitueixen aerosols que es depositen als pulmons i emeten partícules radioactives alfa, de poc poder de penetració però de gran poder de ionització. Els estats més rics i avançats (Suècia, Estats Units d'Amèrica, Gran Bretanya...) són els que s'han preocupat de mesurar les concentracions d'aquest gas en algunes de les llars dels seus ciutadans, les més sospitoses d'estar contaminades. En fer-ho, han pogut comprovar que molts milers de cases presenten concentracions de radó per sobre dels nivells acceptables.

En efecte, a principis de la dècada dels vuitanta només es consideraven zones perilloses aquelles on hi havia roques antigues, riques en urani —recordem que també en tenim al nostre país, d'aquestes zones—. Ara sembla que la geologia del terreny on s'ubica la casa no és l'únic factor a tenir en compte. També les cases allunyades d'aquestes zones geològiques poden acumular quantitats perilloses de radó (l'urani és present en molts tipus de roques a part de les més característiques —granits i pissarres—). Per això, ara, els governs d'alguns d'aquests països acaben de recomanar als seus ciutadans que analitzin les seves llars. El mercat s'ha omplert d'instruments per a dur-ho a terme. Els més senzills són petits pots plens de carbó actiu per a atrapar el gas i que no són massa cars: valen entre les 1.500 i les 3.000 pessetes. Es considera que quan se superen els 150 becquerels ja s'hauria d'actuar, però és que s'han trobat casos de més de 10.000 i fins i tot 10.000 becquerels (és el rècord en una llar americana) que fan aconsellable deixar la casa immediatament. Les autoritats ambientals i sanitàries creuen que el deu per cent de les cases tenen problemes de radó, és a dir, estan per sobre d'aquests 150 becquerels que s'han establert com a nivell acceptable.

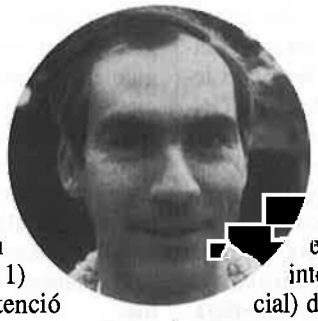
Dins d'aquesta preocupació general per la presència d'aquest gas radioactiu, els governs dels estats esmentats editen manuals per a explicar a la població com es pot eliminar de les cases. La majoria podrien fer-se més segures simplement segellant bé els soterranis per a impedir l'entrada del gas o instal.lant una petita bomba per a extreure'l. A partir d'ara, en moltes cases americanes de nova construcció ja es posen canonades ventiladores que van des dels fonaments al sostre i, a més, es creen àrees de baixa pressió a sota de l'edifici perquè el radó hi sigui atret i així pugui ser extret cap a l'exterior mitjançant un ventilador. A més a més, s'està canviant la filosofia dels circuits tancats d'aire condicionat que, en no renovar-lo, augmentaven el problema. També la composició del formigó és important; per això en aquests països s'està canviant.

És lògic preguntar-nos què hi ha de tot això a casa nostra. Doncs tot just ara les nostres administracions comencen a preveure l'estudi i la regulació per als anys vinents junt amb tot el que fa referència a la salubritat de les atmosferes interiors. És possible també que el problema no sigui tan accentuat ateses les característiques del nostre clima, més benigne, que ens du a tenir més tendència a ventilar les nostres llars —actitud molt recomanable així doncs, entre altres conegudes raons, per aquesta nova del radó—. Evidència clara de la importància de la ventilació la trobem a Suècia, estat que va ser el primer a establir mesures contra aquest gas. En aquest país nòrdic, el problema s'havia accentuat quan, després de la crisi energètica dels primers anys setanta, s'establiren rígides normes d'aïllament de les cases per a l'estalvi d'energia. Ara, davant del problema generat, el govern suec s'ha vist forçat a pagar als particulars la meitat de les despeses de modificació dels seus habitatges per a eliminar el radó.

Josep Penuelas Reixach

OPINIÓ

Moderns i postmoderns en la ciència d'avui

En l'interessantíssim estudi *Valori, scienza e trascendenza*, editat per la fundació Agnelli (Via Giacosa, 38; 10125 Torino) fa dos mesos, Achille Ardigó i Franco Garelli indaguen sobre els valors (ètics, filosòfics, immanents o transcendents, ocasionals o permanents) dels científics.

Una de les hipòtesis de treball en la interpretació de l'enquesta és la suposició de dues categories culturals coexistents, moderns i postmoderns, per a obtenir una primera diferenciació i interpretació dels resultats.

Un exemple. "¿De quines maneres la difusió de la ciència i el progrés de la tecnologia poden haver atenuat en la societat la referència al transcendent?"

S'interpreten com a respostes dels moderns les següents: 1) "Fent supèrflues les explicacions de tipus mítico-religiòs, tot substituintles per explicacions científiques"; 2) "eliminant el sentit d'impotència de l'home en la determinació de les condicions de la pròpia existència", 3) "restringint l'existència de les realitats i fets inexplicables".

Respostes classificades com a postmodernes són les següents: 1) "Distraent l'atenció dels fins per concentrar-la en els mitjans, i privilegiant els valors de factibilitat i d'utilitat per damunt del judici ètic", 2) "exaltant la importància del pràctic, del concret, de l'instrumental, per damunt de l'especulatiu i el contemplatiu", 3) "induint escepticisme en la confrontació amb tot el que no és verificable experimentalment".

L'enquesta, que afecta tres-cents cinquanta científics (físics, biòlegs i especialistes en intel.ligència artificial) dóna un 47,6% de respostes *modernes* i un 38,9% de respostes *postmodernes*. Ja tindrem ocasió de parlar d'altres resultats de l'enquesta. De moment, intenteu reflexionar sobre la pregunta i les respostes, i us coneixereu millor.

David Jou
(Universitat Autònoma de Barcelona. Institut d'Estudis Catalans)

Llibres a l'Abast, 250
336 pàgines

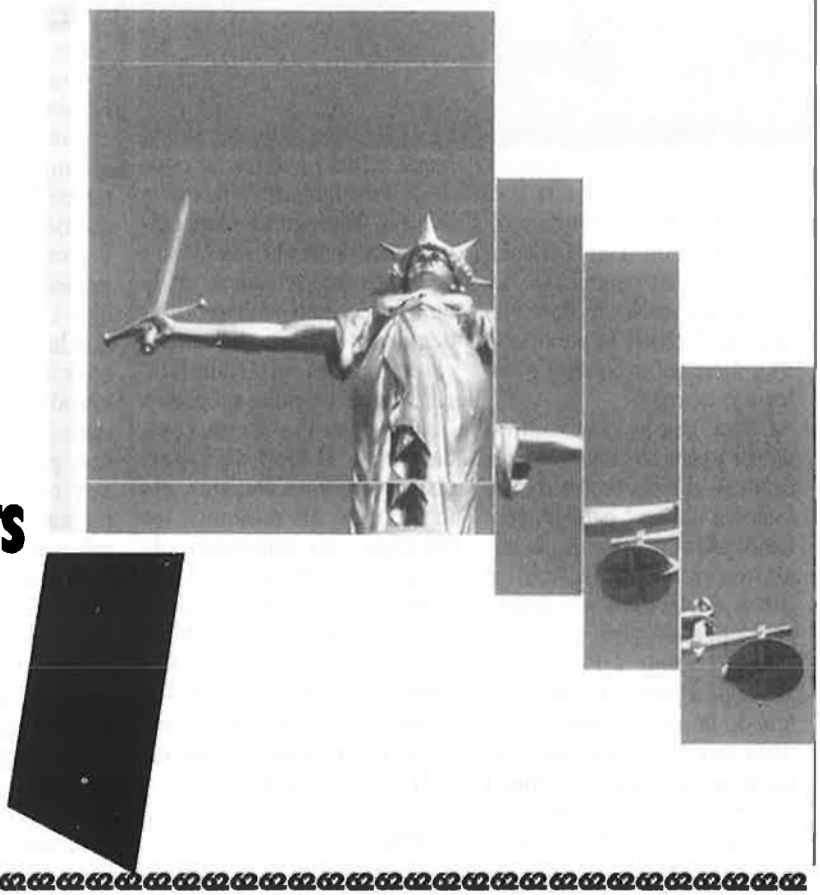
edicions 62

Francesc Ferrer i Gironès
Josep Cruañas

ELS DRETS LINGÜÍSTICS DELS CATALANOPARLANTS

Una obra fonamental que és, alhora, un panorama de la situació jurídica de la llengua catalana i una guia per al ciutadà que desitja estar informat dels seus drets i de com utilitzar la llengua en qualsevol lloc i circumstàncies.

De venda a totes les llibreries

Aiguamolls

PRESTATGE

Els aiguamolls de l'Empordà:aspectes ecològics, històrics i socials. Edició a cura Jordi Sargatal i Jenar Fèlix. Quaderns de l'INDIKETES. Figueres, 1989.

Els aiguamolls són un dels llocs on més quantitat i diversitat de formes vives existeixen. Aus, mamífers, amfibis, rèptils, insectes, crustacis, mol.luscs, algues, fanerògames,... es condensen al màxim en aquests indrets. Així, els estudi sobre les aigües. Segueix la part dedicada a la vegetació, on es realitza un seguiment de les diverses comunitats vegetals, on destaca la formada pel lliri groc que, en florir a la primavera, omple els estanys d'un groc delicadíssim. Les algues també són detalladament tractades, tant el fitoplàncton com el fitobentos.

La part tercera analitza el poblament antic i el poblament humà actual i realitza un estudi de l'evolució històrica dels estanys. Tot seguit s'inicia l'última part dedicada a la fauna i les seues interrelacions, en la qual es tracten amb prou de detall els ocells nidificants i els migradors, els mamífers, els amfibis i rèptils, els peixos d'aigua dolça i salabrosa, la vida marina al Golf de Roses, els invertebrats aquàtics, els lepidòpters, els mosquits, les formigues, les sangoneres, i la limnologia. Abundants fotografies i acurats dibuixos completen un obra que sense dubte ha aconseguit el seu objectiu: explicar la importància del Aiguamolls de l'Empordà i la necessitat de protegir-los amb tota l'eficàcia possible.

Aiguamolls de l'Empordà, ullals de vida situats a la vora del Golf de Roses, des de sempre han gaudit d'un particular interès per als naturalistes. La recent declaració de Parc Natural ha motivat la publicació d'un llibre sobre aquesta privilegiada extensió.

L'obra, que ha estat realitzada per trenta-dos investigadors catalans, estudia molt a fons la biologia d'aquest paratge, però també altres aspectes, com són els històrics i socials. Així, el llibre es divideix en quatre parts: *El medi físic, La vegetació, L'home i l'entorn,* i *Ecologia i fauna.* En els capítols de la primera part es realtizta una breu descripció geogràfica, un estudi del clima i la zona, una aproximació al medi geològic, i finalment un

Martí Domínguez Romero

La química pot explicar la infidelitat

TUB D'ASSAIG

Segons un estudi de la societat Thor Data, de Nova York, del 26 per cent de dones casades infidels que hi havia als Estats Units el 1946, s'ha passat a un 50 per cent de dones que tenen aventures extramatrimonials. Els experts pensen que a Europa les xifres poden ser semblants.

Hi ha diverses causes, segons els sociòlegs, perquè les dones siguin infidels: provar que encara són desitjables, perseguir el somni de l'amor perfecte o, fins i tot, revenjar-se d'una infidelitat de la seva parella. Però, segons el psiquiatre Anthony Pietropinto, les vertaderes raons són la necessitat de fugir dels problemes familiars i la sensació que el marit no les comprèn.

De raons possibles, n'hi ha moltes. Però ara s'han trobat causes d'aspecte molecular. La química també pot explicar la infidelitat. El psiquiatre Michael Leibowitz ha fet un descobriment curiós. De la mateixa manera que el nostre cervell allibera substàncies d'estructura i efectes semblants a la morfina –les endorfines–, també produeix afrodisíacs. Això no ha d'estranyar, perquè ja els estrògens, les hormones femenines, deuen el seu nom a la paraula grega *estrus*, que significa "furor o desig".

En certs dies del cicle femení, impulsos psíquics provo-

Ciència i docència en català

TREC DE PELLS

El català és un llenguatge natural que es pot utilitzar per parlar de qualsevol cosa, fins i tot sobre qualsevol altre llenguatge. El català, com l'anglès o el castellà, són també llenguatges vius, usats quotidianament per la gent del carrer i alhora conreats per escriptors, lingüistes, tècnics i científics. Vol dir això que la llengua està sotmesa a unes forces que tendeixen a introduir formes noves o foranes, inventades o importades, però també que existeixen controls a l'evolució i normatives per a la construcció de nous mots.

Una altra cosa és l'ús més o menys tecnificat que es fa d'una llengua natural. Actualment no crec que ningú posi en dubte que qualsevol llenguatge natural i viu (en el sentit apuntat anteriorment) és totalment suficient per a parlar de ciència, sent com és suficient per a fer poesia o redactar constitucions i estatuts. El català o l'anglès esdevé *científic* quan se'l simplifica i recodifica per tal de disminuir-ne les possibles ambigüitats i els sentits múltiples. El científic tracta d'escriure de tal manera que tothom entengui exactament el mateix en llegir un mateix text, i no sempre ho aconsegueix. Podríem parlar de modalitats de rang inferior, adequades per a ser usades en ciència, en actes notarials o per retransmetre un partit de futbol. Més avall i *tecnificats*, tenim els llenguatges simbòlics com ara l'usat en matemàtiques, i els d'ordinador, a mig camí del llenguatge purament formal i del *natural tecnificat*.

Tinc a classe, seguint el curs normal d'oceanografia, deu alumnes francesos. Jo faig les classes en català, la majoria d'ells em parlen en francès i fan els exàmens en la seva llengua. He tingut i tinc també alumnes de parla

Als Estats Units les dones multipliquen les seues aventures extramatrimonials.

cats per situacions matrimonials induirien la secreció d'aquesta mena de *molècula-cupido*. I això explicaria l'accentuació del desig de *fer el salt*.

Això no significa que la química sigui l'única responsable de la infidelitat matrimonial femenina. Una vegada encetada la relació, si allò rutlla o s'atura depèn de cada persona. Però són curiosos aquests descobriments. Al marge de consideracions sociològiques o psicològiques, substàncies químiques estan en la base de fracassos sentimentals. Ja es culpa prou a la química de nombrosos desastres ecològics. Només falta que ara s'afegeixi a la llista de greuges el fet de provocar més divorcis del compte.

Xavier Duran

Qualsevol llenguatge natural és suficient per a parlar de ciència.

castellana (espanyols i sudamericans) que han seguit sense problemes el curs en català. Evidentment, tots ells han tingut més o menys dificultats en els primers mesos, però quan hi ha voluntat per comunicar-se, aquest problemes es soluciona ràpidament. L'experiència és totalment positiva, no només per als alumnes de parla no catalana que prenen contacte d'una manera natural i familiar amb una realitat cultural sovint desconeguda, sinó també per a aquells alumnes catalans que assisteixen a classe i veuen com conviuen cultures diferents a l'entorn d'un mateix tema, desenvolupant i viscut en català.

Quedi clar, doncs, que per a escriure ciència és indiferent la llengua que usem, i que estant a casa meva en fóra contradictori usar-ne una altra diferent del català. Una altra cosa és la difusió externa, dirigida a l'exportació. Els articles i llibres que volem que competeixin en un mercat ràpid internacional, s'acostumen a escriure en anglès. En alguns casos, quan es pot, el llibre en qüestió es fa en l'original català i en anglès, aprofitant l'ocasió del text en llengua anglesa per a difondre el fet cultural català. Des del punt de vista dels catalano parlants, subvencionar la traducció de textos científics del català a l'anglès és interessant.

Jordi Flos

De pressa

UNA LLETRES

No sé què és el carro i què són els bous. No sé si com la tecnologia s'ha especialitzat en l'acceleració de les coses, en la reducció del temps necessari per realitzar-les, la velocitat ha esdevingut una característica del nostre temps o ha estat a l'inrevés, que com el nostre temps demanava velocitat, exigia velocitat, ha fet una comanda al món tècnic perquè fes córrer més les coses, ha especialitzat la tecnologia en la creació de velocitats. Perquè, fixem-nos-hi, la gran utilitat real de la major part de la tecnologia aplicada a la nostra vida quotidiana és que ens ofereix fer les coses més de pressa. No podem fer gaires coses noves, en el fons, en relació amb un home anterior a la gran revolució tecnològica. No podem fer gaires coses molt més bé del que les podien fer. Simplement podem fer les mateixes coses i igual de bé en molt menys temps. És a dir, en teoria, en podem fer moltes més.

La velocitat, una manera de fragmentar el temps, segons Villatoro.

Perquè el cap i a la fi l'única justificació teòrica d'aquest esforç per la velocitat és que si correm més fent una cosa, tindrem temps per ferne una altra. La velocitat és filla d'una sensació de temps limitat, del temps com un bé finit –el temps és or–, que si s'allibera d'una cosa queda disponible per una altra. La velocitat és la manera de fragmentar més aquest temps i de tenir per tant accés a més coses, perquè cadascuna ocupa menys temps. Però ¿és realment cert, això? ¿Córrer més significa poder fer més coses?¿Hi ha un límit per a això?¿Hi ha un moment en el qual s'atura aquesta possibilitat d'acumulació? No són preguntes metafísiques. L'esforç tecnològic que estem fent perquè tot vagi més de pressa és útil o és inútil, segons es responguin aquestes preguntes.

Jo no ho tinc clar. Només aporto l'experiència particular. Jo vaig gairebé cada dia de Terrassa a Barcelona en tren. El procés em porta una hora i mitja, si fa no fa. En cotxe i aparcant a la segona o a la tercera –a la primera, impossible– s'hi pot estar al voltant de tres quarts d'hora. La meitat. En termes de velocitat, no hi ha color. Però resulta que mentre vaig en tren llegeixo el diari, escric, dormo o pico l'ullet a les senyoretes de l'altra punta del vagó. És a dir, el temps l'ocupo a la vegada viatjant i fent activitats necessàries. Quan hi vaig amb cotxe, condueixo i condueixo i condueixo. Com a molt, canto o escolto música. ¿La velocitat m'ha permès fer més?¿La dedicació que necessita córrer m'ha impedit doblar el mateix temps en dues activitats? Ja sé que sembla una collonada. Però és per collonades com aquesta que jo no ho veig gaire clar, això de córrer. Inútil, sobretot.

Vicenç Villatoro

ECONOMIA

La lluita per captar clients dispara interessos i fa més cars els crèdits

¿El suïcidi de la banca?

La guerra dels supercomptes que lliuren la majoria dels bancs de l'estat, a la qual ja s'han afegit algunes caixes, significarà a finals d'any que per cada punt d'encariment del passiu es reduiran 15.000 milions de pessetes en el compte anual de resultats.

Fins a finals de l'any passat el sistema financer de l'estat era dels menys competitius d'Europa. Els bancs i les caixes oferien poca diversitat d'operacions als seus clients i la seva competitivitat dins l'estat era pràcticament inexistent: un interès de menys de l'1% per als comptes corrents.

Però a finals de setembre de l'any passat el Banc de Santander va sorprendre el món bancari amb el llançament d'un supercompte que en una primera fase oferia un interès de l'll'5% i que en l'actualitat ha elevat al 12'5%. Es tractava d'oferir obertament als seus clients una major remuneració pels seus estalvis. Amb aquesta operació, el banc ha incrementat el volum de depòsits en 225.000 milions de pessetes, ha augmentat en un 72% el nombre de comptes i en un 40% el nivell de recursos captat.

En un primer moment en què el Santander llançà el seu supercompte, la resta de bancs i caixes van preferir negociar amb cada client una remuneració particular d'acord amb les característiques de cada client, tot mantenint-se a l'expectativa dels primers resultats del banc que s'atreví a augmentar els tipus d'interès.

Ara bé, fins que un altre dels grans bancs, el BBV, no ha llançat la seva 'BBV Plus' i els altres bancs i algunes caixes no s'han atrevit a llançar-se a la cursa de l'interès més alt, l'expectativa i els temors eren evidents.

SUPERCONTES O SUPERCOMPTES

Encara ara, malgrat el deixar fer del Ministeri d'Economia i la fins ara no-intervenció del Banc d'Espanya, hi ha diverses veus i entitats que s'han aixecat per a cridar l'atenció sobre diversos aspectes.

D'una banda, diverses associacions de consumidors i usuaris han manifestat les seves queixes per la publicitat enganyosa que fins ara es feia per part d'algunes entitats i advertien els possibles clients que llegissin, fins i tot, la lletra més menuda del contracte.

Hi ha qui preveu, com el president del Banco Central, **Alfonso Escámez**, que "una de les conseqüències d'aquesta batalla serà l'encariment del preu dels crèdits al consum". Així semblen ratificarho les recents xifres publicades pel Banc d'Espanya, on es demostra que el crèdit s'ha encarit en els últims 13 mesos en 2'12 punts, en contrast amb els 0'5 punts que ha augmentat, per terme mitjà, la remuneració de l'estalvi. Els grans sacrificats en aquest context han estat els demandants de crèdits en terminis a tres anys.

Aquestes operacions financeres dels supercomptes estan pensades perquè el banc o caixa que emet un compte corrent d'aquest tipus incrementi els depòsits a curt termini i incrementi el passiu. Ara bé, aquests supercomptes comportaran un increment de les despeses financeres i encariran el preu del passiu. De fet, l'augment d'un punt en el cost dels comptes corrents i d'estalvi disminuiran en un 15% els beneficis globals de la banca. La cursa per augmentar els depòsits és un esprint continu on tan sols els més preparats aguantaran i els més fluixos quedaran descol.locats en el futur mercat únic.

Una altra de les conseqüències que ja s'està reflectint és la de la fugida dels diners de les borses estatals cap als supercomptes donada la inestabilitat que últimament pateixen les borses estrangeres, la qual cosa repercuteix en l'escàs volum de contractació del mercat de valors i la

baixada del seu índex. En aquest sentit, **Luis Carlos Croissier**, president de la Comisión Nacional del Mercado de Valores, ha advertit en unes recents jornades sobre la borsa en els anys 90 celebrades a València que "a tipus d'interès més alt correspon una sensible baixa en la cotització borsària".

Alguns bancs, a l'espera de més resultats, han llançat comptes financers d'alta remuneració a través d'entitats filials. Així, el BBV, abans de decidir-se va preferir provar-ho a través del Banc del Comerç alhora que decidia treure la 'BBV. Plus,' va fer una selecció de 30.000 clients per a oferir-los una rendibilitat dels seus estalvis de l'11%, sense fer-ne gaire publicitat per no atraure massa clients i haver d'encarir els seus depòsits. Ara és la tercera de les grans entitats que ha decidit sumar-se a l'oferta amb un producte que se situarà entre el 12 i el 13% d'interès. També el Banc d'Astúries, filial del Natwest, ha tret una llibreta d'estalvi d'alta remuneració amb un interès de l'11%.

D'altres han ofertat, a més, paquets de productes i serveis financers específics com pòlisses de crèdit en condicions preferents, assegurances d'accidents, facilitats d'obtenció de crèdits com el cas del Banesto amb el seu recent "Compte únic". Amb aquest canvi, les entitats que s'han esperat i les que encara no s'han decidit pels supercomptes tenen un marge major per a poder oferir millors tipus d'interès i elevar el nivell de competència en la captació de depòsits i d'una manera més rendible.

En tot aquest afer el Banc d'Espanya s'ha mantingut al marge i recentment ha fet públic el canvi del coeficient de caixa (quantitat de diners en depòsit que bancs i caixes han d'immobilitzar el Banc d'Espanya) que ha passat de ser del 17% al 5% a partir d'aquest mes.Tan sols amb motiu d'aquesta modificació **Luis Angel Rojo**, subgovernador del Banc d'Espanya, ha manifestat la seva opinió favorable als supercomptes per entendre que fan més competitiu el sector bancari. Tot i així, el Banc d'Espanya seguirà acomplint la funció de supervisió bancària per tal que "cap actuació dels gestors de les entitats financeres pugui arribar a posar en perill la solvència de les entitats", sense intervenir directament en el desenvolupament dels supercomptes.

EL MERCAT ÚNIC

El 1993, amb el Mercat Únic, tots els bancs i les caixes veuran reduït el seu marge financer. En l'actualitat, els crèdits, a Europa, oscil.len entre el 9% per als crèdits hipotecaris (15% a l'estat espanyol) i el 13% per als personals (del 19 al 21% a l'estat) i els tipus d'interès dels comptes corrents se situen entre el 8 i 11%.

De tota manera, la potencial competència de la banca europea no permetrà que aquests s'encareixin molt més ja que la banca europea treballa amb uns tipus més baixos i uns marges més reduïts. De fet, la banca haurà de reduir, amb vista a la lliure circulació de capitals, els seus costos d'intermediació. A més a més, amb la lliure circulació de capitals, la banca estatal ha de preparar-se per la competitivitat. Ara bé, ja ara la banca europea cobra als seus clients per totes les operacions que realitzen, des de la

Mario Conde no ha volgut perdre's el nou repte econòmic

Segons Alfonso Escámez el nou producte encarirà —el preu del crèdit.

El BBV ha estat el tercer gran banc que ha entrat —en la guerra de l'11%

Els pecats publicitaris de la banca

El passat 7 març Banesto arribava a un acord amb la Unió de Consumidores de Espana (UCE) pel qual es comprometia a modificar la publicitat del seu compte d'alta remuneració. A partir d'ara l'entitat que presideix Mario Conde donarà més importància a aspectes que fins ara eren *amagats* als hipotètics clients, com ara la franquícia (diners no remunerats), el saldo mínim exigit i els exemples d'interés real que s'oferten.

I és que, tal i com ha denunciat la UCE en els darrers mesos, la publicitat televisiva dels supercomptes presenta d'una manera il.legible la informació complementària pel fet de passar-la en rètols diminuts i de brevíssima presència a la pantalla. Aquests són els bancs que infringeixen la llei 26/1984 de juliol, per a la defensa de consumidors i usuaris:

Citibank: utilització enganyosa de la Taxa Anual Efectiva (TAE)

Banco del Comercio: el tipus d'interés té un protagonisme desproporcionat i l'expressió "desde la primera peseta" no s'ajusta a la realitat.

Banco de Santander: oculta l'exigència diària del saldo per a obtenir el tipus d'interés anunciat i obvia l'exigència d'una quantitat de franquícia.

Caja de Ahorros de Madrid: Engloba confusament les remuneracions del supercompte i els pagarés.

S.M. i A.V.

domiciliació bancària de rebuts fins a l'ús de les targetes de crèdit, i en aquest sentit, alguns bancs i caixes estatals comencen a *europeïtzar-se*.

De fet, en la batalla dels supercomptes, la banca europea que opera a l'estat ja feia anys que hi estava ficada perquè era una de les maneres de compensar l'escàs nombre de sucursals per a captar passiu i, llavors, oferien l'alta remuneració. És el cas del Barclays, Citibank, Chase Manhattan, Natwest, BNP, Lloyds i Crédit Lyonnais. Però ara han hagut de reaccionar davant l'ofensiva de la banca estatal.

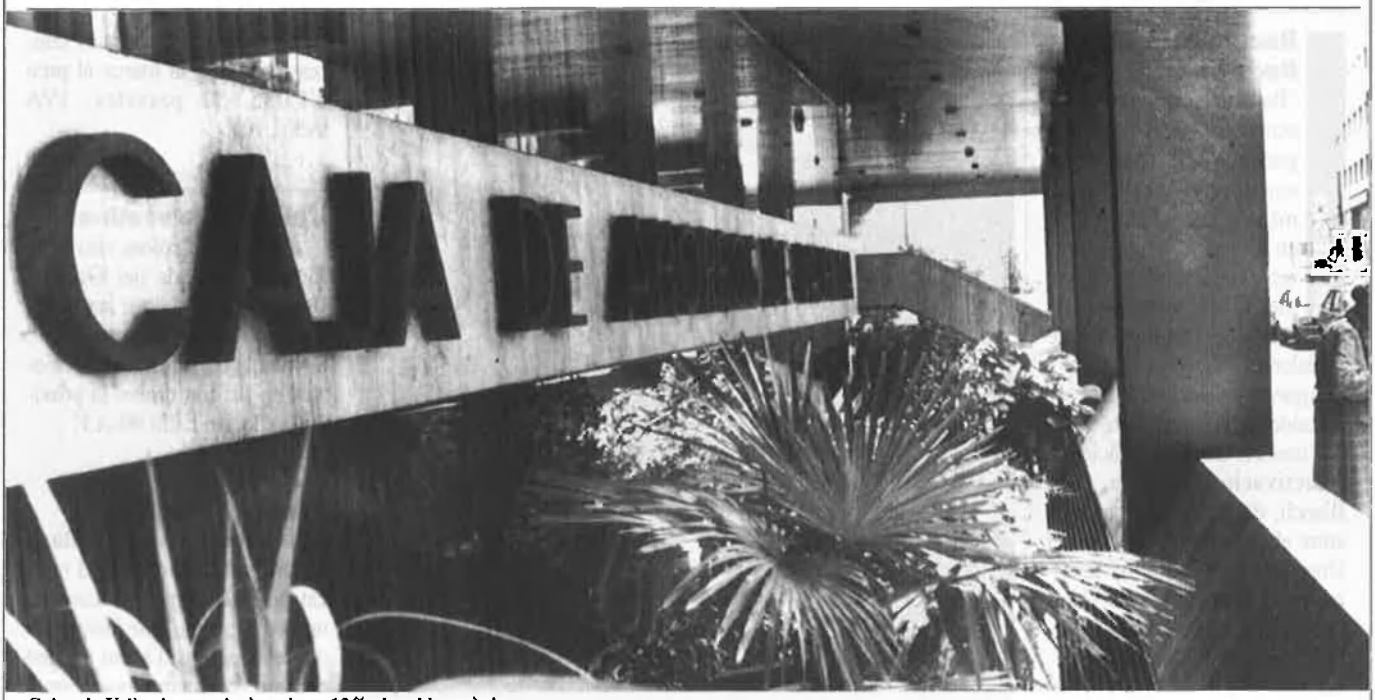
L'inici de tot aquest enrenou es pot situar en les mesures de contenció econòmica que el govern estatal va aprovar per tal de refredar l'economia. Aquestes mesures van provocar, entre altres coses, l'encariment i restricció dels crèdits al consum.

¿QUI EN DÓNA MÉS?

Davant la incrementada *voluntat estalviadora* del ciutadà, les entitats financeres es van disposar a facilitar l'estalvi a través de l'oferiment de productes financers diversos per a fer més atractiu aquest estalvi.

Entre els nous productes oferts hi ha hagut el dels supercomptes que, ara per ara, majoritàriament estan pensats per als grans estalviadors. Els diners criden els diners, diuen. I és que aquest tipus de comptes d'alta remuneració estan pensats per a depòsits superiors a les 250.000 pessetes, i a major quantitat de diners més alt és l'interès, sempre, però, en unes condicions que varien en el cas de cada entitat.

Una d'aquestes condicions és la del saldo mínim necessari i que varia des de les 100.000 pessetes (Chase Manhatan i Sabadell) fins a les 500.0000(Atlántico, Santander i Pastor). La franquícia (saldo diari que no esdevé interès i per sobre del qual s'aplicarà l'alta remuneració) és una altra de les condicions, i pot ser des dels qui no en requereixen (Bankinter,

Caixa de València premiarà amb un 13% els saldos màxims.

Comercio i Caja Postal) fins a les 100.000 (Sabadell, Atlántico, Chase Manhattan, Barclays o BNP) o les 150.000 en el cas del Citibank.

El mètode de càlcul pot ser a partir del saldo mitjà anual al trimestral o diari. Hi ha alguns bancs que cobren unes despeses de manteniment del compte, des d'un percentatge sobre el saldo anual fins a 2.000 pessetes l'any. Però el que més varia és el tipus d'interès que ofereix cada entitat, en funció de la quantitat de diners depositats i la periodicitat de la liquidació que pot ser mensual, trimestral o semestral.

L'EXPECTATIVA DE LES CAIXES

Enfront de l'ofensiva dels grans bancs, les caixes d'estalvi han optat, o bé per estar a l'expectativa i mentrestant anar oferint un tracte diferenciat als clients que s'ho mereixin, com és el cas de la Caixa de Pensions i la de Barcelona, o bé llançar-se igualment a la cursa dels comptes altament remunerats, com la Caixa de Terrassa o Caixa de Catalunya. Aquesta ha augmentat fins a l'11'50% la retribució del seu compte corrent d'interès especial i la Caixa de Terrasa que ofereix un rendiment de l'11% per als saldos de mig milió de pessetes, encara que les primeres 250.000 són sense remunerar, tant si es tracta d'un compte corrent com si és una llibreta d'estalvi.

Per la seva banda, Caixa de València ofertarà a partir del pròxim mes de març un producte similar, amb un interès superior al 13% remunerable a partir d'un saldo mínim de 5 milions de pessetes. Cajamadrid, amb l'objectiu de conservar els quatre milions d'usuaris i captar-ne de nous, combina un compte a la vista amb un actiu de renda fixa. Així, ofereix un 12'5% (amb rendibilitat real –TAE– del 13'2%) per un saldo mínim de 2 milions de pessetes a un termini mínim d'un mes. A canvi rep l'actiu Pagarés de Cajamadrid i s'ofereix un compte actiu a la vista d'alta remuneració amb la possibilitat de domiciliació de rebuts.

Aquestes primeres iniciatives dutes a terme per algunes caixes obligaran la resta a contrarestar les ofertes si no volen veure com els seus clients se'n van cap a altres entitats d'estalvi que els ofereixin un major rendiment pels seus diners. Però el problema de les caixes és que, si ja ara treballen amb unes despeses de transformació altes, veuran incrementar-les ben aviat tot disminuint sensiblement els beneficis.

Ara bé, l'ofensiva de les caixes pot dirigir-se a segments més populars de població amb estalvis mitjans i mitjans-baixos que actualment estan discriminats dels supercomptes i productes financers altament remunerats en general. Però hauran d'actuar ràpid ja que el mateix Banc de Santander anunciava, a mitjan febrer, que la majoria dels seus nous clients havien estat *robats* de les caixes d'estalvi petites i mitjanes. Per això les caixes, o bé igualen l'oferta de la competència, reduint així el seu volum de beneficis, o bé hauran de deixar escapar els seus clients atrets per ofertes més remunerades.

La gran acceptació dels comptes altament remunerats ha estat deguda, entre altres coses, al fet que els interessos que fins ara percebien els clients de bancs i caixes eren gairebé ridículs. Així, tal i com assenyala un estudi de l'empresa FSR Iberica realitzat el passat octubre, solament el 2% dels estalviadors, bé a través de llibreta o de compte corrent, obtenien més d'un 10% d'interès pels seus diners. El 18% dels que tenen compte corrent i el 19% dels que tenen llibreta d'estalvi perceben entre l'1 i el 5% d'interès, i un 16% dels que tenen compte corrent i el 7% dels que tenen llibreta no reben ni l'1% d'interessos. Finalment l'estudi assenyala que el 9% dels clients de bancs i l'11% dels de caixes d'estalvi reben entre el 5 i el 10% d'interès pels seus estalvis.

Però si bé ara la batalla i/o competència de les entitats financeres està centrada en els supercomptes, més endavant aquest fenomen es pot produir en els tipus d'interès dels préstecs hipotecaris i als crèdits personals.

Sílvia Monfort i Albert Vicent

Reactivació Badalona

"Badalona: vers una nova economia" és el nom dels guardons que s'han lliurat aquest any en reconeixement a les persones que, en el passat o en el present, han contribuït al desplegament harmònic dels recursos i potencials de Badalona.

Aquests premis, entregats per l'alcalde de la ciutat i president del consell d'administració de **Reactivació Badalona,** Joan Blanch, diferencien 23 apartats entre els quals destaquen el del Grup d'Honor —que ha recaigut en el president de la Cambra de Comerç de Tolosa, George Farre, i en el conseller delegat del COOB, Josep Miquel Abad—, Empresaris—guardonant al president de Gelpha, Francesc Xiol Casas—, Exportació —repartit entre les empreses badalonines Motoplat, Citresa, Dreefs Electrònica i Internacional Serra March. En l'apartat de Promoció Exterior s'ha premiat les empreses Oxibarna, Trigamo i Triangle PVL. En total, 61 guardonats. *S.M.*

Champi busca patrocinadors

Aconseguir que Manuel *Champi* Herreros dispose de suport econòmic per a participar en el campionat mundial de 125cc de motociclisme és l'objectiu del projecte **Land Valencia**, promogut per l'Institut Turístic Valencià (ITVA).

El pilot de Torrent ja disposa d'un 45% dels 100 milions de pessetes que té pressupostats per a participar amb garanties al campionat. La firma Coronas i el modista Francis Montesinos, que dissenyarà la granota del campió mundial del 1989, són algunes de les societats que ja han anunciat la seua participació en el patronatge. *A.V.*

Negocis blancs

Sky fàcil és el nou eslògan de la temporada de les pistes d'esquí d'Arinsal, a Andorra. Aquest any, amb l'obertura de la temporada, hi destaquen tres novetats: la nova oficina d'informació a peu de pistes, un nou remuntador de quatre places i l'asfaltat de la carretera d'accés a les pistes.

Enguany està previst que la temporada finalitze la primera setmana del mes de maig ja que, tal i com assenyala Alex Díez, coordinador del Departament de Relacions Públiques d'**ETASA** (Estació Turística i Esportiva d'Arinsal), "la temporada ha començat tard però també acabarà més tard, ja que per a la propera quinzena s'esperen fortes nevades". *S.M.*

Dalt, camises de Gabriel Besa. Baix, Lancia Y10 Fire.

Lancia, més competitiu

Després de cinc anys al mercat, **Lancia** ha decidit baixar en un 3'3 per cent el preu del seu model Y-10 FIRE. Així, aquest vehicle pot adquirir-se als concessionaris de la marca al preu d'1.035.650 pessetes, IVA inclòs. *A.V.*

L'alegria de vestir-se

Estampats i colors vius és la fórmula escollida per **Gabriel Besa** per a promoure les camises i bruses que, juntament amb els vestits de jaqueta confeccionats en lli, conformen la pròxima col.lecció Estiu 90. *A.V.*

El món a la mà

La companyia danesa **Bang & Olufsen** ha presentat al mercat de l'electrònica de consum un nou concepte, que integra els diferents equips d'àudio i vídeo en un únic sistema, que permet distribuir els senyals per tota la casa utilitzant una única terminal de control. La casa del futur ja ha arribat. *T.C.*

Promoció urbanística

El consell d'administració de l'Institut Municipal de Promoció Urbanística, SA (**IMPUSA**) ha aprovat les noves adjudicacions d'obres per un valor global de 3.503 milions de pessetes. Hi destaca la primera fase d'obres de l'Auditori de Barcelona i el Teatre Nacional de Catalunya. *S.M.*

Estalvi hipotecat

Sandro Molinari, director general de la Caixa d'Estalvis de les Províncies Llombardes, **Cariplo,** la caixa d'estalvis més gran d'Europa, ha manifestat que malgrat que el volum d'estalvi de la Comunitat Europea és superior en un 30 per cent al d'EUA, les empreses no poden emetre títols ni valors, la qual cosa provoca que el volum de transacció d'accions siga tan sols del 25 per cent del volum mundial. Segons Molinari, el volum financer a la Comunitat Europea és tan sols una dècima part del flux de mercaderies. *S.M.*

El risc de l'expansió

Els pressupostos autonòmics presentats a Catalunya i País Valencià han deixat fora de joc les previsions de Carlos Solchaga. L'augment de l'endeutament i una política clarament inversora fan dels dos projectes uns intruments clarament expansius.

El 15 de juny, a tot estirar, el Parlament de Catalu-nya haurà aprovat el pressupost de la Generalitat per al 1990 una vegada els representants dels grups de l'oposició al govern de Jordi Pujol hagin presentat les corresponents esmenes. La setmana passada, el conseller d'Economia i Finances, Macià Alavedra, va entregar el projecte de llei a Joaquim Xicoy, president del Parlament. El projecte de pressupost consolidat per a enguany es pot qualificar de "clarament expansiu", tal com ho va reconèixer el mateix Alavedra, tenint en compte que la suma de despeses previstes supera el bilió de pessetes —1.064.645 milions— cosa que suposa un augment del 23'1 per cent respecte al 1989.

El pressupost consolidat és el resultat d'integrar el pressupost de la Generalitat i el de les seves entitats autònomes, restant les transferències que es produeixen. Precisament els ens autònoms són els que més contribueixen a l'augment, juntament amb els departaments de Presidència (39'7% més), Política Territorial i Obres Públiques(39'5%) i Governació (38'9%), per aquest ordre. Dels ens autònoms destaca el fort augment del pressupost de la Corporació Catalana de Ràdio i Televisió —un 48'9 per cent més que el 1989—. La quantitat més gran se l'enduu la televisió, amb 24.163 milions de pessetes, mentre que a la ràdio li corresponen 1.916 milions i a la Corporació, 9.348. Aquestes diferències han estat justificades pel mateix president Pujol "perquè davant l'aparició de les televisions privades en castellà, s'han de potenciar els nostres canals perquè puguin defensar de manera eficaç la tasca de defensa de la llengua catalana que el consell executiu considera prioritària". En aquest sentit, cal destacar la importància que s'atorgarà a la consolidació del Canal 33.

Pel que fa a l'endeutament, se situa en 38.739 milions (un 31'5% més que el 1989). Amb un acumulat pendent d'amortitzar de més de 237.000 milions, tant Jordi Pujol com Macià Alavedra ho han justificat pel compromís inevitable d'atendre les inversions relacionades amb els Jocs Olímpics del 1992 —es destinaran 65.214 milions de pessetes en els propers tres anys—.

L'augment de l'endeutament autonòmic, una dotació addicional de fons europeus xifrada en 6.000 milions de pessetes i una major participació en el repartiment del Fons de Compensació Interterritorial, que se

L'acord social al País Valencià té un preu: 20.000 milions de pessetes

Macià Alavedra, les inversions olímpiques l'han forçat a incrementar l'endeutament.

situa en 15.000 milions (2.500 més que el 1989), han permès al Consell valencià presentar uns pressupostos autonòmics tan expansius com els elaborats per Macià Alavedra. El seu homòleg al País Valencià, Antoni Birlanga, ha deixat resolta l'equació vertebral de l'economia valenciana amb un total de 550.000 milions de pessetes, xifra que incrementa en un 20% la proposta inicial del passat exercici.

Sanitat és el departament que compta amb un pressupost més elevat —200.000 milions de pessetes—, on s'inclouen les partides corresponents al Servei Valencià de Salut. Aquest va registrar el 1989, el primer any de gestió íntegrament autonòmica, un dèficit de 8.400 milions de pessetes, provocats en la seua major part per les despeses farmacèutiques. A continuació Cultura, amb 160.000 milions; Obres Públiques (44.000); Treball i Seguretat Social (27.000); Agricultura (14.000); Indústria (10.000); Presidència (6.000) i Economia (3.000).

D'acord amb la política inversora derivada del PEV II (Pla Econòmic Valencià, 1988-1991) subscrit per govern autonòmic, UGT i patronal, els pressupostos mantenen el caràcter inversor, amb més de 50.000 milions de pessetes destinats a inversions reals. D'aquests, 27.000 tindran per destinació la Conselleria d'Obres Públiques. El departament que encapçala Eugeni Burriel incidirà especialment en matèria de carreteres, obres hidràuliques i ampliació de la xarxa del metro. El segueixen en importància Cultura (amb 11.000 milions d'inversió), Agricultura (5.000) i Presidència (4.000). Aquest últim departament haurà de dedicar la major part de la seua dotació a equlibrar el dèficit de Radiotelevisió Valenciana.

Despres d'alguns anys de confrontament social, els acords assolits entre el govern autonòmic i els sindicats CCOO i UGT, vertebrats en la proposta sindical prioritària (PSP), també es reflectiran en els pressupostos autonòmics, amb una quantificació superior als 20.000 milions de pessetes. Un salari social estimat en 30.000 pessetes per ajuda concedida i una dotació de 1.000 milions de pessetes destinats a garantir la gratuïtat dels llibres de text d'EGB són les novetats més destacades. Quan l'endeutament previst ascendeix a 28.000 milions de pessetes, el doble que el 1989. Un volum de capital que haurà de servir per afrontar l'expansió inversora i el cost social dels acords assolits. La novetat, en aquest cas, passa per una eixida a borsa de 22.000 milions de pessetes en títols destinats a afrontar l'esmentat endeutament.

Frederic Rovira i Albert Vicent

1er. cognom _____ 2on. _____ Nom _____ Tel. part. _____

Domicili _____ Població _____

Any de naixement _____ Professió _____ Tel. treball _____ DNI _____

Se subscriu al setmanari EL TEMPS per un període d'UN ANY, prorrogable si no hi ha ordre en contra, i un import de:

• La subscripció representa un descompte de més del 10% sobre el preu de venda als quioscs.

☐ 11.660 pessetes - amb pagament:
☐ Anual (1 rebut per la quantitat abans citada)
☐ Semestral (2 rebuts de 5.830 pessetes).
(Sols en el cas de pagament per banc).

☐ 16.400 (Europa) ☐ 22.000 (Amèrica)

Forma de pagament:
☐ Dom. bancària. ☐ Xec bancari adjunt
☐ Gir postal núm. _____

(Firma)

Distingits senyors: Caixa/Banc _____ Agència _____

Adreça _____ Població _____

Nom i adreça del titular del compte _____

Els pregue que fins a nova ordre els rebuts que presentarà Edicions del País Valencià, S. A. per l'import de la SUBSCRIPCIÓ ANUAL a pagar en:

☐ 1 rebut anual ☐ 2 rebuts semestrals

siguen pagats amb càrrec: ☐ C/c. ☐ Llibreta

Núm. _____

Butlleta de subscripció

_____ de _____ 198_

(Firma)

EL TEMPS • Avinguda del Baró de Càrcer, 40, 13a. • 46001 VALENCIA

Welcome i benvinguts a Barcelona

Buscar pisos o despatxos, fer contactes mèdics, trobar col.legi o encertar en els transports han deixat de ser un problema per a les empreses i particulars estrangers que han decidit instal.lar-se a Barcelona. Barna Welcome és la solució.

DOMÈNEC UMBERT

"Integrar el visitant a la ciutat".

Barna Welcome vol dir cinc dones molt ben relacionades amb diferents col.lectius, com els APIS (Agents de la Propietat Immobiliària), els advocats, els traductors, els centres escolars, etcètera. Es així com María Pía Plaza, Totón Casanovas, María Dolores Pérez Milà, Anabel Lacalle i Clara Tello, que s'ha incorporat fa poc, asseguren, a més de les enormes ganes de treballar que mostren, un perfecte domini de les àrees esmentades, ja que la majoria d'elles disposa d'una formació específica.

Com tracta de resumir-ho María Pía Plaza, "l'objetiu fonamental de Barna Welcome és integrar el visitant a la ciutat, alleugerint-lo d'unes tasques sovint feixugues per una persona que coneix molt poc el terreny en què es mou, o senzillament no té temps per dedicar-s'hi".

En la targeta de visita de les cinc col.laboradores esmentades es pot llegir el mateix càrrec de "conseller", la qual cosa pot donar una idea de la mena de relació que han volgut establir entre elles. Com diu Totón Casanovas, "treballem en equip i aquí no es tracta que ningú no mani sobre ningú, cadascuna de nosaltres sap prou bé el que ha de fer i així la veritat és que estem a gust".

Les cinc sòcies de Barna Welcome comparteixen un petit despatx de la zona alta de la Ciutat Comtal. La majoria dels encàrrecs que han rebut fins ara provenen de l'estranger i d'altres llocs de l'estat. Per a tots els clients, el preu d'un servei senzill se situa al voltant de les 15.000 pessetes, encara que tot depèn del grau de dificultat de la gestió, con assenyala María Dolores Pérez Milà; "el que preferim, afegeix, és que els clients que ho necessiten quasi tot quan es trasdallen a Barcelona ens facin responsables de totes les gestions. Aleshores hi ha el *forfait*, que vol dir que per 300.000 pessetes ens ho poden demanar tot durant un període de dos mesos. Això sí, nosaltres hem deixat de banda l'aspecte dels contactes o del servei domèstic per evitar-nos qualsevol problema".

NOUS SERVEIS

Darrerament diversos particulars i empreses de Barcelona s'han posat en contacte amb Barna Welcome per contractar algun servei. Aquesta orientació del negoci no agrada, però, a les cinc col.laboradores que volen continuar donant prioritat als serveis oferts als clients estrangers.

Una de les principals dificultats amb què es troba Barna Welcome és convèncer els clients que un cop han contractat un servei s'oblidin del tema fins rebre la trucada de Barna Welcome anunciantlos que ja tenen el que volen."Evitem així la duplicitat dels esforços, assegura Clara Tello, i d'aquesta manera tothom s'estalvia feina i no et trobes que has localitzat el despatx que t'havia demanat algú i et diu que gràcies però és que...

L'allotjament i els despatxos són els serveis que els clients han sol.licitat més de Barna Welcome durant aquests quatre mesos de funcionament. Els Jocs Olímpics del 92 també han mobilitzat molts estrangers que tracten de llogar-se una caseta per tal de seguir de prop aquest esdeveniment. Fa uns dies, Barna Welcome va rebre la trucada d'un equip de la lliga nord-americana de futbol que buscava un pis.

En el seu afany d'evitar preocupacions als clients, en aquest cas als executius, l'empresa catalana està en contacte amb una sèrie d'aparthotels pels casos en què s'hagi de reservar alguna habitació mentre el client espera poder llogar un pis.

Darrerament, diversos col.lectius s'han posat en contacte amb Barna Welcome per tal d'oferir els seus serveis. Des de pintors professionals fins a proveïdors de mobles d'oficina, passant per metal.listes, fusters... Són una mena de subcontractacions més que habituals per una empresa que el que fa és vendre el seu temps i els seus contactes a gent que sovint no té cap de les dues coses.

Frederic Rovira

cartera de crèdit. *A.V.*

PREGUNTA DE LA SETMANA

Alfonso Escámez

President del Banco Central, SA.

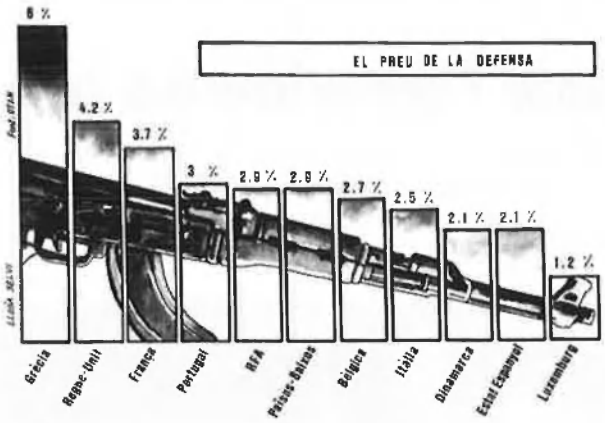
¿Quin perfil ha de tenir el substitut de Rafael Termes en la presidència de l'AEB?

"El futur president de l'Asociación Espanola de Banca Privada no ha de pertànyer a cap banc, però ha de conèixer el sector. Cal que siga transparent, flexible, no polèmic i capaç de mantenir relacions fluides amb els mitjans de comunicació. A més, ha de disposar de mitjans que li permeten diagnosticar la situació econòmica amb imparcialitat. I, per si fóra poc, cal que mantinga bones relacions amb el govern, especialment amb el Ministeri d'Economia i Hisenda. Es evident que, amb aquestes característiques, és difícil trobar el candidat idoni". *A.V.*

LA XIFRA

78.300

milions de pessetes són els beneficis aconseguits per l'Instituto de Crédito Oficial en l'exercici passat. L'ICO, format pels bancs Hipotecario, de Crédito Local, Crédito Industrial i Crédito Agrícola, va superar el bilió de pessetes en la

El millor atac és una bona defensa. Així ho entenen Grècia i el Regne Unit, els dos estats de la CE que van dedicar un major percentatge del seu PIB en matèria de defensa, amb un 6 i 4'2 per cent respectivament. L'estat espanyol, amb un 2'1%, se situa, junt amb Dinamarca i Luxemburg, a la cua del rànquing comunitari. Pel que fa al departament que dirigeix Narcís Serra, les previsions per al 1990 situen el pressupost del Ministeri de Defensa en 869.991 milions de pessetes —el 7'7% del total dels pressupostos generals de l'estat— amb un 5'4% d'increment respecte al 198. *A.V.*

I tu, ¿què menges?

La despesa total de l'adquisició de productes alimentaris per a la llar el 1989 ha estat de 423.500 milions de pessetes més que l'any anterior. Dels 6'4 bilions de pessetes de despesa total en alimentació per part de les mestresses de casa, els proveïdors d'hostaleria i les institucions, el 78'5% han estat despeses per a la llar. Encapçalen el consum els productes càrnics (1'6 bilions), peix (0'7 bilions), fruita fresca, pa i llet líquida (350 milions). Però els valors que més han evolucionat durant els dos últims anys han estat l'aigua mineral (+24%), les begudes alcohòliques (23'6%), els sucs (15%), els plats preparats (17'4%) i les patates (15%).

La despesa mitjana d'alimentació en la llar ha estat de 128.000 pessetes per persona, 5.720 pessetes més que el 1988. En aquest context, els Països Catalans se situen per damunt del consum de pollastres, llet estèril, carn ovina i cabrum. En canvi, el País Valencià està per damunt en el consum de tomaques, llimones i cervesa. Els PPCC se situen per sota de la mitjana en el consum de carn vacuna, ous i llet líquida. *S.M.*

EN BREU

Miquel Bori ha estat nomenat president d'AICO (Associació d'Investigació d'Indústries de la Construcció), òrgan gestor de l'Institut Tecnològic de la Construcció (ITC), el qual s'instal.larà pel juliol del 1991 al Parc Tecnològic de València. Amb aquest nou centre són ja deu els instituts tecnològics promoguts al País Valencià per l'IMPIVA. L'ITC comptarà amb una inversió de 230 milions de pessetes per part de la Generalitat valenciana.

Cevisama'90, la Fira Internacional de Ceràmica, Marbre, Vidre i Recobriments per a la Construcció ha estat el marc al qual s'han entregat els premis corresponents als Concursos Internacionals de Disseny Industrial i Innovació Tecnològica en modalitats d'aixetes i ceràmica. Al primer apartat ha estat guanyador Josep Lluís Romeu, mentre el col.lectiu integrat per Francesc Riquelme, Vicent Llorens i Elpidio del Campo ha estat premiat en la categoria de ceràmica.

Brite-Euram és el nom del programa europeu d'I+D dedicat al desenvolupament de tecnologies avançades i nous materials. Dotat amb 16.000 milions de pessetes per al període 1990-91, actualment hi participen dos centres valencians, l'Institut Tecnològic del Calcer (INESCOP) i l'empresa GH Industrial. *A.V.*

Crèdit verd

No hi ha res millor per a les amenaces que convertir-les en oportunitats. Amb aquesta filosofia el Banco General, pertanyent al grup Banesto, ha decidit llançar al mercat finançar un producte totalment novedós anomenat *model de serveis complets*. Sota aquesta abstracció apareix un ventall de serveis tècnico-financers dirigit a aquelles empreses que aposten pel medi ambient.

Segons l'opinió de Juan José Cerezuela, conseller delegat del Banco General, "la millor mara de no contaminar és no produir elements contaminants. Si això no és possible, la tecnologia ofereix fórmules tant de reutilització dels elements contaminants en el procés productiu com de reciclatge de materials". Amb aquestes premisses el Banco General ha firmat amb la Confederació Empresarial Valenciana (CEV) el primer conveni marc de l'estat espanyol, pel qual les societats i federacions empresarials lligades a la CEV gaudiran d'un tracte preferencial per part de l'entitat bancària.

El menú que ofereix el Banco General a les empreses parteix d'un model de gestió unificada en el qual s'inclou la identificació del problema contaminant, l'anàlisi de solucions, la selecció de tecnologies netes i la confecció d'un projecte tècnic per a resoldre el problema. Amb aquest primer tram del menú l'entitat adjunta una línia de crèdit per a pagar els costos de l'estudi. En un segon tram, la resolució pràctica del problema, el Banco General proposa el finançament del mateix en un termini de 5 a 7 anys, amb 1 o 2 de mancança, contemplant a més la participació d'ajudes per part dels diferents nivells de l'administració –comunitària, central, autonòmica i local–. La direcció del Banco General entèn que l'aplicació de tecnologies netes és rendible ja que, a llarg termini, inclou l'estalvi energètic, i l'ús racional d'aigua i primeres matèries, béns que en el futur seran més valuosos per raó de la seua escassedat.

J.J. Cerezuela i J.Ma. Jiménez de Laiglesia

L'acord és perfectament aplicable al País Valencià ja que, segons el president de la CEV, José Ma.Jiménez de Laiglesia, "l'entramat empresarial valencià està format per petites i mitjanes empreses, les quals són incapaces per elles mateixes d'escometre aquest tipus de transformacions".

Albert Vicent

EL PRONÒSTIC

Fabià Estapé

'Fumata' negra

De la meva estada als Estats Units guardo a la memòria l'actitud general del govern i els ciutadans d'aquest gran poble pel que fa al tabac. La croada contra l'hàbit de fumar ha assolit cotes insospitades per als europeus. En molts restaurants s'adverteix la gratitud de l'establiment perquè els fumadors de pipa i cigarrets s'abstinguin d'aquesta pràctica

sant impacte en la gent i que les protestes no es formulen, o si ho fan, són desateses. Jo mateix, en la tenda de Sulka, en el Waldorf Astoria, em vaig trobar que s'hi prohibia l'entrada a aquells que estiguessin fumant.

La por al càncer està molt generalitzada als Estats Units i ateny proporcions superiors fins i tot al temor que

La por al càncer està molt generalitzada als EUA.

dins l'establiment. En la majoria, aquests hàbits es confinen al bar. I són també molts els restaurants en els quals s'ha configurat una secció especial per als no fumadors. La pràctica s'ha generalitzat i no es pot fumar als aeroports ni en els vols interns que amb una durada inferior a les sis hores travessen el cel dels Estats Units.

Durant la meva estada es va fer pública una nova intervenció del cèlebre senador Edward Kennedy per dotar de més poder les organitzacions antitabac. El fet cert és que les mesures estan causinspira la sida. Els observadors assenyalen que els avanços en la lluita contra el tabac són importants i que la prova decisiva està en el fet que entre els que continuen fumant no hi ha joves.

Estadístiques potser un tant optimistes proclamen que l'hàbit de fumar s'extingirà en menys d'una generació. I els càlculs basats en l'experiència ens indiquen que aquesta mena de prohibicions arribaran a Europa. Un hàbit que ha estat secular es troba a punt de desaparèixer.

PAÍS VALENCIÀ

Dijous

Cinema: *Pandora y el holandés errante (Pandora and the flying dutchman, 1951)* d'Albert Lewin. Pel.lícula inclosa en el cicle "Tres actrices: Bette Davis, Ava Gardner y Barbara Stanwick". 22.30 hores. Sala Juan Piqueras. Plaça de l'Ajuntament, 17. València.
Música: Orquestra de Cambra St. Paul. Director: Christopher Hogwood. Piano: John Kimura Parker. Interpretaran obres de D. Diamond, W.A. Mozart, I. Stravinski i J. Haydn. 20.15 hores. Palau de la Música. València.

Divendres

Teatre: *Paxaros na testa*, d'Os Paxaros. Amb Lisa Silva, Suso Silva i Abelardo Basden. Direcció i realització: Os Paxaros. *Paxaros na testa* és la voluntat d'introduir el llenguatge del circ en un nou discurs poètic. 22.30 hores. Teatre Municipal Don Enrique. Carcaixent (Ribera Alta).
Música: Orquestra Municipal de València. Manuel Galduf, director. Renata Scotto, soprano. Vicente Ombuena, tenor. Interpretaran obres de G. Verdi, G. Donizetti i G. Puccini. 20.15 hores. Palau de la Música. València

Dissabte

Cinema: *Puta misèria*, de Ventura Pons. Divertida comèdia interpretada per Antonio Ferrandis, Amparo Moreno i Angel Burgos. Versió original en català. 18.00 i 20.15 hores. Teatre Municipal Cervantes. Petrer (Vinalopó Mitjà).
Teatre: *Destiada*, de José Ballester. La companyia Ananda Dansa presenta un espectacle que és una faula que conta la història i l'encontre de dos éssers en una lluita: la festa nacional. 22.30 hores. Centre Cultural de la Vila. Ibi (l'Alacantí).

CATALUNYA

Vídeo: Mostra de creacions videogràfiques nacionals i internacionals. Sessió dedicada a autors catalans. Obres d'Orestes Lara, Julián Alvarez i Joan Pueyo entre altres. Centre d'Iniciatives i Experimentació de la Fundació Caixa de Pensions. Via Laietana, 48. A partir de les 18.30 hores. Barcelona.
Música: Orquestra de Cambra del Teatre Lliure. Obres de Ravel, Berio, Hindemith i Montsalvatge. Fundació Teatre Lliure. C/ Montseny, 47. A les 21 hores. Barcelona.

Exposició: "Una arquitectura" d'Oscar Niemeyer. Maquetes, dibuixos i fotografies del treballs arquitectònics d'un dels creadors de la ciutat de Brasília. Fundació Caixa de Barcelona. Sala d'exposicions Plaça de Catalunya. Pg. de Gràcia, 2. De les 10 h. a 14 h. i de 17 a 20 hores. Barcelona.
Música: Toumani Diabate i Danny Thompson, considerats uns dels músics més virtuosos de la Kora, especialitat d'arpallaüt de l'Àfrica Occidental. Zeleste. Almogàvers, 122. A les 22 hores. Barcelona.

Exposició: Mostra de nous creadors, promoguda per l'Institut de la Joventut de la Generalitat valenciana, obres de Contreras, Cuesta, Francès i Carmen i Anna Navarrete. Capella de l'Antic Hospital. C/Hospital, 56. D'11 a 14 h. i de 16 a 21 hores. Barcelona.
Música: María Dolores Pradera. Únic recital d'aquesta veterana cantant que introdueix un nou tractament en les seves cançons. Teatre Fortuny. Plaça Prim, 4. A les 22 hores. Reus.

BALEARS

Música: Concert de piano a càrrec de William Fong. Auditori del Centre de Cultura Sa Nostra. 17.00 hores. Palma.
Música: Concert de l'Orquestra Simfònica de les Balears. Auditòrium, 20.30 hores. Palma.
Conferència: "Masculí i femení", a càrrec del Sr. Joan Bauzà i Bauzà. Aula de la Tercera Edat. 19.30 hores. Manacor.

Exposició: Inauguració de l'exposició de l'obra del dissenyador gràfic Milton Glase. Palau Solleric. Fins el 31. Palma
Música: Concert a càrrec de Marisa Roca *(mezzosoprano)*, Lluís Oliver (viola) i Margarita Furió (piano). Auditori del Centre de Cultura Sa Nostra. 20.30 hores. Palma.
Conferència: Dins de les "Jornades d'Absorció Intestinal de Nodrents", conferència de la Dra. Ester Fernández. Edifici Ca's Jai, del Campus de la Universitat de les Illes Balears (Carretera Valldemossa, km. 7.5). 12.00 hores. Palma.

Música: Concert de la Coral Polifònica de Bunyola. Església Parroquial de S'Aranjassa. 19.30 hores. Palma.
Vela: Campionat de Mallorca classe TDV Club Marítim Sant Antoni Platja. Dies 17 i 18. Palma.

Diumenge

Cinema: *Mogambo,* de John Ford. Amb Clark Gable, Grace Kelly i Ava Gardner. Film inclòs dins del cicle "Tres actrices: Bette Davis, Ava Gardner y Barbara Stanwick". 22.30 hores. Sala Juan Piqueras. Plaça de l'Ajuntament, 17. València.
Exposició: Bram Van Velde. La retrospectiva sobre aquest autor mostra vuitanta-vuit olis i *gouaches* que permeten analitzar l'evolució de l'artista. Últim dia. IVAM, Centre Julio González. Guillem de Castro, 118. València.

Música: Orquestra Ciutat de Barcelona, sota la direcció de F.P. Deuker. Palau de la Música Catalana. Amadeu Vives, 1. A les 11 hores. Barcelona.
Teatre: *Flit-Flit.* Comèdia per a infants a càrrec del grup Roseland Musical. Jove Teatre Regina. C/Sèneca, 22. A les 12 hores. Barcelona.
Teatre: *Els gegants de la Muntanya.* Fundació Teatre Lliure. Sota la direcció de Xicu Masó. C/Montseny, 47. A les 18 hores. Barcelona.

Música: Actuació del grup "Sausalito Jazz". Parc de la Mar. 12.00 hores. Palma.
Tertúlia. Tertúlia literària. Aula de la Tercera Edat. 17.00 hores. Palma.

Dilluns

Exposició: *Les ciutats* de Miquel Navarro. L'exposició expressa la gran atracció intel.lectual per l'arquitectura i l'urbanisme en els aspectes formals i contextuals. Últim dia. IVAM, Centre Julio González. Guillem de Castro, 118. València.
Festa: Dia de la crema. A les 00.00 crema de totes les falles de València. A les 00.30 hores, crema de la falla que haja obtingut el primer premi de la secció especial. A les 01.00 hores, castell de focs artificials i crema de la falla de la Placa de l'Ajuntament. València.

Exposició: Coincidint amb el tercer aniversari d'Espais-Centre d'Art Contemporani, s'està celebrant l'exposició dedicada a l'artista Torres Monsó. A les vuit del vespre es farà el lliurament del premis Espais a la Crítica d'Art, en la seva segona edició. Bisbe Lorenzana, 31-33. Girona.
Fotografia: Exposició fotogràfica de Colita. Reportatge sobre les terres colombianes del Pacífic i del Carib. Centre Cívic Sant Andreu. Carrer Gran, 111. Barcelona.

Curset: Curset de solfeig per a professors, a càrrec de la catedràtica de Solfeig del Conservatori de Madrid, Encarnación López Arenosa. Conservatori de Música de Palma. Fins al 22. Palma.
Exposició: Pintures de Manuel Bouzo. Galeria Bisart (carrer de Santacília, 5-A). Fins el dia 7 d'abril. Palma.

Dimarts

Música: Lloyd Cole. Concert de *rock.* 10.30 hores. Auditòrium Arena. Emilio Baró, 71-73. València.
Teatre: *El lisistrata,* obra representada per Xarxa Teatre. Direcció d'Edison Valls. Sala La Nau. Padre Rico, 8. València.
Exposició: Wences Rambla. Pintures. Últim dia. Cànem Galeria. Antonio Maura, 6. Castelló (Plana Alta).

Música: Giant Sand, interessant grup nord-americà format per un bateria i un guitarrista, que barregen en les seves composicions diversos corrents del món del *rock* K.G.B. C/ Alegre de Dalt, 55. A les 23 hores. Barcelona.
Exposició: Luciano Fabro. Continua l'exposició dedicada a aquesta figura representativa de *l'arte povera* italià. Tot un exponent del minimalisme amb les seves originals instal.lacions. Fundació Joan Miró. Parc de Montjuïc. Barcelona.

Conferència: Dins del cicle "Lliçons de Literatura Universal", conferència a càrrec d'Enrique Murillo sobre l'obra de Nabòkov. Estudi General Lul.lià. 20.00 hores. Palma.
Conferència: Dins del cicle "Astronàutica", conferència de Josep Lluís Ballester amb el títol "El Sol". Centre de Cultura Sa Nostra. 20.00 hores. Palma.

Dimecres

Música: Orquestra Filharmònica de Londres. Gennady Rozhdestvensky, director. Interpretaran: *Alfons i Estrella* (Obertura) D. 723 de F. Schubert, Variacions simfòniques Op. 78 d'A. Dvorak i Quartet núm. 1 en *sol* menor Op. 25 de J. Brahms. 20.15 hores. Palau de la Música. València.
Exposició: *Patagònia.* Fotografies de Paty Stratton. Fins al 3 d'abril. Llibreria foto-galeria Railowsky. Gravador Esteve, 34. València.

Música: Concert de Bracha Eden (piano) i Alexander Tamir (piano). Obres de Brahms i Stravinsky. Centre Cultural Caixa de Pensions. Pg. de Sant Joan, 108. A les 21 hores. Barcelona.
Exposició: "Murs", fotografies de Jaume Buxeda. Interessant recorregut per les textures i grafismes de les façanes urbanes. Aula de Cultura Sant Josep. Av. Josep Tarradellas. De 16 a 22 h. Hospitalet de Llobregat.

Música: Concert a càrrec del violoncel.lista Luis M. Correa. Fonoteca de la Casa de Cultura (carrer de Ramon Llull). 20.15 hores. Palma.
Exposició: Antologia de Miquel Brunet. Sa Llonja. Fins al dia 31. Palma.

CANAL 9

Dijous

13.00: Carta d'ajust.
13.15: Avanç de programació.
13.20: Enquadres.
13.50: Oum, el dofí blanc. C. 10.
14.15: Bellesa i Poder. C. 24.
14.40: Notícies 9.
15.00: California. C. 45.
15.55: Bendígame padre. C.16.
16.25: Estefania. C. 1.
17.15: Laurel i Hardy.
17.30: Els superamics. C. 6.
18.00: Notícies 9
18.03: El món salvatge dels animals.
18.30: Pruna, la cangur. C. 40.
19.00: Notícies 9. Comarques.
19.10: Hospital. C. 48.
20.00: Notícies 9.
20.03: Super Agente 86. C. 24.
20.30: El show de Joan Monleon.
21.00: Notícies 9.
21.30: Tal com show.
23.00: Sherlock Holmes.C. 2.
24.00: Temps de joc.
00.50: Notícies 9.
00.55: Bona nit.
01.00: Fi d'emissió.

Divendres

13.00: Carta d'ajust.
13.15: Avanç de programació.
13.20: Temps de joc.
13.50: Oum, el dofí blanc. C. 11.
14.15: Bellesa i Poder. C. 25.
14.40: Notícies 9.
15.00: En divendres.
16.00: Sessió contínua.«La Banquera».
17.45: Notícies 9.
17.50: Els superamics. C. 7.
18.20: Grafiti.
19.20: Notícies 9. Comarques.
19.30: Max Headroom. C. 10.
20.30: El show de Joan Monleon.
21.00: Notícies 9.
21.30: Hui cinema.«El cel pot esperar».
23.33: Crònica Amarga.
01.35: Notícies 9.
01.40: Bona Nit.
01.45: Fi d'emissió.

Dissabte

11.15: Carta d'ajust.
11.30: Avanç de programació.
11.32: Avanç informatiu.
11.35: Contes populars europeus.
12.05: Bàsquet -NBA.
13.15: Grafiti.
14.15: Popeye. C. 37.
14.40: Notícies 9
15.00: Sessió contínua: «Apatxe».
16.30: Retransmisió de la «Ofrena de Flors i la Cavalcada del Pregó».
18.30: Vídeo cine.
20.00: Oficis i beneficis.
20.25: Allo, Allo. C. 21.
21.00: Notícies 9.
21.20: Especial Falles
21.50: Entre amigos.
23.53: Cinema nit: «Asesinada ayer».
01.30: Fi d'emissió.

TV3

10.30: Carta d'ajust.
10.45: Universitat Oberta.Geologia: «Pine Point: un filó de zinc»
11.15:Segona vegada:«Informatiu cinema». «Basquetmania».«60 minuts»
13.40: T/N comarques.
13.55: La senyoreta. C.114.
14.30: Telenotícies.
15.00: El temps.
15.05: Bona cuina.
15.15: Veïns. C. 223.
15.40: Com a casa.
16.30: La gran vall. C. 36.
17.20: Dibuixos animats.
17.35: Dibuixos animats.
18.00: Matraca, no!
18.45: Mikimoto Club.
19.40: Filiprim.
20.30: Telenotícies.
20.55: El temps.
21.00: Bona cuina.
21.15: Tres pics i repico.
22.55: Temps de neu.
23.20: Sport Flash.
00.20: Telenotícies.
00.40: Fi d'emissió.

10.30: Carta d'ajust.
10.45: Universitat Oberta. Curs d'iniciació cultural: "Gragside".
11.15: Segona vegada: «Esport Flash».«Senyals». «Actual».
13.40: T/N comarques.
13.55: La senyoreta. C.115.
14.30: Telenotícies.
15.00: El temps.
15.05: Bona cuina.
15.15: Veïns. C. 224.
15.40. Com a casa.
16.30: La gran vall. C. 37.
17.20: Dibuixos animats.
17.35: Dibuixos animats.
18.00: Matraca, no!.
18.45: Mikimoto Club.
19.40. Filiprim.
20.30. Telenotícies.
21.00: El temps.
21.10: Bona cuina.
21.20: La vida de un xip.
23.45: Telenotícies.
00.05: Cinema de mitjanit: Covergirl.
01.35: Fi d'emissió.

09.45: Carta d'ajust
10.00: Sardanes.
10.25: Resum setmanal: «Matraca, no!».
12.35: Photomaton.
13.10: Resum setmanal.
15.00: Telenotícies.
15.25: El temps.
15.30: Bona cuina.
15.35: Tarda de comèdia: «Transylvanya 6-500».
17.10: Curt metratge
18.00: Festival Tex Avery.
18.15: Robin Hood. C. 11.
19.05: Retorn a l'illa del tresor. C. 9.
19.55: Vida salvatge.
20.30: Telenotícies.
21.00: El temps.
21.05: Lotto 6/49
21.15: Bona cuina.
21.20: Pel.lícula o Telefim
23.00: Cagney i Lacey «Poder». C. 68.
23.45: Campion. C. 6.
00.45: Fi d'emissió.

CANAL 33

19.15: Carta d'ajust.
19.30: Universitat Oberta.
20.00: Sputnik.
21.00: Telenotícies.
21.30: El temps.
21.35: Tot l'esport.
22.00: Actual.
23.00: Canal 33 presenta.
24.00: Fi d'emissió.

19.15: Carta d'ajust.
19.30: Universitat Oberta.
20.00: Futbol 90.
21.00: Telenotícies.
21.30: El temps.
21.35: Tot l'esport.
22.00: La bella i la bèstia. C. 26.
23.00: Tres, catorze, setze.
24.00: Fi d'emissió.

15.45: Carta d'ajust.
16.00: Esport show.
20.00: Víbria.
20.10: Photomaton.
21.00: Telenotícies.
21.25: El temps.
21.35: La caixa sàvia.
23.05: Cadència.:«Villa Lobos»
00.35: Fi d'emissió.

Diumenge

11.15: Carta d'ajust.
11.30: Avanç de programació.
11.32: Avanç informatiu.
12.35: Mons desapareguts.
12.45 Futbol americà.
13.45: Vostè parla.
14.15: La patrulla dels taurons. C. 2.
14.40: Notícies 9.
15.00: Sessió Contínua. «El gran Houdini».
16.45: Ofrena de Flors.
18.15: Minut a Minut.
19.45: Quatre per terra. C. 10.
20.15: Menjar i Viure.
20.30: Roseanne. C. 10.
21.00: Notícies 9.
21.20: Cagney y Lacey. C. 21.
22.20: Minut a Minut.
23.33: Solfa íntima.
00.20 Trobats a l'estació.
00.50: Fi d'emissió.

09.45: Carta d'ajust.
10.00: Dibuixos animats.
10.45: Signes del temps.
11.30: Cadència.
13.00: Gol a gol.
15.00: Telenotícies.
15.25: El temps.
15.30: Jim West. C. 7.
16.35: Pel.lícula diumenge tarda.
18.15: Gol a gol.
20.30: Telenotícies.
21.00: El temps.
21.05: 30 minuts.
21.40: Dallas. C. 75.
22.35: Gol a gol. Edició nit.
23.50: Fi d'emissió.

15.45: Carta d'ajust.
16.00: Treure partit del micro.
16.30: Com és la realitat? C. 5.
17.00: Senyals.
17.45: El món del cinema.
18.15: Fila 33.«L'home de les mil cares».
20.20: Thalassa.
21.00: Telenotícies.
21.25: El temps.
21.30: VO.«Les portes de la nit».
23.15: Fi d'emissió.

Dilluns

13.00: Carta d'ajust.
13.15: Avanç de programació.
13.17. Notícies 9.
13.20: Tarjeta de visista.
13.50: Mascletà des de la Plaça de l'Ajuntament.
14.15: Bellesa i Poder. C. 26.
14.40: Notícies 9.
15.00: California. C. 46.
15.55: Bendígame padre. C. 17.
16.25: Estefania. C. 2.
17.15: Laurel i Hardy.
17.30: Els superamics. C. 8.
18.00: Notícies 9.
18.03: El món salvatge dels animals.
18.30: Pruna, la cangur. C. 41.
19.00: Notícies 9. Comarques.
19.10: Hospital.C. 49.
20.00: Notícies 9.
20.03: Phyllis.C.24.
20.30: El show de Joan Monleon.
21.00: Notícies 9.
21.30: Primera Fila.«Asalto a la comisaria del distrito 13».
23.25: George y Mildred. C. 24.
00.00: Crema de les Falles.
01.30: Bona nit.
01.35: Fi d'emissió.

10.30: Carta d'ajust.
10.45: Universitat oberta. Ciències: «Un dia en la vida de...»
11.15: Gol a gol.
12.05: Tres, catorze, setze.
13.10: Trenta minuts
13.40: TN comarques.
13.55: La senyoreta. C. 116.
14.30: Telenotícies.
15.00: El temps.
15.05: Bona cuina.
15.15: Veïns. C. 225.
15.40: Com a casa.
16.30: La gran vall. C. 38.
17.20: Dibuixos animats. Repos.
17.35: Dibuixos animats.
18.00: Matraca, no!
18.45: Mikimoto club.
19.30: Filiprim.
20.30: Telenotícies.
21.00: El temps.
21.10: Bona cuina.
21.20: Roseanne. C. 10.
21.50: Pantalla. «Angels sense resplendor».
23.25: Telenotícies.
23.45: Fi d'emissió.

19.15: Carta d'ajust.
19.30: Universitat oberta.
20.00: Basquetmania.
21.00: Telenotícies.
21.30: El temps.
21.35: Tot l'esport.
22.00: Dimensió desconeguda. C. 28.
22.25: A debat.
24.00: Fi d'emissió.

Dimarts

13.00: Carta d'ajust.
13.15: Avanç de programació.
13.17. Notícies 9.
13.20: Llocs i paraules.
13.50: Oum, el dofí blanc. C. 12.
14.15: Bellesa i Poder. C. 27.
14.40: Notícies 9.
15.00: California. C. 47.
15.55: Bendígame padre. C. 18.
16.25: Estefenia. C. 3.
17.15: Laurel i Hardy.
17.30: Els superamics. C. 9.
18.00: Notícies 9.
18.03: El món salvatge dels animals.
18.30: Pruna, la cangur. C. 42.
19.00: Notícies 9. Comarques.
19.10: Hospital.C. 50.
20.00: Notícies 9.
20.03: La cuina dels embolics. C.11.
20.30: El show de Joan Monleon.
21.00: Notícies 9.
21.35: 1 de 5.
23.00: Viudas. C. 10.
00.00: Temps de joc.
00.30: Notícies 9.
00.35: Bona nit.
00.40: Fi d'emissió.

10.30: Carta d'ajust.
10.45: Universitat oberta. Matemàtiques: «Modelització de la farmacoteràpia»
11.15: Thalassa.
12.05: La caixa sàvia.
13.40: TN comarques.
13.55: La senyoreta. C. 117.
14.30: Telenotícies.
15.00: El temps.
15.05: Bona cuina.
15.15: Veïns. C. 226.
15.40: Com a casa.
16.30: La gran vall. C. 39.
17.20: Dibuixos animats.Repos.
17.35: Dibuixos animats.
18.00: Matraca, no!.
18.45: Mikimoto club.
19.40: Filiprim.
20.30: Telenotícies.
21.00: El temps.
21.10: Bona cuina.
21.20: La parada.
22.55:L'hora d'Alfred Hitchcock. C. 39.
23.45: Telenotícies.
00.05: Fi d'emissió

19.15: Carta d'ajust.
19.30: Universitat oberta.
20.00: Star trek. C. 26.
21.00: Telenotícies.
21.30: El temps.
21.35: Tot l'esport.
22.00: Teatre. «Informe per a una Acadèmia» de Franz Kafka.

Dimecres

13.00: Carta d'ajust.
13.17: Notícies 9.
13.20: Temps de joc.
13.50: Oum, el dofí blanc. C. 13.
14.15: Bellesa i Poder. C. 28.
14.40: Notícies 9.
15.00: California. C. 48.
15.55: Bendígame padre. C. 19.
16.25: Estefania. C. 4.
17.15: Laurel i Hardy.
17.30: Els superamics. C. 10.
18.00: Notícies 9.
18.03: El món salvatge dels animals.
18.30: Ivanhoe. C. 1.
19.00: Notícies 9. Comarques.
19.10: Hospital.C. 51.
20.00: Notícies 9.
20.05: Newhart. C. 22.
20.30: El show de Joan Monleon.
21.00: Notícies 9.
21.30: En pantalla:«Dos cares de dona»
23.25: Targeta de visita.
23.55: Enquadres.
00.25: Notícies 9.
00.30: Bona Nit.
00.35: Fi d'emissió.

10.30: Carta d'ajust.
10.45: Universitat oberta. Ecologia: «L'ordenació del paisatge»
11.15: La parada.
12.10: A debat.
13.40: TN comarques.
13.55: La senyoreta. C. 118.
14.30 Telenotícies.
15.00: El temps.
15.05: Bona cuina.
15.15: Veïns. C. 227.
15.40: Com a casa.
16.30: La gran vall. C. 40.
17.20: Dibuixos animats.Respos.
17.35: Dibuixos animats.
18.00: Matraca, no!.
18.45: Mikimoto club.
19.40: Filiprim.
20.30: Telenotícies.
21.00: El temps.
21.05: Sorteig lotto 6/49.
21.15: Bona cuina.
21.20: Informatiu Cinema.
21.55: Cinema 3: «Laura a la ciutat dels sants».
23.45: Telenotícies.
00.05 Motor a fons.
00.25: Fi d'emissió.

23.30: Fi d'emissió.
19.15: Carta d'ajust.
19.30: Cosmos.
20.30: Bàsquet.
22.00: Farrington.C.7.
22.30: 60 minuts.
23.45: Fi d'emissió.

Dijous

Divendres

La banquera (*La banquière*, 1980, 99 minuts) de Francis Girod. Una dona molt vitalista viu en un món deshumanitzat com és el de la banca. Amb Rommy Scheneider i Marie France Pissier. 16.00 hores.

El cel pot esperar (*Heaven can wait*, 1978, 96 minuts) de Warren Beatty. Amb Warren Beatty i Julie Christie. 21.30 hores.

Dissabte

Apatxe (*Apache*, 1954, 86 minuts), de Robert Aldrich. *western* que parla de la figura típica de l'indi americà. Protagonitzada per Burt Lancaster, Jean Peters i Charles Bronson. 15.00 hores.

Asesinada ayer (*La morte risale a ieri sera*, 1971, 91 minuts) de Duccio Tessari. Amb Raf Vallone, Frank Wolff, Beryl Cunningham i Eva Renci.. 23.53 hores.

Covergirl (*Covergirl*, 1981, 93 minuts) de Jean- Claude Lord. El món de les models mostrat amb pretensions de sofisticació. Protagonitzada per Jeff Conaway, Cathie Shirriff i Irene Ferris.24.00 hores.

Transilvania 6-5000 (*Transylvannia 6-5000*, 1985, 81 minuts) de Rudy de Luce. Comèdia envoltada d'un ambient terrorífic. No va tenir un gran èxit de taquilla al cinema. Amb Jeff Goldblum, Joseph Bologna i Ed Begle. 21.45 hores.

La sed (1961, 95 minuts) de Lucas Demare. Film basat en el llibre d'Augusto Roa Bastos que té com a marc la guerra entre Bolívia i Paraguai. El cap Jara ha de creuar el territori enemic per conduir un tanc d'aigua fins a una posició aïllada al desert. Protagonitzada per Francisco Rabal, Olga Zubarry, Carlos Estrada i Jacinto Herrera. 1.00 hores.

Las sombras acusadoras (*Chase a crooked shadow*, 1957, 84 minuts) de Michel Anderson. Una milionaria comença a dubtar seriosament de la seua salut mental des del moment en el qual rep la primera telefonada del seu germà suposadament mort, reclamant la seua part de l'herència. Protagonitzada per Richard Todd, Anne Baxter, Herbert Lom i Alexander Knox. 1.00 hores.

La espada de Montecristo (*The sword of Montecristo*, 1951, 80 minuts) de Maurice Geraghty. Interpretada per George Montgomery. 16.05 hores.

La calle del adiós (*Hannover steet*, 1979, 104 minuts) de Peter Hyams. Amb Harrison Ford. .22.15.

El jorobado de Notre Dame (*The hunchback of Notre Dame*, 1923, 150 minuts) de Wallace Worsley. 1.00 hores.

La ira de dios (*The wrath of God*, 1972, 105 minuts) de Ralph Nelson. Aventures al si de la Revolució mexicana d'un estrany capellà i els seus companys. De moment, és l'última intervenció al cinema de la mítica Rita Hayworth, una actriu que ja és història. Protagonitzada per Robert Mitchum, Rita Hayworth, Victor Buono i Frank Langella. 22.50 hores.

Bienvenido padre Murray (1963, 83 minuts) de Ramón Torrado. Tercer film d'aquest director amb el realitzador cubà René Muñoz, intenta repetir el seu èxit comú amb *Fray Escoba*, sense la menor fortuna. Interpretada per René Munoz, Angel de Pozo, Paul Piaget i Charito del Río. 17.25hores.

Diumenge

El gran Houdini (*Houdini*, 1953, 102 minuts) de George Marshall. Divertida Pel.lícula basada en la biografia del famós artista, especialitzat en situacions inversemblants i desaparicions fantàstiques. Protagonitzada per Tony Curtis, Janet Leigh, Torin Thatcher i Sig Ruman. 15.00 hores.

Nits a la ciutat (*Sweet charity* , 1968, 133 minuts) de Bob Fosse. Discret musical basat en *Las noches de Cabiria* de Federico Felini. Protagonitzada per Shirley MacLaine , Ricardo Montalbán i John McMartin. 16.30 hores.

Un cadillac de oro macizo (*Solid gold cadillac*, 1956) de Richard Quine. Protagonitzada per Judy Holliday i Paul Douglas. 16.05 hores.

El pelotón chiflado (*Stripes*, 1981, 100 minuts) d´Ivan Reitman. Comèdia convencional ambientada en el servei militar. Protagonitzada per Bill Murray, Harold Ramis, Warren Oates i P.J. Soles. 21.55 hores.

Heidi (*Heidi*, 1937, 85 minuts) d´Allan Dwan. El que podria ser un film insuportable, es converteix sota la irònica mirada de Dawn en un film agradable. Amb Shirley Temple i Jean Hersholt. 10.45 hores.

Dillinger (*Dillinger*, 1945) de Max Nosseck. Biografia cinematogràfica del gàngster John Dillinger. Amb Edmund Lowe,Anne Jeffreys i Lawrence Tierney. 00.15 hores.

Dilluns

Asalto a la comisaría del distrito 13 (*Assault on precint 13*, 1976, 91 minuts) de John Carpenter. Una banda intenta destruir la comissaria del barri, on s'ha refugiat un home que s'hi va introduir després de l´assassinat de la filla d´un d´ells. Interpretada per Darwin Joston, Austin Stoker, Laurie Zimmer i Nancy Loomis. 21. 35 hores.

Àngels sense resplendor (*Tarnushed angels*, 1957, 87 minuts) de Douglas Sirk. Drama ambientat als anys trenta a l´època de la depressió, se centra en el món dels pilots que realitzen exhibicions acrobàtiques. Protagonitzada per Rock Hudson, Dorothy Malone, Robert Stack i Jack Carson. 21.50 hores.

Una mujer honesta (*Liang gia fu niu*, 1986) de Huang Jianzhong. Film protagonitzat per Cong Shan, Zhang Weixin i Wang Jian. Aquest film remet a les antigues històries xineses: el matrimoni de conveniència entre una jove de divuit anys i un xiquet de sis anys.1.00 hores.

Irma la dulce (*Irma la douce*, 1963, 143 minuts) de Billy Wilder. L´acció es desenrotlla a París, on un pobre home s´enamora apassionadament d´una prostituta. Adaptació del musical d'Alexandre Breffort i Marguerite Monnot. Protagonitzada per Jack Lemmon, Shirley MacLaine, Lou Jacobi i Bruce Yarnell. 22.30 hores.

Dimarts

Falso culpable (*The wrong man*, 1957, 101 minuts) d´Alfred Hitchcock. Un músic que toca en un club nocturn és confós per un atracador. Amb Henry Fonda, Vera Miles i Anthony Quayle. 22.20 hores.

El murciélago diabólico (*The devil bat*, 1940, 67 minuts) de Jean Yarbrough. Protagonitzada per Bela Lugosi, Zuzaba Kaaren i Dave O´Brien. 1.00 hores.

Dimecres

Dos cares de dona (*Two faced woman*, 1941, 90 minuts) de George Cukor. Quan una dona, instructora d´esquí, casada amb un editor de Nova York amant de la diversió, descobreix que aquest ha perdut l´interés per ella, s´inventa una germana bessona atractiva i sofisticada. Amb Greta Garbo, Melvyn Douglas i Constance Bennett. 21.30 hores.

Laura (1986, 103 minuts) de Gonzalo Herralde. Apagada versió d´una excel.lent novel.la de Miquel Llor. Pel.lícula protagonitzada per Angela Molina i Juan Diego.

La sanguijuela (*Die Klette*, 1987) de Herbert Ballman. Protagonitzada per Dessire Nosbusch, Peter Satt-Mann i Eleonore, Weisgerber. 1.00 hores.

Jake y el gordo (*Jake and the fatman*) de Ron Satlof. Pel.lícula protagonitzada per William Conrad, Joe Penny i Alan Campbell. 22.45 hores.

edicions 62 s/a

LA SIRENA DEL MISSISSIPÍ

William Irish
Seleccions de la Cua de Palla, 99.
288 pàgines.

La tràgica història d'un *amour fou* duta al cinema per François Truffaut.

EDITORIAL TRES I QUATRE

VALÈNCIA 1977

Jordi Querol i Moisés Mercé
L'Ham, 18. 336 pàgs. 775 ptes.

Un valencià membre del polisario, un traficant d'armes, un periodista i un grup d'extrema dreta que vol assassinar Joan Fuster.

Edicions BROMERA

TIRANT LO BLANC

Joanot Martorell
Versió de Francesc Machirant
Il·lustracions de M. Boix.

Una versió a l'abast de tots.

Editorial Empuries

LA METAMORFOSI D'EN RICARD

Víctor Batallé
Col·lecció l'Odissea, 50
Premi Ramon Muntaner 1989 de literatura juvenil.

Uns personatges inoblidables en una novel·la divertidíssima.

La Galera

L'ÚLTIM LLEÓ

Claude-Rose i Lucien-Guy Touati
Col·lecció Cronos, 26.

Conflicte d'interessos al cor del continent africà.

FUNDACIÓ
REVISTA DE CATALUNYA

LLIBRE VERMELL DE MONTSERRAT

A cura de dom Francesc Xavier Altés
Llibres del Mil·lenari, 2

Edicions Proa

TIRANT LO BLANC

Joanot Martorell
Adaptació de Maria Aurèlia Capmany
Il·lustracions de Manuel Boix
El fanal de Proa 10
96 pàgs. i 1.200 ptes.

UNIVERSITAT DE VALÈNCIA

L'ORACIÓ SIMPLE

Col·lecció biblioteca lingüística catalana
C. Hernández Sacristán

Una aproximació a les relacions verb-nom amb uns criteris preceptius de base gestàltica.

EL TEMPS, per a una campanya de promoció, està interessat en contactar amb persones del País Valencià i les Illes Balears que disposen d'hores lliures per treballar des del seu lloc de residència, durant els mesos d'abril i maig d'aquest any.

Preferentment amb un **bon nivell cultural,** aptitut per a **les relacions públiques** i **cotxe.**

TREBALL BEN REMUNERAT

Interessats, escriviu a la següent direcció:

Edicions del País Valencià, S. A.
Avgda. del Baró de Càrcer, 40-13a.
46001 València

OFERTA DE TREBALL

(per a direcció empresarial i administració)

Important empresa valenciana necessita personal qualificat i amb experiència laboral, per a càrrec, ben remunerat, de direcció. És necessari tindre cotxe i conèixer la nostra llengua.

Interessats/des, adreceu el vostre currículum a: O.T., apartat de correus núm. 28 F.D. 46080 València

Damerograma

Aquest damerograma es resol traslladant les lletres de les solucions a la casella corresponent de la graella superior, on es podrà llegir un text extret de *Temps que passa, gent que queda*, de Néstor Luján.

Flor aquàtica.

73 29 117 16 150 65 95

Desconegut.

20 104 42 25 124 8 37

Enjòlit, intriga.

3 85 137 52 124 8 37

La part de la cama que més ens torcem.

110 12 80 128 46 89 70

Foscos.

133 122 31 92 98 153 62

Dita popular.

144 1 24 54 135 86 45

Que té molta llengua.

13 99 81 141 5 102 94

Jueus.

40 68 116 50 96 6 155

Peça longitudinal que travessa un barco de proa a popa.

101 26 15 131 2 90

Sacerdotessa verge consagrada a Vesta pels antics romans.

132 55 22 114 75 35

Boig patològic.

84 146 66 127 41 28

Allò que els obsessos fan amb els culs de les dones.

107 79 9 56 105 64

Cos més humit de l'exèrcit.

39 120 134 27 82 109

Extremitats animals.

145 30 103 49 111 118

Anar amunt i avall.

11 60 97 129 43 123

Font d'electricitat.

53 76 139 154 108 21

Retirat de tota activitat laboral.

112 72 152 58 61 7 136

Quan el poder ho és, corromp absolutament.

33 88 125 51 71 140 14

A dalt, tirant cap a la dreta.

44 130 121 19 36 77 148

I figues i anous i olives...

67 143 91 17 151 47

El davantal enigmístic

Tal com afirmava contundentment el filòsof català Francesc Pujols, el català és una llengua universal. Des de sempre, hem estat capaços d'entendre'ns amb les altres cultures. I una bona mostra d'això són les innombrables frases jòquer que se sentiren en una èpica calçotada enigmística organitzada pel palindromista tarragoní Ramon Giné, que comptà amb la presència d'en Josep Maria Albaigès, en Jesús Lladró, els sotasignats i famílies respectives. En llatí, per exemple, se sentí: "Quan els nuvis van a Gràcia amb òmnibus gratis, l'avi sua". En xinès: "A pi alt, escala hi cal, a pi xic, escala no hi cal, i si cal duu-li". En alemany: "Elàstics blaus mai no es mullen", amb la variant neerlandesa: "Elàstics blaus fan fàstic". En italià: "Qui bé dini i s'atipi, qualsevulgui l'ensarroni". En anglès: "Cards verds taquen, secs piquen". Una calçotada babèlica en honor a Pujols.

CONTRAPUNT

Hispanitat, natalitat

Joan F Mira

Això era l'acte solemne d'inauguració del II Congrés Internacional d'Història de la Llengua Espanyola, al teatre Lope de Vega de Sevilla. Arriben el senyor rei i la senyora reina, es posen drets els vuit-cents cinquanta "estudiosos de todos los lugares del mundo", escolten la interpretació de l'himne nacional d'Espanya, i el professor Rafael Lapesa comença el discurs inaugural: "Como vuestras Majestades saben bien, el factor de cohesión entre todo el mundo hispánico ha sido y es nuestro idioma común". Bé, això ho sap tothom, o almenys ells suposen que l'existència d'un "mundo hispánico" és una evidència universal. També sap tothom que "mundos" d'aquests n'hi ha ben pocs. En tot cas, un possible "món anglosaxó", que no és tampoc la mateixa cosa, i prou. Perquè certament ningú no parla mai d'un "món germànic", d'un "món itàlic", un "món eslau", o un "món fràncic" en el sentit que ells parlen del "mundo hispánico": això és una originalitat que no els podem negar. No hi ha res en el món sencer comparable a la "hispanidad": ni britanitat, ni germanitat, ni russitat, ni italitat, ni res. Són únics. Els reis escolten, els vuit-cents cinquanta congressistes també.

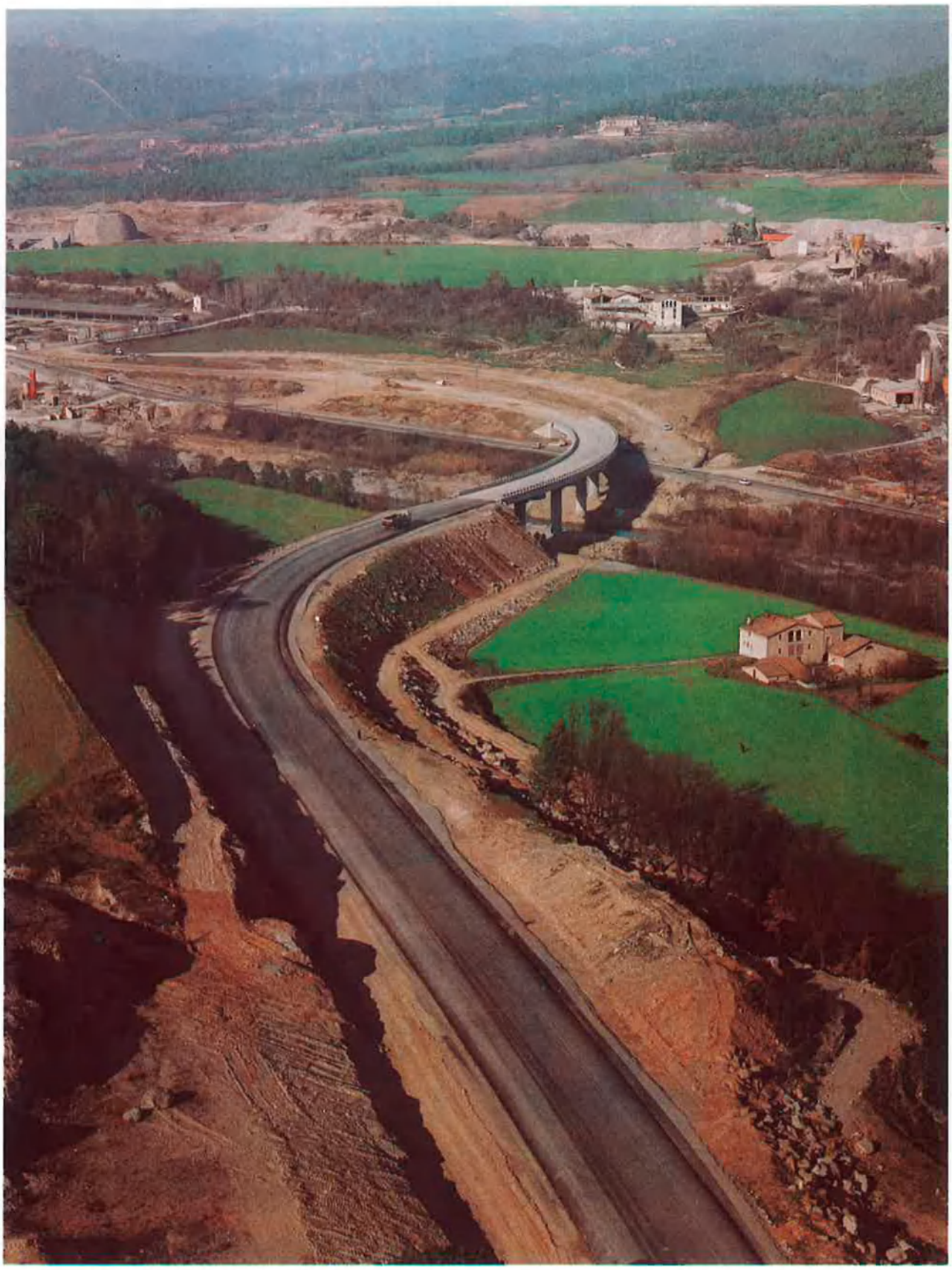
I el professor Lapesa, en nom de l'Acadèmia i de l'organització, continua, s'exalta i descobreix el secret: "El mundo hispánico no ha inventado el teléfono, los aparatos inalámbricos, el ordenador ni otros descubrimientos tecnológicos..." Això d'inventar coses de profit, ja se sap també, és cosa dels altres, ja ho va dir Unamuno, i la doctrina continua vigent, pel que es veu. Com un punt d'honor: el "mundo hispánico" no inventa aquestes coses, està reservat per a més altes empreses de l'esperit. ¿Què han inventat, doncs, en compensació de les invencions vulgars? Continua el professor Lapesa, en presència del rei: "Pero hemos inventado una lengua que hablan hoy 300 millones de personas, y que pronto hablarán 400 o 500 millones". Sí, senyors, aquest és el gran invent: una llengua. Però no pel fet d'inventar una llengua, que això ho fa qualsevol regió autònoma, tribu africana o república iugoslava. El gran invent és el fet que ja la parlem 300 milions de persones.

No en tenen prou, però. Ja ens havíem acostumat a tot allò dels "trescientos millones", que si bé es mira ja era un gran invent. La cosa, tanmateix, encara ha de créixer més: ara l'objetiu immediat són quatre-cents o cinc-cents milions, i ràpidament segons diu el presentador del Congrés. Quan el món sencer –exceptuat el Papa i l'Opus Dei– s'angunieja pels problemes de l'excés de població, quan tots els responsables de la demografia recomanen controlar la reproducció massiva de l'espècie, el "mundo hispánico" és diferent: s'autoestimulen l'orgull pensant que aviat seran cinc-cents milions, desitjant i esperant el creixement de l'invent per acceleració reproductiva dels parlants. La falta de tots els altres invents compensada per les taxes de natalitat. Passar de tres-cents milions a cinc-cents en uns pocs anys, aquest és el repte històric que es proposa davant del Congrés. Ho aconseguiran ràpidament. Segur. Sense necessitat d' "aparatos inalámbricos" ni d'ordinador, ni de cap altre descobriment tecnològic.

Llegint aquestes coses, pensant que això ha estat dit tan solemnement en un discurs inaugural, hom no sap si admirar encara més els autors de l'invent, o caure en la més total perplexitat. ¿Com poden dir, així, tan públicament i solemne, bestieses d'un calibre semblant?¿I com poden dir-les tan plens de convicció, tan plens d'orgull, tan impregnats de la idea que la massa de milions és senyal infal.lible de superioritat? És un misteri. ¿Com poden pensar que la suprema glòria és no inventar res, però ser 300 milions, i més glòria encara quan arriben a 400 o a 500? És un altre misteri. Els qui som poquets milions, segurament no som capaços de penetrar aquestes profunditats. Només cal recordar la broma, la conya i la sàtira que va despertar aquell eslògan, numèricament tan modestíssim, de "Som 6 milions". Res a fer. Ni afegint alguns milions més i arribant a deu o a onze, no seríem encara res: el nostre invent només mereixeria una mirada indulgent o despectiva per part de l'inventor del 500 milions.

Vist així, que sembla que és com ells ho veuen, pocs invents són comparables al seu: ni l'invent dels francesos, ni el dels alemanys, ni el dels italians, posem per cas. I no parlem d'invents com el polonès, l'hongarès, el suec, el grec, i alguns milers més que roden pel món. Misèries. Es poden comparar en tot cas l'invent del xinès i el de l'anglès, que també fan una pila de centenars de milions. Amb la diferència que el xinesos van inventar, a més de l'idioma, el paper i la pólvora, i els anglesos –o els angloparlants– han inventat una pila d' "aparatos inalámbricos", ordinador i descobriments tecnològics assortits.

No vull pensar quin discurs hauria fet el professor Lapesa si el "mundo hispánico", a més d'inventar la natalitat accelerada, haguera inventat també el telèfon.

OBRES EIX DEL LLOBREGAT
VARIANT DE PUIGREIG

CUBIERTAS

Y MZOV, S.A. CIA. GRAL. DE CONSTRUCCIONES

Financiamos bienestar.

PARQUES TECNOLOGICOS

TRANSPORTES URBANOS

ESCUELAS Y
CENTROS CULTURALES

DEPOSITOS DE AGUA
Y DEPURADORAS

RECOGIDA DE BASURAS

ADQUISICION
PATRIMONIO MUNICIPAL

POLIDEPORTIVOS

EXTINCION Y PREVENCION
DE INCENDIOS

MERCADOS Y MATADEROS

CASAS CONSISTORIALES

INFORMATIZACION LOCAL

PAVIMENTACIONES
Y ALCANTARILLADOS

ALUMBRADO PUBLICO

RESTAURACION PATRIMONIO
HISTORICO ARTISTICO

PARQUES, JARDINES
Y MEDIO AMBIENTE

La calle, el alumbrado, la flota de autobuses, la escuela, la nueva fuente, el matadero, los camiones de basura, el ambulatorio, el polideportivo, el mercado, el depósito de agua, el parque... Lo que necesite su calle, su barrio, su ciudad... El BCL se lo financia con un interés y un plazo excepcional. Somos la banca pública. El banco especializado en Ayuntamientos, Diputaciones y Comunidades Autónomas. Pídale al BCL lo que sus vecinos necesitan para sentirse en la calle como en su casa.

Banco de Crédito Local.
La Nueva Banca Publica

c/. Guillén de Castro, 46. 46007 VALENCIA. Tels. (96) 332 00 61 y 332 00 67